

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ**

**Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ**

**ΕΙΡΗΝΗ ΘΕΟΦΑΝΑΚΗ - ΒΑΡΟΥΝΗ
ΜΥΡΟΦΟΡΑ ΧΑΤΖΗΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ - ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Α Θ Η Ν Α

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1999 – ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2000

ΠΡΟΓΡΑΦΗ

ΕΞΟΜΟΙΩΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Περιεχόμενα	2
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
• Ο κοινωνικοποιητικός ρόλος της οικογένειας	5
• Ο κοινωνικοποιητικός ρόλος του Παιδικού Σταθμού	6
• Σκοπός της εργασίας	7
2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	8
2.1 Μελέτη του θέματος μέσα από τις υφιστάμενες βιβλιογραφικές αναφορές	10
2.2 Επιτόπια έρευνα	12
3. ΕΡΜΗΝΕΙΑ @ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ	14
3.1 Γιατί στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό	15
3.2 Που πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος στις πράξεις του παιδιού	17
3.3 Πως αντιδρούν οι γονείς όταν οι πράξεις του παιδιού τους ξεπερνά τα όρια	19
3.4 Παροχή κινήτρων που ν' αφορούν τη θρησκεία	22
3.5 Πιστεύετε σε διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια ;	24
3.6 Ποιο παιδί θα συνεχίσει τις σπουδές του σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών ;	26
3.7 Τα παιδιά να γνωρίζουν ή να μη γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας	28
3.8 Τα παιδιά έχουν ή δεν έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας	29
3.9 Πως απασχολούν οι γονείς τα παιδιά τους τις ελεύθερες ώρες τους	31
3.10 Χρειάζεται το παιδί να γνωρίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του	36
3.11 Προσέχετε τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα – ποσότητα τροφής	39
3.12 Ιδέες σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών	40
3.13 Οι ποιο κατάλληλοι να μιλήσουν για θέματα γύρω από τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση	44
3.14 Πως χαρακτηρίζεται τον εαυτό σας σχετικά με την διαπαιδαγώγηση των παιδιών σας	47
3.15 Παράγοντες που δυσκολεύουν τη συνεργασία γονιών - παιδαγωγών ...	50
3.16 Σε ποια θέματα αναγνωρίζουν οι γονείς στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα	53
3.17 Αντιδράσεις των γονέων στα διάφορα μηνύματα του Παιδικού Σταθμού	56
4. ΕΡΜΗΝΕΙΑ @ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ	

ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ	58
4.1 Ποιος ο κύριος λόγος που στέλνουν το παιδί οι γονείς στον Παιδικό Σταθμό	59.
4.2 Που πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος.....	62
4.3 Τρόποι παρέμβασης όταν οι πράξεις του παιδιού ξεπερνούν κάποια όρια. 64	
4.4 Παρέχεται κίνητρα που ν' αφορούν τη θρησκεία και με ποιο τρόπο.....	66
4.5 Πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια.....	68
4.6 Ποιο παιδί θα προτείνατε να συνεχίσει τις σπουδές του σε περίπτωση οικονομικών δυσκολιών	70
4.7 Τα παιδιά έχουν υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας.....	72
4.8 Με τι ασχολούνται τα παιδιά όταν δεν εφαρμόζεται πρόγραμμα στον Παιδικό Σταθμό.....	73
4.9 Πρέπει να γνωρίζουν τα παιδιά τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους στον Παιδικό Σταθμό.....	75
4.10 Προσέχετε τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα – ποσότητα τροφής.....	77
4.11 Προσοχή υγιεινής - καθαριότητας των παιδιών.....	78
4.12 Τι πιστεύετε ότι πρέπει να ξέρουν τα παιδιά για το Sex.....	79
4.13 Ποιοι είναι οι ποιο κατάλληλοι να μιλήσουν στα παιδιά για το Sex.....	83
4.14 Πως χαρακτηρίζεται τον εαυτό σας σχετικά με τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών	86
4.15 Ποιοι είναι οι παράγοντες που δυσκολεύουν τη συνεργασία παιδαγωγών – γονέων.....	88
4.16 Αναγνωρίζεται στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα στα παιδιά σε θέματα που έχουν σχέση με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, θρησκευτική, πολιτική, εθνική.....	91
4.17 Τι κάνετε όταν τα μηνύματα που μεταδίδουν οι γονείς στα παιδιά είναι αντίθετα μ' αυτά που μεταδίδει ο Παιδικός Σταθμός.....	95
 5. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ - ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	96
5.1 Γενικές παρατηρήσεις στις απόψεις των γονέων	97
5.2 Γενικές παρατηρήσεις στις απόψεις των παιδαγωγών.....	100
5.3 Σύγκριση απόψεων και παιδαγωγών.....	104
5.3.1 Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών για τους λόγους που στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό.....	104
5.3.2. Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών σχετικά με τη διαφορετική συμπεριφορά τους στ' αγόρια και στα κορίτσια.....	106
5.3.3. Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών για το τι πρέπει να γνωρίζουν τα παιδιά σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.....	108
5.3.4. Αντίληψη γονέων και παιδαγωγών για τους παράγοντες που δυσκολεύουν τη συνεργασία τους.....	110
Συμπεράσματα.....	112
6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	115
7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	117
<i>A. ΠΙΝΑΚΕΣ</i>	
<i>B. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ</i>	
<i>Γ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ</i>	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρά τις εξελίξεις και επιστημονικές προόδους των τελευταίων δεκαετιών στο χώρο της κοινωνιολογίας, ένα γενικό παράπονο υψώνεται από επιστήμονες και από απλούς ανθρώπους της καθημερινής ζωής: ο άνθρωπος δεν γνωρίζει να συνεργάζεται, δεν συναντά τον συνάνθρωπό του, είναι μόνος. Του λείπει η αληθινή κοινωνικότητα.

Όλες οι ψυχολογικές σχολές δέχονται την κοινωνικοποίηση του ατόμου ως βασική ανάγκη για την ψυχική του υγεία.

Ο Ludwig Binswanger στο βιβλίο «Γνώση και βασικές γραμμές της ανθρώπινης ύπαρξης», υπογραμμίζει την ανάγκη να συναντήσει ο άνθρωπος τον συνάνθρωπό του σε μια πράγματι ανθρώπινη συνάντηση. Γιατί υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι δεν έχουν «συναντηθεί» ποτέ αν και βλέπονται πολύ συχνά και ζουν κάτω από την ίδια στέγη.

Δεν μπορεί όμως ν' αντιμετωπισθεί το μεγάλο αυτό πρόβλημα από τη μια μέρα στην άλλη. Μπορεί να λυθεί μόνο μέσω της κοινωνικοποιητικής αγωγής του ατόμου που είναι έργο μακράς πνοής, από τη γέννηση του ανθρώπου έως το θάνατο. Η πείρα φανερώνει ότι η κοινωνική προσαρμογή διδάσκεται μέσα από την ίδια τη ζωή.

Το παιδί πρέπει να ζήσει σε ελεύθερη επικοινωνία με τους μεγαλύτερους και τους συνομηλίκους του. Να δοκιμάσει τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει και ν' ανακαλύψει τις αντιδράσεις των γύρω του (θετικές ή αρνητικές).

Γνωρίζουμε ότι τα θεμέλια της κοινωνικοποίησης του ατόμου τα βάζει η οικογένειά του. Μεγαλώνοντας όμως ένα παιδί έχει ανάγκη για επαφή με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον που θα βοηθήσει στην καλλιέργεια του κοινωνικού του συναισθήματος με απώτερο σκοπό να το εντάξει σαν ολοκληρωμένο άτομο στην κοινωνία.

Κατά τη διάρκεια της εικοσαετούς και πλέον υπηρεσίας μας στους Κρατικούς Σταθμούς, μας δημιουργήθηκαν πολλές απορίες σχετικά με το πως βλέπουν οι γονείς και οι παιδαγωγοί την είσοδο των παιδιών στον Παιδικό Σταθμό.

Άραγε οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό; Γιατί απλά εργάζονται και ο Παιδικός Σταθμός τους εξυπηρετεί; Θα έστελναν το παιδί τους αν δεν εργάζονταν, πιστεύοντας ότι ο Παιδικός Σταθμός έχει να τους προσφέρει ερεθίσματα για την εξέλιξή τους; Έχουν τις ίδιες αντιλήψεις γονείς και παιδαγωγοί σύμφωνα με το τι προσφέρει ο Παιδικός Σταθμός;

Εύγλωττα λοιπόν γεννιέται το ερώτημα. «Η οικογένεια ή ο Παιδικός Σταθμός δίνουν στο παιδί μεγαλύτερες ευκαιρίες στην εξέλιξή του; Βοηθά ο Παιδικός Σταθμός στην κοινωνικοποίηση του παιδιού;»

• Ο κοινωνικοποιητικός ρόλος της οικογένειας

Η οικογένεια αποτελούσε παλαιότερα και αποτελεί και σήμερα το βασικό κύτταρο στη δομή και στην οργάνωση της κοινωνίας. Πειράματα που έγιναν σε διάφορες χώρες για τη δημιουργία διαφόρων υποκατάστατων της οικογένειας που θα επέτρεπαν την αντικατάστασή της απέτυχαν.

Έτσι η οικογένεια σαν θεσμός είναι αποδεκτός από όλους και τυγχάνει ιδιαίτερης κρατικής προστασίας και μέριμνας.

Από κοινωνιολογική άποψη η οικογένεια αποτελεί μια κοινωνική ομάδα που έχει ύψιστο σκοπό να δημιουργήσει, να αναθρέψει και να εκπαιδεύσει τους μέλλοντες ανθρώπους. Μέσα στην οικογένεια διαδραματίζεται κυρίως η πρωτογενής κοινωνικοποίηση (Primäre Sozialisation). Κατά την φάση αυτή της πρωτογενούς κοινωνικοποίησης που πραγματοποιείται στην οικογένεια ο νεογέννητος οργανισμός αποκτά την ικανότητα για ενέργεια και οικοδομεί τη βάση της προσωπικότητάς του.

Οι γονείς είναι τα πιο σημαντικά πρόσωπα για το παιδί στα τρία (3) πρώτα χρόνια της ζωής του. Το πρώτο περιβάλλον του παιδιού, δηλ. σπίτι, οικογένεια συμβάλλει πολύ στην εξέλιξή του. Οι καλές σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια το βοηθούν ν' αναπτύξει αυτοπεποίθηση. Σ' ένα τέτοιο περιβάλλον το παιδί αισθάνεται ότι ανήκει κάπου και ότι οι άλλοι το υπολογίζουν. Ακόμα μαθαίνει να εμπιστεύεται τους συνανθρώπους του. Οι γονείς πρέπει να δημιουργούν ευκαιρίες για τις συναναστροφές του παιδιού και την εξοικείωσή του με το εξωοικογενειακό περιβάλλον.

Η κοινωνικοποίηση του παιδιού δεν είναι δυνατόν να συντελεσθεί πολλές φορές σωστά μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον:

Α) Όταν και οι δύο γονείς εργάζονται οπότε δεν υπάρχει ο απαραίτητος χρόνος για ν' ασχοληθούν με το παιδί.

Β) Όταν οι γονείς δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για το σωστό μέγαλμα του παιδιού τους.

Γ) Όταν οι οικογένειες είναι διαλυμένες και άρα δεν υπάρχει το κατάλληλο περιβάλλον για το παιδί.

Δ) Όταν υπάρχουν οικονομικά προβλήματα που διαταράσσουν την ομαλή ζωή μέσα στην οικογένεια. Το ρόλο της οικογένειας καλείται σ' αυτές τις περιπτώσεις να συμπληρώσει ο Παιδικός Σταθμός.

• Ο κοινωνικοποιητικός ρόλος του Παιδικού Σταθμού

Από τις προσωπικές εμπειρίες του καθενός μας έχει διαπιστωθεί ότι μια εργαζόμενη μητέρα δεν μπορεί ν' ανταποκριθεί στα καθήκοντά της απέναντι στο παιδί της όπως και όσο το θέλει. Έχει παρατηρηθεί ότι πολλές Ελληνίδες εγκαταλείπουν την εργασία τους, όταν γίνουν μητέρες για να αφοσιωθούν στο παιδί τους. Παράλληλα ζώντας περιορισμένα στον οικογενειακό χώρο μακριά απ' την κοινωνική ζωή αισθάνονται καταπιεσμένες και ανολοκλήρωτες. Καταπιέζουν συνειδητά κι αυτές με τη σειρά τους τα παιδιά τους. Αλλά κι αν ακόμα η μητέρα αναθρέφει σωστά το παιδί της η φοίτησή του στον Παιδικό Σταθμό είναι απαραίτητη γιατί :

- Εκεί πραγματοποιείται η δευτερογενής κοινωνικοποίησή του (Sekundare Sozialisation), που βοηθά το παιδί στην επαφή με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και καλλιεργεί την ανάπτυξη του κοινωνικού συναισθήματός του. Γι' αυτό παρατηρήθηκε ότι τα παιδιά που πηγαίνουν στα Νηπιαγωγεία και τους Παιδικούς Σταθμούς, κοινωνικοποιούνται καλύτερα και ομαλότερα απ' τα συνομήλικά τους παιδιά που μένουν στο σπίτι.

Ερχόμενο σε επαφή με περισσότερα πρόσωπα, γίνεται δέκτης διαφόρων ερεθισμάτων που βοηθούν ν' αναπτυχθεί πολύπλευρα η προσωπικότητά του και να επιτευχθεί ο ψυχικός απογαλακτισμός. Αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι στους Παιδικούς Σταθμούς τα παιδιά ζουν σ' ένα περιβάλλον φτιαγμένο στα μέτρα τους.

Μπορούν να κινούνται άνετα και ελεύθερα σε μεγάλους χώρους, παίζουν, ασκούνται, δημιουργούν συντροφιά με άλλα συνομήλικα παιδιά και γεύονται τα ευεργετήματα της ομαδικής ζωής.

Όσο ευνοϊκές κι αν είναι οι οικογενειακές συνθήκες το παιδί δεν μπορεί να ολοκληρωθεί με τα μεγάλης ηλικίας άτομα του οικογενειακού του περιβάλλοντος και να ζήσει σωστά την παιδική του ηλικία. Το παιδί στον Παιδικό Σταθμό μεγαλώνει απαλλαγμένο από την υπερπροστασία των γονιών του, αυτή, την τόσο ανασταλτική για την ωρίμανσή του γονεϊκή ενέργεια. Αποφεύγεται η πλήξη, η αδιαφορία και η καταπίεση που δημιουργεί άτομα ανελεύθερα ή επαναστατημένα και εμποδίζει την δημιουργικότητά τους.

Το παιδί στον Παιδικό Σταθμό μαθαίνει να αυτοεξυπηρετείται, να υπακούει σε κανόνες και κανονισμούς, πράγμα απαραίτητο για μια ομαλή και υγιή κοινωνική συμβίωση.

Μέσα στον Παιδικό Σταθμό τα παιδιά ανεξάρτητα απ' την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας ζουν ισότιμα.

Γενικά στον Παιδικό Σταθμό επιτυγχάνεται :

- Κοινωνικοποίηση – ωρίμανση
- Ανάπτυξη της πρωτοβουλίας και της αυτενέργειας.
- Σωματική ανάπτυξη.
- Πνευματική και συναισθηματική ισορροπία.

Ο σκοπός του Παιδικού Σταθμού δεν είναι μόνο κοινωνικός και ανθρωπιστικός αλλά ταυτόχρονα είναι παιδαγωγικός και πολιτιστικός.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

• Σκοπός της παρούσας εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας μέσα από την ερευνά μας να καταδείξει ότι η οικογένεια και ο Παιδικός Σταθμός συνεργαζόμενοι αρμονικά αποτελούν σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση της κοινωνικοποίησης και του όλου χαρακτήρα του παιδιού.

Τελειώνοντας, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον Καθηγητή του «Χαροκόπειου Πανεπιστημίου» κ. Κ. Αποστολόπουλο υπό την καθοδήγηση του οποίου εκπονήθηκε η παρούσα εργασία στο πλαίσιο του Β' Προγράμματος Εξομοίωσης Πτυχιούχων την πρώην Ανωτάτης Σχολής Οικιακής Οικονομίας από τις φοιτήτριες του Τμήματος Εξομοίωσης :

1. Ειρήνη Θεοφανάκη – Βαρούνη
2. Μυροφόρα Χατζηχαραλάμπους – Παναγοπούλου.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για την πραγματοποίηση της έρευνάς μας βασιστήκαμε σε ορισμένα εμπειρικά δεδομένα. Η συλλογή δεδομένων έγινε μέσω ατομικών ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν κατά την επίσκεψη και παρουσία μας στους Παιδικούς Σταθμούς. Ακολουθήσαμε αυτή τη μέθοδο γιατί το ερωτηματολόγιο συγκριτικά με άλλες μεθόδους :

- Συμπληρώνεται και κωδικοποιείται σχετικά εύκολα.
- Απαιτείται λιγότερος χρόνος συμπλήρωσής του.
- Δεν προδιαθέτει τόσο αρνητικά το πρόσωπο που συνεργάζεται, όσο π.χ. η συνέντευξη, όπου πολλές φορές το εν λόγω άτομο αισθάνεται ότι «ανακρίνεται» και πιστεύει πως δεν τηρούνται οι κανόνες άμυνας.

Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν προσωπικά :

- Γιατί η ταχυδρομική αποστολή τους απαιτούσε πολύ χρόνο.
- Για να λάβουμε πίσω, όσο το δυνατόν περισσότερα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.
- Για να κάνουμε τυχόν διευκρινήσεις σε κάποιες ερωτήσεις, αν κρινόταν αναγκαίο.
- Για να μπορέσουμε να διαμορφώσουμε μια περισσότερο συγκεκριμένη άποψη και να βοηθήσουμε στην επιλογή προτάσεων σε συνεργασία με τους ερωτηθέντες.

Επίσης μας ενδιέφερε η ύπαρξη τυχόν παρατηρήσεων όσον αφορά το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιό μας περιλαμβάνει κλειστές ερωτήσεις στις οποίες γονείς και παιδαγωγοί καλούνται να επιλέξουν γραπτώς με ένα «X» την απάντησή τους από μια σειρά προτεινόμενων απαντήσεων. Επίσης σ' όλες τις ερωτήσεις παρείχαμε στον εξεταζόμενο τη δυνατότητα να δώσει οποιαδήποτε άλλη απάντηση επιθυμούσε.

Σε τέσσερις (4) ερωτήσεις έπρεπε οι γονείς να σημειώσουν απαντήσεις κατά σειρά προτεραιότητας, ενώ σε τρεις (3) μόνο ερωτήσεις έπρεπε οι παιδαγωγοί να σημειώνουν απαντήσεις κατά σειρά προτεραιότητας. Τα ερωτηματολόγια περιέχουν είκοσι δύο (22) ερωτήσεις που αφορούν τους γονείς και δέκα εννιά (19) ερωτήσεις για παιδαγωγούς.

Επιλέξαμε τις κλειστές ερωτήσεις γιατί :

- Προδιαθέτουν ευνοϊκότερα τα συνεργαζόμενα πρόσωπα, καθώς απαιτούν λίγο χρόνο και συμπληρώνονται εύκολα.
- Κωδικοποιούνται και αναλύονται στατιστικά ευκολότερα συγκριτικά με τις ανοϊκές ερωτήσεις.

Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα, δόθηκαν για να συμπληρωθούν σπίτι, από τους γονείς και στον Παιδικό Σταθμό από τους παιδαγωγούς και μας επεστράφησαν για την έρευνά μας.

Αρχικά όμως προσπαθήσαμε να διαπιστώσουμε την αποτελεσματικότητα των ερωτηματολογίων μας. Γι' αυτό το λόγο έγινε προέρευνα σε δέκα (10) γονείς του Παιδικού Σταθμού που εργαζόμαστε και σε πέντε (5) παιδαγωγούς από δύο (2) Κρατικούς Παιδικούς Σταθμούς της περιοχής μας.

Υπήρχε πράγματι ενδιαφέρον και ανταπόκριση από την πλευρά των γονέων και των παιδαγωγών, το οποίο επιβεβαιώνεται απ' το μεγάλο αριθμό επιστροφής των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων της προέρευνας, 10/10 απ' τους γονείς και 5/5 απ' τους παιδαγωγούς. Σ' αυτό συνέβαλε και η προσωπική μας επαφή με τους γονείς και τους παιδαγωγούς. Το γεγονός είναι ότι αυτή προέρευνα μας βοήθησε πολύ στο να εντοπίσουμε κάποιες ατέλειες στη μορφή των ερωτήσεων και έτσι να κάνουμε κάποιες διορθώσεις, ούτως ώστε οι απαντήσεις που θα συλλέγαμε μετά την κυρίως έρευνα να είναι απόλυτα επεξεργάσιμες.

Γενικότερα στη μέθοδο του ερωτηματολογίου μας βοήθησε και το βιβλίο του Ι. Παρασκευόπουλου «Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας» και η μονογραφία της Λουκίας Μουσούρου «Οικογένεια και παιδί στην Αθήνα».

2.1. ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Μέσα στις υφιστάμενες βιβλιογραφικές αναφορές συναντήσαμε διαφοροποιημένες γνώμες ως προς την επίδραση που έχει πάνω στο παιδί και στην όλη ψυχοκοινωνικοποιητική του πορεία, η παραμονή στους κόλπους της οικογένειας ή η φοίτησή του σε πολύ μικρή ηλικία στον Παιδικό Σταθμό.

Μερικές απ' αυτές αναφέρουμε παρακάτω :

Η Selma Fraiberg, ψυχαναλύτρια παιδιών, συμβουλεύει με δύναμη όλες τις μητέρες να μείνουν στο σπίτι για να δώσουν στα παιδιά τους την πρέπουσα φροντίδα και μια σταθερή ανθρώπινη σχέση.

Ο παιδίατρος Benjamin Spock συμφωνεί ότι τα τρία πρώτα χρόνια τους τα παιδιά χρειάζονται αφοσιωμένη, ολοκληρωτική αγάπη απ' τους γονείς τους και προτείνει οι γυναίκες που θέλουν να δουλέψουν να βρουν δουλειές που μπορούν να τις κάνουν μέσα στο σπίτι.

Ο Burton White, συγγραφέας του μπεστ-σέλλερ «The first three years of Life» δέχεται, στην καλύτερη περίπτωση, μόνο τη μερική απασχόληση των μητέρων.

Αντιθέτως ο ψυχολόγος Bruno Bettelheim λέει ότι πρέπει ν' αλλάξει η νοοτροπία που θέλει τις γυναίκες να ικανοποιούνται μόνο με τις υπηρεσίες στην οικογένεια. Η φοίτηση των παιδιών στον Παιδικό Σταθμό πρέπει να χρησιμοποιηθεί τόσο από τις γυναίκες που θέλουν να εργασθούν όσο και από εκείνες που είναι υποχρεωμένες να εργασθούν. B. Bettelheim, Should a Mother Feel Guilty about Wanting to Sed Her Toddler to a Day – Care Center? Ladies Home Journal, Σεπτέμβριος 1971, σελ. 34 – 35.

Ο Jerome Kagan ειδικός την ανάπτυξης των παιδιών δίνει στους Παιδικούς Σταθμούς ένα «πιστοποιητικό υγείας».

Από τα παραπάνω είναι ολοφάνερο ότι δεν υπάρχει καμιά γενική γνώμη ανάμεσα στους ειδικούς. Εκείνο που μπερδεύει περισσότερο τα πράγματα είναι το γεγονός ότι ο ίδιος ειδικός μπορεί ν' αντιστρέψει τη θέση του από τον ένα χρόνο στον άλλο. Για παράδειγμα, ο δόκτωρ B. Spock, μετακινήθηκε σε μια πιο ευνοϊκή άποψη για τη φοίτηση των παιδιών στους Παιδικούς Σταθμούς ανάμεσα στο 1974 και στο 1976.

Το «πιστοποιητικό υγείας» του 1977 από τον J. Kagan ήταν η αντιστροφή ενός προηγούμενου «η καθημερινή φροντίδα στον Παιδικό Σταθμό μπορεί να είναι επικίνδυνη» που διατυπώθηκε από τον ίδιο το 1970. Και ο ψυχαναλύτης John Bowlby του οποίου η πρώτη θέση «η μητρική αγάπη στη βρεφική ηλικία είναι τόσο σημαντική για την πνευματική υγεία, όσο οι βιταμίνες και οι πρωτεΐνες για τη σωματική», είχε χρησιμοποιηθεί για ν' αντιταχθεί στη φροντίδα των παιδιών, από άλλα άτομα εκτός της μητέρας, διατύπωσε μια περισσότερο χρωματισμένη άποψη το 1980 : «Το τελευταίο πράγμα που θέλω είναι να δω μια νεαρή μητέρα κλεισμένη όλη την ημέρα, κάθε μέρα, μ' ένα μωρό ή ένα παιδί που μπουσουλάει και χωρίς καμία βοήθεια.

Νομίζω ότι το πιο κρίσιμο πράγμα είναι να συντηρούν οι γονείς ένα σταθερό συνειρμό, στην κορυφή του οποίου μπορεί να χτίσει κανείς μια ποικιλία». S. Spock, Baby and Child Care (Νέα Υόρκη : Pocket Books, 1976), J. Kagan and P. Whitten, «Day Care Be Dangerous», Psychology

Today, Αύγουστος 1970, σελ. 36-39, J. Bowlby, Child Care and the Growth of Love (Βαλτιμόρη : Penguin, 1953), σελ. 60 R. Dinnage, Understanding Loss : The Bowlby Canon, Psychology Today, Μάης 1980, σελ. 56 – 60).

Γενικά πολλοί φοβούνται ότι η παραμονή στον Παιδικό Σταθμό θα έχει βλαβερές ψυχοσωματικές συνέπειες για τα παιδιά επειδή στερούνται για αρκετές ώρες τη μητρική αγάπη. Αλλά τα παιδιά που πηγαίνουν στον Παιδικό Σταθμό δεν στερούνται τη μητρική φροντίδα. Έχουν αυτήν την αγάπη κι αυτή τη φροντίδα πριν πάνε στον Παιδικό Σταθμό και συνεχίζουν να την έχουν στο τέλος κάθε μέρας. Οι μητέρες δεν στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή δεν τ' αγαπούν, αλλά επειδή οι σύγχρονες συνθήκες ζωής είναι διαφορετικές από άλλοτε.

Τελικά ανάμεσα στις διχασμένες γνώμες των ειδικών πιστεύουμε ότι περισσότερο σημαντικό για τη συνολική ποιότητα της σχέσης της μητέρας με το παιδί της από το αν απλά η μητέρα εργάζεται ή όχι, είναι το πόσο ικανοποιημένη είναι η μητέρα με το ρόλο της σαν εργαζομένης και οικογενειάρχισσας. Οι χαρούμενες, ευτυχισμένες και ικανοποιημένες γυναίκες είναι πιο θερμές, ασχολούνται, παίζουν και επιδρούν στα παιδιά τους περισσότερο απ' τις δυσαρεστημένες γυναίκες. Έτσι τα παιδιά των εργαζομένων γυναικών που έχουν αυτά τα προτερήματα δείχνουν ν' αναπτύσσονται περισσότερο και να είναι πιο κοινωνικά από άλλα που η μητέρα μένει στο σπίτι αλλά είναι ανικανοποίητη και δυσαρεστημένη με το ρόλο της.

Εκείνο που τελικά, έχει σημασία είναι να είναι οι γονείς ευτυχισμένοι και χαρούμενοι είτε εργάζεται είτε όχι η μητέρα και ο Παιδικός Σταθμός να παρέχει αναβαθμισμένες φροντίδες από χαρούμενους και ζεστούς ανθρώπους ούτως ώστε το παιδί να νοιώθει ευτυχισμένο είτε βρίσκεται στο σπίτι του είτε στον Παιδικό Σταθμό. Οπότε αυτή η πληρότητα του παιδιού θα εκδηλώνεται με τη σωστή κοινωνικοποίησή του.

2.2 ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΡΕΥΝΑ

Η έρευνα μας έγινε σε δέκα (10) Κρατικούς Παιδικούς Σταθμούς και δύο (2) Ιδιωτικούς Παιδικούς Σταθμούς σε περιοχές του Ν. Κορινθίας. Η διαδικασία αυτή της εντόπισης των Παιδικών Σταθμών διήρκεσε γύρω στις δύο (2) εβδομάδες.

Εξηγούσαμε κάθε φορά στις εργαζόμενες το σκοπό της έρευνας μας και ζητούσαμε τη συνεργασία και τη βοήθειά τους στη διανομή και στο μάζεμα των ερωτηματολογίων προς τους γονείς επειδή ακριβώς εμείς ήταν αδύνατο από άποψη χρόνου να έχουμε μια προσωπική επαφή με αυτούς στους κατά τόπους Παιδικούς Σταθμούς.

Αρκετές φορές διακρίναμε κάποια επιφυλακτική στάση. Συχνά μας καλούσαν να τους βοηθήσουμε στην απάντηση κάποιων ερωτήσεων και μας ήταν δύσκολο να βρούμε ένα τρόπο αποφυγής έτσι ώστε να μην προδιαθέσουμε αρνητικά ή θετικά τη στάση τους. Σε γενικά πλαίσια η βοήθεια των εργαζομένων συναδέλφων και των γονέων ήταν σημαντική για τη διεκπεραίωση της έρευνάς μας.

Ο αριθμός των ερωτηματολογίων που μοιράστηκε στους γονείς ήταν τριακόσια (300) και μας επεστράφησαν όλα, ενώ για τους παιδαγωγούς μοιράσαμε τριάντα (30) και επεστράφησαν όλα συμπληρωμένα. Δηλαδή ο αριθμός του δείγματός μας για τους γονείς ήταν τριακόσια (300) και για τους παιδαγωγούς τριάντα (30).

Τα ευρήματα της έρευνάς μας μπορούν να γενικευτούν για τους Παιδικούς Σταθμούς Ν. Κορινθίας εφόσον είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα. Η εποχή που δόθηκε το ερωτηματολόγιο και έγινε η συλλογή των στοιχείων ήταν από 1 Οκτωβρίου μέχρι 31 Οκτωβρίου 1999.

Χωρίσαμε το δείγμα μας σε πέντε (5) κατηγορίες με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων και τρεις (3) κατηγορίες με βάση το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα καθώς και τέσσερις (4) κατηγορίες με βάση την ηλικία.

Οι κατηγορίες αυτές είναι οι ακόλουθες, για τους γονείς :

1. Με βάση την ηλικία

α) λιγότερο από 25	μητέρα : 11 % πατέρας : 00 %
β) 26 – 29 χρονών	μητέρα : 27 % πατέρας : 09 %
γ) 30 – 39 χρονών	μητέρα : 35 % πατέρας : 08 %
δ) 40 και άνω	μητέρα : 05 % πατέρας : 05 %

2. Με βάση το επίπεδο μόρφωσης

α) Δημοτικό	μητέρα : 08 % πατέρας : 05 %
β) Γυμνάσιο	μητέρα : 17 % πατέρας : 05 %
γ) Λύκειο	μητέρα : 24 % πατέρας : 05 %
δ) Ανωτέρα σχολή	μητέρα : 08 % πατέρας : 05 %
ε) Ανωτάτη σχολή	μητέρα : 21 % πατέρας : 04 %

3. Με βάση το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

Κάτω από 100.000 δρχ.	: 03 %
100.000 - 150.000 «	: 10 %
150.000 - 199.000 «	: 24 %
200.000 και άνω	: 46 %
Ανάλογα	: 01 %
Δεν απάντησαν	: 16 %

Οι κατηγορίες για τους Παιδαγωγούς είναι :

1. Με βάση την ηλικία

α) Λιγότερο από 25	: 40 %
β) 26 – 29 χρονών	: 35 %
γ) 30 – 34 «	: 15 %
δ) 35 – 39 «	: 15 %
ε) 40 και άνω	: 05 %

2. Με βάση ποια σχολή έχουν τελειώσει

%	T.E.I.	: 56
%	Ιδιωτική Σχολή	: 38
%	Δεν απάντησαν	: 06

Στη συνέχεια θα αναλύσουμε τις ερωτήσεις και θα παραθέσουμε τα σχετικά συμπεράσματα της έρευνάς μας.

3.1 Γιατί στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό;

Απάντηση:

Από το σύνολο των γονέων (300) γονέων δήλωσαν σαν πρώτο λόγο:

* Επειδή ο πατέρας μου στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργαζόμαστε και οι δύο μέλη της οικογένειας (53) γονείς ποσοστό 21 %.

- Γιατί πιστεύω ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του : είκοσι τρεις (23) γονείς ποσοστό 7,5 %.

- Αδόκτηση γνώσεων και προετοιμασία για το Δημοτικό Σχολείο : έξι (6) γονείς ποσοστό 2 %.

- Γιατί θέλω περισσότερες ώρες για τον εαυτό μου : τρεις (3) γονείς ποσοστό 1 %.

3. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Κανένας γονέας δεν δήλωσε σαν δεύτερο λόγο διαφορετική αιτιολογία.

Δήλωσαν σαν τρίτο λόγο:

- Εργασία των δύο γονέων : είκοσι ένας (21) γονείς ποσοστό 7 %.

- Γιατί πιστεύω ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του : είκοσι τρεις (23) γονείς ποσοστό 7,5 %.

- Αδόκτηση γνώσεων και προετοιμασία για το Δημοτικό Σχολείο : είκοσι πέντε (25) γονείς ποσοστό 8,3 %.

Κανένας από τους γονείς δεν δήλωσε σαν 1^ο λόγο, ότι στέλνει το παιδί

του στον Παιδικό Σταθμό, επειδή χρειάζεται περισσότερες ώρες για τον εαυτό του. Είκοσι κανένας γονέας δεν δήλωσε σαν τρίτο λόγο διαφορετική αιτιολογία. Από το σύνολο των γονέων (300) γονέων διακρίνεται πρώτα ένας (231) γονείς δεν δήλωσαν τρίτο λόγο, ποσοστό 77 %.

Δήλωσαν σαν τέταρτο λόγο:

- Εργασία και των δύο γονέων : έξι (6) γονείς ποσοστό 2 %.

- Γιατί θέλω περισσότερες ώρες για τον εαυτό μου : δεκαπέντε (15) γονείς ποσοστό 5 %.

3.1 Γιατί στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό ;

Ανάλυση

Από το σύνολο τριακοσίων (300) γονέων δήλωσαν σαν πρώτο λόγο :

- Στέλνω το παιδί μου στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργαζόμαστε και οι δύο : εξήντα τρεις (63) γονείς, ποσοστό 21 %.
- Γιατί πιστεύω ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του : διακόσιοι είκοσι οκτώ (228) γονείς, ποσοστό 76 %.
- Απόκτηση γνώσεων και προετοιμασία για το Δημοτικό σχολείο : έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %.
- Γιατί θέλω περισσότερες ώρες για τον εαυτό μου : τρεις (3) γονείς, ποσοστό 1 %.

Κανένας γονέας δεν έδωσε σαν πρώτο λόγο διαφορετική απάντηση από αυτές που αναφέραμε.

Δήλωσαν σαν δεύτερο λόγο :

- Εργασία και των δύο γονέων : εκατόν σαράντα δύο (142) γονείς, ποσοστό 47 %.
- Γιατί πιστεύω ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του : εκατόν είκοσι εννέα (129) γονείς, ποσοστό 43 %.
- Απόκτηση γνώσεων και προετοιμασία για το Δημοτικό Σχολείο : είκοσι επτά (27) γονείς, ποσοστό 9 %.
- Γιατί θέλω περισσότερες ώρες για τον εαυτό μου : δύο (2) γονείς, ποσοστό 1 %.

Κανένας γονιός δεν δήλωσε σαν δεύτερο λόγο διαφορετική απάντηση.

Δήλωσαν σαν τρίτο λόγο :

- Εργασία των δύο γονέων : είκοσι ένας (21) γονείς, ποσοστό 7 %.
- Γιατί πιστεύω ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του : είκοσι τρεις (23) γονείς, ποσοστό 7,5 %.
- Απόκτηση γνώσεων και προετοιμασία για το Δημοτικό Σχολείο : είκοσι πέντε (25) γονείς, ποσοστό 8,5 %.

Κανένας από τους γονείς δεν δήλωσε σαν 3^ο λόγο, ότι, στέλνει το παιδί του στον Παιδικό Σταθμό, επειδή χρειάζεται περισσότερες ώρες για τον εαυτό του. Επίσης κανένας γονέας δεν έδωσε σαν τρίτο λόγο διαφορετική απάντηση. Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων διακόσιοι τριάντα ένας (231) γονείς δεν έδωσαν τρίτο λόγο, ποσοστό 77 %.

Δήλωσαν σαν τέταρτο λόγο :

- Εργασία και των δύο γονέων : έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %.
- Γιατί θέλω περισσότερες ώρες για τον εαυτό μου : δεκαπέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %.

Κανένας από τους γονείς δεν έδωσε σαν 4^ο λόγο το ότι ο Παιδικός Σταθμός θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του, ή θα προσφέρει γνώσεις και θα το προετοιμάσει για το Δημοτικό Σχολείο. Επίσης κανένας γονέας δεν έδωσε σαν 4^ο λόγο διαφορετική απάντηση. Απ' το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων, διακόσιοι εβδομήντα εννέα (279) δεν έδωσαν 4^η προτίμηση.

Ερμηνεία

Όπως βλέπουμε το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων στέλνει το παιδί του στον Παιδικό Σταθμό, γιατί πιστεύει στην κοινωνικοποιητική προσφορά του Παιδικού Σταθμού.

Επειδή η έρευνα μας πραγματοποιήθηκε σε Κρατικούς Σταθμούς όπου βασικό κριτήριο εγγραφής των νηπίων είναι η εργασία των γονέων (228 γονείς) αλλά και σε ιδιωτικούς σταθμούς όπου η εγγραφή των νηπίων είναι ανεξάρτητη από την εργασία ή μη των γονέων, (72 γονείς) το υψηλό ποσοστό που έδωσαν οι γονείς ως προς την προσφορά του παιδικού σταθμού στην κοινωνικοποίηση του παιδιού τους μας δηλώνει πως και οι γονείς ακόμα που εργάζονται και οι οποίοι έχουν την οικονομική ευχέρεια να το αφήσουν στο σπίτι με μπέϊμπι – σίτερ δεν το προτιμούν.

Για όλους αυτούς τους γονείς ο Παιδικός Σταθμός δεν αποτελεί απλά ένα κέντρο φύλαξης. Αυτοί οι γονείς είναι περισσότερο ενημερωμένοι γύρω από το έργο του Παιδικού Σταθμού και τις δυνατότητες που προσφέρει στην εξέλιξη του παιδιού. Δεν έχουν αμφιβολία για τη σπουδαιότητα της κοινωνικοποιητικής προσφοράς του, επειδή δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να αποδέχεται και να οικειοποιείται τρόπους συμπεριφοράς και δραστηριότητες άλλων παιδιών, σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα.

Θεωρούν επιτακτική την ανάγκη ανεξαρτητοποίησης του παιδιού από τους ίδιους. Η αποδέσμευσή του απ' τους γονείς τότε μόνο θα ολοκληρωθεί, όταν ενταχθεί στην ομάδα των συνομηλίκων του, γιατί έχει αποδειχθεί ως σημαντική προϋπόθεση κοινωνικοποίησης.

Μέσα στον Παιδικό Σταθμό το παιδί θ' ανθίσει τον πλούτο της ψυχής του, θα ικανοποιήσει τη φαντασία του, θα φρενάρει τον εγωισμό του, θα βρει ανταπόκριση στις πιο αφελείς του επιθυμίες. Θα μάθει να παίρνει και να δίνει, να βοηθάει και να βοηθιέται, να πειθαρχεί στους κανόνες των συνομηλίκων του, να διατηρεί φιλικές σχέσεις με τ' άλλα παιδιά και να μη διαταράσσονται οι ομαλές διαπροσωπικές σχέσεις με το παραμικρό. Στον Παιδικό Σταθμό θ' αποκτήσει τις βάσεις της κοινωνικότητάς του που θα ολοκληρωθεί στο σχολείο.

«Όσο κι αν θελήσουν οι μεγάλοι να γίνουν παιδιά μαζί του, όσο κι αν ψυχολογημένα και σοφά συμπεριφερθούν δεν θα μπορέσουν ποτέ ν' αναπληρώσουν την παιδική συντροφιά» (Ζ. Δρόσος «Παιδαγωγικά προβλήματα και γονείς», *Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων*, σελ. 55, Αθήνα 1972).

«Έρευνες για την κοινωνικοποίηση έδειξαν πως το άτομο από νηπιακή ηλικία, πρέπει να διευρύνει ακατάπαυστα τον κύκλο των επαφών του και να βρίσκεται όλο και περισσότερο έξω από τα πρότυπα της οικογένειας» (Χ. Παπαδόπουλος «Νήπιο και Νηπιαγωγός», *Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων*, σελ. 71, Αθήνα 1985).

3.2 Που πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος στις πράξεις του μικρού παιδιού ;

Ανάλυση

Στην πλειοψηφία τους οι γονείς (80 %) πιστεύουν πως πρέπει να ασκείται έλεγχος στις πράξεις του παιδιού τόσο στο σπίτι όσο και στην Παιδικό Σταθμό.

Ερμηνεία

«Η πορεία και η λειτουργία της ζωής του παιδιού κατευθύνεται από περιορισμούς που υπαγορεύει η φύση των πραγμάτων που το περιβάλλουν. Το παιδί οφείλει από μικρό να συμμορφώνεται και να κινείται μέσα σε ορισμένα όρια. Όρια όμως που δεν θα του επιβληθούν από τους γονείς του αλλά από τη ζωή. Οι γονείς απλώς θα επαγρυπνούν για να μην παραβιάζονται αυτά τα όρια ή για να μη συμβεί στο παιδί τους κάποιο κακό.

Ο τρόπος με τον οποίο ενεργούν οι γονείς πρέπει να είναι τέτοιος ώστε στο παιδί να περνά το μήνυμα πως οι γονείς είναι απλά οι συνήγοροι μιας ορισμένης τάξης πραγμάτων, αυτής που ισχύει και επικρατεί στο κοινωνικό – πολιτισμικό περιβάλλον που βιώνει η οικογένεια, αλλά ταυτόχρονα ότι οι γονείς είναι συνήγοροι και του ίδιου του παιδιού» (Γιοχάνες Α. Στέρ «Σταματήστε πια την άστοχη αγωγή», Εκδ. Αφοί Γ. Βλάσση, σελ. 257, 258).

Ο Παιδικός Σταθμός και συγκεκριμένα οι παιδαγωγοί, θα πρέπει να ακολουθήσουν μια παράλληλη πορεία και στάση με αυτή των γονέων. Όπου γίνεται κατάχρηση της ελευθερίας να χρησιμοποιούνται φραγμοί για να διορθώνεται η εσφαλμένη διαγωγή του παιδιού και για να καταλάβει ότι η διαγωγή που παραβιάζει ορισμένα όρια τιμωρείται.

Οι γονείς φαίνεται, από τα αποτελέσματα της έρευνας, ότι αναγνωρίζουν στους παιδαγωγούς την ικανότητα να χρησιμοποιούν εκπαιδευτικούς τρόπους που βοηθούν στη δημιουργία της αυτοπειθαρχίας στην τάξη. Τρόποι αντίστοιχοι με τη βαθμίδα ανάπτυξης του παιδιού και της συμπεριφοράς που πρέπει να εμφανίσει και οι οποίοι είναι αποτέλεσμα συνεργασίας ανάμεσα στο παιδί και στον παιδαγωγό.

«Η πειθαρχία στην τάξη σημαίνει τη διδασκαλία στο παιδί μιας σειράς από εσωτερικούς ελέγχους, που θα το εφοδιάσουν με ένα πρότυπο συμπεριφοράς αποδεκτό στην κοινότητα και χρήσιμο για την προσωπική του ευημερία και πρόοδο (Ρούντολφ Νράϊκωρς «Διατηρώντας την ισορροπία στην τάξη», Εκδ. «Θυμάρι», σελ. 53, 54, 55, Αθήνα 1979).

Τόσο στο σπίτι όσο και στον Παιδικό Σταθμό το παιδί κοινωνικοποιείται μαθαίνοντας να πειθαρχεί σε ορισμένους κανόνες της ζωής, σύμφωνα με τους οποίους ζουν τα άτομα που το περιβάλλουν. Το παιδί με την πάροδο του χρόνου υιοθετεί σαν δικούς του κανόνες αυτούς και προοδευτικά οδηγείται προς την αυτοπειθαρχία.

Μερικοί γονείς (7 %) υποστηρίζουν ότι πρέπει να ασκείται έλεγχος στις πράξεις του μικρού παιδιού κυρίως όταν βρίσκεται στο σπίτι. Ίσως γιατί πιστεύουν ότι στον Παιδικό Σταθμό οι παιδαγωγοί είναι πιο ελαστικοί και ανεκτικοί στην ανυπακοή και στην επιθετικότητα των παιδιών λόγω του μεγάλου αριθμού νηπίων που έχουν υπό την επίβλεψή τους. Οι ίδιοι

απευθυνόμενοι μόνο σε ένα νήπιο έχουν την πεποίθηση ότι πετυχαίνουν μια πιο ολοκληρωμένη και εκτεταμένη συζήτηση στο πρόβλημα.

Ποσοστό 5 % των γονέων πιστεύει πως στον Παιδικό Σταθμό πρέπει να γίνεται μεγαλύτερος έλεγχος στις πράξεις των νηπίων. Ζώντας το παιδί καθημερινά, 8 – 9 ώρες στους χώρους του Παιδικού Σταθμού και μόνο 4 – 5 ενεργά στο σπίτι, αυτοί οι γονείς αναγνωρίζουν κάποια δική τους αδυναμία ως προς τον έλεγχο που πρέπει ορθολογιστικά να ασκούν στις πράξεις των παιδιών τους. Ίσως η κούραση και το άγχος της καθημερινής βιοπάλης να τους έχουν καταστήσει απόλυτου ή απαιτητικούς απέναντι στις πράξεις των παιδιών τους ή ανεκτικότερους - αν μάλιστα τους διακατέχει και ένα σύμπλεγμα ενοχής που αφήνουν τα παιδιά τους σε «ξένα χέρια».

«Όμως οι γονείς δεν πρέπει να αγανακτούν συνεχώς με τις πράξεις των παιδιών τους και να τα επικρίνουν για το κάθε σφάλμα τους. Μια τέτοια στάση μαρτυρεί ότι οι γονείς δεν έμαθαν να ξεχωρίζουν το ουσιώδες από το επουσιώδες» (Γιοχάνες Α. Στέρ «Σταματήστε την άστοχη αγωγή», Εκδ. Αφοί Γ. Βλάσση, σελ. 276).

Μερικοί γονείς, ποσοστό 5,5 %, πιστεύουν ότι πρέπει να γίνεται έλεγχος όχι στις πράξεις αλλά στο γιατί έγιναν αυτές οι πράξεις. Οι γονείς αυτοί εξετάζουν τη συγκεκριμένη συμπεριφορά του παιδιού από τη σκοπιά μιας απλής ενέργειας της οποίας αναζητούν τρόπους θεραπείας. Το παιδί γι' αυτούς δεν είναι υπεύθυνο ακόμα και αν ατακτήσει γιατί το θεωρούν θύμα του περιβάλλοντος ή της εσφαλμένης ανατροφής του.

Υποχρέωση των γονέων είναι να καθοδηγούν τα παιδιά τους ανακαλύπτοντας όμως τι και πως να τα καθοδηγούν. Μπορούν να μάθουν πολλά παρατηρώντας τη συμπεριφορά των παιδιών τους και προσπαθώντας να βρουν τι σκέφτονται.

Ποσοστό 2,5 % των γονέων απάντησε πως έλεγχος στις πράξεις των παιδιών πρέπει να γίνεται ανάλογα με την ηλικία τους. Υποστηρίζουν, δηλαδή, ότι το παιδί όσο είναι μικρό χρειάζεται λιγότερο έλεγχο, ενώ όσο αυτό μεγαλώνει πρέπει να μεγαλώνει και ο έλεγχος που ασκείται. Όμως μια τέτοια αντιμετώπιση απ' τους γονείς μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες και συγκρούσεις στο περιβάλλον του Παιδικού Σταθμού. Ο Παιδαγωγός δεν έχει δικαίωμα να κάνει διάκριση μεταξύ των παιδιών, δείχνοντας στο ένα λιγότερη και στο άλλο περισσότερη ανοχή.

Παιδιά που δεν έμαθαν από μικρά να αναγνωρίζουν με φυσιολογικό τρόπο προκαθορισμένα όρια και να παραιτούνται από κάτι, αντιδρούν αρνητικά όταν τους υποδειχθεί ξαφνικά να βάλουν φραγμούς στις επιθυμίες τους και τις ανάγκες τους. Δεν είναι σε θέση να αποδεχθούν, να υπομείνουν μια αποτυχία ή διάψευση προσδοκιών και να την επεξεργαστούν μέσα τους εποικοδομητικά. Δεν μπορούν να συνειδητοποιήσουν το ότι οι επιθυμίες τους δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν.

3.3 Πως αντιδρούν οι γονείς όταν οι πράξεις των παιδιών τους ξεπερνάνε κάποια όρια.

Ανάλυση

Απ' το σύνολο τριακοσίων (300) γονέων, ποσοστό 26 %, έδωσαν μία (1) απάντηση, σημειώνοντας ότι όταν οι πράξεις του παιδιού ξεπερνάνε κάποια όρια αντιδράσεων κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν μια (1) απάντηση αναφέροντας πως σε μια τέτοια περίπτωση αντιδρούν με φωνές.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν μια (1) απάντηση δηλώνοντας ότι αντιδρούν με ξυλιές.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν μία (1) απάντηση αναφέροντας ότι αντιδρούν στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν τέσσερις (4) απαντήσεις, σημειώνοντας ότι αντιδρούν με φωνές - ξυλιές, στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Δώδεκα (12) γονείς, ποσοστό 4 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, δηλώνοντας ότι αντιδρούν με φωνές - ξυλιές και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Δώδεκα (12) γονείς, ποσοστό 4 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις αναφέροντας ότι αντιδρούν στο παιδί με ξυλιές στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Δέκα πέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις σημειώνοντας ότι αντιδρούν με φωνές στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Τριάντα τρεις (33) γονείς, ποσοστό 11 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις δηλώνοντας ότι αντιδρούν με ξυλιές και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Σαράντα δύο (42) γονείς, ποσοστό 14 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις αναφέροντας ότι αντιδρούν στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Είκοσι ένας (21) γονείς, ποσοστό 7 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις σημειώνοντας ότι αντιδρούν με φωνές και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις δηλώνοντας ότι αντιδρούν με φωνές και ξυλιές.

Τρεις (3) γονείς, ποσοστό 1 %, έδωσε δύο (2) απαντήσεις αναφέροντας ότι αντιδρά με ξυλιές και στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι.

Πενήντα τέσσερις (54) γονείς, ποσοστό 18 %, έδωσαν άλλη απάντηση. Απ' αυτούς οι σαράντα δύο (42), ποσοστό 14 %, σημειώνοντας ότι σε τέτοιες περιπτώσεις αντιδρούν συζητώντας με το παιδί, και οι δώδεκα (12) γονείς, ποσοστό 4 %, αντιδρούν ανάλογα με τη διάθεση και τις πράξεις του παιδιού.

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων :

- Ενενήντα (90) γονείς, ποσοστό 32 %, έδωσαν μία (1) απάντηση.
- Τριάντα εννέα (39) γονείς, ποσοστό 13 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις.
- Εκατόν πέντε (105) γονείς, ποσοστό 35 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις.

- Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2%, έδωσαν τέσσερις (4) απαντήσεις.
- Πενήντα τέσσερις (54) γονείς, ποσοστό 18 %, έδωσαν άλλη απάντηση.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς, ποσοστό 49 %, αντιδρούν στις πράξεις του παιδιού τους κεντρίζοντας το φιλότιμό του, στη σωστή συμπεριφορά χωρίς τη χρήση βίας.

Οι γονείς δεν μένουν απαθείς στις πράξεις του, δείχνουν όμως να έχουν εμπιστοσύνη σε ένα έντιμο διάλογο μαζί του που θα το βοηθήσει να κατανοήσει να μην επαναλάβει το σφάλμα του.

Η παρούσα κατάσταση εξέλιξης του παιδιού, ο τωρινός δηλαδή χαρακτήρας του, δεν είναι μια τελειωτική κατάσταση χωρίς δυνατότητα τροποποίησης. Η συμπεριφορά του παιδιού είναι σύμφωνη με τις αντιδράσεις που δέχτηκε από γονείς και Παιδαγωγούς. Αν έχουμε οδηγήσει ένα παιδί σε μια κατάσταση σύγκρουσης με το περιβάλλον, έχουμε επίσης κάθε στιγμή την ευκαιρία αλλά και το καθήκον, να το βοηθήσουμε ν' απελευθερωθεί απ' αυτή τη σύγκρουση και να προσαρμοστεί ομαλά στο περιβάλλον του.

«Σε κάθε τέτοια περίπτωση προτού πάρουμε οποιοδήποτε τιμωρητικό μέσο συζητούμε υπομονετικά και ήρεμα μια και περισσότερες φορές μαζί του με στόχο να διορθώσει τη συμπεριφορά του. Αν η ενέργειά μας αυτή δεν φέρει αποτελέσματα τότε, φυσικά, θα καταφύγουμε σε κάποια κύρωση και αυτό για να καταλάβει ότι δεν μπορεί να παραβεί ορισμένους κανόνες, δεν μπορεί να κάνει ότι θέλει».

«Ποινή» είναι η διακοπή για λίγη ώρα των παιχνιδιών, του περιπάτου, παρακολούθηση ψυχαγωγικού προγράμματος, στέρηση δώρου, μεταφορά σε άλλο δωμάτιο για λίγη ώρα, ώστε ν' αντιληφθεί το άτακτο παιδί ότι η διαγωγή του προκάλεσε την απαρέσκεια» (Παπαδόπουλος Π. Χρήστος, «Νήπιο και Νηπιαγωγική», σελ. 115).

Οι ενέργειες αυτές κατά την άποψή μας δεν φέρνουν πάντα το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Οι γονείς πρέπει να μάθουν να χρησιμοποιούν πιο αποτελεσματικούς τρόπους για να ξυπνήσουν στο παιδί την επιθυμία να συμμορφωθεί στις απαιτήσεις της τάξης. Χρειάζεται να δημιουργήσουν καταστάσεις κατάλληλες, να διδάξουν το παιδί. Και μπορούν να το κάνουν αυτό χωρίς επίδειξη δύναμης γιατί η δύναμη υποκινεί σε αντίσταση και καταστρέφει το σκοπό τους, που είναι η σωστή ανατροφή του παιδιού, η ομαλή κοινωνικοποίησή του μέσα στην οικογένεια.

Μερικοί γονείς (15 %) αντιδρούν όχι επιβάλλοντας κάποια τιμωρία, αλλά με φωνές και απειλές.

Οι φυσικές συνέπειες των πράξεων του παιδιού, που το παιδί αντιλαμβάνεται και ασφαλώς θα τις αποδεχόταν, χρησιμοποιούνται σαν απειλή από τους γονείς και «επιβάλλονται» με θυμό. Τα παιδιά αντιλαμβανόμενα τη διαφορά, εκλαμβάνουν τις συνέπειες σαν άδικη τιμωρία, που δημιουργεί στην τρυφερή ψυχούλα τους φόβο και αναστάτωση, που σιγά – σιγά παίρνει τη μορφή θυμού και μίσους.

Ποσοστό 17 % των γονέων αντιδρά με σωματική τιμωρία, ίσως γιατί δεν γνωρίζουν ότι με μια τέτοια αντίδραση πάνω στο παιδί, μπορεί να συμβούν πράγματα καταστροφικά.

Ποσοστό 17 % των γονέων αντιδρά με σωματική τιμωρία. Αν το παιδί έχει αρκετά δυνατό χαρακτήρα θ' αντιδράσει σε όλα όσα του καταλογίζονται με αποτέλεσμα το χάσμα ανάμεσα σ' αυτό και τους γονείς του να μεγαλώσει. Αν όμως έχει αδύνατο χαρακτήρα να υπομείνει τον εξευτελισμό στωικά με όλα τα αρνητικά επακόλουθα για τον αυτοσεβασμό και την αυτοπεποίθησή του.

Η χειροδικία είναι αναντίρρητα μέτρο αναχρονιστικό, βάρβαρο και ταπεινωτικό. Μια τέτοια αλόγιστη τιμωρία δεν αποτελεί παράδειγμα για διόρθωση σφαλμάτων, αλλά ταπείνωση για το παιδί. Περνά στη συνείδησή του προκαλώντας όχι μόνο σωματικό πόνο αλλά και ψυχικό, αντίδραση, απογοήτευση ακόμα και αναισθησία.

«Αν το παιδί μας αναγκάσει κάποτε να το τιμωρήσουμε ή να το χτυπήσουμε θα πρέπει να είμαστε τίμιοι και να παραδεχτούμε πως μ' αυτό τον τρόπο ελευθερώνουμε τα δικά μας απωθημένα αισθήματα αντί να ξεγελάμε τον εαυτό μας με την ιδέα πως τιμωρήσαμε το παιδί «για το δικό του λάθος» (Ρούντολφ Ντράϊκωρς, «Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση», Εκδ. «Γλάρους», σελ. 81).

Μερικοί γονείς (14 %) αντιδρούν συζητώντας με το παιδί τους όταν αυτό ξεπερνά κάποια όρια.

Μια συζήτηση που αποβλέπει στην αλλαγή της συμπεριφοράς του παιδιού πρέπει ν' αρχίζει πάντα με κατανόηση απέναντι στο παιδί. Με την κατανόηση δεν πετυχαίνουν οι γονείς μόνο μια αλλαγή συμπεριφοράς, απλά προετοιμάζουν ένα ευνοϊκό έδαφος για την ομαλή κοινωνικοποίηση του παιδιού, που θα ενισχυθεί μέσα από την ισότιμη σχέση παιδιού – γονέων.

Το παιδί με τη συζήτηση μαθαίνει να κάνει σκέψεις γύρω από τις πράξεις και ενέργειες που έκανε ή πρόκειται να κάνει. Ξεκαθαρίζει μέσα του γιατί έκανε αυτό ή εκείνο, τι σκοπεύει να πετύχει μ' αυτό και αν αυτός ήταν ο κατάλληλος τρόπος. Αφήνεται από τους γονείς να αισθανθεί με συνέπεια το αποτέλεσμα της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς του, χωρίς να το δει όμως σαν τιμωρία, αλλά απλά σαν φυσιολογικό επακόλουθο της συμπεριφοράς του.

Ποσοστό 4 % των γονέων αντιδρούν στις πράξεις του παιδιού ανάλογα με τη διάθεση της στιγμής και το μέγεθος του σφάλματος. Έτσι άλλοτε φωνάζουν και απειλούν το παιδί, άλλοτε χειροδοκούν ή του στερούν κάτι που επιθυμεί πολύ κι άλλοτε αδιαφορούν !!

Μερικές φορές η επιβολή τιμωρίας προέρχεται από αιτίες για τις οποίες μόνο το παιδί δεν ευθύνεται. Οι γονείς αντιδρούν σύμφωνα με την ψυχική κατάσταση της στιγμής, το δύστροπο χαρακτήρα τους, τη σωματική τους κόυραση, τη νευρική τους υπερένταση, τις δυσκολίες της ζωής κλπ.

Οι συχνές και αδικαιολόγητες τιμωρίες τραυματίζουν ψυχικά το παιδί, εμπνέουν σ' αυτό το συναίσθημα του φόβου, το αναγκάζουν να υποκρίνεται, να λειψέματα ή και να εναντιώνεται ανοιχτά στο περιβάλλον του. Καλλιεργούν την δουλεία, την υποταγή, τη δουλική συμπεριφορά.

Για να αποφύγουν οι γονείς μια τέτοια κοινωνική συμπεριφορά πρέπει να εφαρμόσουν σωστή αγωγή σ' όλα τα στάδια εξέλιξης του παιδιού με υπομονή και συνέπεια, κατανόηση των προβλημάτων και της ιδιαίτερης ψυχολογίας του, σταθερή και ενιαία στάση και συμπεριφορά όλων των μελών της οικογένειας απέναντί του. Δεν πρέπει η μαμά να τιμωρεί και ο μπαμπάς να χαϊδεύει ή και το αντίθετο. Όχι συχνές και σκληρές τιμωρίες.

3.4 Παροχή κινήτρων που ν' αφορούν τη θρησκεία

Ανάλυση

Από τους τριακόσιους (300) γονείς οι εκατόν ογδόντα έξι (186), ποσοστό 62 %, παρέχουν κίνητρα στο παιδί τους που ν' αφορούν τη θρησκεία πηγαίνοντας μαζί του στην εκκλησία, μαθαίνοντας του προσευχή κ.λ.π.

Ογδόντα επτά (87) γονείς, ποσοστό 29 %, δεν παρέχουν θρησκευτικά κίνητρα στο παιδί τους. Ποσοστό 9 % δίνει διαφορετική απάντηση. Από το ποσοστό αυτό οι δεκαπέντε (15), ποσοστό 5 %, δεν παρέχουν κίνητρα συστηματικά, έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, μαθαίνουν στο παιδί μόνο να κάνει το Σταυρό του και έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, δεν ασχολούνται οι ίδιοι, αλλά αφήνουν σε άλλους να μεταδώσουν θρησκευτικά ερεθίσματα στο παιδί τους.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς (62 %) απάντησαν ότι παρέχουν κίνητρα για τη θρησκεία θεωρώντας τη θρησκευτική αγωγή σημαντική επειδή πιστεύουν ότι ικανοποιεί τις ανάγκες του παιδιού και του προσφέρει τις βάσεις για μια ήρεμη πνευματική αντίληψη του κόσμου και της ζωής. Με κατάλληλες διηγήσεις γνωρίζουν κάθε φορά στα παιδιά την αξία και τη σημασία της θρησκείας, στο επίπεδο της προσωπικής, οικογενειακής και κοινωνικής ζωής. Τραγουδάκια με θρησκευτικό περιεχόμενο μια μικρή προσευχή, ο εκκλησιασμός δημιουργούν στην ψυχή των παιδιών ανάλογα συναισθήματα.

«Η Θρησκεία δεν είναι κάτι που εφαρμόζεται σε ένα άτομο ούτε ένα ρούχο με το οποίο σκεπάζεται κανείς ή το πετάει όποτε θέλει ανάλογα με τις γιορτές και τις συνθήκες». (Caston Courtois «Η τέχνη να ανατρέψεις τα παιδιά σήμερα», Εκδ. «Τήνος», σελ. 36, Αθήνα)

Το κλίμα μιας οικογένειας θα είναι θρησκευτικό όταν η θρησκεία δεν εκφράζεται τόσο με τύπους, ταμπού ή ρουτίνα όσο με ένα πνεύμα που εισχωρεί στα πάντα και κάνει να βιώνουν φυσικά τις υπερφυσικές πραγματικότητες.

Όταν οι γονείς ζουν απλά την πίστη τους όλα γίνονται φωτεινά και ευλογημένα. Η τιμιότητα, η αγάπη στον πλησίον με λόγια και έργα, περνούν μέσα στα ήθη και γαλουχούν τα παιδιά.

Ποσοστό 29 % των γονέων απάντησαν, ότι δεν παρέχουν κίνητρα στα παιδιά του για τη θρησκεία. Ίσως αυτοί οι γονείς να έχουν προκαταλήψεις σχετικά με τη θρησκεία και πιστεύουν ότι θα επιδράσει αρνητικά στην προσωπικότητα του παιδιού και ότι ακόμα διακυβεύεται η ηθική του υπόσταση και η κοινωνική του δημιουργία.

Το να μιλούν οι γονείς στα παιδιά τους για τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις μπορεί να ισοδυναμεί με μια πίεση και συνεπώς με παραβίαση της ελευθερίας τους. Όμως η θρησκευτική συμπεριφορά των γονέων λειτουργεί είτε το θέλουν είτε όχι, οι γονείς προσανατολιστικά στο παιδί τους.

Μερικοί μιλώντας για την ελευθερία της συνειδήσεως λένε ότι οι γονείς πρέπει να μένουν σιωπηλοί μπροστά στα ψηλαφίσματα του θρησκευτικού ενστίκτου. Είναι όμως αυτή μια ορθολογιστική τοποθέτηση; Μήπως πρέπει να ενηλικιωθεί κανείς για να διαλέξει τι θα φοράει η αν θα τραφεί με δηλητήριο ή με υγιείς τροφές;

Δέκα πέντε (15) γονείς παρέχουν περιστασιακά κίνητρα στο παιδί τους. Οι γονείς αυτοί ενώ πιστεύουν ότι η θρησκεία θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίηση του παιδιού, δεν φροντίζουν για τη συστηματική παροχή θρησκευτικών κινήτρων λόγω έλλειψης χρόνου. Όμως τα παιδιά που βλέπουν να τηρούνται στην καθημερινή ζωή απ' τους γονείς ορισμένες αρχές με συνέπεια και αξιοπρέπεια θα αρχίσουν να τις αφομοιώνουν. Θα μπορέσουν στη συνέχεια να τις βάλουν σε συζήτηση, θα έχουν αρχές χωρίς να τους έχει υποχρεώσει κανένας να τις έχουν.

Έξι (6) γονείς δεν εφαρμόζουν στο παιδί τους την θρησκευτική αγωγή οι ίδιοι αλλ' αφήνουν την αρμοδιότητα αυτή σε κάποιο άλλο πρόσωπο, π.χ. γιαγιά, παππού, παιδαγωγό, στον Παιδικό Σταθμό. Οι γονείς αυτοί με το ν' αφήνουν τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους σ' άλλα άτομα, δείχνουν να κρατούν μια ουδέτερη έως αδιάφορη στάση για τη θρησκευτική αγωγή που θα έχουν τα παιδιά τους. Ίσως οι ίδιοι να έχουν κάποιους φόβους στο να ερμηνεύσουν και ν' αναλύσουν θρησκευτικά γεγονότα στο παιδί. Εμπιστεύονται όμως τον Παιδικό Σταθμό γιατί γνωρίζουν πως προσφέρει συστηματικά και ορθολογιστικά θρησκευτικά μηνύματα και ερεθίσματα που σκοπό έχουν να καλλιεργήσουν το θρησκευτικό συναίσθημα του παιδιού. Η εκμάθηση μικρών προσευχών και ύμνων, η αφήγηση απλών ιστοριών σχετικά με τη ζωή του Χριστού, η συμμετοχή του παιδιού στις Χριστουγεννιάτικες και Πασχαλινές γιορτούλες που γίνονται στο σταθμό το οδηγούν αβίαστα μέσα σε ένα πρόσφορο θρησκευτικό κλίμα.

Έξι (6) γονείς σχετικά με τη θρησκευτική αγωγή θεωρούν απαραίτητη μόνο την εκμάθηση του «Σταυρού», γιατί πιστεύουν ότι δεν μπορούν να επιτύχουν κατά τη νηπιακή ηλικία εσωτερική συμμετοχή. Η διδασκαλία του Σταυρού είναι εξωτερική κι εθιμική και θεωρούν ότι είναι το καλύτερο που μπορεί να πετύχει το παιδί κατά τη νηπιακή ηλικία.

3.5. Πιστεύετε σε διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια ;

Ανάλυση

Στο σύνολο τριακοσίων (300) γονέων, οι διακόσιοι τριάντα επτά (237), ποσοστό 79 %, δεν πιστεύουν ότι πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια. Ένα μικρότερο ποσοστό γονέων (15 %), θεωρούν ότι πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά στ' αγόρια και στα κορίτσια. Τέλος, ποσοστό 6 % έδωσε διαφορετικές απαντήσεις σ' αυτές που αναγράφονται στο ερωτηματολόγιο.

Από αυτούς τους γονείς οι εννέα (9), ποσοστό 3 %, θεωρούν ότι πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά ανάλογα με το χαρακτήρα και την ιδιορρυθμία κάθε παιδιού και όχι σχετικά με το φύλο του. Οι άλλοι εννέα (9) υποστηρίζουν ότι πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά όχι πάντα και σ' όλα τα θέματα, αλλά μερικές φορές.

Ερμηνεία

Το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (79 %) δεν πιστεύουν στη διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια. Οι γονείς αυτοί μεγαλώνουν τα παιδιά τους έχοντας ξεπεράσει τα παλιά πρότυπα, με τα οποία, πιθανόν, μεγάλωσαν ο ίδιοι, υιοθετώντας καινούργιες μεθόδους και αντιλήψεις στη διαπαιδαγώγηση των αγοριών και των κοριτσιών. Δεν ασκούν δηλαδή, κριτική στα κορίτσια που ασχολούνται με «αγορίστικες» δραστηριότητες, ούτε όμως και στα αγόρια, όταν ασχολούνται με «κοριτσίστικα» πράγματα.

Οι γονείς αυτοί εγκαταλείπουν μια κοινωνία καταπιεστική, παραδοσιακή, αυστηρά οργανωμένη, εγκαταλείποντας τον παθητικό ρόλο των κοριτσιών και προσαρμόζοντας τη συμπεριφορά τόσο του αγοριού, όσο και του κοριτσιού στις νέες αντιλήψεις. Τέτοιοι γονείς νοιάζονται ν' αναθρέψουν περισσότερο κοινωνικά υπεύθυνους γιούς και περισσότερο αυτοκυρίαρχες κόρες.

Η αγάπη τους είναι αγνή αλλά και ενιαία για όλα τους τα παιδιά, κορίτσια και αγόρια. Όλα τα παιδιά μιας οικογένειας σαν αδέλφια πρέπει ν' απολαμβάνουν ίση εκτίμηση από μέρους των γονέων.

«Τα παιδιά δεν πρέπει να ανατρέφονται με προκαταλήψεις γύρω απ' την ανδρική και γυναικεία φύση, όπως : τα κορίτσια πρέπει να είναι αγαπητά, ευχάριστα και χαριτωμένα. Τ' αγόρια αντιθέτως σκληρά, δυναμικά, ικανά να επιβάλλονται». (Γιοχάνες Α. Στέρ «Σταματήστε πια την άστοχη αγωγή», Εκδ. Αφοί Βλάσση, σελ. 325).

Ποσοστό 15 % των γονέων συμφωνεί στη διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και στα κορίτσια, επιμένοντας να παραμένουν στις στερεότυπες διαφορές των δύο φύλων. Αφήνουν το κορίτσι τους να παραμείνει και να μεγαλώσει στον κόσμο της πατριαρχικής εξουσίας χωρίς να του δίνουν ευκαιρίες και δυνατότητες να εξελιχτεί διαφορετικά.

Συνεχίζουν ν' ανατρέφουν τ' αγόρια με τον ίδιο τρόπο, με ελαφρές παραλλαγές ίσως, που δεν αγγίζουν καθόλου την ουσία του ζητήματος. Κάνουν ότι έκαναν πάντα, και αρνιούνται να κάνουν ότι πάντα αρνιόντουσαν.

Εννέα (9) γονείς, ποσοστό 3 %, απάντησαν ότι συμφωνούν σε διαφορετική συμπεριφορά στα παιδιά τους ανάλογα με το χαρακτήρα και την ιδιορρυθμία τους και όχι ανάλογα με το φύλο τους δηλαδή με το αν είναι αγόρια ή κορίτσια. Γι' αυτούς κάθε προσωπικότητα είναι μοναδική. Αναγνωρίζουν πως κάθε άτομο έχει τα δικά του προτερήματα και ελαττώματα και αντιδρούν ανάλογα.

Οι γονείς πρέπει ν' αφήνουν τα παιδιά ελεύθερα να πειραματιστούν και να εξερευνήσουν το περιβάλλον τους, χωρίς να προσπαθήσουν να στρέψουν την προσοχή τους αποκλειστικά σ' εκείνες τις δραστηριότητες που υποτίθεται ότι ταιριάζουν στο φύλο τους.

«Παράδειγμα :

Ο Νίκος κάθεται ήσυχος στο δωμάτιο της αδελφής του και κτενίζει τις κούκλες της. Κάποια στιγμή μπαίνει η μέσα η μητέρα του:

- Έλα τώρα τι κάθεται και παίζεις με τις κούκλες σαν κοριτσάκι :

Γιατί δεν βγαίνεις έξω να παίζεις μπάλα με τους φίλους σου ; του λέει.

Η Ελίνα είναι έξω και παίζει μ' ένα φορτηγάκι μέσα στη λάσπη. Σε λίγο

είναι κιόλας κατάλασπωμένη και ο πατέρας της της λει στεναχωρημένος :

- Αυτά δεν είναι παιχνίδια για κορίτσια. Θα μεγαλώσεις και θα γίνεις αγοροκόριτσο. Τα κορίτσια δεν ανακατεύονται με τα χρώματα».

Και στις δύο περιπτώσεις η λανθασμένη συμπεριφορά δεν είναι εκείνη των

Παιδιών. Γιατί ούτε ο Νίκος όταν μεγαλώσει θα γίνει ομοφυλόφιλος, ούτε η Ελίνα κινδυνεύει να έχει όλα τα προβλήματα συνεννόησης με τ' άλλα κορίτσια. Είναι απόλυτα φυσιολογικό για ένα παιδί να θέλει να πειραματιστεί μ' όλες τις δραστηριότητες, ακόμα και μ' εκείνες, που οι γονείς του, από προκατάληψη για το τι είναι αγορίστικο ή κοριτσίστικο μπορεί να θεωρούν ότι δεν του ταιριάζουν. Αν οι γονείς επιμένουν να βάλουν τη συμπεριφορά του παιδιού σε καλούπια ανάλογα με το φύλο του το αποτέλεσμα να είναι αρνητικό για το παιδί.

Ελάχιστοι γονείς, εννέα (9), ποσοστό 3 %, δεν πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια, μερικές φορές επιμένουν να συνεχίζουν τους κοινωνικούς παλαιούς καθορισμούς του ρόλου των φύλων. Άλλοτε πάλι επιθυμούν να μεγαλώσουν τα παιδιά τους απαλλαγμένα απ' τους κοινωνικο-πολιτιστικούς καθορισμούς, που δεσμεύουν ακόμα τους ίδιους και στις πιο μικρές λεπτομέρειες της καθημερινής ζωής, κι έτσι ν' αγωνισθούν ενάντια στους εαυτούς τους και στους άλλους δίνοντας τη δυνατότητα στα παιδιά τους για μια διαφορετική παιδεία, μια ομαλή κοινωνικοποίηση.

3.6 Ποιο παιδί θα συνεχίσει τις σπουδές του σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών ;

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων, οι διακόσιοι εβδομήντα (270), απάντησαν ότι θα συνεχίσει τις σπουδές του όποιο έχει τις περισσότερες ικανότητες, ποσοστό 90 %. Κανένας από τους γονείς δεν προτίμησε το πρώτο παιδί, τ' αγόρια ή τα κορίτσια, ποσοστό 0 %.

Τριάντα γονείς (30), ποσοστό 10 %, έδωσαν διαφορετική απάντηση υποστηρίζοντας ότι δεν θα εξαιρέσουν κανένα παιδί.

Ερμηνεία

Το μεγαλύτερο ποσοστό από τους γονείς (90 %), προτιμά σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών να συνεχίσει τις σπουδές του όποιο παιδί έχει τις περισσότερες ικανότητες. Εδώ φαίνεται καθαρά ότι οι γονείς αυτοί δεν πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια. Δεν κάνουν διακρίσεις και αναγνωρίζουν τη μοναδικότητα κάθε ατόμου. Τους ενδιαφέρουν τα προτερήματα και οι ικανότητες κάθε παιδιού και ενεργούν ώστε να τις αναπτύξουν ανεξαρτήτως φύλου.

«Είναι φυσικό να επιδιώξουν στο κάθε παιδί την ανάπτυξη και εξέλιξή του μέσα στα πλαίσια και τις δυνατότητες της ψυχοσωματικής και πνευματικής του ιδιοσυστασίας και δομής. Οι γονείς δεν μπορούν να κάνουν τα παιδιά τους ιδιοφυίες όταν δεν είναι προικισμένα με τις ιδιότητες που θα βοηθήσουν να γίνουν τέτοια». (Ζαχαρίας Π. Δρόσος «Παιδαγωγικά προβλήματα και γονείς», Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων, σελ. 108, Αθήνα 1972).

Λίγοι γονείς, (10 %) σε περίπτωση που θα είχαν οικονομικές δυσκολίες δεν θα εξαιρούσαν κανένα παιδί τους, για να σπουδάσει. Ούτε αυτοί οι γονείς πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και στα κορίτσια και δεν κάνουν καμιά διάκριση. Εκτιμούν τις ικανότητες των παιδιών το ίδιο. Γνωρίζοντας τα ιδιαίτερα χαρίσματα και τις ξεχωριστές ικανότητες που έχουν προτιμούν να στερηθούν οι ίδιοι τα πάντα παρά να στερήσουν τη δυνατότητα από κάποιο παιδί τους, να σπουδάσει, έστω κι αν έχει τις ίδιες ικανότητες με τ' άλλο.

Όταν οι γονείς κάνουν συγκρίσεις στην πραγματικότητα αρνούνται τη μοναδικότητα του κάθε ατόμου. Είναι σαν να λένε «τα προτερήματα και οι ικανότητές του δεν μας ενδιαφέρουν. Τ' αγνοούμε και προσέχουμε μόνο τα σημεία που υστερεί απ' τα αδέρφια του». Μια τέτοια στάση είναι σίγουρα πολύ άδικη και προκαλεί τη μεγαλύτερη ζημιά στον αυτοσεβασμό ενός παιδιού.

Όταν τα παιδιά απορρίπτονται κουρελιάζεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια τους και χάνεται η διάθεσή τους για άμιλλα. Κανένας απ' τους γονείς δεν προτιμά να συνεχίσουν τις σπουδές τους τ' αγόρια επειδή χρειάζονται επαγγελματική κατάρτιση ή τα κορίτσια επειδή είναι δύσκολο να κάνουν τεχνικό ή χειρονακτικό επάγγελμα. Έχουν συνειδητοποιήσει οι γονείς ότι το συμφέρον του ίδιου του παιδιού απαιτεί να γίνει αυτό που μπορεί και θέλει αυτό που οι ικανότητες και κλίσεις του το ωθούν, όχι εκείνο όπου αυτοί φιλοδοξούν και ονειρεύονται.

Όταν οι γονείς είναι προκατειλημμένοι σχετικά με το φύλο του παιδιού και το κατευθύνουν ανάλογα με τις δικές τους προτιμήσεις τότε του αφαιρούν το δικαίωμα και τη δυνατότητα να διαμορφώσει τις ατομικές του κλίσεις, ν' ακολουθήσει τα δικά του ενδιαφέροντα στη ζωή. Ειδικότερα το εμποδίζουν να επιδιώξει την επαγγελματική εκείνη κατάρτιση που ταιριάζει στην ατομικότητά του.

Κανένας γονιός σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών δεν θα προτιμούσε ιδιαιτέρως το πρώτο παιδί να συνεχίσει τις σπουδές του.

3.7 Τα παιδιά να γνωρίζουν ή να μη γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

Ανάλυση

Απ' τους τριακόσιους (300) γονείς, οι εκατόν τριάντα πέντε (135), ποσοστό 45 %, επιθυμούν τα παιδιά τους να γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας. Ποσοστό 50 %, εκατόν πενήντα (150) γονείς θεωρούν ότι αυτό δεν είναι σωστό για την ηλικία τους. Ένα ποσοστό 5 %, δέκα πέντε (15) γονείς, έδωσε άλλη απάντηση υποστηρίζοντας ότι πρέπει να την γνωρίζουν αλλά χωρίς λεπτομέρειες.

Συμπεράσματα

Είδη παρατηρήσεις σε 61 γονείς των γυναικών μοιράζονται. Οι μισοί (30 %) πιστεύουν ότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας γιατί αυτό θα οι βοηθήσει να αποφασίσουν σωστά. Οι άλλοι μισοί (30 %) δεν το θεωρούν απαραίτητο. Από τους τριακόσιους (300) γονείς όμως ποσοστό 61 %, θέλει τα παιδιά του να συνηθιστούν να συμφωνούν με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας από τα 10 % η συμπεριφορά του να είναι ανεξάρτητη από τα οικονομικά επιφανεια της οικογένειάς του!!

Αντικείμενο ένα παιδί 1-6 χρόνων δεν μπορεί να αντιληφθεί οικονομικές έννοιες και αριθμούς. Ζώντας όμως μέσα σ' ένα οικογενειακό περιβάλλον που έχει μια συγκεκριμένη οικονομική επιφάνεια κατανοεί και βιώνει καθημερινά τις οικονομικές του δυνατότητες. Με αυτό τρόπο αντιλαμβάνεται μέχρι που πρέπει να φτάσουν και οι δαξί και ελλείψεις του.

Όταν η οικογένεια ξεκινώντας για τα εβδομαδιαία της ψώνια έχει συμφωνήσει με σύνθεση τη λίστα αγορών της και πραγματοποιεί στο υπερμάρκετ παρατηρεί το παιδί της να πάρει μόνο μια μικρή συσκευή φαγητός και δεν περνά στο παιδί το ίδιο μήνυμα με την οικογένεια που γράφει τα καλόδια με ψώνια (πολλές φορές κερνά) και ακριβώς το παιδί να πάρει ότι και όσα πράγματα θέλει.

Τα παιδιά μεγαλώνουν μέσα σ' ένα ζεστό οικογενειακό περιβάλλον που κάθε οικογένεια πρέπει να προσφέρει ανεξάρτητα από την οικονομική της επίθεση, αποκτούν τη δυνατότητα και ανεξαρτησία να κατανοούν μέχρι που φτάνουν οι οικονομικές δυνατότητές τους σύμφωνα με την καταναλωτική συμπεριφορά της οικογένειάς τους.

Το παιδί αντιγράφει και σε αυτό τον τομέα τη συμπεριφορά του, από τα πρόσωπα που βρίσκονται γύρω του και ιδιαίτερα από τους γονείς με τους οποίους κοιμάται.

3.8. Τα παιδιά έχουν ή δεν έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας ;

Ανάλυση

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι εκατόν εβδομήντα ένας (171), ποσοστό 57 %, πιστεύουν ότι τα παιδιά έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας.

Εκατόν πέντε (105) γονείς, ποσοστό 35 %, θεωρούν ότι τα παιδιά είναι πολύ μικρά ώστε να κατανοούν οικονομικές καταστάσεις και να εμφανίζουν ανάλογη συμπεριφορά.

Ποσοστό 8 %, είκοσι τέσσερις (24) γονείς, πιστεύει ότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας αλλά χωρίς να καταπιέζονται.

Ερμηνεία

Εδώ παρατηρούμε ότι οι γνώμες των γονιών μοιράζονται. Οι μισοί (50 %) πιστεύουν ότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας γιατί αυτό θα τα αποτρέψει από παράλογες απαιτήσεις, οι άλλοι μισοί (50 %) δεν το θεωρούν απαραίτητο. Από τους τριακόσιους (300) γονείς όμως ποσοστό 63 %, θέλει τα παιδιά του να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας ενώ το 35 % η συμπεριφορά του να είναι ανεξάρτητη από την οικονομική επιφάνεια της οικογένειάς του !!

Ασφαλώς ένα παιδί 1-6 χρόνων δεν μπορεί να κατανοήσει οικονομικές έννοιες και αριθμούς. Ζώντας όμως μέσα σ' ένα οικογενειακό περιβάλλον που έχει μια συγκεκριμένη οικονομική επιφάνεια κατανοεί και βιώνει καθημερινά τις οικονομικές του δυνατότητες. Με απλό τρόπο αντιλαμβάνεται μέχρι που πρέπει να φτάνουν και οι δικές του υλικές απαιτήσεις.

Όταν η οικογένεια ξεκινώντας για τα εβδομαδιαία της ψώνια, έχει ετοιμάσει με σύνεση τη λίστα αγορών της και πηγαίνοντας στο σούπερ-μάρκετ παροτρύνει το παιδί της να πάρει μόνο μια μικρή σοκολάτα ασφαλώς και δεν περνά στο παιδί το ίδιο μήνυμα με την οικογένεια που γεμίζει τα καλάθια με ψώνια (πολλές φορές περιττά) και προτρέπει το παιδί να πάρει ότι και όσα πράγματα θέλει.

Τα παιδιά μεγαλωμένα μέσα σ' ένα ζεστό οικογενειακό περιβάλλον, που κάθε οικογένεια πρέπει να προσφέρει ανεξάρτητα από την οικονομική της επάρκεια, αποκτούν τη δυνατότητα και ωριμότητα να κατανοούν μέχρι που φτάνουν οι οικονομικές δυνατότητές τους σύμφωνα με την καταναλωτική συμπεριφορά της οικογένειάς τους.

Το παιδί αντιγράφει και σε αυτό τον τομέα τη συμπεριφορά του, από τα πρόσωπα που βρίσκονται γύρω του και ιδιαίτερα από τους γονείς, με τους οποίους ταυτίζεται.

Σημείωση : Αναλύοντας τις απαντήσεις του ερωτήματος 3.8 μας ξένισε η τοποθέτηση των γονέων (35 %) που δήλωσαν : «Τα παιδιά τους δεν έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας». Συνδυάζοντας μάλιστα αυτή την απάντησή τους με το δηλωθέν μηνιαίο τους εισόδημα (300.000 - 400.000 δρχ.) προβληματιστήκαμε ακόμα περισσότερο.

Μήπως επειδή οι ίδιοι πιέστηκαν και πιέζονται από τη δύσκολη οικονομική τους κατάσταση προσπαθούν να «περάσουν» έστω και για λίγο καλύτερα τα παιδιά τους ; Η ψευδαίσθηση όμως μέσα στην οποία περιστασιακά τα οδηγούν που θα βγάλει αργότερα, τι επακόλουθα και συνέπειες θα έχει ;

3.9 Πως απασχολούν οι γονείς το παιδί τους στις ελεύθερες ώρες του

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων, οι τριάντα έξι (36) γονείς, ποσοστό 12 %, έδωσαν πέντε (5) απαντήσεις, υποστηρίζοντας ότι απασχολούν το παιδί τους με συζήτηση, δημιουργικό παιχνίδι, ελεύθερο παιχνίδι έξω, τηλεόραση ή ότι το απασχολούν άλλα πρόσωπα. Κάνουν δηλαδή ένα συνδυασμό υπολογίζοντας τη διάθεση και τις ανάγκες του παιδιού.

Εννέα (9) γονείς, ποσοστό 3 %, έδωσαν τέσσερις (4) απαντήσεις, απασχολώντας το παιδί τους τότε με τηλεόραση, τότε μ' ελεύθερο παιχνίδι, δημιουργική απασχόληση ή συζήτηση.

Εννέα (9) γονείς, ποσοστό 3 %, έδωσαν τέσσερις (4) απαντήσεις, χρησιμοποιώντας άλλοτε την T.V., άλλοτε το ελεύθερο παιχνίδι ή τη συζήτηση και την απασχόλησή τους από άλλα πρόσωπα.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν τέσσερις (4) απαντήσεις, απασχολώντας το παιδί τους με ελεύθερο παιχνίδι, δημιουργική απασχόληση, T.V. ή ότι το απασχολούν άλλα πρόσωπα.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, απασχολώντας το παιδί τους με ελεύθερο παιχνίδι, συζήτηση ή ότι το απασχολούν άλλα πρόσωπα.

Δεκαπέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, απασχολώντας τα παιδιά τους με T.V., δημιουργική απασχόληση ή ότι το απασχολούν άλλα πρόσωπα.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, δήλωσαν ότι τ' απασχολούν με T.V., ελεύθερο παιχνίδι, ή ότι το απασχολούν άλλα πρόσωπα.

Πενήντα ένας (51) γονείς, ποσοστό 17 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, αναφέρονται ότι το απασχολούν με T.V., δημιουργικό παιχνίδι και συζήτηση.

Εννέα (9) γονείς, ποσοστό 3 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, δηλώνοντας ότι τ' απασχολούν με δημιουργικό παιχνίδι, συζήτηση, ή κάτι άλλο (π.χ. παίζοντας μ' ένα γειτονόπουλο κ.λ.π.)

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις, σημειώνοντας ότι τ' απασχολούν με T.V., και VIDEO ή συζήτηση.

Τριάντα (30) γονείς, ποσοστό 10 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις, αναφέρονται ότι τ' απασχολούν με T.V. και VIDEO ή δημιουργικό παιχνίδι.

Είκοσι τέσσερις (24) γονείς, ποσοστό 8 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις, χρησιμοποιώντας το ελεύθερο και δημιουργικό παιχνίδι, ενώ δεκαοκτώ (18) γονείς, ποσοστό 6 %, τη δημιουργική απασχόληση και συζήτηση.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις απασχολώντας τα με T.V. και VIDEO ή ότι τ' απασχολούν άλλα πρόσωπα, ενώ έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, χρησιμοποιούν τη συζήτηση ή με την απασχόληση άλλων προσώπων.

Τριάντα έξι (36) γονείς, ποσοστό 12 %, έδωσαν μια (1) απάντηση, δηλώνοντας ότι απασχολούν τα παιδιά τους με συζήτηση, δεκαπέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %, τ' απασχολούν μόνο με δημιουργικό παιχνίδι, έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, τ' απασχολούν μόνο με T.V. και VIDEO και τέλος έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, μόνο μ' ελεύθερο παιχνίδι έξω.

Από το σύνολο τριακοσίων (300) γονέων :

- Οι εξήντα τρεις (63), ποσοστό 21 %, έδωσαν μία (1) απάντηση.
- Οι ενενήντα (90), ποσοστό 30 %, έδωσαν δύο (2) απαντήσεις.
- Οι ογδόντα επτά (87), ποσοστό 29 %, έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις.
- Οι εξήντα (60), ποσοστό 20 %, έδωσαν τέσσερις (4) απαντήσεις.

Ερμηνεία

Οι ελεύθερες ώρες των παιδιών είναι ένα μεγάλο μέρος της ζωής τους, ένα σημαντικό κεφάλαιο στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους. Είναι οι δικές τους ώρες που μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν, όπως θέλουν, όπως τους ευχαριστεί, ότι ικανοποιεί τις ψυχικές τους ανάγκες κατά τη δική τους βούληση. Με ψυχαγωγία, με παιχνίδια, με συντροφιά φίλων, με τις ιδιαίτερες κρίσεις τους.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν, πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν οι ελεύθερες ώρες των παιδιών στο σχηματισμό του χαρακτήρα τους.

Ο μεγάλος φιλόσοφος Αριστοτέλης σχετικά με τον ισχυρό αυτόν παράγοντα αγωγής μας λέγει : «Αναγκαίον είναι να μη φροντίζουμε μόνο πως να εργάζονται σωστά τα παιδιά αλλά και πως να χρησιμοποιούν σωστά τις ελεύθερες ώρες τους».

Η ποιότητα της ψυχαγωγίας τους θα πρέπει να είναι μια πολύ σοβαρή φροντίδα των γονιών.

Οι περισσότεροι γονείς (219), απασχολούν το παιδί τους δημιουργικά τις ελεύθερες ώρες του γιατί δεν είναι παθητικοί παρατηρητές της εξέλιξής του, αλλά ενδιαφέρονται για την πνευματική τους ανάπτυξη. Πιστεύουν ότι με το δημιουργικό παιχνίδι το παιδί θα κατορθώσει να διαμορφώσει ένα σωστό και δημιουργικό χαρακτήρα. Επίσης θα κατακτήσει την έννοια των αντικειμένων, έχοντας επίγνωση των δυνατοτήτων που του προσφέρει το αντικείμενο.

Λέγοντας δημιουργική απασχόληση, εννοούμε μια σειρά από απασχολήσεις, στις οποίες το παιδί θα ήταν δυνατό, με πρωτοβουλία του και μετά από ορθή καθοδήγηση, να διοχετεύσει την περίσσεια ενέργειά του για να γεμίσει τον ελεύθερο χρόνο του και να νιώσει τη χαρά της αλλαγής, της ευχάριστης απασχόλησης και της δημιουργικής ικανοποίησης, σπάζοντας τη μονοτονία του καθημερινού προγράμματος. Διώχνοντας την ανία και την πλήξη της αδράνειας και αξιοποιώντας ωφέλιμα, ευχάριστα και δημιουργικά τις ώρες του. Η ωφέλεια που προκύπτει από τέτοιου είδους απασχόληση είναι πολύ μεγάλη κι έχει τεράστια σημασία για την ανάπτυξη του παιδιού, την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του, την ομαλή κοινωνικοποίησή του.

Από κοινωνικοποιητική άποψη οι διάφορες δραστηριότητες χαρακτηρίζονται σαν εξαιρετικά ωφέλιμα και εποικοδομητικά μέσα που καλλιεργούν την πρωτοβουλία, τον προβληματισμό, την αυτενέργεια και δημιουργικότητα του παιδιού, για μια ποικιλόμορφη και πολύπλευρη ανάπτυξη, απόκτηση γνώσεων, ενδυνάμωση και μεταφορά μάθησης. Μ' αυτόν τον τρόπο βοηθούν οι γονείς στο κοινωνικό, ψυχικό και πνευματικό ανέβασμα του παιδιού, την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του αλλά και την επιτυχία των γενικών και ειδικών στόχων της εκπαίδευσης και της κοινωνικοποίησής του.

Πολλοί γονείς (186) απασχολούν το παιδί τους με συζήτηση. Παρακινώντας το παιδί να τους μιλάει το φέρνουν πιο κοντά τους και το βοηθούν να νιώσει καλύτερα με τον εαυτό του. Η συζήτηση βοηθά τα παιδιά να πληροφορηθούν, να ανακαλύψουν τα συναισθήματά τους καθώς και τα συναισθήματα των άλλων.

Όποιος κάνει συχνά συζητήσεις με το παιδί του αυτός ίσως να μη χρειαστεί ποτέ να χρησιμοποιήσει τον παραδειγματισμό στην πράξη. Φυσικά οι συζητήσεις αυτές πρέπει να διεγείρουν το ενδιαφέρον του παιδιού και να είναι εποικοδομητικές. Είναι πολύ ενδιαφέροντα αυτά που έχουν να πουν τα παιδιά. Αρκεί μόνο να έχει κανείς καλή θέληση να τ' ακούσει με προσοχή και να είναι ικανός να τα εξηγήσει σωστά, να δει πίσω απ' τις αδέξιες φράσεις την παιδική ψυχή και τον κόσμο του παιδιού. Όταν οι γονείς συζητούν με τα παιδιά τους και τους δίνουν την ανάλογη προσοχή, τότε τα παιδιά αισθάνονται ευγνωμοσύνη και το ανταποδίδουν, προσέχοντας με τη σειρά τους τα δικά τους λόγια.

«Το ν' ακούσουμε προσεχτικά αυτά που μας λένε τα παιδιά μας θα μας βοηθήσει ν' ανακαλύψουμε τη λογική τους. Και τότε θα τα βοηθήσουμε, αν τα οδηγήσουμε σε μια διαφορετική από τη δική τους άποψη στην οποία θα δουν ορισμένα πλεονεκτήματα που δεν έχουν δει ως τότε». (Ρούντολφ Ντράϊκωρς : «Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση», Εκδ. «Γλάρος», σελ. 306).

Μεγάλο ποσοστό των γονέων (180), απασχολεί τα παιδιά βλέποντας VIDEO και τηλεόραση χωρίς να γνωρίζουν ότι έτσι εμποδίζουν οι ίδιοι τη σωστή επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας. Απασχολούν με αυτόν τον τρόπο το παιδί τους γιατί δεν μπορούν να βρουν καιρό και διάθεση ν' ασχοληθούν μαζί του σε κάτι δημιουργικό.

Ο κίνδυνος της τηλεόρασης δεν είναι τόσο η συμπεριφορά που επιβάλλει στα παιδιά, αν και υπάρχει κίνδυνος και εκεί, όσο το γεγονός ότι εμποδίζει την ανθρώπινη επικοινωνία, δηλαδή τη συζήτηση, τα παιχνίδια, τις οικογενειακές συγκεντρώσεις, εκδηλώσεις που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη του παιδιού και τη διαμόρφωση του χαρακτήρα του.

Αραγε μπορούμε σήμερα ν' απαγορεύσουμε στα παιδιά να πλησιάζουν αυτό το μαγικό κουτί που κατέχει τόσο σπουδαία θέση μέσα στο σπίτι μας;

Με το θέμα αυτό έχουν ασχοληθεί πολλά ελληνικά και διεθνή κοινωνιολογικά και παιδιατρικά συνέδρια και έχει διαπιστωθεί ότι η τηλεόραση είναι μια σύγχρονη κατάσταση στην υπηρεσία του ανθρώπου με θετικά και αρνητικά επακόλουθα. Δεν μπορούμε να την αποφύγουμε, η ζωή δεν πάει πίσω. Πρέπει να καταβληθεί πολύπλευρη προσπάθεια να μειωθούν στο ελάχιστο τα αρνητικά σημεία για να έχει ενεργητική επίδραση στο παιδί.

«Οι γονείς πρέπει να οργανώσουν τη ζωή και τις δραστηριότητες των παιδιών τους και να επιβάλλουν σ' αυτά ένα πρόγραμμα τέτοιο που ν' ανταποκρίνεται σ' όλες τις απαιτήσεις μας και ανάγκες τους και μέσα σ' αυτό να συμπεριλαμβάνεται και ορισμένος τρόπος για την τηλεόραση». (Ζαχαρίας Π. Δρόσος : «Παιδαγωγικά προβλήματα και γονείς», *Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων* σελ. 85, Αθήνα 1972).

Αρκετοί γονείς, εκπαιδευτικοί, ερευνητές κλπ. Υποστηρίζουν ότι η τηλεόραση επιδρά αρνητικά στη συμπεριφορά των παιδιών, ενώ άλλοι αντίθετα υποστηρίζουν τη θετική και ωφέλιμη επίδραση της τηλεόρασης στα παιδιά. Ένα πάντως είναι βέβαιο : δεν θα πρέπει η τηλεόραση να είναι πηγή ανησυχίας όταν ξέρουν τι να κάνουν οι γονείς και έχουν εμπιστοσύνη στην ικανότητά τους ν' αντιμετωπίσουν μ' επιτυχία τα προβλήματα που θέτει.

Μερικοί γονείς (102) απασχολούν το παιδί τους όχι μέσα στο σπίτι αλλά έξω απ' αυτό (συναναστροφή με άλλα παιδιά, πάρκο, παιδική χαρά, γειτονιά). Οι ανησυχίες των παιδιών μπορούν να μετατραπούν σε φανταστικά παιχνίδια, που θα τα βοηθήσουν ν' αποβάλλουν τους φόβους τους. Οι ερεθισμοί του εξωτερικού περιβάλλοντος προσφέρουν ευκαιρίες για εξερεύνηση και για απόκτηση πλούσιας κοινωνικής εμπειρίας στο παιδί.

Το παιδί μπορεί να υποφέρει μια ολόκληρη ζωή αν του στερήσουμε αυτές τις στοιχειώδεις, όσο και πολύτιμες δραστηριότητες.

Το ελεύθερο παιχνίδι είναι μια ευχάριστη και αυθόρμητη δραστηριότητα που έχει σκοπό να παρασκευάσει από κάθε πλευρά το άτομο για τη σοβαρή ζωή - τη ζωή του ενήλικα. Το παιδί παίζει από εσωτερική παρόρμηση για δική του ευχαρίστηση και μόνο. Το ελεύθερο παιχνίδι, όπως και το κάθε παιχνίδι κλείνει μέσα του την χρησιμότητά του. Γυμνάζει, δυναμώνει, βοηθάει ν' αναπτυχθούν και να τελειοποιηθούν τα διάφορα όργανα του σώματος και οι λειτουργίες τους, αναπτύσσει δεξιότητες και νοητικές ικανότητες, πλουτίζει τον ψυχικό κόσμο του παιδιού, το βοηθάει να ενταχθεί στην ομάδα, ν' αποκτήσει γνώσεις, ν' ανακαλύψει το γύρω του κόσμο, να κοινωνικοποιηθεί.

Παράλληλα το παιδί προβάλλει αβίαστα τον εαυτό του. Παίζοντας δημιουργεί, ζει και εξωτερικεύει το δικό του κόσμο. Έτσι οι γονείς αποκτούν έναν καθρέφτη μέσα στον οποίο διακρίνουν και μελετούν το πορτραίτο του παιδιού, από σωματική, διανοητική και συναισθηματική σκοπιά και παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα. Μέσα από το ελεύθερο παιχνίδι οι γονείς θα προσέξουν το σκληρό, το έξυπνο, το καυγατζίδικο, το δειλό, το εκδικητικό, το κοινωνικό παιδί.

Μια άλλη ομάδα γονέων (90) αφήνουν τη φροντίδα των παιδιών τους σε άλλα άτομα (μεγαλύτερα αδέρφια, γιαγιά, παππού, κλπ.). Η προσφορά του παππού, της γιαγιάς και των μεγαλύτερων παιδιών, αποτελεί για τους γονείς μια λύση ανάγκης, επειδή οι ίδιοι δεν βρίσκουν το χρόνο ν' ασχοληθούν με το παιδί τους.

Έξι (6) γονείς απασχολούν το παιδί τους συστηματικά με ανάγνωση παραμυθιών.

1.10. Χαρακτηριστικά του παιδιού με παραμύθι ως αναγνωστή και ως παραμυθιστή

Το παραμύθι είναι η πρώτη πνευματική τροφή του παιδιού. Μ' αυτό ικανοποιούνται βαθύτατες ψυχοπνευματικές ανάγκες, αναπτύσσεται η φαντασία και θεμελιώνεται ο συναισθηματικός του κόσμος. Η πλοκή φέρνει ενθουσιασμό, οι περιπέτειες γενικά και οι επιμέρους αγωνιώδεις φάσεις δημιουργούν συγκινήσεις και έξαψη της φαντασίας του, κίνητρα πολύτιμα για την παραπέρα ανάπτυξή του. Τα παιδιά που δεν ακούν παραμύθια έχουν ένα μεγάλο συναισθηματικό κενό. Ο ψυχοπνευματικός τους κόσμος θα μείνει φτωχός, η φαντασία τους θα υστερεί σε πλάτος και δημιουργικότητα και το πνεύμα τους σε ευστροφία.

Ο ελεύθερος χρόνος των παιδιών όμως πρέπει ν' αξιοποιείται πολύμορφα και ποικιλόμορφα. Δεν μπορούμε να τρέφουμε αποκλειστικά τα παιδιά με παραμυθένια αναγνώσματα που όσο χρήσιμα κι αν είναι δεν πρέπει να παγιοποιηθεί η κυριαρχία τους. Είναι ανάγκη να παρουσιάσουμε στα παιδιά το πραγματικό κόσμο, την πραγματική ζωή.

Εκτός λοιπόν, απ' το παραμύθι, ένα σωρό άλλες δραστηριότητες και εκδηλώσεις ταιριάζουν στη φύση της παιδικής ηλικίας γιατί όχι μόνο ανταποκρίνονται στην ανάγκη του παιδιού για ψυχαγωγία, αλλά προέρχονται από τη σταθερή αύξηση των αναγκών του παιδιού σ' αυτή την ηλικία για κοινωνικοποίηση.

3.10 Χρειάζεται το παιδί να γνωρίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του ;

Ανάλυση

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι εκατόν ογδόντα (180) υποστηρίζουν ότι το παιδί από τώρα χρειάζεται να μαθαίνει για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του. Εβδομήντα πέντε (75) γονείς, ποσοστό 25 % θεωρούν ότι αυτό δεν πρέπει να γίνεται συστηματικά.

Είκοσι τέσσερις (24) γονείς, ποσοστό 8 %, πιστεύει ότι τα παιδιά είναι πολύ μικρά για να γνωρίζουν τέτοια θέματα. Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, θεωρούν ότι ο Παιδικός Σταθμός πρέπει να παίζει αυτό τον ρόλο.

Ένα ποσοστό 5 % έδωσε διαφορετική απάντηση απ' αυτές που προαναφέρθηκαν. Από το ποσοστό αυτό έξι (6) γονείς απάντησαν ότι φροντίζουν το παιδί τους να γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, αλλά δεν θέλει το ίδιο.

Τέλος, εννέα (9) γονείς, ποσοστό 3 %, απάντησαν ότι πρέπει το παιδί ανάλογα με την ηλικία του να μαθαίνει για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς πιστεύουν ότι από τώρα πρέπει να μαθαίνει το παιδί τους για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του. Κι αυτό, γιατί το παιδί μπορεί να είναι μικρότερο από έναν ενήλικα αλλά, όταν βρεθεί κάποιος να του ορίσει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους πρέπει να συμπεριφερθεί και το παροτρύνει ν' αναλάβει τις ευθύνες του, δείχνει ότι το θεωρεί σπουδαίο και υπεύθυνο μέλος της οικογένειας.

Είναι ανάγκη να συνηθίσουν οι γονείς από μικρό το παιδί να παίρνει μέρος στις διάφορες εργασίες και πρώτα – πρώτα σ' αυτές που αφορούν τις ίδιες τις δικές του ανάγκες. Το παιδί πρέπει να συνηθίσει από την ηλικία αυτή στην αυτοεξυπηρέτησή του : Να φοράει και να βγάζει τα ρούχα του, να κουμπώνεται και να ξεκουμπώνεται, να φοράει τις κάλτσες και τα παπούτσια του, να διπλώνει την πετσέτα του, να πηγαίνει στην τουαλέτα μόνο του κλπ.

Η αυτοεξυπηρέτηση του παιδιού στις βασικές του ανάγκες – τροφή, ατομική καθαριότητα, ενδυμασία - χρειάζεται να είναι από τα πρώτα μελήματα των γονέων. Είναι δικαίωμα του παιδιού να κατακτήσει αυτές τις δεξιότητες και μπορεί εύκολα αυτές να γίνονται ευχάριστες απασχολήσεις με μια καλή καθοδήγηση και με αρκετή «σπατάλη χρόνου» από την πλευρά των γονέων. Η σπατάλη αυτή του χρόνου δεν θ' αργήσει να μεταβληθεί σε οικονομία χρόνου γιατί πολύ σύντομα το παιδί θ' αποδεσμεύσει τους γονείς από μια σειρά φροντίδες γι' αυτό και το ίδιο θα αισθάνεται ιδιαίτερη ικανοποίηση όταν κάνει κάτι μόνο του. Αργότερα βέβαια οι γονείς μπορούν να το συνηθίσουν σε χρήσιμες απασχολήσεις και μικροεργασίες μέσα στο σπίτι αρχίζοντας όμως πάντα απ' το νοικοκύρεμα των δικών του πραγμάτων.

«Όταν υποκινείται το παιδί στο να ενεργεί ωφέλιμα και σκόπιμα δεν έχει μόνο πνευματικό κέρδος αλλά εξυψώνεται επίσης και το επίπεδο των αναγκών. Μαθαίνει να προσανατολίζεται σ' ένα αντικειμενικό κόσμο, μαθαίνει ν' αναγνωρίζει τις φυσικές σχέσεις των πραγμάτων, την αιτία και το αποτέλεσμα. Μαθαίνει πώς να ενεργεί προγραμματισμένα. Ταυτόχρονα αποκτά

εμπειρία για την προσωπική ταυτότητά του μέσα σε μια κοινότητα, για την οποία και μέσα στην οποία ενεργεί. Αναγνωρίζει τον εαυτό του σαν ένα «έξω», που ενεργεί σε σύνδεση και συνεργασία με την κοινότητα». (Γιοχάνες Α. Στέρ, «Σταματήστε πια την άσκοπη αγωγή», Εκδ. Αφοί Βλάσση, σελ. 238).

Λιγότεροι γονείς υποστηρίζουν ότι τα παιδιά τους πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, αλλά όχι συστηματικά. Αυτοί οι γονείς από φόβο μήπως καταπιέσουν το παιδί τους, ακολουθούν μια πιο ελαστική συμπεριφορά, θεωρώντας την πιο σωστή για να πετύχουν το σκοπό τους. Δεν γνωρίζουν όμως ότι αν σταθερά, με συνέπεια και με κέφι παροτρύνουν το παιδί τους να είναι πάντοτε εργατικό και ν' αναλαμβάνει υποχρεώσεις σύντομα θα μάθει πώς να δουλεύει γρήγορα και αποδοτικά και το τελικό αποτέλεσμα θα είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό για την αυτοπεποίθηση και την κοινωνικοποίησή του.

Όταν εμπιστευόμαστε συνεχώς στο παιδί κάτι ενδυναμώνουμε την αυτοπεποίθησή του και το βοηθάμε καλύτερα ώστε να επιβληθεί αργότερα στον αγώνα της ζωής.

Όποιος θέλει να βοηθήσει το παιδί του να εξελιχθεί και να ωριμάσει πρέπει συνέχεια να το ενθαρρύνει και να το εμπιστεύεται. Το παιδί που έχει μάθει να εργάζεται αποκτά το συναίσθημα της αξίας του, γιατί βλέπει ότι μπορεί να συνεισφέρει κι αυτό κάτι, τόσο στην οικογένειά του, όσο και στον κόσμο γενικότερα. Γονείς που δεν παροτρύνουν σταθερά και με συνέπεια ν' αναλαμβάνουν τα παιδιά τους υποχρεώσεις και να τις εκτελούν δεν πρέπει να έχουν υπερβολικές απαιτήσεις απ' αυτά αργότερα.

Πολλοί λιγότεροι γονείς (8 %) δεν θεωρούν κατάλληλη αυτή την ηλικία για να του διδάξουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του. Οι γονείς μη γνωρίζοντας πόσο σημαντικό είναι για ένα παιδί να μαθαίνει γι' αυτά τα πράγματα απ' αυτή την ηλικία, δεν του δίνουν την εμπιστοσύνη που χρειάζεται, ώστε να μάθε ν' αυτοεξυπηρετείται και να γίνει πιο υπεύθυνο. Θα πρέπει να δίνονται στα παιδιά ευκαιρίες να δοκιμάσουν κάτι, να δώσουν λύση σ' ένα πρόβλημα ανάλογα πάντα με τις δυνατότητές τους.

Ίσως υπάρξουν ορισμένοι που θα φέρουν αντιρρήσεις γι' αυτά τα πρόωρα καθήκοντα των παιδιών, ότι δηλαδή θα είναι αρνητικοί παράγοντες για την επιτυχία της παιδικής ηλικίας κλπ. Εντελώς το αντίθετο. Γιατί, τι άλλο μπορεί να εννοεί κανένας μιλώντας για «επιτυχία του παιδιού», απ' αυτό, το αν αισθάνεται δηλαδή το παιδί μια συνεχή αυτοδιαβεβαίωση, να δοκιμάζει το συναίσθημα της επιτυχίας και ακόμα ν' αποκτά την εμπειρία ότι μπορεί να κάνει κάτι μόνο του;». (Γιοχάνες Α. Στέρ, «Σταματήστε πια την άστοχη αγωγή», Εκδ. Αφοί Βλάσση, σελ. 240).

Ελάχιστοι γονείς, ποσοστό 2 %, αναθέτουν αυτόν το ρόλο αποκλειστικά στον Παιδικό Σταθμό, θεωρώντας ότι οι Παιδαγωγοί είναι πιο αρμόδιοι λόγω πείρας. Μέσα στον Παιδικό Σταθμό δίνονται ευκαιρίες στο παιδί για αυτοεξυπηρέτηση, με την τακτοποίηση της αίθουσας καθώς και με άλλες υποχρεώσεις κι έτσι συνηθίζουν στην τάξη και την καθαριότητα, ώστε να αισθάνονται πολύ περήφανα. Παίρνοντας αυτές τις αρχές από τον Παιδικό Σταθμό, πιστεύουν οι γονείς, ότι τα παιδιά θα εφαρμόσουν το ίδιο και στο σπίτι.

Είναι όμως λάθος, το να απαλλάσσουν οι γονείς τον εαυτό τους από την αρμοδιότητα αυτή, γιατί ο Παιδικός Σταθμός πρέπει ν' αποτελεί τη συνέχεια της οικογένειας. Το παιδί χρειάζεται τόσο στο σπίτι όσο και στον Παιδικό Σταθμό να του αφήνουν τον καιρό να δοκιμάσει, ν' ασκηθεί, και

παράλληλα να του εμπνεύσουμε τη βεβαιότητα ότι είναι σε θέση να καταφέρει κάτι μόνο του.

Λάθη των γονέων στην ανατροφή του παιδιού τους, έστω κι αν έχουν γίνει από άγνοια ή έλλειψη χρόνου ή ακόμα από αδιαφορία, κάνουν την κοινωνικοποίηση του παιδιού να μην είναι εύκολη δουλειά για τον Παιδαγωγό. Έτσι είναι αναγκασμένος να κοπιάσει σκληρά για να αποβάλει το παιδί αυτές τις τόσο απαράδεκτες συνήθειες που απέκτησε από το περιβάλλον του σπιτιού του και να το βοηθήσει προς την ανεξαρτητοποίηση.

Η θετική απασχόληση με το παιδί και η αποχή από αρνητικές επεμβάσεις είναι δύο παράγοντες που το βοηθούν να συνειδητοποιήσει τις δυνάμεις του, να κατανοήσει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του.

Δυστυχώς όμως υπάρχουν γονείς, που επαναπαύονται στην άρνηση του παιδιού τους ν' αναλάβει τα καθήκοντά του. Οι γονείς αυτοί αφαιρούν απ' τον εαυτό τους την ευθύνη υποστηρίζοντας ότι εκείνοι παροτρύνουν το παιδί αλλά το ίδιο δεν θέλει, χωρίς να κρατούν μια σταθερή συμπεριφορά στην αρχική τους απόφαση. Χρειάζεται να καταλάβουν οι γονείς ότι με το να κρατούν μια σταθερή συμπεριφορά δεν καταπιέζουν το παιδί αλλά απεναντίας το βοηθούν. Υπάρχουν πράγματα στη ζωή στα οποία πρέπει να πειθαρχούμε αν θέλουμε να κατακτήσουμε πραγματικά τη ζωή.

«Η περίπτωση αυτή είναι τυπική : μαρτυρεί πόσο δύσκολο είναι για τους γονείς να δείχνουν σταθερότητα και συνέπεια στη συμπεριφορά τους απέναντι στα παιδιά τους. Δεν καταλαβαίνουν ότι η συνέπεια είναι μια μορφή κι έκφρασης της αγάπης. Δεν καταλαβαίνουν, ότι ο λόγος των γονέων πρέπει να έχει βαρύτητα». (Γιοχάνες Α. Στέρ, «Σταματήστε πια την άστοχη αγωγή», Εκδ. Αφοί Βλάσση, σελ. 273).

Εννέα (9) γονείς πιστεύουν ότι το παιδί πρέπει να μαθαίνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του ανάλογα με την ηλικία του.

Κάθε μικρό παιδί θέλει να ενεργεί όπως οι μεγάλοι. Το ευχαριστεί ιδιαίτερα να μαθαίνει να κάνει ότι οι γονείς του. Οι γονείς πρέπει να επωφεληθούν απ' αυτό προσέχοντας όμως να μην το παραφορτώνουν με υποχρεώσεις πέραν των δυνάμεών του. Παράλληλα όμως δεν πρέπει να υποτιμούν τις παιδικές δυνάμεις και να αναθέτουν στο παιδί καθήκοντα κατώτερα εκείνων που μπορεί πραγματικά να εκπληρώσει γιατί θα του προκαλέσουν ανία που θα οδηγήσει το παιδί σε παιδαριώδεις ενέργειες.

Πρέπει να ξέρουν όμως ότι : «Το παιδί που έχει μάθει από μικρό να εργάζεται, αποκτά συναίσθημα της αξίας του, γιατί βλέπει ότι μπορεί να συνεισφέρει και αυτό κάτι, τόσο στην οικογένειά του, όσο και στον κόσμο γενικότερα». (Ελβιν – Πράις – Τζεν Πάρρυ «Πώς να ενισχύσετε την αυτοπεποίθηση του παιδιού σας», Εκδ. «Δωρικός», σελ. 75).

Έχει διαπιστωθεί ότι τα παιδιά των οποίων οι γονείς από νωρίς υποκινούσαν και ενδυνάμωναν την πρωτοβουλία τους, τους «γνώρισαν» μέσα από μια προοδευτική διαδικασία τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους, αργότερα έδειξαν περισσότερη πρωτοτυπία και είχαν το θάρρος να εκφράσουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Τα παιδιά αυτά είναι συναισθηματικά και κοινωνικά ωριμότερα από άλλα παιδιά από τα οποία δεν απαιτήθηκε ποτέ τίποτα με εμπιστοσύνη στις δυνατότητές τους.

3.11 Προσέχετε τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα-ποσότητα τροφής και τον τρόπο που καταναλώνει την τροφή του;

Ανάλυση

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι διακόσιοι σαράντα εννέα (249), ποσοστό 83 %, προσέχουν συστηματικά τη διατροφή του παιδιού τους, ενώ τριάντα πέντε (35) γονείς, ποσοστό 15 %, περιστασιακά, έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, θεωρούν ότι ο Παιδικός Σταθμός πρέπει να παίζει αυτόν το ρόλο.

Κανένας από τους γονείς, ποσοστό 0 %, δεν μένει αδιάφορος σε σχέση με τη διατροφή του παιδιού του.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς, διακόσιοι σαράντα εννέα (249) δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη διατροφή του παιδιού τους. Γνωρίζουν ότι έχουν υποχρέωση να ελέγχουν τι τρώει το παιδί τους στα γεύματα. Και πως το τρώει.

Οι ιδέες και η συμπεριφορά των γονέων για τη διατροφή παίζουν ρόλο προτύπου για το παιδί. Είναι συνεπώς σημαντικό το να μην έχουν οι γονείς κακές διατροφικές συνήθειες.

Η ώρα του γεύματος είναι μια σπουδαία ώρα κοινωνικοποίησης και μάθησης για το παιδί. Τρώγοντας μόνο του ένα παιδί 2 ½ χρονών μαθαίνει ότι μπορεί να κάνει διάφορα πράγματα για τον εαυτό του. Τέτοια μικρά «κατορθώματα» που καταφέρνει σιγά – σιγά, το βοηθούν ν' αποκτήσει αυτοπεποίθηση και να δείξει τι μπορεί να κάνει.

Η κοινωνική ώρα που μπορεί να κάθεται στο τραπέζι με άλλους, να ακούει συζητήσεις και γέλια είναι πολύ σημαντική για το παιδί.

Οι γονείς δεν πρέπει να επιμένουν σε τροφές που το παιδί δεν δέχεται με ευχαρίστηση. Η αποδοχή τους θα γίνει από το παιδί αργά και σταδιακά. Η πίεση για πολύ και συγκεκριμένο φαγητό φέρνει σε σύγκρουση τους γονείς και το παιδί. Το παιδί πεισμώνει, παρουσιάζει επιθετικότητα, εκβιάζει (πες μου ένα παραμύθι, πάρε μου ένα παιχνίδι ...).

Μερικοί γονείς (15 %) απάντησαν ότι δεν προσέχουν τη διατροφή των παιδιών τους πάντα, ίσως γιατί δεν διαθέτουν τον απαραίτητο χρόνο, ώστε ν' ασχοληθούν συστηματικά με το τι, πως και πόσο θα φάει το παιδί τους. Ίσως βέβαια και ν' αγνοούν πόσο σημαντικός είναι ένας φυσικός ρυθμός διατροφής για τη σωματική και κοινωνική εξέλιξη του παιδιού.

Ελάχιστοι γονείς (2 %) αναθέτουν την αρμοδιότητα της διατροφής του παιδιού τους στον Παιδικό Σταθμό, γιατί το παιδί κατά την παραμονή του στο ίδρυμα λαμβάνει δύο (2) βασικά γεύματα.

Στο Σταθμό τα γεύματα δίνονται σε σταθερή ώρα και κάτι ακόμα πολύ σημαντικό : το παιδί τρώει μόνο του. Η προσφορά του Παιδικού Σταθμού προς τα παιδιά στον τομέα της απόκτησης ορθών διατροφικών συνθηκών είναι μεγάλη. Δεν φτάνει όμως. Μέσα στο ζεστό οικογενειακό περιβάλλον το παιδί θα εδρεώσει τις βάσεις για μια ισορροπημένη διατροφική συμπεριφορά (που δεν θα διαφέρει πολύ από αυτή των γονέων του). Ευτυχώς κανένας γονέας δεν δήλωσε αδιάφορος για τη διατροφή του παιδιού του.

3.12 Ιδέες σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών ;

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων, οι εκατόν τριάντα οκτώ

(138), ποσοστό 46 %, απάντησαν ότι το παιδί πρέπει να έχει μια γενική εικόνα στα σεξουαλικά θέματα.

Εξήντα τρεις (63) γονείς, ποσοστό 21 %, θεωρούν σωστό ν' απαντούν με λεπτομέρειες στα παιδιά τους, μόνο όταν εκείνα ρωτούν.

Τριάντα έξι (36) γονείς, ποσοστό 12 %, επιθυμούν τα παιδιά τους να τα γνωρίζουν όλα από πολύ μικρά. Είκοσι τέσσερις (24) γονείς, ποσοστό 8 %, δεν θέλουν να γνωρίζουν τα παιδιά τους για θέματα γύρω απ' το Sex, μόνο όταν γίνεται μέσα από αναφορές σε παραμύθια, ενώ τριάντα τρεις (33) γονείς, ποσοστό 11 %, δεν θέλουν το παιδί τους να γνωρίζει τίποτα σ' αυτή την ηλικία.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, έδωσαν διαφορετική απάντηση απ' αυτές που είχαμε προτείνει, δήλωσαν ότι τα παιδιά πρέπει να τα γνωρίζουν όλα από πολύ μικρή ηλικία αλλά οι ίδιοι δεν έχουν βρει τον κατάλληλο τρόπο διαπαιδαγώγησής τους.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς (46 %) δεν επιθυμούν τα παιδιά τους να γνωρίζουν τα πάντα για το Sex αλλά να έχουν μόνο μια γενική εικόνα. Οι γονείς αυτοί ίσως να μην θεωρούν κατάλληλη αυτήν την ηλικία, ώστε να μιλήσουν στα παιδιά τους με λεπτομέρειες ή πάλι να θεωρούν ότι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση είναι ένα δύσκολο και πολύπλοκο θέμα, ώστε να μη μπορούν να μιλήσουν άνετα στο παιδί τους.

Το παιδί έχει από πολύ νωρίς ερωτήματα να υποβάλλει αλλά εκείνο που το ενδιαφέρει περισσότερο ακόμα κι απ' την απάντηση είναι το γεγονός ότι του απαντούν, ότι δεν αποδοκιμάζουν την περιέργειά του, ότι νοιάζονται για τις ανησυχίες του, με δύο λόγια, ότι δέχονται το διάλογο. Η στάση των γονέων είναι αρκετή καμιά φορά για να το κάνει να προαισθανθεί πως θα πάρουν τις ερωτήσεις του. Οι γονείς όμως, κι όταν ακόμα είναι αποφασισμένοι να πουν την αλήθεια, δεν κατορθώνουν να υπερνικήσουν όλες τις δυσκολίες. Φροντίζοντας να προφυλάξουν τα παιδιά απ' τη σύγκρουση που προκαλούν αδέξιες ή απότομες αποκαλύψεις, οι γονείς φοβούνται συχνά και δικαιολογημένα μήπως τραυματίσουν αυτοί οι ίδιοι τα παιδιά τους με μια επιπόλαια ή παράκαιρη παρέμβασή τους.

«Δεν είναι σωστό να λέμε κατά κανόνα την αλήθεια «ολόγυμνη». Στην πραγματικότητα εμφανίζεται πάντα «ντυμένη» γιατί υπάρχουν πολλοί τρόποι να την παραστήσουμε κι ακόμα περισσότερο να τη διατυπώσουμε. Η καλύτερη εξήγηση είναι εκείνη που κάνει τον να καταλάβει, όσο το δυνατό καλύτερα μ' όσο το δυνατό λιγότερες λέξεις». (Α. Μπερξ «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβότση, σελ. 47).

Για τους γονείς η σεξουαλική αγωγή δεν είναι θέμα στο οποίο μπορούν να δηλώσουν αποχή. Όσο «ενοχλητικές» κι αν τους φανούν οι ερωτήσεις που τους απευθύνουν τα παιδιά τους να τους προξενεί χαρά, που απευθύνονται σ' αυτούς κι όχι σε άλλα λιγότερο αρμόδια πρόσωπα.

«Είναι απαραίτητο να επέμβουν οι γονείς αποφασιστικά με το κύρος τους σε όλα τα λεπτά σημεία που αφορούν τη σεξουαλική αγωγή; Όχι σε όλα. Το ουσιώδες είναι να έχουν δώσει μια συνοπτική εικόνα της σεξουαλικότητας, χωρίς την αισχρή μορφή που με μεγάλη δόση ωριμότητας τόσο συχνά αποδίδουν αρκετοί γύρω τους.

Κάθε γονέας πρέπει να έχει διαμορφώσει τη δική του αντίληψη την οποία και θα μεταδώσει στο παιδί. Είναι ανάγκη όμως οι γονείς ν' απαλλαγούν απ' τις δικές τους συγκρούσεις και συμπλέγματα, να ελευθερωθούν από επιδράσεις, να μεταβάλουν τη στάση τους απέναντι στο σεξουαλικό πρόβλημα, να υποστούν ένα είδος μετεκπαίδευσης.

Λιγότεροι γονείς (12 %) θεωρούν ότι πρέπει ν' απαντούν στο παιδί με λεπτομέρειες, σε όποια απορία έχει γύρω από το Sex. Πιστεύουν ότι με αυτό τον τρόπο αποφεύγουν την παραπληροφόρηση του παιδιού που προέρχεται από άλλα παιδιά της ηλικίας του που συναναστρέφεται.

Πολύ νωρίς η φυσική περιέργεια οδηγεί το παιδί σε ερωτήσεις. Για το παιδί αυτό είναι κάτι πολύ απλό. Είτε πρόκειται για τη γέννηση του μικρού αδελφού είτε για τις διαφορές τις οποίες ανακαλύπτει στο δικό του σώμα και της αδελφής του - το οδηγούν σε ερωτήματα που δεν κρύβουν καμιά πονηριά. Απευθύνεται με εμπιστοσύνη και απλότητα στους γονείς που τους θεωρεί πηγή όλων των γνώσεων.

Οι γονείς σ' αυτήν την περίπτωση πρέπει να δίνουν μια μικρή εξήγηση στο ερώτημα του παιδιού, ικανή να ικανοποιήσει τη δίψα του να μάθει. Εάν θελήσουν ν' αποφύγουν την απάντηση η στάση τους αυτή θα προκαλέσει εντύπωση στο παιδί και θα το κάνει να αναζητήσει με μεγαλύτερο «ενδιαφέρον» την απάντηση. Εάν το παιδί θέλει να γνωρίσει περισσότερα θα ρωτήσει πάλι. Δεν πρέπει να κάνουν διάλεξη, αλλά να δίνουν με λίγα λόγια την πληροφορία που τους ζητήθηκε. Δεν χρειάζεται να τοποθετούν το παιδί μπροστά σε προβλήματα που δεν το ενδιαφέρουν ακόμα. Απαντήσεις απλές και ανάλογες με τη νοημοσύνη του που να περιέχουν τόσα, όσα μπορεί να κατανοήσει. Το παιδί μένει ικανοποιημένο με μια απάντηση που ανταποκρίνεται ακριβώς στο ερώτημά του.

Λίγοι γονείς (12 %) επιθυμούν το παιδί τους να γνωρίζει τα πάντα γύρω από το Sex από πολύ μικρή ηλικία. Οι γονείς αυτοί σημαίνει ότι έχουν προετοιμαστεί κατάλληλα για να απαντήσουν στα παιδιά τους με ιδιαίτερη λεπτότητα και προσοχή στις σεξουαλικές απορίες.

Συζητούν μαζί τους με ειλικρίνεια και φυσικότητα λύνοντάς τους τις απορίες που διατυπώνουν κάθε φορά, χωρίς να προκαλούν αρνητικά συναισθήματα στην ευαίσθητη ψυχή τους.

Δεν υπάρχουν συνταγές για το τι θα πουν οι γονείς γύρω από θέματα σεξουαλικής αγωγής. Τις περισσότερες φορές είναι υπόθεση των περιστάσεων και του βαθμού της διανοητικής περιέργειας του παιδιού. Ένα παιδί ρωτάει ηλικιακά νωρίτερα και το ικανοποιεί μια σύντομη απάντηση. Άλλο ρωτάει σε μεγαλύτερη ηλικία και περιμένει μια εκτενέστερη απάντηση.

Ο κανόνας θα πρέπει να είναι ένας : η σεξουαλική γνώση και κοινωνικοποίηση του παιδιού θα πρέπει να καθορίζεται από το ίδιο μέσα από τις ερωτήσεις του. Αυτό θα οδηγεί το έργο της διαφώτισης.

Μερικοί γονείς (8 %) δεν νιώθουν άνετα να μιλήσουν στο παιδί τους για το Sex. Προσπαθούν μέσα από τον κόσμο του παραμυθιού να περάσουν τα μηνύματά τους.

Οι γονείς που διστάζουν να μιλήσουν στα παιδιά τους γύρω από τα σεξουαλικά θέματα, ίσως να ήταν ορθότερο να έδιναν στα παιδιά τους ένα επεξηγηματικό βιβλίο.

Βέβαια δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τα βιβλία μια συζήτηση αλλά είναι προτιμότερο από το να αφήσουμε τη σεξουαλική διαφώτιση και αγωγή στην τύχη. Η λύση του βιβλίου βέβαια δεν είναι η καλύτερη μέθοδος και πρέπει να χρησιμοποιείται σαν τελευταίο καταφύγιο. Το διαφωτιστικό βιβλίο προσφέρει όλες τις γνώσεις συγχρόνως. Δεν παίρνει υπ' όψη τις ειδικές ανάγκες του παιδιού και ειδικά τις ανάγκες της στιγμής. Δεν μπορεί ν' απαντά σε πολλές απ' τις ερωτήσεις που επιθυμεί να κάνει το παιδί και δεν του παρέχει την ευκαιρία να θέτει συμπληρωματικές, που του δημιουργούνται κατά την ανάγνωση. Όσο ενημερωτικό και να είναι δεν μπορεί να αντικαταστήσει την προσωπική υπεύθυνη γονική επικοινωνία.

Ποσοστό 11 % των γονέων επιθυμεί το παιδί τους να μη γνωρίζει τίποτα σε αυτή την ηλικία γύρω από σεξουαλικά θέματα.

Οι γονείς αυτοί ίσως να μη γνωρίζουν τις συνέπειες της άρνησής τους, να δώσουν στο παιδί τις πληροφορίες που ζητά με ορθό τρόπο. Το παιδί απέναντι σε μια τέτοια γονική τοποθέτηση γνωρίζει εκ των προτέρων πως και αν δεν αποφύγουν ολότελα τις ερωτήσεις του, θα νοιώσουν ενόχληση και δυσαρέσκεια. Οι σιωπές των γονέων ή οι αναβολές εξηγήσεων για αργότερα, κάνουν το παιδί να πιστεύει ότι έθιξε, χωρίς να το θέλει, ένα θέμα μυστηριώδες και επικίνδυνο και ότι θα ήταν καλύτερα να μην είχε μιλήσει. Και δεν θα ξαναμιλήσει !!!

Η ενημέρωση έχει μεγάλη σπουδαιότητα αλλά η εμπιστοσύνη έχει ακόμα μεγαλύτερη. Το άνοιγμα του διαλόγου είναι δείγμα εμπιστοσύνης. Με το διάλογο από την πιο μικρή ηλικία, αποφεύγουμε να καταντήσει η σεξουαλικότητα παράνομο θέμα και να κτιστεί γύρω του ένα τοίχος σιωπής που τόσο συχνά και δυσάρεστα χωρίζει τη μια γενιά από την άλλη.

Το παιδί δεν μπορεί χωρίς βοήθεια να συνειδητοποιήσει τη σεξουαλική πραγματικότητα. Ολότελα μόνο του δεν μπορεί να βρει τις απαραίτητες λέξεις, κι αυτές που του υποβάλλουν οι φίλοι του είναι συχνά ακατάλληλες. Οι λέξεις λοιπόν έχουν τη δύναμη να κάνουν την ίδια πράξη να φαίνεται ευγενική και εξαίρετη ή αποτρόπαια και ανόσια. Κι όχι μόνο να φαίνεται τέτοια αλλά και να γίνεται πραγματικά.

Ελάχιστοι γονείς (2 %) επιθυμούν να γνωρίζουν τα παιδιά τους τα πάντα γύρω από το Sex από πολύ μικρή ηλικία αλλά δεν έχουν βρει τον κατάλληλο τρόπο επικοινωνίας μαζί τους στο θέμα αυτό. Ίσως δικά τους κόμπλεξ και αναστολές, να εμποδίζουν έναν εποικοδομητικό διάλογο με τα παιδιά τους.

«Εάν είναι κανόνας για κάθε πρόβλημα που έχει σχέση με την αγωγή του παιδιού, ότι οι μεγάλοι πρέπει να έχουν λύσει πρώτα τα δικά τους προβλήματα, εδώ ειδικότερα, στο θέμα της σεξουαλικής αγωγής, είναι ουσιάδες να έχουν λύσει τα δικά τους προβλήματα, όχι μόνο σ' αυτό το θέμα, αλλά γενικά τα προβλήματα της ζωής». (Αρ. Ασπιώτη «Το παιδί και η σεξουαλική διαφώτιση», Μελέται του Ινστιτούτου Ιατρικής Ψυχολογίας και Ψυχικής Υγιεινής, σελ. 33, Αθήνα 1961).

Η σεξουαλική αγωγή είναι ασφαλώς ένα θέμα πολύ λεπτό και μπορεί να φέρει σε δύσκολη θέση τους γονείς. Πολλοί γονείς έχουν τη δυνατότητα να χειριστούν με τη λεπτότητα που απαιτείται την εισαγωγή του παιδιού τους, στο σεξουαλικό πρόβλημα. Υπάρχουν όμως και γονείς που έχουν άγνοια του θέματος και κυρίως των βαθύτερων αντιδράσεων των παιδιών. Εάν δεχθούν αυτοί οι γονείς πρώτα τη σοβαρότητα του προβλήματος και παραμερίσουν τη φυσική αμηχανία και ενόχληση, σήμερα βρίσκονται στη διάθεσή τους αρκετά μέσα για να τους βοηθήσουν ν' ανταποκριθούν σ' αυτή την ανάγκη. Βιβλία, διαλέξεις, συμβουλές ...

Η μητρική και πατρική αγάπη δεν είναι πάντα αρκετή.

Η δειλία των γονέων που οφείλεται στην απουσία καθαρών ιδεών και βαθιάς πεποίθησης γύρω απ' το θέμα, προέρχονται περισσότερο απ' την αγωγή που δέχτηκαν οι ίδιοι παρά απ' τη δική τους εμπειρία ή κρίση. Κι αυτή η δειλία των γονέων θα έχει έμμεση συνέπεια την δειλία και τον πόνο των παιδιών τους.

Εκπαίδευση

Οι περισσότεροι γονείς θεωρούν τον κατά τους καθήκοντα να μιλούν στο παιδί για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική διαπαιδαγγωγή. Οι γονείς αυτοί γνωρίζοντας την ψυχολογία του παιδιού τους, πιστεύουν ότι αυτό είναι μόνο ικανό να διαπαιδαγωγηθεί με το παιδί τους με τον κατάλληλο τρόπο. Άλλοι φοβούνται ότι άλλα πράγματα δεν θα τους επιδόσουν σωστή μνημεια προαγωγή της αρνητική συναισθηματικά και θα επιτρέψουν την ευνοϊκή συναισθηματική τους.

Είναι σημαντικό να σκεφτούν γονείς και παιδιά χωρίς καμία ντροπή για σεξουαλικά θέματα. Οι εθνικές συνθήκες των γονέων το αποτρέπουν από το να ανατρέξει σε άλλους για να το κατανοήσουν.

Οι γονείς σκέπτονται να γνωρίζουν την πραγματικότητα της σύγχρονης ζωής, τους καθόλου τους οποίους περιλαμβάνει για να είναι. Είναι πραγματικότητα ότι παιδιά σήμερα μένουν άνοστα και κατά τρόπο προκλητικό για τα γονεϊκά θέματα. Είναι οι σημερινά παιδιά γνωρίζουν πολλά - και κατά αυτό τρόπο οι γονείς.

Καθόσον των γονέων είναι να τα πληροφορήσουν για τους κινδύνους να τα προστατεύσουν χωρίς να τους αποκόψουν την γνώση στο θέμα, αλλά να το παρουσιάσουν στο παιδί ενταγμένο σε μια ορθή σχέση με τα άλλα μέρη της ζωής. Για να προστάξουν οι γονείς τα παιδιά τους σε τους κινδύνους σκέπτονται να σταθμεύουν με θέματα να απαντούν στα ερωτήματα που θέτουν και να μην αναβούν από το θέμα για το μέλλον.

Εκπαιδευτεί γονείς θεωρούν ότι ο πατέρας πρέπει να μιλήσει στο αγόρι και η μητέρα στο κορίτσι. Το δεν είναι σίγουρα ένα κακό και δύσκολο θέμα για να μιλήσει καμιά άρνηση γ' αυτό. Είναι οι μητέρες θεωρούν τον κατά τους καθήκοντα να μιλήσουν στο κορίτσι, γιόγοντας άρνηση της ιδιαιτερότητας της και σωματικής των ιδίων λειτουργιών του σώματός τους. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση πατέρα - γίου.

4. 13 Ποιοί είναι οι πιο κατάλληλοι να μιλήσουν για θέματα γύρω απ' τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

Ανάλυση

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι διακόσιοι σαράντα έξι (246), ποσοστό 82 %, υποστηρίζουν ότι πιο κατάλληλα πρόσωπα για να μιλήσουν στο παιδί, για θέματα γύρω απ' τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, είναι οι γονείς.

Είκοσι τέσσερις (24) γονείς, ποσοστό 8 %, πιστεύουν ότι πρέπει να μιλήσει ο πατέρας στ' αγόρι και η μητέρα στο κορίτσι.

Δεκαπέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %, υποστηρίζουν ότι πιο κατάλληλος είναι ο Παιδικός Σταθμός.

Κανένας απ' τους γονείς, ποσοστό 0 %, δεν αφήνει αυτή την αρμοδιότητα στον παππού ή τη γιαγιά.

Δεκαπέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %, έδωσαν άλλη απάντηση, υποστηρίζοντας ότι όλοι είναι κατάλληλοι μόνο αν έχουν σωστή ενημέρωση.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς θεωρούν τον εαυτό τους κατάλληλο να μιλήσουν στα παιδιά για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Οι γονείς αυτοί γνωρίζοντας την ψυχολογία του παιδιού τους, πιστεύουν ότι αυτοί είναι μόνο ικανοί να διαπαιδαγωγήσουν το παιδί τους με τον κατάλληλο τρόπο. Ίσως φοβούνται ότι άλλα πρόσωπα δεν θα τους μεταδώσουν σωστά μηνύματα προκαλώντας τους αρνητικά συναισθήματα που θα επηρεάσουν την ψυχοσεξουαλική συμπεριφορά τους.

Είναι σημαντικό να συζητούν γονείς και παιδιά χωρίς ψεύτικες ντροπές για σεξουαλικά θέματα. Οι ειλικρινείς απαντήσεις των γονέων το αποτρέπουν από το να ανατρέξει σε άλλους για να το κατατοπίσουν.

Οι γονείς οφείλουν να γνωρίζουν την πραγματικότητα της σύγχρονης ζωής, τους κινδύνους τους οποίους περιλαμβάνει για τα παιδιά. Είναι πραγματικότητα ότι παντού σήμερα μιλούν ανοικτά και κατά τρόπο προκλητικό, για τα γενετήσια θέματα. Έτσι τα σημερινά παιδιά γνωρίζουν πολλά - και κατά κακό τρόπο σερβιρισμένα.

Καθήκον των γονέων είναι να τα πληροφορήσουν για τους κινδύνους, να τα προστατεύσουν χωρίς να τους μεταδώσουν την αγωνία στο θέμα αλλά να το παρουσιάσουν στα παιδιά εντεταγμένο σε μια ορθή σχέση με τα άλλα φαινόμενα της ζωής. Για να προφυλάξουν οι γονείς τα παιδιά τους απ' τους κινδύνους οφείλουν ν' αναλαμβάνουν με θάρρος να απαντούν στα ερωτήματα που θέτουν και να μην αναβάλλουν ποτέ το θέμα για το μέλλον.

Ελάχιστοι γονείς θεωρούν ότι ο πατέρας πρέπει να μιλήσει στο αγόρι και η μητέρα στο κορίτσι. Το sex είναι σίγουρα ένα πολύπλοκο και δύσκολο θέμα για να μιλήσει κανείς άνετα γι' αυτό. Έτσι οι μητέρες θεωρούν τον εαυτό τους πιο κατάλληλο για να μιλήσουν στο κορίτσι, νιώθοντας άνετα εξαιτίας του ίδιου φύλου τους και συνεπώς των ίδιων λειτουργιών του σώματός τους. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση πατέρα - γιού.

Κατ' αυτούς τους γονείς διευκολύνεται η συναισθηματική ωρίμανση του παιδιού με την ταύτισή του με το μεγαλύτερο πρόσωπο που το κατατοπίζει.

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι ο γονέας του άλλου φύλου θα πρέπει να απέχει συστηματικά από κάθε συζήτηση ή υπαινιγμό πάνω σε αυτά τα ζητήματα.

Δεκαπέντε (15) γονείς αφήνουν την αρμοδιότητα αυτή στον Παιδικό Σταθμό. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η πρώτη και καλύτερη σεξουαλική αγωγή των παιδιών από τη νηπιακή τους κιόλας ηλικία πρέπει να γίνεται από τους γονείς. Δυστυχώς όμως μερικοί δεν είναι σε θέση να αναφερθούν σε σεξουαλικά θέματα γιατί εμποδίζονται από τις ηθικές τους προκαταλήψεις και σεμνοτυφίες.

Την ευθύνη μεταθέτουν στον Παιδικό Σταθμό και γενικότερα στους Παιδαγωγούς, οι οποίοι έστω κι αν γνωρίζουν τον τρόπο παρουσίασης του θέματος δεν μπορούν ποτέ να εφαρμόσουν τις σαφείς, βασικές διευκρινίσεις, στις προσωπικές ανάγκες του κάθε παιδιού σύμφωνα με το ιδιαίτερο οικογενειακό περιβάλλον όπου μεγαλώνει και διαμορφώνεται.

Η σεξουαλική αγωγή πρέπει να είναι προοδευτική, να μένει όσο το δυνατόν ατομική και κυρίως σε πλήρη συμφωνία με αυτήν που προσφέρεται από την οικογένεια. Η συνεργασία Παιδικού Σταθμού και οικογένειας είναι απαραίτητη, γιατί διαφορετική στάση από το ένα μέρος, μια λέξη ακόμα, είναι ικανή να καταστρέψει ολόκληρη την προσπάθεια του άλλου.

Δεκαπέντε (15) γονείς θεωρούν ότι όλοι είναι ικανοί να μιλήσουν στο παιδί για τέτοια θέματα, αρκεί να έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και ενημέρωση.

Σίγουρα είναι απαραίτητη μια σωστή εκπαίδευση για οποιονδήποτε πρόκειται να μιλήσει σ' ένα παιδί, για θέματα γύρω απ' το sex. Αυτό όμως δεν είναι αρκετό γιατί επίσης βασική προϋπόθεση είναι να γνωρίζουν τα άτομα που πρόκειται να του μιλήσουν, την ιδιαίτερη ψυχοσύνθεση του παιδιού και τις ευαισθησίες του. Ίσως αυτοί οι γονείς να μην γνωρίζουν ότι όσο εκπαιδευμένο και ενημερωμένο κι αν είναι το τρίτο άτομο δεν μπορεί ποτέ να είναι τόσο ευαισθητοποιημένο, όσοι οι ίδιοι στις ανάγκες του παιδιού.

«Σχετικά με το περιεχόμενο της διαφώτισης δεν είναι απαραίτητο να έχει κανείς ιδιαίτερες βιολογικές γνώσεις. Κάθε ενήλικος είναι ικανός ν' απαντήσει σωστά στις ερωτήσεις ενός παιδιού. Είναι σωστό να ενδιαφερθεί το σχολείο για τη διαφώτιση των παιδιών γύρω απ' το γενετήσιο θέμα και να τους δίνει εξηγήσεις σωστές και υπεύθυνες. Αυτό όμως δεν πρέπει να χρησιμεύσει σαν πρόσχημα στους γονείς για να πουν στο παιδί τους ότι «αυτά θα τα μάθει στο σχολείο». Η προεργασία που πρέπει να γίνει κατά τα πρώτα έξι χρόνια της ζωής του παιδιού αποτελεί καθήκον των γονέων, απ' το οποίο δεν μπορεί να τους απαλλάξει κανείς». (Γιοχάνες Α. Στέρ, «Σταματήστε πια την άστοχη αγωγή», Εκδ. Αφοί Βλάσση, σελ. 343).

Κανένας απ' τους γονείς δεν αφήνει την αρμοδιότητα να μιλήσουν στα παιδιά για σεξουαλικά θέματα, τα γεροντότερα μέλη (παππού – γιαγιά). Τα γεροντότερα μέλη προσκολλημένα στην παράδοση δεν δέχονται τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση από τέτοια ηλικία.

Δεν πρέπει βέβαια να αρνηθεί κανείς κάθε αξία στην παράδοση αφού σε αυτήν οφείλουμε τον δικό μας τρόπο ύπαρξης. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε ότι σε μια τέτοια παράδοση ανήκει και η αγωγή που δεχτήκαμε και που είναι σωστό να της αναγνωρίσουμε την αξία ορισμένων ιδιοτήτων μας. Βέβαια τα παιδαγωγικά συστήματα που εφαρμόστηκαν σε μας και οι συνήθειες της χθесινής οικογένειας, δεν είναι πια κατάλληλες για τα σημερινά παιδιά, για τον σημερινό τρόπο ζωής.

Εκπαίδευση

Το παιδί κατά την προσχολική ηλικία αναπτύσσεται με τρόπο φυσικό, καθόλου της βολής του. Το παιδί πρέπει να εκπαιδεύεται για τη ζωή, πρώτα απ' την οικονομία και μετά απ' τον Παιδικό Υπόμνη. Με συντηρητικές γλώσσες (3-4%) όμως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί, το παιδί εκπαιδεύουν να αναζητήσει τον κόσμο και σιγά-σιγά να γίνει ανεξαρτησία.

Εκτός αυτού των γονιών είναι να εκπαιδεύουν το παιδί πως χωρίς να καταλαβαίνουν ότι κολλάει φόρος με τον τρόπο τους το εκπαιδευτικό. Γνωρίζουν όμως ότι εκπαιδεύουν αυτή τη συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά τους πέραν των εκπαιδευτικών τους.

Η απειρία για ολική συμπεριφορά τους απέναντι τους, ότι μόνο θα σπάσει το ήθος του παιδιού για ενέργεια και δράση, αλλά ούτε θα μαρτυρήσει ο εκπαιδευτικός την προσεκτικότητα του σύμφωνα με τις θέσεις και τις ενδιαφέροντά του.

Εκπαιδεύουν όμως, στον πιο απλό μια εκπαιδευτική φωνή και διδάσκουν τους ίδιους βέλους, χρησιμοποιώντας απλά απλά από απλά απλά, αλλά θα τους σιγήσει τη ζωή με άλλα παιδιά και την ικανότητα να συζητούν, διαβάζουν, είναι Νικόλ-Γέρε, «Το παιδί και γονείς» (Εκδόσεις 17).

Πολλοί όμως είναι και οι γονείς (28%) που χαρακτηρίζουν τον παιδί τους ελαστικό απέναντι στα παιδιά τους.

Οι ελαστικοί γονείς είναι πρόθυμοι για συμβουλές που θα βοηθήσουν τη σωστή ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών. Δείχνουν στο παιδί τους ότι αξίζει γι' αυτούς περισσότερα από τους κανόνες και την επιρροή τους. Η ελαστικότητα όμως δεν είναι να ξεκινάει κάποια όρεξη. Η απειρία του είναι μπορεί να διακρίνεται στο παιδί του χαρακτηρίζεται, αντικειμενικό, ανεξάρτητο, αξιόπλοο, περισσότερο, περισσότερο και παιδικό.

Αν δεν υπάρξουν περιορισμοί, το παιδί δεν θα σιγήσει ποτέ, θα δειχθεί ως που είναι η ανάγκη του άλλου. Το ενδιαφέρον είναι μια συμπεριφορά που εκτελεί πράγματα από μόνη της. Ακολουθεί μια δυσχερής σκληρή και η αρμονία κατασκευάζεται (P. Νικόλ-Γέρε) «Το παιδί μια νέα ανάπτυξη» (Εκδόσεις 17).

3.14 Πως χαρακτηρίζεται τον εαυτό σας σχετικά με τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών σας ;

Ανάλυση

Από τους εκατό (100) γονείς, οι τριάντα τέσσερις (34), ποσοστό 34 %, χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους συντηρητικό, είκοσι οκτώ (28) γονείς, ποσοστό 28 %, τον χαρακτηρίζουν προοδευτικό, ενώ δύο (2) γονείς, ποσοστό 2 %, χαρακτηρίζονται σαν αυταρχικοί.

Ένα ποσοστό 8 % έδωσε άλλη απάντηση απ' αυτές που προτείναμε. Απ' αυτούς τέσσερις (4) γονείς, ποσοστό 4 % χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους λογικό, τέσσερις (4) γονείς, ποσοστό 4 %, χαρακτηρίζονται υπερπροστατευτικοί.

Ερμηνεία

Το παιδί κατά την προσχολική ηλικία αναπτύσσει τις πρώτες ψυχικές εκδηλώσεις της ζωής του. Το παιδί πρέπει να προπαρασκευάζεται για τη ζωή, πρώτα απ' την οικογένεια και μετά απ' τον Παιδικό Σταθμό. Με συντηρητικούς γονείς (34 %) – όπως οι περισσότεροι αυτοχαρακτηρίζονται - το παιδί εμποδίζεται να ενεργήσει όπως θέλει και στερείται από κάθε ενεργητικότητα.

Σκοπός αυτών των γονέων είναι να πειθαρχήσουν το παιδί τους, χωρίς να καταλαβαίνουν ότι πολλές φορές με τον τρόπο τους το ακινητοποιούν. Γνωρίζουν όμως, ότι κρατώντας αυτή τη συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά τους πνίγουν τον αυθορμητισμό τους ;

Η απαίτηση για απόλυτη συμμόρφωση προς τις θελήσεις τους, όχι μόνο θα σπάσει το ηθικό του παιδιού για ενέργεια και δράση, αλλά ούτε θα μπορέσει να αναπτύξει την προσωπικότητά του σύμφωνα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του.

«Επιπλέον δημιουργούν στα παιδιά μια προδιάθεση φρονιμάδας και δειλίας που, ίσως βέβαια χρησιμεύει για να κρατηθούν μακριά από κινδύνους, αλλά θα τους στερήσει τη χαρά της ζωής με άλλα παιδιά και την ικανότητα να συζητούν θαρραλέα». (Αντα Ντελα Τόρε, «Τα λάθη των γονέων», Εκδ. «Οδυσσέας», σελ. 37).

Πολλοί όμως είναι και οι γονείς (28 %) που χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους ελαστικό απέναντι στο παιδί τους.

Οι ελαστικοί γονείς είναι πρόθυμοι για συμβιβασμούς που θα βοηθήσουν τη σωστή ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού. Δείχνουν στο παιδί τους ότι αξίζει γι' αυτούς περισσότερο από τους κανόνες και την εφαρμογή τους. Η ελαστικότητα όμως δεν πρέπει να ξεπερνάει κάποια όρια. Η ασυδοσία του «ναι» μπορεί να δημιουργήσει στο παιδί ένα χαρακτήρα αυθαίρετο, ανικανοποίητο, ανυπότακτο, αδιάντροπο, πεισματάρικο, εγωϊστικό και απαιτητικό.

«Αν δεν υπάρξουν περιορισμοί, το παιδί δεν θα σταματήσει προτού δοκιμάσει ως που φτάνει η αντοχή των άλλων. Το συνηθισμένο αποτέλεσμα είναι μια συμπεριφορά που αποτελεί πραγματική πρόκληση. Ακολουθεί μια δυσάρεστη σκηνή και η αρμονία καταστρέφεται». (Ρ. Ντράϊκωρς, «Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση», Εκδ. «Γλάρος», σελ. 96).

Ευτυχώς υπάρχουν και αρκετοί γονείς (28 %) που χαρακτηρίζονται σαν προοδευτικοί, δείχνοντας σεβασμό στην ατομικότητα του παιδιού. Έτσι του αναγνωρίζουν δικαιώματα και σέβονται τις ιδιαίτερες προτιμήσεις και τα διαφέροντά του.

Παρέχουν εναλλακτικές λύσεις στο παιδί δίνοντάς του το δικαίωμα επιλογής. Οι γονείς αυτοί αναγνωρίζουν τα σφάλματα και τις ελλείψεις στον τρόπο ανατροφής του παιδιού και επιθυμούν τη βελτίωσή τους. Έτσι υπάρχει έλεγχος, που είναι όμως έμμεσος και διακριτικός εξασφαλίζοντας ένα περιβάλλον όπου κυριαρχεί η ενθάρρυνση και η ανάληψη πρωτοβουλιών, δίνοντας τη δυνατότητα στο παιδί ν' αναπτύξει τις ικανότητές του. Έτσι το παιδί νιώθει ενεργητικό μέλος της οικογένειας.

Ο σεβασμός για τις ανάγκες και τις επιθυμίες του παιδιού είναι κάτι βασικό. Χρειάζεται κάποια άσκηση της ευαισθησίας μας για να μάθουμε να ξεχωρίζουμε τις ανάγκες του απ' τα καπρίτσια του. Σεβασμός προς το παιδί σημαίνει πως του αναγνωρίζουμε δικαιώματα όμοια μ' αυτά των ενηλίκων στη λήψη αποφάσεων. Αλλά με τα όμοια δικαιώματα δεν σημαίνει ότι το παιδί μπορεί να κάνει ότι οι ενήλικοι. Ο καθένας μέσα στην οικογένεια έχει διαφορετικό ρόλο να παίζει και ο καθένας έχει το δικαίωμα να γίνεται σεβαστός στο ρόλο του.

Ελάχιστοι γονείς (2 %) χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους αυταρχικό απέναντι στα παιδιά τους. Οι γονείς αυτοί παίρνουν τις αποφάσεις μονομερώς, χωρίς ν' αναγνωρίζουν δικαιώματα στο παιδί και απαιτούν άμεση και αδιαφιλονίκητη υπακοή και συμμόρφωση. Δείχνουν αδιαλλαξία και εμμονή στην εκτέλεση των εντολών. Έχουν την τάση να εφαρμόζουν ακραίες λύσεις και να μην λαμβάνουν υπόψη τους τις ιδιαίτερες επιθυμίες, τα διαφέροντα και την ιδιοσυγκρασία του παιδιού, χρησιμοποιώντας την απειλή και την τιμωρία. Παιδιά τέτοιων γονέων αναπτύσσουν αισθήματα πικρίας, αποστροφής προς τους άλλους, επιθετικότητα, ή αντίθετα εξάρτηση, συμμόρφωση και υποτέλεια.

Ελάχιστοι είναι πάλι οι γονείς (4 %) που χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους λογικό. Απαιτούν λογικά πράγματα από το παιδί δείχνοντάς του έτσι το σεβασμό που τρέφουν στο πρόσωπό του. Δημιουργούν ικανοποιητικές σχέσεις μέσα σε μια φιλική ατμόσφαιρα. Προσπαθούν να γίνουν για τα παιδιά τους μια πραγματική πρόκληση που θα τα οδηγήσει χωρίς να τα πεισμώνει και να τα εξαγριώσει στην ομαλή ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο, στην ομαλή κοινωνικοποίησή τους.

Δώδεκα (12) μόνο γονείς (4 %), χαρακτηρίζονται σαν υπερπροστατευτικοί συνδυάζοντας τη στοργή και τον έλεγχο. Υποτάσσουν το παιδί τους στη δική τους απόλυτη φροντίδα, ή υποτάσσονται οι ίδιοι στις επιθυμίες του παιδιού. Παιδιά τέτοιων γονέων μπορεί να παρουσιάσουν τυραννική συμπεριφορά, εγωϊστική στάση, εγωκεντρική διάθεση, περιορισμένες κοινωνικές επαφές, εξάρτηση ανασφάλεια.

Μεγάλο μέρος από την ανησυχία και την αγωνία τους για τα παιδιά τους είναι ανώφελο. Κι ακόμα χειρότερο τα παιδιά το αισθάνονται και το μεταχειρίζονται σαν μέσο για να τραβούν την προσοχή τους, να τους ανταγωνίζονται.

«Πολλοί γονείς είναι αυτοδίδακτοι, εμπειρικοί, κακοδίδακτοι. Αγνοούν τις θεμελιώδεις αρχές της ορθής κοινωνικοποιητικής αγωγής. Πρέπει να γίνεται ενσυνείδητη προσπάθεια και εκ μέρους των ιδίων των γονέων και εκ μέρους της οργανωμένης κοινωνίας ώστε να υπάρξουν οι κατάλληλες συνθήκες για μια ευτυχισμένη οικογενειακή ζωή για όλα τα παιδιά. Από τη συμπεριφορά των σημερινών γονέων δεν εξαρτάται μόνο το είδος των ενηλίκων που θα γίνουν τα παιδιά τους αλλά και το είδος των γονέων που θα έχει η επόμενη γενιά». (Ι. Παρασκευόπουλος, «Εξελικτική Ψυχολογία», σελ. 170, Αθήνα).

3.15 Παράγοντες που δυσκολεύουν τη συνεργασία γονέων – παιδαγωγών

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων, δήλωσαν σαν πρώτο λόγο: Την έλλειψη χρόνου από τις δύο πλευρές, εκατόν πενήντα εννέα (159), ποσοστό 53 %.

Το ότι οι παιδαγωγοί δεν δέχονται την παρέμβασή τους στο έργο τους, σαράντα πέντε (45) γονείς, ποσοστό 15 %.

Την άγνοια των γονέων γύρω από το έργο των παιδαγωγών, σαράντα πέντε (45), ποσοστό 15 %.

Την αδιαφορία των παιδαγωγών, τριάντα (30) γονείς, ποσοστό 10 %.

Το ότι οι γονείς έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο των παιδαγωγών, δώδεκα (12) γονείς, ποσοστό 4 %.

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι εννέα (9), ποσοστό 3 %, έδωσαν άλλες απαντήσεις και δεν δήλωσαν καμία από αυτές που εμείς αναφέραμε. Αυτές είναι :

- Δεν έχουμε συνηθίσει γονείς και Παιδαγωγοί να συζητάμε για το έργο τους, ποσοστό 1 %.

- Δεν υπάρχει δυσκολία στη συνεργασία μας, ποσοστό 2 %.

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων, δήλωσαν σαν δεύτερο λόγο:

- Την έλλειψη χρόνου και από τις δύο πλευρές, δεκαπέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %.

Το ότι οι παιδαγωγοί δεν δέχονται την παρέμβασή τους στο έργο του, δέκα πέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %.

Την άγνοια των γονιών γύρω από το έργο των παιδαγωγών, εξήντα ένας (61) γονείς, ποσοστό 21 %.

Το ότι οι γονείς έχουν άλλου είδους προσδοκίες γύρω από το έργο των παιδαγωγών, εξήντα ένας (61) γονείς, ποσοστό 21 %.

Κανένας από τους γονείς, ποσοστό 0 %, δεν δήλωσε την αδιαφορία των παιδαγωγών σαν δεύτερο λόγο.

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι εκατόν τριάντα πέντε (135), ποσοστό 45 %, δεν έδωσαν δεύτερο λόγο.

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων, δήλωσαν σαν τρίτο λόγο :

- Το ότι οι παιδαγωγοί δεν δέχονται την παρέμβασή τους στο έργο τους, είκοσι τέσσερις (24) γονείς, ποσοστό 8 %.

Την αδιαφορία των παιδαγωγών, είκοσι τέσσερις (24) γονείς, ποσοστό 8 %.

Το ότι οι γονείς έχουν άλλες προσδοκίες για το έργο των παιδαγωγών, δεκαπέντε (15) γονείς, ποσοστό 5 %.

Την άγνοια των γονιών γύρω απ' το έργο των παιδαγωγών, εννέα (9) γονείς, ποσοστό 3 %.

Κανένας από τους γονείς, ποσοστό 0 %, δεν δήλωσε την έλλειψη χρόνου και από τις δύο πλευρές σαν τρίτο λόγο.

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι διακόσιοι δεκαεννέα (219), ποσοστό 73 %, δεν έδωσαν τρίτο λόγο.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς, εκατόν εβδομήντα τέσσερις (174), υποστηρίζουν ότι υπάρχει δυσκολία στην επικοινωνία με τους παιδαγωγούς κυρίως της έλλειψης χρόνου και των δύο πλευρών.

Ο παιδαγωγός και ο γονέας πρέπει να διαθέτουν αρκετό χρόνο για να συζητούν τα προβλήματα του παιδιού. Οι συμπτωματικές συζητήσεις, τα γρήγορα τηλεφωνήματα έχουν λιγότερη αξία αλλά μπορούν να εξυπηρετήσουν κάποιο σκοπό.

«Μια στενή συνεργασία, όσο γίνεται πιο εγκάρδια είναι ανάγκη να δημιουργηθεί ανάμεσα στον παιδαγωγό και την οικογένεια. Ο Παιδικός Σταθμός δεν επιτρέπεται να βρίσκεται απομονωμένος και να παραμελεί τη συνεργασία των γονέων, που μπορεί, πολλές φορές να του προσφέρουν μια πολύ γόνιμη βοήθεια». (Κυριακοπούλου – Βαλινάκη, «Νηπιαγωγική», τ. 2^{ος}, Εκδ. Αφοί Βλάσση, σελ. 299).

Η συνεργασία γονιών και παιδαγωγών βοηθά στη συνένωση των δύο τομέων της ζωής του παιδιού, του σπιτιού και του Παιδικού Σταθμού και με τον τρόπο αυτό μπορούν να γίνουν και οι δύο περισσότερο αποδοτικοί για το παιδί.

Αρκετοί είναι οι γονείς (117) που θεωρούν δύσκολη τη συνεργασία με τους παιδαγωγούς λόγω της δικής τους άγνοιας για το έργο των παιδαγωγών. Οι γονείς αυτοί αγνοούν πως οι ίδιοι μπορούν να προσφέρουν στον Παιδικό Σταθμό ιδέες και κίνητρα για θέματα αγωγής των παιδιών τους.

Οι γονείς πρέπει να παρακολουθούν τη δουλειά που γίνεται στον Παιδικό Σταθμό (την εκτέλεση ενός τραγουδιού, τις χειροτεχνικές εργασίες των παιδιών τους, τις διάφορες ενασχολήσεις τους) και να φεύγουν από αυτόν με τις καλύτερες εντυπώσεις από τις δραστηριότητες των παιδιών τους. Η οργάνωση μικρών εορτών, όπως η γιορτή των Χριστουγέννων, ο εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου, η αποκριάτικη γιορτή, η γιορτή της μητέρας, οι γιορτές γενεθλίων των παιδιών, δίνουν επίσης την ευκαιρία στους γονείς να γνωρίσουν την εργασία του παιδαγωγού και το βαθμό συμμετοχής του παιδιού τους.

Όταν οι γονείς παίρνουν ενεργό μέρος σε θέματα που αφορούν τον Παιδικό Σταθμό, καταλαβαίνουν καλύτερα τον τρόπο οργάνωσής του και τις ανάγκες του. Μέσα από αυτή τους τη συμμετοχή οι γονείς, έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα πρόσωπα που ασχολούνται στον Παιδικό Σταθμό με το παιδί τους αλλά και τους άλλους γονείς με τους οποίους μπορούν να συζητούν τα κοινά τους προβλήματα. Αισθάνονται οικείο τον Παιδικό Σταθμό και τα παιδιά πάλι, με τη σειρά τους, νιώθουν πως ο Παιδικός Σταθμός δεν είναι ξένος στην οικογένειά τους.

Αρκετοί γονείς απαντούν ότι η δυσκολία στη συνεργασία με τους παιδαγωγούς οφείλεται στο ότι οι Παιδαγωγοί δεν δέχονται παρεμβάσεις στο έργο τους. Πολλοί είναι οι Παιδαγωγοί κατά τη γνώμη των γονέων που λόγω της ειδικής εκπαίδευσης και της πείρας τους, διακατέχονται από κάποια υπεροπτική διάθεση, που δεν τους επιτρέπει να αποδεχτούν την έμφυτη ικανότητα των γονέων να μαντεύουν πολλά πράγματα για το παιδί τους, βοηθώντας έτσι και τους ίδιους τους Παιδαγωγούς να ανακαλύψουν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία κάθε παιδιού. Οι Παιδαγωγοί πρέπει να γνωρίζουν ότι οι γονείς μπορούν να προσφέρουν κι αυτοί πάρα πολλά στον Παιδικό

Σταθμό. Οι απόψεις που θα ανταλλάσσουν θα βοηθήσουν στην πρόοδο και την κοινωνικοποίηση του παιδιού.

Λίγοι γονείς (10 %) απαντούν ότι η δυσκολία για τη συνεργασία οφείλεται στην αδιαφορία των ίδιων των Παιδαγωγών. Οι Παιδαγωγοί πρέπει να καταλάβουν τη σημασία του ρόλου των γονέων στην γενική πρόοδο του παιδιού, να συνεργαστούν ενεργητικά μαζί τους, ώστε ο κοινωνικο-παιδαγωγικός ρόλος του Παιδικού Σταθμού να συμπληρωθεί και να αναβαθμιστεί από αυτή τη στενή συνεργασία.

Λίγοι γονείς (4 %) πιστεύουν ότι η δυσκολία βρίσκεται στο ότι οι ίδιοι, έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο των Παιδαγωγών. Ίσως όμως οι προσδοκίες των γονέων να θεωρούνται παράλογες από τους Παιδαγωγούς. Εδώ ακριβώς επιβάλλεται η συνεργασία γονέων και Παιδαγωγών που θα οδηγήσει στη χάραξη μιας κοινής πορείας που στόχο θα έχει το καλό του παιδιού.

Ελάχιστοι είναι οι γονείς (2 %) που υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα στη συνεργασία τους με τους Παιδαγωγούς.

Ποσοστό 1 % των γονέων, αναφέρει ότι δεν έχουν συνηθίσει να συζητάνε με τους Παιδαγωγούς για το έργο τους. Δεν γνωρίζουν ίσως, πόσο γόνιμη μπορεί να αποβεί μια τέτοια συνεργασία, με αποτέλεσμα να μην εκδηλώνεται ενδιαφέρον ούτε από την πλευρά των γονέων, ούτε από την πλευρά των Παιδαγωγών για κάτι τέτοιο.

Οι συγκεντρώσεις γονέων που οργανώνονται από τους Παιδαγωγούς είναι πολύ σημαντικές γιατί δημιουργούν σύνδεσμο μεταξύ γονέων και Παιδαγωγών, και μέσα σ' αυτές δίνεται η ευκαιρία σε όλους να εκφράσουν τους προβληματισμούς τους. Σε αυτές τις συνελεύσεις, ίσως και αυτοί οι γονείς, που δεν είχαν συνηθίσει στο διάλογο με τους Παιδαγωγούς, να κάνουν το πρώτο βήμα για μια περαιτέρω συνεργασία.

3.16 Σε ποια θέματα αναγνωρίζουν οι γονείς στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριακοσίων (300) γονέων : Οι διακόσιοι τριάντα τέσσερις (234) γονείς, ποσοστό 78 %, δέχονται την θρησκευτική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού, ενώ οι εξήντα έξι (66) γονείς, ποσοστό 22 %, δεν συμφωνούν.

Οι εκατόν τριάντα πέντε (135), ποσοστό 45 %, δέχονται τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού, ενώ οι εκατόν εξήντα πέντε (165) γονείς, ποσοστό 55 %, δεν τη δέχονται.

Οι εβδομήντα πέντε (75) μόνο γονείς, ποσοστό 25 %, δέχονται την πολιτική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού, ενώ οι περισσότεροι γονείς, διακόσιοι είκοσι πέντε (225), ποσοστό 75 %, δεν συμφωνούν.

Οι διακόσιοι είκοσι πέντε (225) γονείς, ποσοστό 75 %, δέχονται την εθνική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού, ενώ οι εβδομήντα πέντε (75) γονείς, ποσοστό 25 %, δεν συμφωνούν.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι γονείς (78 %), δέχονται τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού, ενώ λίγοι είναι αυτοί που δεν συμφωνούν. Η θρησκευτική αγωγή αποτελεί ευπρόσδεκτη παρέμβαση στην αγωγή του παιδιού αφού μπορεί να ικανοποιήσει στις ανάγκες του παιδιού και να του προσφέρει τις βάσεις για μια ήρεμη αντίληψη του κόσμου και της ζωής. Η θρησκευτική αγωγή, που έχει σκοπό την καλλιέργεια του θρησκευτικού συναισθήματος, ασκείται στον Παιδικό Σταθμό με την παροχή θρησκευτικών βιωμάτων. Οι προσευχές, οι μεγάλες θρησκευτικές γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα, ιστοριούλες με ανάλογο περιεχόμενο δίνουν στα παιδιά θρησκευτικά ερεθίσματα.

Υπάρχουν αρχές όπου έχουμε υποχρέωση να εφιστούμε την προσοχή των παιδιών από τότε που είναι κιόλας μικρά, οδηγώντας τη σκέψη και το χαρακτήρα τους σε κατευθύνσεις πολύ συγκεκριμένες. Τέτοιες αρχές είναι και οι θρησκευτικές.

Υπάρχει όμως κι ένα ποσοστό από τους γονείς που δεν δέχονται την παρέμβαση του Παιδικού Σταθμού σχετικά με τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση. Πρέπει στο σημείο αυτό, να λάβουμε σοβαρά υπόψη μας ότι στους Παιδικούς Σταθμούς που έγινε η έρευνα φοιτούν και παιδιά αλλοθρήσκων. Έτσι προτιμούν να δώσουν οι ίδιοι τα ερεθίσματα στα παιδιά τους για τη δημιουργία θρησκευτικών βιωμάτων.

Οι γονείς έχουν την τιμή και τη χαρά της πρώτης θρησκευτικής αγωγής των παιδιών τους αλλά αυτή η αγωγή δεν πρέπει να σταματήσει μόνο στην οικογένεια αλλά να συνεχιστεί και στον Παιδικό Σταθμό.

Οι περισσότεροι γονείς (55 %), δεν αναθέτουν την αρμοδιότητα στον Παιδικό Σταθμό να μιλήσει για σεξουαλικά θέματα στα παιδιά. Υποστηρίζουν ότι ο Παιδικός Σταθμός πρέπει να διαπαιδαγωγεί τα παιδιά τους γύρω απ' το Sex και την αναπαραγωγή το 45 %.

Το καθήκον αλλά και το δικαίωμα μιας σωστής σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης κατά πρώτο και κύριο λόγο ανήκει στην οικογένεια.

Οι γονείς που δεν δέχονται τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού δεν έχουν ίσως ξεπεράσει τις δικές τους αναστολές γύρω απ' αυτό το θέμα.

Εάν δεν επιτύχει η αγωγή να κάνει αυτόνομα όσα αφορούν το γενετήσιο θέμα, παραμένει η τάση μιας ιδιαίτερης περιέργειας ακριβώς σε αυτή την περιοχή της ζωής. Το παιδί αναζητά απαντήσεις στο γενετήσιο πρόβλημα και χρησιμοποιεί σ' αυτό όλη του την προσοχή και όλες τους τις διαισθητικές ικανότητες. Ανακαλύπτει μεταξύ των συμμαθητών του εκείνους που γνωρίζουν περισσότερα, ερευνά μέσα σε βιβλία, προσπαθεί να δει και ν' ακούσει.

Αν τα παιδιά δεν ακούσουν απ' τους γονείς τους ή από τους Παιδαγωγούς τη λύση στις ερωτήσεις που υποβάλλουν, είναι σίγουρο ότι θα ψάξουν να τη βρουν ή θα τη βρουν χωρίς καθόλου να ψάξουν, με ένα τρόπο ελλιπή, κακοήθη και μερικές φορές βίαιο και εξευτελιστικό.

Χρειάζεται οι γονείς και οι Παιδαγωγοί να πάρουν προσωπική θέση, είναι ανάγκη να τολμήσουν. Άλλωστε εάν οι ίδιοι δεν έχουν λύσει το πρόβλημα του ρόλου του σώματος και της γενετήσιας σφαίρας, εάν δεν έχουν κατορθώσει να πάρουν θέσω μ' εσωτερική ελευθερία, με λογική, θάρρος και ψυχραιμία και να τοποθετήσουν το πρόβλημα στην αληθινή του βάση είναι βέβαιο ότι θ' αποτύχουν στο έργο της κοινωνικοποίησής του.

Η σωστή διαπαιδαγώγηση δεν είναι ποτέ μια μοναδική συζήτηση κατά την οποία όλα λέγονται αλλά η αδιατάραχτη επαφή η πλήρης εμπιστοσύνης κατανόηση, η οποία τότε μόνο τελειώνει όταν το παιδί παύει να ρωτά. Διαφώτιση, λοιπόν, σημαίνει η διαρκής ετοιμότητα, η πλήρης ειλικρίνεια από την αρχή. Πρέπει να προσδιορίζεται ανάλογα με το στάδιο της σωματικής συναισθηματικής και διανοητικής εξέλιξης του παιδιού, καθώς και από τη φύση των ερωτήσεων. Απαιτείται γι' αυτό σχετική γνώση της ψυχολογίας του παιδιού εκ μέρους των γονέων και των παιδαγωγών.

Υπάρχουν όμως και πολλοί γονείς οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση είναι απαραίτητη στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού. Επειδή τα μειονεκτήματα της σιωπής από την πλευρά τους πάνω σ' αυτά τα θέματα είναι πολλά καθιερώθηκε η συλλογική αγωγή στο σχολείο. Το να μιλάμε όμως για ένα τόσο λεπτό θέμα μέσα στην τάξη, όπου απευθυνόμαστε σε διαφορετικούς χαρακτήρες και ψυχές, που διαφέρουν πολύ μεταξύ τους και να έχουμε μια ομοιόμορφη και τυποποιημένη διδασκαλία ενώ οι ανάγκες των παιδιών είναι ποικίλες έχει πολλές ελλείψεις και εγκυμονεί κινδύνους, αν ο Παιδαγωγός δεν έχει την ανάλογη παιδευτική γνώση και ευαισθησία.

Οπωσδήποτε όμως είτε αν η μύηση είναι αποκλειστικό έργο της οικογένειας είτε αν αφήσουμε στον Παιδικό Σταθμό τη δυνατότητα συμπληρωματικής διαπαιδαγώγησης όλοι συμφωνούν ότι η σεξουαλική αγωγή, πρέπει να είναι καρπός της συνεργασίας οικογένειας και Παιδικού Σταθμού.

«Συμπέρασμα της επιτροπής στη Γαλλία υπήρξε ότι αν και αναγνωρίζεται ρητά ότι οι γονείς έχουν πρώτοι την ευθύνη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών αν και είναι φανερό οι δυσκολίες διαπαιδαγώγησης μέσα στο ομαδικό περιβάλλον του σχολείου εν τούτοις το σχολείο καλείται να υποβοηθήσει το έργο των γονέων παρέχοντας ηθική ή επιστημονική διδασκαλία στενά συντονισμένες». (Αρ. Ρ. Ασπιώτη : «Το παιδί και η σεξουαλική διαφώτιση», Ινστ. Ιατρικής Ψυχολογίας και Ψυχικής Υγιεινής, σελ. 125, Αθήνα 1961).

Οι περισσότεροι γονείς δεν δέχονται την πολιτική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού. Οι γονείς αυτοί δεν γνωρίζουν ότι σκοπός των Παιδαγωγών δεν είναι να διδάξουν στα παιδιά για τα πολιτικά κόμματα και να τα προσανατολίσουν προς μια κατεύθυνση. Σκοπός τους είναι να διδάξουν στο παιδί την ευθύνη και την ελευθερία για να δηλώσουν τις συγκεκριμένες πράξεις ή μορφές συμπεριφοράς που μπορούν ν' απαιτηθούν απ' ορισμένα άτομα.

Ορισμένες αρχές δεν αρκεί να τις βλέπουμε να τηρούνται, πρέπει να τις ακούμε να διατυπώνονται με σαφήνεια για να τις κατανοήσουμε.

Ο Παιδικός Σταθμός επιτελεί πάντοτε την αληθινή του λειτουργία, που συνίσταται στο να εισάγει τα νήπια στην κοινωνία με μια ορισμένη συνείδηση και προετοιμασία και δεν θα εξυπηρετούσε σε τίποτα να δεν βοηθούσε και εδώ η ενεργητική συνεργασία με την οικογένεια.

Οι περισσότεροι γονείς δέχονται την εθνική διαπαιδαγώγηση στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού ενώ λίγοι είναι αυτοί που δεν συμφωνούν.

Η διοργάνωση εορτών στον Παιδικό Σταθμό σχετικών με την εθνική διαπαιδαγώγηση προσφέρει πολλές ευκαιρίες για δημιουργική δραστηριότητα στα νήπια. Οι γονείς, αποδέχονται την εθνική διαπαιδαγώγηση στο Σταθμό, γνωρίζοντας ότι το παιδί συμμετέχοντας σε εκδηλώσεις εθνικού περιεχομένου μαθαίνει για τους προγόνους του και τον τρόπο ζωής του, εξοικειώνεται με τα έθιμα και τις παραδόσεις του τόπου του, μαθαίνει ν' αγαπά την πατρίδα του.

Το παιδί κατανοεί ότι αποτελεί μέρος ενός μεγαλύτερου κοινωνικού συνόλου, ότι ανήκει κάπου.

3.17 Αντιδράσεις των γονέων στα διαφορετικά μηνύματα του Παιδικού Σταθμού

Ανάλυση

Από τους τριακόσιους (300) γονείς, οι εκατόν σαράντα τέσσερις (144), ποσοστό 48 %, όταν δεν συμφωνούν με τα μηνύματα που μεταδίδει ο Παιδικός Σταθμός συζητούν το θέμα με την παιδαγωγό.

Οι εκατόν σαράντα (140) γονείς, ποσοστό 47 %, συζητούν το θέμα με το παιδί, λέγοντάς του, ότι υπάρχουν πολλές απόψεις γύρω απ' αυτό.

Έξι (6) γονείς, ποσοστό 2 %, κάνουν παρατήρηση στην παιδαγωγό, ενώ δέκα (10) ακόμα, ποσοστό 3 %, αφήνουν το θέμα να ξεχαστεί.

Κανένας από τους γονείς δεν θα συζητούσε το θέμα με το παιδί υποστηρίζοντας τη δική του άποψη.

Ερμηνεία

Ο Παιδικός Σταθμός δεν είναι μόνο στην υπηρεσία των παιδιών αλλά προσφέρει και στους γονείς δυνατότητες συνεργασίας μαζί τους για τα θέματα της αγωγής των παιδιών τους και ευκαιρίες για να συνειδητοποιήσουν ότι η γόνιμη συνεργασία με τις παιδαγωγούς είναι το συμφέρον των παιδιών.

Οι περισσότεροι γονείς όταν είναι αντίθετοι με κάποιο θέμα που συζητιέται στον Παιδικό Σταθμό, το συζητούν με την παιδαγωγό. Ο καλύτερος τρόπος είναι να συζητούν γονείς και παιδαγωγοί ιδιαιτέρως κάθε φορά που αντιμετωπίζουν κάποια δυσκολία. Αυτή η συζήτηση είναι για την παιδαγωγό μια καλή πηγή πληροφοριών για την κατάσταση της οικογένειας και τη βοηθάει να καταλάβει καλύτερα το πρόβλημα που της παρουσιάζεται να λύσει.

Τα συναισθήματα με τα οποία έρχονται οι γονείς σε μια συζήτηση διαφέρουν πολύ. Μερικοί έρχονται έχοντας καθορισμένες ιδέες για την αγωγή του παιδιού τους. Το ενδιαφέρον της παιδαγωγού για όσα έχουν να πουν οι γονείς και η επιθυμία τους να διδαχτεί απ' τις παρατηρήσεις τους, κάνουν τους γονείς να νιώθουν άνετα και να γίνονται συνεργάσιμοι. Η παιδαγωγός πρέπει να προσπαθεί να είναι αντικειμενική και ν' αντιλαμβάνεται τον τρόπο που ο κάθε γονιός βλέπει το παιδί.

Πολλοί γονείς επίσης αντιδρούν συζητώντας με το παιδί αφήνοντας να εννοηθεί ότι υπάρχουν πολλές απόψεις πάνω στο θέμα. Αυτό είναι θετικό στοιχείο γιατί όταν συζητούν οι γονείς με το παιδί το φέρνουν πιο κοντά τους και το βοηθούν να ωριμάσει.

Ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς ο καθένας πρέπει να είναι έτοιμος ν' αναθεωρήσει την προσωπική του γνώμη όχι σύμφωνα με την απόλυτη ιδέα του «σωστού» ή του «λαθεμένου» αλλά έχοντας πάντα στο νου τους πως για κάθε πρόβλημα υπάρχουν περισσότερες της μιας και πως ο τρόπος που αντιμετωπίζουμε κάτι δεν είναι ο μοναδικός.

Έξι (6) μόνο γονείς επιμένουν στην άποψή τους, κάνοντας παρατήρηση στην παιδαγωγό. Πολλοί γονείς επειδή αγαπούν το παιδί τους, νομίζουν, πως είναι οι μόνοι που γνωρίζουν πως πρέπει να συμπεριφέρονται στα παιδιά τους. Οι γονείς αυτοί πρέπει να ξέρουν πως μένει πάντα απ' το μικρό παιδί ένα μέρος άγνωστο, αν αγνοούν τη ζωή του στον Παιδικό Σταθμό.

Πρέπει να ενδιαφερθούν γενικότερα για το θεσμό της προσχολικής αγωγής, μ' επίγνωση της σημασίας αυτής της περιόδου της ζωής του παιδιού για τη δημιουργία της κοινωνικοποίησής του.

Αν ειπωθεί κάτι άδικο ή προβληματικό απ' το γονιό προς τον παιδαγωγό κλείνει αμέσως η πόρτα για συνεργασία. Χρειάζεται οι γονείς να είναι πάντα πρόθυμοι ν' αναγνωρίσουν και να παραδεχτούν σαν συζητήσιμη μ' άποψη διαφορετική απ' τη δική τους. Μπορούν τότε να πουν «δεν συμφωνώ μαζί του, αλλά έχει το δικαίωμα να σκέφτεται έτσι, αν το θέλεις. Ας εξετάσουμε να δούμε πως εφαρμόζεται αυτό».

Ορισμένοι γονείς έχουν οριστικοποιημένες ιδέες σχετικά με την μεταχείριση των παιδιών και τα μηνύματα που πρέπει να δίδονται στον Παιδικό Σταθμό και στο σπίτι κι έρχονται στη συζήτηση προετοιμασμένοι να υποστηρίξουν τη δική τους άποψη, θεωρώντας τη σαν πιο σωστή. Είναι αρνητικοί σε κάθε περιορισμό που επιβάλλει ο παιδαγωγός και ζητούν να υπάρχει και στην τάξη η ίδια συμπεριφορά που υπάρχει και στο σπίτι, έστω και λαθεμένη. Μια τέτοια συμπεριφορά όμως δεν είναι θετική, αν θέλουν ν' αποκατασταθούν οι σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδαγωγών. Οι σχέσεις αυτές πρέπει να βασίζονται στην εμπιστοσύνη και στην αντίληψη όχι τόσο οι παιδαγωγοί όσο και οι γονείς έχουν ένα κοινό σκοπό, τη δημιουργία του άρτιου, ολοκληρωμένου νέου ανθρώπου.

Επίσης δέκα (10) γονείς δεν αντιδρούν, αλλά αφήνουν το θέμα να ξεχαστεί, δηλώνοντας έτσι την αδιαφορία τους. Οι γονείς αυτοί δεν ασχολούνται καθόλου με όσα λέγονται και γίνονται στον Παιδικό Σταθμό, παρόλες τις τυχόν αντιρρήσεις τους σε κάποια θέματα. Με τη στάση τους αυτή όμως δεν βοηθούν ούτε παιδιά ούτε τους ίδιους και δεν ξέρουν ότι τα πάντα για τη νηπιακή ηλικία καθορίζονται κι εξαρτώνται απ' τις σχέσεις μητέρας - παιδιού - παιδαγωγού και από τον τρόπο με τον οποίο η μητέρα συμπεριφέρεται.

Κανένας απ' τους γονείς σε περίπτωση που ο Παιδικός Σταθμός μεταδίδει διαφορετικά απ' τα δικά τους, δεν υποστηρίζουν τη δική τους άποψη. Κάτι τέτοιο θα ήταν καθαρά εγωιστικό απ' την πλευρά της και θα εμπόδιζε το παιδί να δει την αντικειμενική άποψη των πραγμάτων. Το να προσπαθούν οι γονείς να επιβάλλουν την άποψή τους, είναι από μέρους τους μια παράλογη απαίτηση και το μόνο που καταφέρνουν είναι απλώς να εξουσιάζουν το παιδί. Έτσι θ' αναπτυσσόταν μια ανταγωνιστική πάλη μεταξύ γονέων και παιδαγωγών. Είναι μια αντιπαράθεση δυνάμεων που θα οδηγούσε σε μια ανώφελη σύγκρουση απ' την οποία τελικά όλοι (γονείς - παιδί - παιδαγωγοί) θα έβγαιναν ζημιωμένοι.

4.1 Πώς α κρίνετε λόγω των ελλείψεων των γυναικών στην Ε.Ε.

Απάντηση 10

Είκοσι (20) Παιδαγωγοί, ποσοστό 67 %, δήλωσαν αρνητικά απαντώντας με την

απάντηση: «Οχι» στην ερώτηση εάν τον/την γυναικα λόγω των ελλείψεων το παιδί τους στην Παιδική Σχολή οι γονείς «

όχι» (10) Παιδαγωγοί, ποσοστό 33 %, δήλωσαν ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στην Παιδική Σχολή με προτεραιότητα στην κοινωνικοποίηση του.

Καμία Παιδαγωγός δεν δήλωσε ως απάντηση λόγω το ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στην Παιδική Σχολή με να προσκομίσουν για το Δημοτικό Σχολείο ή για να τον/την κοινωνικοποιήσει λόγω για τον χώρο τους.

Άλλα (10) Παιδαγωγοί, ποσοστό 33 %, δήλωσαν ότι λόγω λόγω το ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στην Παιδική Σχολή επειδή εργάζονται και είναι.

Είκοσι (20) Παιδαγωγοί, ποσοστό 67 %, δήλωσαν αρνητικά απαντώντας με την απάντηση «

4. ΕΡΜΗΝΕΙΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ

Καμία από τους Παιδαγωγούς, ποσοστό 0% δεν δήλωσε ότι λόγω του ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στην Παιδική Σχολή επειδή εργάζονται και είναι.

Οι Παιδαγωγοί άκουσαν μόνο (20) απαντήσεις, ποσοστό 67 %, οι οποίοι απαντούν ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί λόγω το παιδί τους στην Παιδική Σχολή για να προσκομίσουν για το Δημοτικό Σχολείο.

Οι Παιδαγωγοί άκουσαν δύο (2) απαντήσεις, ποσοστό 7 % οι οποίοι απαντούν ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί λόγω το παιδί τους στην Παιδική Σχολή για να έχουν κοινωνικοποίηση λόγω για τον χώρο τους.

Καμία από τους Παιδαγωγούς, δεν απαντάει ότι λόγω λόγω το ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στην Παιδική Σχολή επειδή εργάζονται και είναι.

Οι παιδαγωγοί άκουσαν δύο (2) απαντήσεις, ποσοστό 7 %, οι οποίοι απαντούν ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί λόγω λόγω τους στην Παιδική Σχολή για να προσκομίσουν για το Δημοτικό Σχολείο.

Οι παιδαγωγοί άκουσαν δέκα (10) απαντήσεις, ποσοστό 33 %, οι οποίοι απαντούν ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί λόγω λόγω τους στην Παιδική Σχολή για να έχουν κοινωνικοποίηση λόγω για τον χώρο τους.

Άλλα δέκα (10) απαντήσεις, ποσοστό 33 %, δεν δήλωσαν αρνητικά απαντώντας.

4.1 Ποιός ο κύριος λόγος που στέλνουν το παιδί οι γονείς στον Π.Σ.

Ανάλυση ⁽¹⁾

Είκοσι (20) Παιδαγωγοί, ποσοστό 67 %, έδωσαν απάντηση σύμφωνα με την οποία θεωρούν την εργασία και των δύο γονιών σαν πρώτο λόγο που στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό οι γονείς.

Δέκα (10) Παιδαγωγοί, ποσοστό 33 %, θεωρούν ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό με πρωταρχικό σκοπό την κοινωνικοποίησή του.

Κανένας Παιδαγωγός δεν έβαλε ως πρώτο λόγο το ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό για να προετοιμαστεί για το Δημοτικό Σχολείο ή για να τους μένει περισσότερος χρόνος για τον εαυτό τους.

Δέκα (10) Παιδαγωγοί, ποσοστό 33 %, έβαλε σαν δεύτερο λόγο το ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργάζονται και οι δύο.

Είκοσι (20) Παιδαγωγοί, ποσοστό 67 %, έδωσαν απάντηση σύμφωνα με την οποία θεωρούν ότι οι γονείς στέλνουν κατά δεύτερο λόγο τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να κοινωνικοποιηθούν.

Κανένας Παιδαγωγός δεν έδωσε απάντηση με την οποία να θεωρεί ότι οι γονείς στέλνουν κατά δεύτερο λόγο τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να προετοιμαστούν για το Δημοτικό Σχολείο, ή για να έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο για τον εαυτό τους.

Κανένας από τους Παιδαγωγούς, ποσοστό 0 %, δεν έβαλε σαν τρίτο λόγο ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργάζονται και οι δύο ή για να κοινωνικοποιηθούν.

Οι Παιδαγωγοί έδωσαν είκοσι οκτώ (28) απαντήσεις, ποσοστό 93 %, οι οποίοι θεωρούν ότι οι γονείς στέλνουν κατά τρίτο λόγο τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να προετοιμαστούν για το Δημοτικό Σχολείο.

Οι Παιδαγωγοί έδωσαν δύο (2) απαντήσεις, ποσοστό 7 %, οι οποίοι θεωρούν ότι οι γονείς στέλνουν κατά τρίτο λόγο τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να έχουν περισσότερο χρόνο για τον εαυτό τους.

Κανένας από τους Παιδαγωγούς, δεν ανέφερε σαν τέταρτο λόγο το ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργάζονται και οι δύο ή για να κοινωνικοποιηθεί.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν δύο (2) απαντήσεις, ποσοστό 7 %, οι οποίοι θεωρούν ότι οι γονείς στέλνουν κατά τέταρτο λόγο τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να προετοιμαστούν για το Δημοτικό Σχολείο.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν δέκα (10) απαντήσεις, ποσοστό 33 %, οι οποίοι θεωρούν ότι οι γονείς στέλνουν κατά τέταρτο λόγο τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να έχουν περισσότερο χρόνο για τον εαυτό τους. Ενώ δέκα οκτώ (18) παιδαγωγοί, ποσοστό 60 %, δεν έδωσαν τέταρτη εκτίμηση.

1. Απάντησαν με σειρά προτεραιότητας

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί, (67 %), πιστεύουν ότι οι γονείς στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργάζονται και οι δύο. Για τους γονείς που εργάζονται ο Παιδικός Σταθμός αποτελεί μια ικανοποιητική λύση στο πρόβλημά τους. Πιστεύουν δηλαδή, ότι αν υπήρχε η δυνατότητα φύλαξης κ' απασχόλησης του παιδιού τους από τρίτα πρόσωπα στο σπίτι, θα προτιμούσαν και πάλι τον Παιδικό Σταθμό. Οι γονείς βλέπουν ότι ο Παιδικός Σταθμός μπορεί να προσφέρει ουσιαστικά και σημαντικά πράγματα στη διαμόρφωση της κοινωνικής αγωγής του παιδιού τους. Αναγνωρίζουν ακόμη την θετική επιρροή που δέχεται από το περιβάλλον του.

«Η νηπιακή ηλικία έχει ανάγκη εξοικείωσης με την πραγματικότητα του εξωτερικού κόσμου και την απόκτηση εμπειρίας με τη συναναστροφή και το παιχνίδι σ' ένα σωστό περιβάλλον. Ένα τέτοιο περιβάλλον είναι ένας καλός Παιδικός Σταθμός και ένας παιδαγωγός μεθοδικός και με διάθεση προσφοράς για την ψυχική και πνευματική καλλιέργεια του νηπίου». (Χρήστος Παπαδόπουλος : «Νήπιο και Νηπιαγωγός», Υπ. Υγείας και Πρόνοιας και Κοινων. Ασφαλίσεων, σελ. 42, Αθήνα 1985).

Σαν δεύτερο λόγο πιστεύουν οι Παιδαγωγοί ότι οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να κοινωνικοποιηθούν.

Για να πετύχει το παιδί των εργαζομένων γονέων κοινωνική προσαρμογή πρέπει να δεχτεί ερεθίσματα από το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει (οικογενειακό), αλλά και από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του (Παιδικό Σταθμό).

«Κύριος στόχος του Παιδικού Σταθμού είναι να μάθουν τα παιδιά να ζουν ευτυχισμένα ανάμεσα στους συνομήλικούς του. Η Παιδαγωγός είναι υποχρεωμένη να βοηθήσει το νήπιο, ανάλογα με το επίπεδό του, ν' αρχίσει μόνο του να κατευθύνει την κοινωνική συμπεριφορά του». (Ι. Κυριαζοπούλου – Βαλινάκη : «Νηπιαγωγική», τ. 2^{ος}, Εκδ. Αφοί Βλάσση, σελ. 350, Copyright 1997).

Επιτακτική είναι η ανάγκη ανεξαρτητοποίησης του νηπίου από τους γονείς του. Και αυτή η αποδέσμευσή του από τους γονείς τότε μόνο θα πάρει σάρκα και οστά όταν ενταχθεί στην ομάδα των συνομηλίκων του, γιατί έχει αποδειχθεί σημαντική προϋπόθεση κοινωνικοποίησης. Μόνο απ' την ομάδα των συνομηλίκων του θα πάρει πληροφορίες κι εμπειρίες.

Μόνο από τα συνομήλικα παιδιά θα γίνει αποδεκτό, γιατί η ομάδα των συνομηλίκων του έχει την ίδια μορφή συμπεριφοράς, τις ίδιες δυνατότητες και τα ίδια ενδιαφέροντα απασχόλησης. Μόνο η ομάδα συνομηλίκων αναπτύσσει τον αυθορμητισμό, το θάρρος και την πρωτοβουλία και παρουσιάζει μεγαλύτερη αλληλοβοήθεια και αλληλοαναγνώριση.

Αυτό πρέπει να κατανοήσουν οι γονείς δίνοντας την ίδια σημασία και στην απόκτηση γνώσεων που θ' αποκτήσουν τα παιδιά μέσα στον Παιδικό Σταθμό και θα τα προετοιμάσει για το Δημοτικό Σχολείο.

Ποσοστό 93 %, πιστεύει πως οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό για να προετοιμαστούν για το Δημοτικό Σχολείο.

Ο παιδαγωγός θα καλύψει τα λάθη που έγιναν στο σπίτι των παιδιών και θα ολοκληρώσει την προετοιμασία για την ομαλή μετάβαση του νηπίου στο Δημοτικό Σχολείο. Το περιβάλλον του Παιδικού Σταθμού δημιουργεί προϋποθέσεις ψυχικής και πνευματικής ανάπτυξης του νηπίου.

Έρευνες σχετικές με την κοινωνικοποίηση έδειξαν πως το άτομο από τη νηπιακή ηλικία, πρέπει να διευρύνει ακατάπαυστα τον κύκλο των επαφών του και να βρίσκεται όλο και περισσότερο έξω από τα πρόσωπα της οικογένειας.

Μερικοί παιδαγωγοί (κυρίως Παιδικών Σταθμών), πιστεύουν ότι ένας σημαντικός λόγος που στέλνουν οι γονείς τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό είναι για να έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο για τον εαυτό τους. Αν κατά το χρόνο, που το παιδί βρίσκεται στο σπίτι, μαζί τους, η παρουσία τους δίπλα του είναι ποιοτική, τα προβλήματα που θα δημιουργηθούν ίσων να είναι μηδαμινά. Σε αντίθετη περίπτωση μόνο για ανώριμους γονείς και παραμελημένα παιδιά μπορούμε να μιλήσουμε.

4.2 Πού πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος;

Ανάλυση

Από το σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών οι έντεκα (11), (ποσοστό 35%), πιστεύουν ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος στο σπίτι. Ενώ τρεις (3) παιδαγωγοί, (ποσοστό 10%), πιστεύουν ότι, μεγαλύτερος έλεγχος πρέπει να υπάρχει στο Παιδικό Σταθμό.

Τρεις (3) παιδαγωγοί, (ποσοστό 10%), πιστεύουν ότι εξαρτάται απ' τους γονείς και το παιδί, και τέλος έντεκα (11) παιδαγωγοί, (ποσοστό 40%), έδωσαν άλλη απάντηση υποστηρίζοντας ότι ο έλεγχος πρέπει να είναι ο ίδιος, τόσο στο σπίτι όσο και στον Παιδικό Σταθμό. Δύο (2) παιδαγωγοί δεν απάντησαν καθόλου, (ποσοστό 5%).

Ερμηνεία

Πολλοί παιδαγωγοί πιστεύουν ότι το παιδί χρειάζεται μεγαλύτερο έλεγχο όταν βρίσκεται στο σπίτι. Ίσως γιατί οι παιδαγωγοί δεν μπορούν να ελέγχουν ατομικά τις πράξεις των παιδιών αλλά ασκούν έναν γενικό έλεγχο. Οπότε οι γονείς επειδή απευθύνονται σ' ένα άτομο μπορούν να έχουν περισσότερο εκτεταμένες και πλατιές συζητήσεις με το παιδί. Δεν δίνουν εκτεταμένες και πλατιές συζητήσεις με το παιδί. Δεν δίνουν κάποιους γενικούς κανόνες, όπως ο Παιδικός Σταθμός, αλλά μπορούν να διευθύνουν και να ελέγχουν περισσότερο την κατάσταση.

Οι παιδαγωγοί αφαιρούν απ' τον εαυτό τους την ευθύνη, αφήνοντας τους γονείς κατά κύριο λόγο ν' ασκήσουν αγωγή στα παιδιά επιβλέποντάς τα. Όμως δεν πρέπει να ξεχνούν ότι ο Παιδικός Σταθμός πρέπει να δημιουργήσει μια χαρούμενη ατμόσφαιρα και να συμβάλλει στην οργάνωση της ζωής στην τάξη το ίδιο με τους γονείς στο σπίτι. Πρέπει να οργανώσουν τη ζωή του παιδιού, έτσι ώστε ν' αποκτήσουν και μέσα στον Παιδικό Σταθμό ατομικές και ομαδικές υπευθυνότητες.

Λίγοι παιδαγωγοί θεωρούν ότι ο έλεγχος του παιδιού πρέπει ν' ασκείται όταν αυτό βρίσκεται στον Παιδικό Σταθμό. Αυτοί οι παιδαγωγοί πιστεύουν ότι οι ίδιοι είναι περισσότερο εκπαιδευμένοι και πεπειραμένοι για ν' ασκούν μεγαλύτερο έλεγχο απ' τους γονείς σε πάρα πολλά θέματα που αφορούν το παιδί. Επειδή ακολουθούν ένα είδος εκπαιδευτικού προγράμματος θεωρούν ότι οι ίδιοι είναι περισσότερο αρμόδιοι. Η ατμόσφαιρα μέσα στην τάξη πρέπει να ελέγχεται απ' την παιδαγωγό, γι' αυτό πρέπει να δίνει μεγάλη σημασία στην κοινωνικοποίηση του ατόμου, κάνοντάς το να μάθει να ζει σαν υπεύθυνο μέλος μια ομάδας, πράγμα που σημαίνει αποδοχή ορισμένων ορίων και περιορισμών.

Μια καλοπροαίρετη στάση των παιδαγωγών με ελάχιστα «όχι» και «δεν πρέπει», με αντικατάσταση μιας επικίνδυνης δραστηριότητας με μια άλλη ακίνδυνη και μια λογική και τρυφερή συμπεριφορά της παιδαγωγού, βοηθάνε τα παιδιά να καταλάβουν πως πρέπει να συμπεριφέρονται μέσα στην ομάδα. Η παιδαγωγός μαθαίνει τα παιδιά να δέχονται τους περιορισμούς του χώρου, του χρόνου, της ηλικίας και των ανθρώπινων σχέσεων. Το παιδί μαθαίνει πως οι περιορισμοί αυτοί δεν είναι αυθαίρετοι και πως δεν του επιβάλλονται απ' την παιδαγωγό αλλά έχουν επιπτώσεις σε μικρούς και μεγάλους. Όλα εξαρτώνται απ' την ικανότητα της παιδαγωγού να προγραμματίσει και να οργανώσει το κοινωνικό περιβάλλον του Παιδικού Σταθμού.

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί πιστεύουν ότι ο έλεγχος στις πράξεις του παιδιού, πρέπει ν' ασκείται τόσο στο σπίτι, όσο και στον Παιδικό Σταθμό. Θεωρούν ότι η δράση των παιδαγωγών στην ανάπτυξη των παιδιών μπορεί να είναι παράλληλη με τις επεμβάσεις των γονιών. Οι παιδαγωγοί αντιπροσωπεύουν ένα άλλο πρότυπο συμπεριφοράς στις σχέσεις τους με τα παιδιά. Πρότυπο που είναι διαφορετικό από εκείνο των γονέων. Η παιδαγωγός πρέπει να μοιράζεται με τους γονείς τις ευθύνες για την εξέλιξη των παιδιών. Κατά την προσχολική ηλικία περισσότερο από κάθε άλλη ηλικία το παιδί είναι προσκολλημένο στην οικογένεια. Οι γονείς και οι παιδαγωγοί πρέπει ν' ανταλλάσσουν τις γνώμες τους και τις εντυπώσεις τους. Δεν πρέπει να ξεχνούν οι παιδαγωγοί ότι οι γονείς γνωρίζουν το παιδί τους κατά το διάστημα πριν την εγγραφή στον Παιδικό Σταθμό, πράγμα πολύ σημαντικό. Αλλά και η παιδαγωγός πάλι έχει μεγαλύτερη πείρα γι' αυτή την ηλικία.

Συνεργαζόμενοι γονείς και παιδαγωγοί μπορούν να δημιουργήσουν το κατάλληλο κλίμα για την ομαλή κοινωνικοποίηση των παιδιών, προσφέροντας ο καθένας την ειδική μόρφωση αλλά και τις ιδιαίτερες ικανότητές του και την αγάπη του.

Ένα πολύ μικρό ποσοστό υποστηρίζει ότι ο έλεγχος στο παιδί εξαρτάται απ' τους γονείς και απ' το ίδιο το παιδί. Οι παιδαγωγοί θεωρούν ότι αρκετοί γονείς δεν δέχονται ν' ασκείται ένας υποτυπώδης έλεγχος στο παιδί τους και αντιδρούν αρνητικά στις οποιεσδήποτε ενέργειες των παιδαγωγών. Εδώ είναι απαραίτητη η συνεργασία οικογένειας και Παιδικού Σταθμού, ανταλλάσσοντας τις γνώμες και τις εμπειρίες που έχει ο καθένας για το παιδί, προσπαθώντας ν' αναπτύξουν τα θετικά στοιχεία της προσωπικότητάς του.

4.3 Τρόποι παρέμβασης όταν οι πράξεις του παιδιού ξεπερνούν κάποια όρια.⁽¹⁾

Ανάλυση

Από το σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών: οι δεκαέξι (16) παιδαγωγοί, ποσοστό 54%, μας απάντησαν ότι, όταν οι πράξεις του παιδιού ξεπερνάνε κάποια όρια ενεργούν με δύο τρόπους: Στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι και κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Οκτώ (8) παιδαγωγοί, ποσοστό 27%, κεντρίζοντας το φιλότιμό του. Ένας (1) παιδαγωγός, ποσοστό 3%, στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι, κεντρίζοντας το φιλότιμό του, με φωνές και απειλές.

Τρεις (3) παιδαγωγοί, ποσοστό 10%, στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι. Ένας (1) παιδαγωγός, ποσοστό 3%, ενεργεί όταν οι πράξεις του παιδιού ξεπερνούν κάποια όρια, στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι, κεντρίζοντας το φιλότιμό του ή με τη συζήτηση (άλλη απάντηση).

Τέλος ένας (1) παιδαγωγός, ποσοστό 3%, μας απάντησε ότι όταν οι πράξεις του παιδιού ξεπερνάνε κάποια όρια χρησιμοποιεί μόνο ένα τρόπο παρέμβασης που είναι η συζήτηση.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί παρεμβαίνουν σε περίπτωση που οι πράξεις των παιδιών ξεπερνούν κάποια όρια κεντρίζοντας το φιλότιμό τους. Γνωρίζουν ότι τα σφάλματα των νηπίων δεν θεραπεύονται με τη «θεραπευτική» μέθοδο της τιμωρίας γιατί το νήπιο δεν είναι μεγάλος ώστε η τιμωρία να αποτελέσει παράδειγμα. Το νήπιο είναι ευαίσθητος δέκτης τόσο για το καλό όσο και για το κακό.

Μπορεί να μην έχει σ' έντονο βαθμό αναπτυγμένη την κρίση, έχει όμως την αίσθηση να αντιλαμβάνεται την αδικία. Έτσι μια αλόγιστη τιμωρία δεν αποτελεί παράδειγμα για διόρθωση σφαλμάτων αλλά ταπείνωση και για το νήπιο και για την παιδαγωγό. Αντί να σταθούν τιμωροί σε κάθε παραστράτημα του παιδιού θεωρούν ότι καλύτερο είναι να του δώσουν την ευκαιρία να κρίνει την πράξη του. Δεν μπορούμε να μείνουμε απαθείς στα σφάλματα των παιδιών. Είναι ανάγκη να δείχνουμε ότι έχουμε μεγάλη εμπιστοσύνη στην ευγένειά τους, στην καλοσύνη τους, δηλαδή τις αταξίες θα τις δεχόμαστε ως τυχαίες και πρέπει να τις θεωρούμε ως τυχαίες γιατί δεν υπάρχει κανένα νήπιο που να έχει παθολογική μειονεκτικότητα κάποιας ηθικής ιδιότητας.

Πολλοί παιδαγωγοί έχουν σαν στόχο παρέμβασης τη στέρηση του παιδιού απ' το αγαπημένο του παιχνίδι. Οι παιδαγωγοί αυτοί έχουν κατανοήσει ότι σ' ένα σφάλμα ή παραστράτημα του παιδιού δεν πρέπει να μένουν απαθείς αλλά ούτε και να επιβάλλονται με σκληρές κυρώσεις πάνω στα παιδιά.

Θεωρούν ότι αυτό που θα το συναντήσει το παιδί και θα το κάνει να καταλάβει το σφάλμα του είναι η στέρησή του από κάτι που αγαπάει πολύ. Αυτό είναι το παιχνίδι που αποτελεί για τα παιδιά ζωτική ανάγκη. Σ' αυτό συμφωνεί και ο Χ. Παπαδόπουλος τονίζοντας ότι: «Οι τιμωρίες δεν θα ήταν άσχημο να συνδέονται με αντικείμενα παρά με πρόσωπα. Ακόμα και όταν φταίει το παιδί ποτέ δεν πρέπει να του επιβληθεί σημαντική ποινή γιατί δεν βοηθά στην αποτροπή της επανάληψης του παραπτώματός του» Παπαδόπουλος Χ.: «Νήπιο και

¹ Δώστε μια ή περισσότερες απαντήσεις

νηπιαγωγός», σελ. 103, Υπ. Υγείας Πρόνοιας & Κοιν. Ασφαλίσεων, (1988) Αθήνα.

Πολλοί λίγοι παιδαγωγοί παρεμβαίνουν στις πράξεις του παιδιού με φωνές και απειλές. Οι παιδαγωγοί αυτοί παρόλο που γνωρίζουν ότι η παρέμβαση στις πράξεις του παιδιού με φωνές και απειλές δεν αποτελούν το κατάλληλο παιδαγωγικό σύστημα, το εφαρμόζουν δείχνοντας έλλειψη σεβασμού στο παιδί και αδιαφορώντας για τα συναισθήματα και τις ανάγκες του. Οι φωνές και οι απειλές δεν συνετίζουν το νήπιο στο καθήκον. Αντίθετα δημιουργούν ψυχικά τραύματα, το κάνουν δειλό, υποτακτικό και ανίκανο να διεκδικήσει τα δικαιώματά του, ν' αναπτύξει τα επιχειρήματά του και παράλληλα το προετοιμάζουν στην ικανότητα, στην εκδικητικότητα και στην ψευτιά προκειμένου ν' αμυνθεί. Οι παιδαγωγοί πιστεύουν ότι υπάρχουν άλλοι τρόποι παρέμβασης στις πράξεις του παιδιού και ότι το παιδί θα συνετισθεί μόνο με φωνές και απειλές. Όσον αφορά τις φωνές χρησιμοποιώντας μάλιστα και ταπεινωτικές φράσεις ο Χ. Παπαδόπουλος λέει ότι: «δεν κάνουν τίποτε άλλο παρά να δημιουργούν στο νήπιο την υποβολή χαρακτηρισμών. Η δύναμη των ταπεινωτικών λέξεων είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ότι φανταζόμαστε. Περνούν από τη συνείδηση των παιδιών, με αποτέλεσμα να προκαλούν κατά το πέρασμά τους ψυχικό πόνο, απογοήτευση ακόμα και αναισθησία». Παπαδόπουλος Χ.: «Νήπιο και νηπιαγωγός», σελ. 93, Υπ. Υγείας Πρόνοιας & Κοιν. Ασφαλίσεων (1988), Αθήνα.

Η τιμωρία ή η αυταρχική ιδέα «υπάκουσέ με γιατί αλλιώς ...» χρειάζεται ν' αντικατασταθεί από ένα αίσθημα αλληλοσεβασμού και συνεργασίας. Τα παιδιά δεν βρίσκονται πια σε θέση καλύτερη από τους μεγάλους, τους λείπει όμως η εξάσκηση και η πείρα, χρειάζονται όμως τη δική μας ηγεσία.

Αρκετοί είναι οι παιδαγωγοί που θεωρούν ότι ο πιο σωστός τρόπος παρέμβασης στις πράξεις του παιδιού είναι η συζήτηση με το παιδί. Πιστεύουν ότι η συζήτηση δίνει την ευκαιρία στο παιδί να εκφράσει τα συναισθήματά του και να ομολογήσει την πράξη του μέσα σ' ένα κλίμα φιλικό και συνεργάσιμο που σέβεται την προσωπικότητά του και τις ιδιαιτερότητές του. Μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα το παιδί γίνεται κύριος του εαυτού του και των πράξεών του, γίνεται άτομο υπεύθυνο με πίστη στον εαυτό του και στην αξία του.

Μια ήρεμη στάση γεμάτη καλοσύνη και κατανόηση εκ μέρους της παιδαγωγού είναι η καλύτερη εγγύηση της συναισθηματικής ισορροπίας του μικρού παιδιού. Οι παιδαγωγοί αυτοί πιστεύουν ότι μ' αυτή ακριβώς τη στάση τους θα χαλιναγωγήσουν την επιθετικότητα των παιδιών και τις αταξίες τους και τα παιδιά θα κατανοήσουν την ευθύνη των πράξεών τους.

Ο Έλβιν Πράις - Τζέν Πάρρυ, συμφωνεί τονίζοντας ότι: «με απειλές, το ξύλο, τη βία, την άρνησή μας ν' ακούσουμε το παιδί και το σκληρό μας φέρσιμο, είναι τρόποι που δείχνουν έλλειψη σεβασμού στο παιδί». Πράις Ε. - Πάρρυ Τ.: «Πως να ενισχύσετε την αυτοπεποίθηση του παιδιού σας», σελ. 129, εκδ. Δωρικός.

Σ' αυτή την ερώτηση δώσαμε την ευκαιρία στους παιδαγωγούς να δώσουν μία ή και περισσότερες απαντήσεις. Παρατηρήσαμε ότι πολλοί δεν χρησιμοποιούν μόνο ένα τρόπο παρέμβασης αλλά κάνουν ένα συνδυασμό από δύο ή και τρεις τρόπους, θεωρώντας ότι δεν υπάρχει μια και μοναδική αντιμετώπιση για τα σφάλματα των παιδιών. Οι παιδαγωγοί αυτοί αντιμετωπίζουν την κατάσταση ανάλογα με την περίπτωση και το είδος του σφάλματος. Υπάρχουν βέβαια και οι παιδαγωγοί που παρεμβαίνουν είτε μόνο με το να κεντρίζουν το φιλότιμό του, είτε με το να στερούν το αγαπημένο του παιχνίδι, είτε με το να συζητούν μαζί του. Εμμένοντας μόνο σ' ένα συγκεκριμένο τρόπο συμπεραίνουμε ότι θεωρούν τη δική τους αντιμετώπιση πιο αποδοτική ώστε να συνετισθεί το παιδί.

4.4 Παρέχετε κίνητρα που ν' αφορούν τη θρησκεία και με ποιο τρόπο ;

Ανάλυση

Στο σύνολο τριάντα (30) Παιδαγωγών οι είκοσι πέντε (25), ποσοστό 83 %, απάντησαν πως παρέχουν, ενώ πέντε (5) Παιδαγωγοί, ποσοστό 17 %, δεν παρέχουν.

Από τους είκοσι πέντε (25) Παιδαγωγούς που απάντησαν «ΝΑΙ» : Οι δέκα (10), ποσοστό 40 %, συζητούν σπάνια για θρησκευτικά θέματα. Ο ένας (1), ποσοστό 4 %, συζητά συχνά για τη θρησκεία, ενώ δέκα τέσσερις (14), ποσοστό 56 %, εφαρμόζει την προσευχή το πρωί και το μεσημέρι και συγχρόνως συζητούν σπάνια.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι Παιδαγωγοί παρέχουν κίνητρα που ν' αφορούν τη θρησκεία, έστω και σπάνια, δηλαδή σε μεγάλες θρησκευτικές εορτές, όπως Χριστούγεννα και Πάσχα.

Πολύ ευεργητική είναι μια θρησκευτική αγωγή, που προβλέποντας το μέλλον έχει συγχρόνως υπ' όψη της το παρόν καθώς και την παρούσα εξέλιξη του παιδιού. Δεν μπορούμε να ντύσουμε ένα παιδί με ρούχα μεγάλου δεν μπορούμε να το διαμορφώσουμε αποτελεσματικά παρά μόνο αν προσαρμοσθούμε στο διανοητικό του ύψος. Και αυτό ακριβώς είναι το καθήκον του ικανού και έξυπνου παιδαγωγού : να προσαρμόζεται στις δυνατότητες και τα δεδομένα του παρόντος, με σκοπό να εξασφαλίσει τη μελλοντική, αρμονική και πλήρη σε όλα τα πεδία, ανάπτυξη του ανθρώπινου όντος.

Οι παιδαγωγοί που συζητούν σπάνια για τη θρησκεία ίσως να το κάνουν επειδή πιστεύουν ότι ο βαθμός της ωριμότητας του νηπίου δεν του επιτρέπει ν' αναπτύξει απόλυτα τη θρησκευτική συνείδηση. Ίσως να θεωρούν ότι μια σπάνια αναφορά σε θρησκευτικά θέματα να είναι αρκετή ώστε ν' αποκτήσουν τα παιδιά κάποια γνώση πάνω στο θέμα. Βέβαια μπορεί να μη θεωρούν πρωτεύουσας σημασίας τη θρησκευτική αγωγή όσο άλλες δραστηριότητες μέσα στον Παιδικό Σταθμό και να πιστεύουν, μέσα απ' τα δικά τους βιώματα, ότι μια πιο συστηματική και εκτεταμένη αγωγή δεν θα ωφελήσει το παιδί.

Ένας (1) παιδαγωγός συζητά συχνά γύρω από θρησκευτικά θέματα. Ο παιδαγωγός αυτός πιστεύει ότι η θρησκεία αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην ανατροφή του παιδιού και στην τελική διαμόρφωση του χαρακτήρα του. Γι' αυτόν η θρησκεία είναι απαραίτητη για τη μετάγχιση βασικών ηθικών αξιών στην ψυχή του παιδιού. Η θρησκευτική αγωγή οφείλει να εμπνέεται σε κάθε περίπτωση από ηρεμία και μέτρο και έχει σκοπό την καλλιέργεια του θρησκευτικού συναισθήματος του νηπίου. Πολλές ευκαιρίες προσφέρει το περιβάλλον και τη ζωή του παιδιού στον Παιδικό Σταθμό για θρησκευτική αγωγή. Τις ευκαιρίες αυτές οι παιδαγωγοί εκμεταλλεύονται για την εκμάθηση απλών προσευχών και ύμνων, για την ορθή εκτέλεση του σημείου του «Σταυρού» και την αφήγηση απλών ιστοριών σχετικών με τη ζωή του Χριστού.

Οι παιδαγωγοί που συζητούν συχνά γύρω από θρησκευτικά θέματα, πρέπει ν' αποφεύγουν τη μορφή ηθικοθρησκευτικού κηρύγματος.

Αρκετοί παιδαγωγοί (47 %) επιβάλλουν την προσευχή πρωί – μεσημέρι. Οι παιδαγωγοί αυτοί ίσως θεωρούν ότι η ομαδική προσευχή, όπως γίνεται στον Παιδικό Σταθμό είναι ο καταλληλότερος τρόπος προσευχής κατά την παιδική ηλικία. Γνωρίζουν ότι δεν είναι δυνατόν να επιτύχουμε σ' αυτή την ηλικία εσωτερική συμμετοχή. Η διδασκαλία της προσευχής είναι εξωτερική εθιμική. Η ευλαβική στάση και η αφοσίωση του παιδιού που προσεύχεται θεωρούν ότι είναι το καλύτερο που μπορούμε να πετύχουμε κατά την προσχολική ηλικία.

Λιγότεροι παιδαγωγοί (17 %), δεν παρέχουν κίνητρα γύρω από θρησκευτικά θέματα. Οι Παιδαγωγοί αυτοί δεν θεωρούν τη θρησκευτική αγωγή απαραίτητη για τη σωστή και ομαλή ανάπτυξη του παιδιού. Θεωρούν ότι τα παιδιά είναι πολύ μικρά για να τους περάσουν θρησκευτικά μηνύματα. Ίσως οι παιδαγωγοί αυτοί να έχουν διαφορετικά θρησκευτικά «πιστεύω». Ίσως πάλι να φοβούνται, μήπως έρθουν σε σύγκρουση με τους γονείς των παιδιών, λόγω διαφορετικών αντιλήψεων των γονέων γύρω απ' τη θρησκεία ή λόγω της άρνησης των γονέων στο να μιλάει η παιδαγωγός για θρησκευτικά θέματα.

«Η ηθική και θρησκευτική αγωγή είναι απαραίτητη στο Σταθμό και ασφαλώς ανήκει στη Νηπιαγωγό. Έχει καθήκον να διδάξει στα παιδιά την ύπαρξη του Θεού και την καλοσύνη του. Χωρίς πίστη και αγάπη στο Θεό, η καρδιά του παιδιού δεν μπορεί να βρει τον δρόμο της αληθινής ζωής και χαράς.

Στους περισσότερους ανθρώπους η θρησκεία χρησιμεύει για να εμψυχώνει τις προσπάθειές τους προς μια καλή ζωή. Τα ιδανικά μας, οι ηθικές μας αξίες, οι υψηλότεροι σκοποί μας ξεπηδούν απ' τη θρησκεία μας και καλλιεργούνται μέσα σ' αυτήν. Γι' αυτό είναι κάπως δύσκολο να δει κανείς πως η χρήση της θρησκείας μπορεί να είναι καταστρεπτική για ένα παιδί. Μπορεί όμως να γίνεται κακή χρήση της θρησκείας». (Ρούντολφ Ντράϊκωρς : «Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση», Εκδ. Γλάρος, σελ. 308).

4.5 Πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια;

Ανάλυση

Σε σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών οι είκοσι εννέα (29), (ποσοστό 97%), πιστεύουν ότι δεν πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στα δύο φύλα, ενώ ένας (1) παιδαγωγός, (ποσοστό 3%), πιστεύει σε διαφορετική συμπεριφορά.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί απάντησαν ότι δεν πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια. Οι παιδαγωγοί αυτοί έχουν κατανοήσει ότι σήμερα αγόρια και κορίτσια βαδίζουν πλάι-πλάι και τα φράγματα που οι παλαιότερες γενιές πάσχιζαν να στήσουν ανάμεσά τους πάνε να γκρεμιστούν. Δεν χωρίζουν τις δραστηριότητες των παιδιών ανάλογα με το φύλο αλλά αντιμετωπίζουν τα παιδιά σαν μια ομάδα.

Η ομαδική εργασία μπορεί να χρησιμεύσει στη διδασκαλία της συνεργασίας ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια. Είναι πράγματι δυνατό να γίνει καταμερισμός της εργασίας ανάλογα με το φύλο έτσι που ν' αξιοποιηθεί κατά τον τρόπο του το καθένα τους. Όχι ότι υπάρχουν έργα αγορίστικα ή κοριτσίστικα, γιατί το παν εξαρτάται από το πως και με τι πνεύμα πρόκειται να εκτελεστούν. Οι παιδαγωγοί αυτοί πιστεύουν ότι η ίδια συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια επιβάλλεται και παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στο μέτρο ακριβώς που δεν προετοιμάζει αγόρια και κορίτσια ν' ανέχονται μόνο το ένα ή το άλλο μέσα στην τάξη αλλά αντίθετα τα προετοιμάζει ν' ανέχονται και μάλιστα ν' αγαπάνε και να καταλαβαίνουν το ένα το άλλο στην κατοπινή τους ζωή.

«Μία συμπεριφορά που διαφοροποιεί τα φύλα, όπως: «τι θ' αφήσετε ένα κορίτσι να βγει έξω;» ή «εμπρός κορίτσια, θ' αφήσετε να σας περάσουν τ' αγόρια;» κ.λ.π., είναι προτροπές που αν καμιά φορά είναι αποδοτικές στο καθαρά σχολικό πεδίο, είναι καταστρεπτικές από την άποψη της πνευματικής υγείας και της ψυχολογίας». (Μπερζ: «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», σελ. 110, εκδ. Γκοβότση)

Ένας μόνο παιδαγωγός θεωρεί απαραίτητη τη διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στα δύο φύλα. Είναι φανερό, ότι μια τέτοια απάντηση, μαρτυρεί ότι έχει ακόμα έντονη την επιρροή από τις παλαιότερες γενιές, που απαιτούσαν εντελώς διαφορετική αγωγή για τ' αγόρια και τα κορίτσια. Ένα αγόρι θα γίνει σωστός άντρας μόνο όταν παίζει με αυτοκινητάκια ή όπλα κι ένα κορίτσι δεν πρέπει ν' ασχολείται με τίποτε άλλο παρά μόνο με κούκλες. Ξεχωρίζει τα παιδιά ανάλογα με το φύλο τους, χωρίς να τα αφήνει να μεγαλώσουν ελεύθερα, απαλλαγμένα από αυτές τις προκαταλήψεις. Με το να προτρέπει ανάλογα τα αγόρια ή τα κορίτσια κάθε φορά τονίζοντας τη «διαφορά» τους, τα κάνει ανταγωνιστικά και εχθρικά μεταξύ τους, εξαφανίζοντας την άμιλλα που πρέπει να υπάρχει και που είναι η πιο υγιής αντίδραση.

Τ' αγόρια και τα κορίτσια είναι διαφορετικά, αλλά αυτό που πρέπει να κάνει κάθε παιδαγωγός είναι να βοηθήσει να συνυπάρξουν ακόμα πιο πολύ και να κατανοήσουν το ένα το άλλο, να συμβαδίσουν και όχι να τα διαφοροποιήσει.

Η συμπεριφορά των παιδιών επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό απ' τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς και οι δάσκαλοι αντιλαμβάνονται οι ίδιοι την αξία κάθε φύλου, τις σχέσεις των φύλων μεταξύ τους και γενικά την διαγωγή του άντρα και της γυναίκας στη ζωή. Γι' αυτό και η ψυχολογική ισορροπία των γονιών και των δασκάλων έχει τόσο σπουδαία σημασία για την συνεκπαίδευση και την από κοινού κοινωνικοποίηση αγοριών και κοριτσιών.

Παράδειγμα

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί θεωρούν ότι πρέπει να συνεχίσουν τις σπουδές, ωστόσο τονίζουν τις περισσότερες μαθητικές.

Ενώ οι δάσκαλοι δεν έχουν να πουν τίποτα για την εξέλιξη των αγόρι και τα κορίτσια, οι γονείς τους έχουν διαφορετική αντίληψη με τη φύση αλλά πιστεύουν ότι πρέπει να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Είναι πολύ εύκολο να πιστευτεί ότι ένα αγόρι δεν είναι τίποτα να συνεχίσει τις σπουδές, να κάνει και μια καλή δουλειά είναι αγόρι και αγόρι και αγόρι φέλλω, όπως και να είναι, αλλά να συνεχίσει, από αντίθεση του κορίτσι με να έλθει ή να συνεχίσει να κάνει καλή δουλειά για μαθητική να παραμεληθεί λόγω του φύλου της. Γνωρίζουν ότι από παιδί αγόρι ή κορίτσι είτε είναι το πρώτο, είτε το δεύτερο, αλλά στην οικογένεια είναι ξεχωριστό άτομο με τη δική του προσωπικότητα και με δική του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Ενώ, παιδαγωγός θεωρεί ότι σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών, το παιδί που θα πρέπει να συνεχίσει τις σπουδές του θα είναι το κορίτσι, γιατί είναι δύσκολο να είναι κάποιο αγόρι ή χαρακτηριστικό επίγραμμα. Αυτός ο παιδαγωγός πιστεύει ότι διαφορετικά είναι και οι δύο.

Χρησιμοποιεί ως επιχείρημα σε αγόρια και γυναίκες, θεωρεί ότι αν δεν παρακολουθεί ένα αγόρι να αποδέχεται, αυτό είναι καλό να είναι οικοδομική άλλη δουλειά για να κάνει καλή δουλειά της φυσικής μαθητικής του δύναμης. Ενώ το κορίτσι θεωρείται σε μια γυναίκα, χρησιμοποιεί για άλλη μια φορά τους πόρους των δύο φύλων και υποστηρίζει την αντίθεση ότι η γυναίκα είναι πάντα στο ξεχωριστό οικογενειακό φάσμα από ο άντρας προσμένει στο «αγόρι».

Ανταρθεύει και υποστηρίζει ο παιδαγωγός αυτός είναι λανθασμένο γιατί και οι κορίτσια είναι και αν δεν έχουν την ανάλογη φυσική δύναμη, ώστε ν' ασκήσουν κάποια βαριά χειρωνακτικό επίγραμμα, μπορούν ν' ασκήσουν σκοπιότητα άλλα επίγραμμα χωρίς να χρειάζονται ειδική μόρφωση. Αντίθετα το αγόρι που είχε πάλι τον τις μαθητικές να σπουδάσει, γίνεται απ' τους γονείς του μια μισανθρωπική περιθωριοποίηση όπου επιδοθεί η πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη του.

Κατά τον παιδαγωγό, δεν θα πρέπει σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών να συνεχίσουν τις σπουδές τους τ' αγόρι ή το πρώτο παιδί. Και αυτό γιατί θέλουν να εκλέξουν για άλλη μια φορά, ότι δεν υπάρχει και δεν πιστεύουν σε διαφορετική αντιμετώπιση ανάμεσα στα δύο φύλα ή στη σειρά γέννησης των παιδιών όσον αφορά την επαγγελματική τους εκπαίδευση.

4.6 Ποιο παιδί θα προτείνατε να συνεχίσει τις σπουδές του, σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών;

Ανάλυση

Από το σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών, οι είκοσι εννέα (29), (ποσοστό 97%), θα πρότειναν να συνεχίσει τις σπουδές του όποιο παιδί έχει τις περισσότερες ικανότητες. Ένας παιδαγωγός (ποσοστό 3%) πρότεινε τα κορίτσια επειδή είναι δύσκολο να κάνουν τεχνικό ή χειρονακτικό επάγγελμα. Κανένας παιδαγωγός δεν πρότεινε τ' αγόρια ή το πρώτο παιδί.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί θεωρούν ότι πρέπει να συνεχίσει τις σπουδές το παιδί που θα έχει τις περισσότερες ικανότητες.

Για άλλη μια φορά οι παιδαγωγοί δεν ξεχωρίζουν τ' αγόρια και τα κορίτσια, δηλαδή δεν κάνουν διαχωρισμό ανάλογα με το φύλο αλλά πιστεύουν ότι πρέπει να σπουδάσει το ικανότερο παιδί.

Έχουν πολύ καλά κατανοήσει ότι ένα αγόρι δεν είναι άξιο να συνεχίσει τις σπουδές του μόνο και μόνο επειδή είναι αγόρι και ανήκει στο «ισχυρό φύλο», όπως έχει επικρατήσει να ονομάζεται, ενώ αντίθετα ένα κορίτσι με τα ίδια ή περισσότερα προσόντα και ικανότητες για μόρφωση, να παραμεριστεί λόγω του φύλου του. Γνωρίζουν ότι κάθε παιδί αγόρι ή κορίτσι, είτε είναι το πρώτο, είτε το τελευταίο παιδί στην οικογένεια είναι ξεχωριστό άτομο με τη δική του προσωπικότητα και τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Ένας παιδαγωγός θεωρεί ότι σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών, το παιδί που θα πρότεινε να συνεχίσει τις σπουδές του θα είναι το κορίτσι γιατί είναι δύσκολο να κάνει κάποιο τεχνικό ή χειρονακτικό επάγγελμα. Αυτός ο παιδαγωγός επιμένει στο διαφορετικό ρόλο των φύλων.

Χωρίζοντας τα επαγγέλματα σε αντρικά και γυναικεία, θεωρεί ότι αν δεν προωθήσουμε ένα αγόρι να σπουδάσει, αυτό είναι ικανό να κάνει οποιαδήποτε άλλη δουλειά για να επιζήσει λόγω της φυσικής μυϊκής του δύναμης. Ενώ το αντίθετο συμβαίνει σε μια γυναίκα, ξεχωρίζοντας για άλλη μια φορά τους ρόλους των δύο φύλων και υποστηρίζοντας την αντίληψη ότι η γυναίκα ανήκει πάντα στο λεγόμενο «ασθενές» φύλο, ενώ ο άντρας παραμένει στο «ισχυρό».

Αυτό βέβαια που υποστηρίζει ο παιδαγωγός αυτός είναι λανθασμένο γιατί και τα κορίτσια έστω και αν δεν έχουν την ανάλογη μυϊκή δύναμη, ώστε ν' ασκήσουν κάποιο βαρύ χειρονακτικό επάγγελμα, μπορούν ν' ασκήσουν οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα χωρίς να χρειάζεται ειδική μόρφωση. Αντίθετα το αγόρι που είχε πιθανόν τις ικανότητες να σπουδάσει, γίνεται απ' τους γονείς του μια μειονότητα καταδυναστευόμενη όπου εμποδίζεται η πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη του.

Κανένας παιδαγωγός δεν θα πρότεινε σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών να συνεχίσουν τις σπουδές τους τ' αγόρια ή το πρώτο παιδί. Και αυτό γιατί θέλουν να τονίσουν για άλλη μια φορά, ότι δεν υπάρχει και δεν πιστεύουν σε διαφορετική αντιμετώπιση ανάμεσα στα δύο φύλα ή στη σειρά γέννησης των παιδιών όσον αφορά την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

4.7 Τα παιδιά έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριάντα (30) παιδαγωγών, οι είκοσι (20) , (ποσοστό 67%), θεωρούν ότι τα παιδιά πρέπει να συμπεριφέρονται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας, ενώ δέκα (10) παιδαγωγοί, (ποσοστό 33%), θεωρούν ότι δεν πρέπει να την γνωρίζουν, γιατί είναι πολύ μικρά ακόμα.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί θεωρούν ότι τα παιδιά έχουν υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας. Με το να παίρνει το παιδί μέρος σε θέματα που αφορούν την οικογένεια και παροτρύνοντάς το ν' αναλάβει τις ευθύνες του, αισθάνεται υπεύθυνο μέλος της οικογένειας. Άλλωστε μία τέτοια στάση περιορίζει και οριοθετεί τις απαιτήσεις του, κάνοντας πιο συγκροτημένη τη ζωή μέσα στην οικογένεια.

Τα παιδιά πρέπει να μάθουν πως ν' αντιμετωπίζουν τις στερήσεις. «Είναι παραλογισμός», σύμφωνα με τον Ντράϊκωρς, «να πιστεύει κανείς πως το παιδί θα είναι σε θέση ν' αντιμετωπίσει τις στερήσεις όταν θα μεγαλώσει. Χρειάζεται μία ισορροπία ανάμεσα στην ευχαρίστηση που πρέπει να προσφέρουμε στο παιδί και στις απαγορεύσεις. Αν οι κανόνες και η τάξη του σπιτιού απαιτούν την άρνηση το παιδί πρέπει να μπορεί να υποστεί μια στέρηση». Ντράϊκωρς Ρ. : «Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση», σελ. 189, εκδ. Γλάρος.

Μια τέτοια αντιμετώπιση αναπτύσσει τον αμοιβαίο σεβασμό και την αμοιβαία ευθύνη και καλλιεργεί την ισότητα.

Λιγότεροι είναι οι παιδαγωγοί που θεωρούν ότι τα παιδιά δεν έχουν υποχρέωση να συμπεριφέρονται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας, γιατί είναι πολύ μικροί ώστε να κατανοούν τέτοια θέματα. Ίσως να πιστεύουν ότι με το να ασχολείται το παιδί απ' αυτήν την ηλικία με τέτοια ζητήματα, εμποδίζεται η ομαλή εξέλιξή του.

Τι γίνεται όμως όταν το παιδί έχει παράλογες απαιτήσεις που οι γονείς δεν μπορούν να εκπληρώσουν; Φυσικό είναι οι γονείς να χαίρονται όταν μπορούν να ικανοποιήσουν όλες τις επιθυμίες των παιδιών τους. Όμως με το να ικανοποιούν και τις πιο παράλογες απαιτήσεις τους, έστω κι αν δεν τους το επιτρέπει η οικονομική τους κατάσταση, από το φόβο που προξενούν οι αντιδράσεις του παιδιού, τότε πρέπει να σταθούν και ν' αναμετρήσουν τους κινδύνους που εκθέτει μία τέτοια κατάσταση.

Τέτοιες πράξεις υποθάλπουν τα καπρίτσια του παιδιού και το κάνουν να πιστεύει πως κάθε τι είναι δικαίωμά του. Αν δεν υπάρχουν όρια στις απαιτήσεις του συμπεραίνει πως το απόθεμα των χρημάτων είναι αστείρευτο και η αίσθηση της αξίας των υλικών αγαθών διαστρεβλώνεται.

«Το να νιώθει κανείς υποχρεωμένος να ευχαριστεί, όσο μπορεί περισσότερο ένα παιδί είναι λάθος, γιατί είναι μία δουλοπρεπής στάση που υποθάλλει στο παιδί την πίστη πως είναι επίκεντρο των πάντων». Ντράϊκωρς Ρ. : «Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση», σελ. 188, εκδ. Γλάρος.

Σε καμιά περίπτωση και σε καμιά ηλικία το παιδί δεν «έχει ανάγκη» να κάνει το δικό του. Χρειάζεται από πολύ νωρίς να μάθει ότι και οι γονείς έχουν δικαιώματα και ότι η αμοιβαία κατανόηση είναι απαραίτητη για την αρμονική οικογενειακή και κοινωνική ζωή.

4.8 Με τι ασχολούνται τα παιδιά όταν δεν εφαρμόζεται πρόγραμμα στον Παιδικό Σταθμό ;

Ανάλυση

Από το σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών, οι είκοσι τέσσερις (24), ποσοστό 80 %, απασχολούν τα παιδιά με ελεύθερο παιχνίδι, οι τέσσερις (4) παιδαγωγοί, ποσοστό 15 %, με δημιουργική απασχόληση, δύο (2) παιδαγωγοί, ποσοστό 5 %, ανάλογα με τη διάθεση των παιδιών εφαρμόζει κάποιο πρόγραμμα, ενώ κανένας παιδαγωγός δεν τ' απασχολεί με συζήτηση, Video, τηλεόραση. Κανένας άλλος παιδαγωγός δεν αναθέτει την αρμοδιότητα αυτή σε άλλα πρόσωπα, ποσοστό 0 %.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί όταν δεν εφαρμόζουν κάποιο πρόγραμμα στον Παιδικό Σταθμό απασχολούν τα παιδιά με ελεύθερο παιχνίδι. Οι Παιδαγωγοί γνωρίζουν ότι το παιχνίδι παίζει σπουδαίο ρόλο στην κοινωνικοποίηση του νηπίου. Το ελεύθερο παιχνίδι επιδρά θετικά σε όλους τους τομείς της προσωπικότητας του παιδιού : Σωματικούς, συναισθηματικούς, διανοητικούς και κοινωνικούς.

Με το ελεύθερο παιχνίδι το παιδί δημιουργεί τις πρώτες κοινωνικές σχέσεις με τους φίλους του, αναπτύσσει το Εγώ του και βρίσκει τη θέση του μέσα στην κοινωνία των παιδιών της ίδιας ηλικίας.

Λίγοι παιδαγωγοί απασχολούν δημιουργικά το παιδί όταν δεν εφαρμόζεται πρόγραμμα στον Παιδικό Σταθμό. Οι παιδαγωγοί αυτοί γνωρίζουν πόσο σημαντική είναι η δημιουργική απασχόληση για ένα παιδί. Το δημιουργικό παιχνίδι αναπτύσσει τη φαντασία του παιδιού σαν μέσο έκφρασης ενός προσωπικού έργου.

Όταν απασχολείται δημιουργικά το παιδί αναπτύσσει μέσα του καλαισθησία, πρωτοβουλία, ακρίβεια στο μάτι και επιτηδειότητα στο χέρι. Το δημιουργικό παιχνίδι βοηθά το παιδί να εκφραστεί, ν' ανακαλύψει τις κρυμμένες του ικανότητες και τις βασικές μεθόδους που θα το βοηθήσουν στη ζωή του ν' αναπτύξει την προσωπικότητά του. Δίνει την ευκαιρία ν' ασκηθούν μυαλό και αισθήσεις.

Ένας παιδαγωγός απάντησε ότι απασχολεί τα παιδιά ανάλογα με τη θέλησή τους είτε δημιουργικά είτε με ελεύθερο παιχνίδι.

Όταν τελειώνει το πρόγραμμα στον Παιδικό Σταθμό, ο παιδαγωγός αυτός θεωρεί ότι τα παιδιά πρέπει να διαλέγουν μόνα τους τον τρόπο που θ' απασχοληθούν. Δεν περιορίζει τα παιδιά σ' ένα συγκεκριμένο τρόπο απασχόλησης αλλά τους δίνει την ευκαιρία για εναλλαγή. Με τον τρόπο αυτό όταν ένα παιδί κουραστεί π.χ. από το ελεύθερο παιχνίδι μπορεί να ασχοληθεί δημιουργικά.

Κανένας παιδαγωγός δεν εφαρμόζει στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού απασχόληση που έχει με το Video, τηλεόραση. Οι παιδαγωγοί αυτοί γνωρίζουν ότι τα παιδιά στο σπίτι, παρακολουθούν διάφορα προγράμματα στην τηλεόραση. Πιστεύει ότι είναι περιττό να παρακολουθήσουν τέτοια προγράμματα και στον Παιδικό Σταθμό αφού μπορούν ν' ασχοληθούν με πιο εποικοδομητικές δραστηριότητες.

Κανένας παιδαγωγός δεν απασχολεί τα παιδιά στην «ελεύθερη ώρα» με συζήτηση, ίσως γιατί καθημερινά στο πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού εφαρμόζεται συζήτηση. Μ' αυτόν τον τρόπο θα «κούραζαν» τα παιδιά και θα τους προκαλούσε αρνητικά συναισθήματα και τα παιδιά έχουν ανάγκη από παιχνίδι, ώστε να καλύπτονται όλες τους οι επιθυμίες.

Κανένας παιδαγωγός δεν αφήνει άλλα πρόσωπα ν' απασχολήσουν το παιδί, όπως διαχειρίστρια, μαγείρισσα, καθαρίστρια κ.ά., γνωρίζοντας ότι δεν είναι αυτός ο ρόλος τους και δεν έχουν πείρα, ελεγμένες ικανότητες και ειδική μόρφωση για να μπορούν να βοηθήσουν εποικοδομητικά τα παιδιά στην εξέλιξή τους.

Εκπαίδευση

Όλοι οι παιδαγωγοί θεωρούν απαραίτητο τα παιδιά να γνωρίζουν από μικρή ηλικία γραμμάτις και τα δεκάδικά τους.

Τα παιδιά στον Παιδικό Σταθμό είναι αδιάφορα να χρησιμοποιήσουν κάθε παιδί και υλικό του Παιδικού Σταθμού, αλλά έχουν την υποχρέωση για την εκπαιδευτική του.

Την ώρα του γυμνασίου τα νήπια και οι παιδίες συνδυάζουν το γυμναστικό παιχνίδι με μαθηματικά. Η γρήση των παιδιών του Παιδικού Σταθμού είναι αδιάφορη για τα νήπια αλλά και όλοι τα νήπια έχουν την υποχρέωση να μην τα εκπαιδεύουν και να τα μαθαίνουν με τα ίδια υλικά. Είναι υποχρεωμένοι να τους να τους εκπαιδεύουν και όλοι είναι ευνοημένοι.

Όλοι οι γονείς το παιδί να υποχρεώσουν και να δεσμεύουν τον παιδί ο ίδιος για μια καλή εκπαιδευτική. Ο παιδαγωγός με όλη την προσπάθειά του να μαθαίνει για να εκπαιδεύσει στα νήπια το παιδί να μαθαίνει και να μαθαίνει ο ίδιος να μαθαίνει.

Το παιδί είναι να μαθαίνει κάθε χρόνο να μαθαίνει μοναχό και τις δικές του. Τα παιδιά είναι να μαθαίνει δεκάδικα και υποχρεώσεις. Αν υπάρχει, να μαθαίνει και με την παρουσία του παιδι να μαθαίνει εκπαιδευτικές υποχρεώσεις και δεκάδικα, πάντα το παιδί μαθαίνει και να μαθαίνει γρήγορα και αργά και το παιδί αποκτάται να είναι ιδιαίτερα ευνοημένο για την εκπαιδευτική και την ομαλή κοινωνικοποίησή του.

Τα να μαθαίνει για το παιδί και τον μαθητή να είναι μοναχό του είναι ιδιαίτερα εκπαιδευτικό όφελος και είναι την ευκαιρία να εκπαιδεύει τη δύναμη του μαθητή την ίδια στιγμή εκπαιδεύει στις συνήθειες του στο μαθητή και στην αγωγή του στην αγωγή εκ μέρους του εκπαιδευτικού. Αφού το παιδί της αγωγής τον βασίζεται στη συνειδητοποίηση της αγωγής, του μαθητή γ' εκπαιδεύει και να είναι τα προγράμματα και τον μαθητή να μαθαίνει να μαθαίνει την αγωγή του και όλα αυτά να να μαθαίνει από τον μαθητή του μαθητή. Έτσι μαθαίνει με αγωγή και αγωγή μαθητή προς το παιδί σαν άτομο και να μαθαίνει με αγωγή εκπαιδευτική γρήγορα αντίστοιχες υποχρεώσεις.

Κανένας παιδαγωγός δεν αφήνει ότι δεν είναι να δώσει εκπαιδευτικό στο παιδί μαθητή να μαθαίνει να μαθαίνει και να μαθαίνει τον ίδιο στον Παιδικό Σταθμό.

4.9 Πρέπει να γνωρίζουν τα παιδιά τις υποχρεώσεις - δικαιώματά τους στον Παιδικό Σταθμό ;

Ανάλυση

Από το σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών και οι τριάντα (30), ποσοστό 100 %, πιστεύουν ότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους. Κανένας παιδαγωγός δεν πιστεύει ότι δεν πρέπει να γνωρίζουν γι' αυτά ή ότι οι γονείς πρέπει να παίζουν αυτό το ρόλο.

Ερμηνεία

Όλοι οι παιδαγωγοί θεωρούν απαραίτητο τα παιδιά να γνωρίζουν από μικρά τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους.

Τα παιδιά στον Παιδικό Σταθμό είναι ελεύθερα να χρησιμοποιήσουν κάθε εφόδιο και υλικό του Παιδικού Σταθμού, αλλά έχουν την υποχρέωση για την τακτοποίησή του.

Την ώρα του γεύματος τα νήπια κατά ομάδες αναλαμβάνουν το μείγμα ποτηριών και χαρτοπετεστών. Η χρήση των παιχνιδιών του Παιδικού Σταθμού είναι ελεύθερη για τα νήπια αλλά και όλα τα νήπια έχουν την υποχρέωση να μην τα καταστρέφουν και να τα μοιράζονται με τα άλλα νήπια. Είναι υποχρεωμένα να τηρούν τη σειρά προτεραιότητας εκεί όπου απαιτείται.

Με το να γνωρίζει το παιδί τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του ανοίγει ο δρόμος για μια ομαλή κοινωνικοποίηση. Ο παιδαγωγός με ήρεμο τρόπο παρεμβαίνει όπου χρειάζεται για να καλλιεργήσει στα νήπια το συνδυασμό της ατομικής αυτενέργειας με την ομαδική συνεργασία.

Το παιδί πρέπει να αφήνεται κάθε φορά να δοκιμάσει μοναχό του τις δυνάμεις του και βάσει αυτών να οριοθετεί δικαιώματα και υποχρεώσεις. Αν σταθερά, με συνέπεια και με κέφι, παροτρύνουμε το παιδί να αναλαμβάνει ορισμένες υποχρεώσεις και δικαιώματα, σύντομα το παιδί μαθαίνει πώς να δουλεύει γρήγορα και αποδοτικά και το τελικό αποτέλεσμα θα είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό για την αυτοπεποίθησή και την ομαλή κοινωνικοποίησή του.

Το να κάνουμε για το παιδί κάτι που μπορεί να κάνει μοναχό του είναι ιδιαίτερα αποθαρρυντικό αφού του στερεί την ευκαιρία να δοκιμάσει τη δύναμή του. Δείχνει την τέλεια έλλειψη εμπιστοσύνης στις ικανότητές του στο θάρρος και στην επάρκειά του, στην ανάληψη εκ μέρους του υποχρεώσεων. Αφαιρεί το αίσθημα της ασφάλειας που βασίζεται στη συνειδητοποίηση της προσωπικής του ικανότητας ν' αντιμετωπίζει και να λύνει τα προβλήματα και του αρνείται το δικαίωμα ν' αναπτύξει την αυτάρκειά του – και όλα αυτά για να κρατήσουμε εμείς την ιδιότητα του απαραίτητου. Έτσι και όλα αυτά για να δείχνουμε μια απέραντη έλλειψη σεβασμού προς το παιδί σαν άτομο και το οδηγούμε σε υπέρμετρες απαιτήσεις χωρίς αντίστοιχες υποχρεώσεις.

Κανένας παιδαγωγός δεν απάντησε ότι δεν πρέπει να δίνουμε συστηματικά στο παιδί ευκαιρίες να γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέσα στον Παιδικό Σταθμό.

Τα παιδιά έχουν ένα ενστικτώδες κουράγιο να προσπαθούν πρόθυμα και να αρέσκονται στο να κάνουν πράγματα που βλέπουν να κάνουν οι μεγάλοι. Με το να τα ενθαρρύνουμε να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους δίνουμε στο παιδί ένα αίσθημα αυτοσεβασμού και ολοκλήρωσης.

Επίσης κανένας παιδαγωγός δεν συμφωνεί με την άποψη ότι τα παιδιά είναι πολύ μικρά ώστε να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Είναι γεγονός ότι τα παιδιά, χρειάζεται να τα αφήνουμε να δοκιμάσουν τη δύναμή τους, με εκατό διαφορετικούς τρόπους, χωρίς να τα θέτουμε συνεχώς αντιμέτωπα με τη δική μας προκατάληψη που είναι η αμφιβολία μας για την ικανότητά τους. Θα ήταν πολύ μεγάλο σφάλμα να καταπνίγουμε τις απόπειρες που κάνει το παιδί για ν' ανακαλύψει τη δύναμη και την ικανότητά του. Δεν πρέπει να μας λείπει η πίστη στην ικανότητα του παιδιού ν' αποδώσει «τώρα» και να πιστεύουμε πως όταν μεγαλώσει θα είναι «ικανό» να κάνει ορισμένα πράγματα. Από τα τρυφερά του χρόνια, ήδη το παιδί χρειάζεται βοήθεια για να βρει τη θέση του ολοκληρώνοντας μια ενέργεια.

Επίσης κανένας παιδαγωγός δεν συμφωνεί με την άποψη ότι η ενθάρρυνση ώστε να γνωρίζει το παιδί τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του είναι κάτι που πρέπει να γίνεται αποκλειστικά στο σπίτι απ' τους γονείς. Και θα ήταν σφάλμα να το πιστεύουν αυτό οι παιδαγωγοί αφού και από τις δύο πλευρές είναι ανάγκη να βοηθηθεί το παιδί και να του δοθούν οι ευκαιρίες ώστε να γνωρίσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του για να ολοκληρωθεί σιγά – σιγά σαν άτομο και να πιστέψει στον εαυτό του. Πρέπει και οι δύο πλευρές να παρέχουν ενθάρρυνση στο παιδί, δύναμη και αυτοπεποίθηση για διεκδίκηση δικαιωμάτων και γνώση υποχρεώσεων.

4.10 Προσέχετε τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα – ποσότητα τροφής ;

Ανάλυση

Σε σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών οι δέκα οκτώ (18), ποσοστό 60 %, απαντά πως προσέχει τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα - ποσότητα τροφής. Δέκα (10) παιδαγωγοί, ποσοστό 35 %, απαντά πως μερικές φορές μόνο ασχολείται με τη διατροφή των παιδιών, ενώ δύο (2) παιδαγωγοί, ποσοστό 5 %, απαντά ότι δεν είναι υπεύθυνοι γι' αυτό. Κανένας παιδαγωγός, ποσοστό 0 %, δεν ανέθεσε το ρόλο αυτό στους γονείς.

Ερμηνεία

Οι πολλοί παιδαγωγοί δηλώνουν ότι προσέχουν τη διατροφή των παιδιών στους Παιδικούς Σταθμούς. Αναμφισβήτητα η διαίτα του παιδιού είναι πολύ σημαντική. Τα πρώτα φαγητά και οι γνώσεις διαμορφώνουν τη βάση για τη μετέπειτα διατροφή και υγεία του.

Πρέπει να γνωρίζουν οι παιδαγωγοί ότι χρειάζεται να είναι ελαστικοί και να μην πιέζουν άσκοπα το παιδί κάνοντάς του την ώρα του φαγητού δυσάρεστη. Αυτή πρέπει να είναι περίοδος ηρεμίας και καλλιέργειας της κοινωνικότητάς του.

Έχει παρατηρηθεί ότι τα παιδιά βλέποντας τους φίλους τους να τρώνε ακόμα και άγνωστα έως τότε φαγητά σ' αυτά, παρακινούνται να δοκιμάσουν και τελικά συνηθίζουν να τα τρώνε όλα.

Λίγοι παιδαγωγοί μερικές φορές προσέχουν τη διατροφή των παιδιών στον Παιδικό Σταθμό. Οι παιδαγωγοί αυτοί λόγω έλλειψης χρόνου ή και αδιαφορίας δεν ασχολούνται συστηματικά με τι και πόσο θα φάνε τα παιδιά. Η διατροφή των παιδιών δεν είναι γι' αυτούς πρωταρχικής σημασίας, ίσως γιατί θεωρούν ότι εκείνοι που πρέπει να προσέξουν περισσότερο τη διατροφή των παιδιών είναι οι γονείς. Αγνωούν όμως πόσο σημαντικό είναι η σωστή διατροφή τόσο για τη σωματική όσο και για την ψυχολογική ανάπτυξη του παιδιού.

Μια παιδαγωγός δεν θεωρεί ότι η ίδια είναι υπεύθυνη για τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα – ποσότητα τροφής μέσα στον Παιδικό Σταθμό. Ίσως να θεωρεί ότι μόνοι υπεύθυνοι για τη διατροφή των παιδιών είναι οι γονείς του, και ότι ο Παιδικός Σταθμός δεν έχει να παίξει κανένα ρόλο.

Μια τέτοια αντιμετώπιση δεν αφαιρεί φανερά από τον εαυτό του την υπευθυνότητα για τη διατροφή των παιδιών θεωρώντας μόνους υπεύθυνους τους γονείς των παιδιών.

Είναι γεγονός ότι οι παιδαγωγοί είναι και πρέπει να θεωρούν τους εαυτούς τους υπεύθυνους για ένα τέτοιο θέμα όταν μάλιστα τα παιδιά παίρνουν δύο γεύματα στον Παιδικό Σταθμό (πρωινό – γεύμα), λαμβάνοντας υπόψη ότι πολλοί γονείς δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις ούτε την οικονομική ευκαιρία, για να δώσουν την τροφή που πρέπει στα παιδιά τους και μάλιστα σε μια ηλικία που μπαίνουν οι σωστές βάσεις των διατροφικών συνηθειών.

4.11 Προσοχή υγιεινής – καθαριότητας των παιδιών

Ανάλυση

Σε σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών και οι τριάντα (30), ποσοστό 100 %, απαντούν πως προσέχουν την υγιεινή – καθαριότητα των παιδιών.

Κανένας από αυτούς δεν απάντησε αρνητικά, ή μερικές φορές ή ότι οι γονείς πρέπει να παίζουν αυτόν το ρόλο (ποσοστό 0 %).

Ερμηνεία

Μια από τις βασικές υποχρεώσεις του Παιδικού Σταθμού είναι η φροντίδα για την υγιεινή καθαριότητα του παιδιού. Η φυσιολογική ανάπτυξη του σώματος του παιδιού προϋποθέτει ικανοποίηση των φυσιολογικών του αναγκών, φροντίδα για την καθαριότητα και υγιεινή του ζωής.

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί έχουν κατανοήσει πόσο σημαντικό είναι απ' αυτή την ηλικία να δίνουν ερεθίσματα γύρω απ' την καθαριότητα και την υγιεινή. Έτσι παρέχουν ευκαιρίες στο παιδί ν' ασχοληθεί και να ευαισθητοποιηθεί σ' αυτό το θέμα όταν μετά από κάποιες δραστηριότητες του επιβάλλουν να πλύνει τα χέρια του, πριν και μετά από το φαγητό, μετά την τουαλέτα να τραβούν το καζανάκι εξηγώντας του κάθε φορά γιατί πρέπει να το κάνουμε αυτό και σε τι μας ωφελεί όλους να φροντίζουμε και να είμαστε καθαροί. Χρειάζεται πάντα η ίδια βέβαια να δίνει το παράδειγμα και μέσα από τις συζητήσεις να περνά στα παιδιά μηνύματα για τη αξία της καθαριότητας. Για να επιτευχθεί όμως μια σωστή αγωγή για την υγιεινή – καθαριότητα στον Παιδικό Σταθμό χρειάζεται οπωσδήποτε οργάνωση μέσα στον Παιδικό Σταθμό. Είναι απαραίτητο π.χ. να υπάρχουν πετσέτες και σαπούνια για όλα τα παιδιά και να βρίσκονται σε ύψος που να μπορούν να τα φτάνουν δηλ. να είναι όλα τοποθετημένα στα μέτρα τους. Έτσι και τα ίδια τα παιδιά θα έχουν μεγαλύτερη προθυμία και ο σκοπός των παιδαγωγών θα επιτευχθεί ευκολότερα.

Κανένας παιδαγωγός δεν αδιαφορεί ούτε αφήνει την αρμοδιότητα της υγιεινής – καθαριότητας των παιδιών στους γονείς. Οι παιδαγωγοί αυτοί γνωρίζουν καλά ότι η υγιεινή – καθαριότητα πρέπει να τηρείται σωστά τόσο στο σπίτι όσο και στον Παιδικό Σταθμό για την καλή υγεία των παιδιών που είναι «η πλήρης σωματική, οργανική, ψυχική, διανοητική, ηθική και κοινωνική ισορροπία του ανθρώπου κατά την Π.Ο.Υ.», κατά τον δρ Ιατρό, Υγειονόμο, Κων/νο Ρούκα.

4.12. Τι πιστεύετε ότι τα παιδιά πρέπει να ξέρουν για το Sex ;

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριάντα (30) παιδαγωγών, οι δέκα επτά (17), ποσοστό 57 %, πιστεύουν ότι πρέπει ν' απαντούν στα παιδιά χωρίς λεπτομέρειες και μόνο όταν ρωτούν. Εννέα (9) παιδαγωγοί, ποσοστό 30 %, πιστεύει πως τα παιδιά χρειάζεται να έχουν μόνο μια γενική εικόνα, ενώ τέσσερις (4) παιδαγωγοί, ποσοστό 13 %, να γνωρίζουν για το θέμα μόνο μέσα από αναφορές σε παραμύθια.

Κανένας από τους παιδαγωγούς, ποσοστό 0 %, δεν θεωρεί σωστό να μην γνωρίζουν τίποτα κι επίσης κανένας, ποσοστό 0 % δεν αφήνει την αρμοδιότητα αυτή μόνο στους γονείς.

Ερμηνεία

«Όσοι συζητούν ακόμα σήμερα για τη σκοπιμότητα μιας «σεξουαλικής αγωγής του παιδιού» δεν αντιλαμβάνονται ότι κάνουν θόρυβο γύρω από ένα πρόβλημα που έχει τεθεί εσφαλμένα και που δεν βλέπουν γενικά παρά μόνο τη μια του όψη : «πρέπει να ενημερώνουμε το παιδί για ότι αφορά τη σεξουαλικότητα ;» Τις περισσότερες φορές, παραβλέπουν ότι το ζήτημα τούτο δεν αποτελεί παρά τον πρώτο όρο ενός διλήμματος που θα έπρεπε να συμπληρωθεί έτσι : «ή μήπως είναι προτιμότερο ν' αφήσουμε κάθε παιδί να διαφωτιστεί με τα δικά του μέσα, τυχαία κι ανάλογα με τις περιστάσεις ;» (Α. Μπερζ : *«Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού»*, Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 16).

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί πιστεύουν ότι πιο σωστό για τα παιδιά θα ήταν ν' απαντάνε στις ερωτήσεις τους χωρίς λεπτομέρειες και μόνο όταν αυτά ρωτήσουν. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση πρέπει ν' αρχίζει μόλις το παιδί θέτει ερωτήματα. Το είδος των απαντήσεων καθορίζεται από τα παιδικά ερωτήματα χωρίς να δίνονται πληροφορίες λεπτομερέστερες ή περισσότερες απ' όσες ζητούνται. Οι παιδαγωγοί αυτοί ακολουθούν την τακτική που βασίζεται στο αξίωμα «λιγότερα κι αργότερα» παρά «περισσότερα κι ενωρίτερα». Άλλωστε σύμφωνα με τον Μπερζ : «Το παιδί μπορεί να ζητήσει περισσότερες ή λιγότερες πληροφορίες, ανάλογα με τη διαμόρφωση του πνεύματός του και την ηλικία του. Δεν υπάρχει λόγος να τους τις αρνηθούμε» (Α. Μπερζ : *«Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού»*, Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 36, 48, 52).

«Η συνειδητοποίηση της σεξουαλικής πραγματικότητας με το λόγο αποτελεί οροθετικό σημείο για μια θεμελιώδη στροφή στη συναισθηματική εξέλιξη του παιδιού. Το παιδί δεν μπορεί να πραγματοποιήσει χωρίς βοήθεια αυτή τη συνειδητοποίηση. Ολότελα μόνο του δεν θα έβρισκε τις απαραίτητες λέξεις και αυτές που του υποβάλλουν οι συμμαθητές του είναι συχνά βρωμερές και ακατάλληλες. Οι λέξεις έχουν σημαντική δύναμη : έχουν τη δύναμη να κάνουν την ίδια πράξη να φαίνεται ευγενική και εξαίρετη ή αποτρόπαιη και ανόσια, κι όχι μόνο να φαίνεται τέτοια αλλά και να γίνεται πραγματικά» (Α. Μπερζ : *«Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού»*, Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 36, 48, 52).

Με το ν' απαντάμε λοιπόν στις ερωτήσεις των παιδιών και να λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους είναι ο καλύτερος τρόπος για να βάλουμε ένα

τέλος σε καταστάσεις αβεβαιότητας. «Δεν είναι στιγμή να δηλώσουμε αποχή γιατί, όσο ενοχλητικές και να φανούν οι ερωτήσεις που μας απευθύνονται πρέπει να μας προξενεί χαρά που το παιδί τις απευθύνει σε μας και όχι σε άλλα λιγότερο αρμόδια πρόσωπα» (Α. Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 36, 48, 52).

Είναι σημαντικό να συζητάμε με τα παιδιά χωρίς ψεύτικες ντροπές γι' αυτό που τους είναι περίεργο σχετικά με το sex, με τρόπο που να μπορούν να υπολογίζουν σε ειλικρινείς απαντήσεις. Αυτό θα τα κάνει ν' αποφεύγουν πράξεις, που μπορούν να του δημιουργήσουν προβλήματα από άλλους ενηλίκους λιγότερο ευαίσθητους στο θέμα.

Λιγότεροι παιδαγωγοί θεωρούν ότι τα παιδιά πρέπει να έχουν μια γενική εικόνα γύρω από το sex. Πιστεύουν δηλαδή ότι είναι απαραίτητη η σεξουαλική ενημέρωση με γενικές γνώσεις ακόμα κι όταν τα παιδιά δεν έχουν ρωτήσει, ούτε έχουν ενδιαφερθεί για το θέμα. Ίσως οι παιδαγωγοί να θεωρούν ότι μιλώντας στα παιδιά για το sex έχουν εκπληρώσει ένα ακόμα παιδαγωγικό ρόλο. Πιο συγκεκριμένες και ανατομικές λεπτομέρειες θα επακολουθήσουν όταν το παιδί θα είναι έτοιμο να τις δεχτεί. Δεν είναι ανάγκη να διαλυθεί αυτή η ομίχλη μονομιίας αλλά σιγά – σιγά πράγμα που θεωρούν ότι ανταποκρίνεται στις ίδιες τις ανάγκες του παιδιού. Η ελάχιστη αυτή ικανοποιητική λύση είναι ωστόσο από την άποψη της πνευματικής υγείας λιγότερο επιβλαβής από την ολοκληρωτική αδιαφορία για το πρόβλημα.

Σύμφωνα με τον Μπερζ : «Ο ρόλος των παιδαγωγών είναι πολύπλοκος : δεν ενημερώνουν απλά και μόνο για να του δώσουν πληροφορίες, ενημερώνουν για ν' αποτρέψουν το ενδεχόμενο να σαστίσει το παιδί από τα μυστηριώδη, σκοτεινά σημεία μιας τυχαίας συζήτησης, να το προετοιμάσουν για τον ιδιαίτερο προορισμό του, να το κατατοπίσουν για πράγματα που μπορεί ξαφνικά ν' αντιμετωπίσει, χωρίς να το έχει προβλέψει κανείς» (Α. Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 45).

Λίγοι παιδαγωγοί θεωρούν ότι πιο σωστό είναι να μιλήσουμε στα παιδιά για το sex μόνο μέσα από αναφορές σε παραμύθια. Δύο είναι οι πιθανοί λόγοι που οδήγησαν τους Παιδαγωγούς σ' αυτόν τον τρόπο της σεξουαλικής ενημέρωσης. Ένας λόγος είναι ότι οι ίδιοι πιθανόν να μην αισθάνονται άνετα να μιλήσουν για ένα τέτοιο λεπτό θέμα, με ευθύ τρόπο και να μην είναι έτοιμοι να απαντήσουν με ειλικρίνεια στις πιθανές ερωτήσεις που θα ακολουθούσαν. Ένας άλλος λόγος θα ήταν ότι πιθανόν φοβούνται πως οι ίδιοι μη έχοντας την άνεση να μιλήσουν με ειλικρίνεια θα τραυματίσουν τα παιδιά.

Η αναφορά μέσα από παραμύθια ικανοποιεί την παιδαγωγό γιατί αποτελεί μια χειροπιαστή απόδειξη που γεννά την καθησυχαστική βεβαιότητα ότι εκπληρώνει την αποστολή της. Θεωρεί ίσως την ενημέρωση μέσα από παραμύθια ένα επαρκές μέσο για να πάρει το παιδί στις πρώτες αξιολογικές γνώσεις γύρω από το sex.

Μια παιδαγωγός πιστεύει ότι τα παιδιά είναι ανάγκη να τα ξέρουν όλα από πολύ μικρή ηλικία. Η παιδαγωγός αυτή ίσως να θεωρεί ότι τα παιδιά είναι έτοιμα από μικρά να γνωρίσουν και να κατανοήσουν ένα τέτοιο θέμα. Ο Μπερζ λει ότι «πολλοί μεγάλοι επιχειρούν από την πρώτη κιόλας ερώτηση του παιδιού να αποδυθούν ασυγκράτητοι στις πιο σοβαρές αναλύσεις πράγμα που αποτελεί σφάλμα» » (Α. Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 52).

Πιστεύει η παιδαγωγός αυτή, ότι όσο πιο μικρά γνωρίζουν τόσο το καλύτερο γιατί έτσι θα αποφευχθεί η πιθανότητα να πάρουν ανακριβείς πληροφορίες, είτε από συνομηλίκους είτε από πρόσωπα που δεν είναι ευαισθητοποιημένα πάνω σ' ένα τέτοιο θέμα, που απαραίτητο είναι να το χειριστεί κανείς με λεπτότητα. Η ίδια βέβαια θεωρεί, πιθανόν, τον εαυτό της απαλλαγμένο από ταμπού και προκαταλήψεις γύρω από το sex και έτοιμο να μιλήσει ανοιχτά και να ενημερώσει τα παιδιά γύρω από το θέμα, χωρίς να φοβάται τις αντιδράσεις των παιδιών, ούτε να υπολογίζει και το αποτέλεσμα που θα έχει μια τέτοια ενημέρωση πάνω τους.

Οι παιδαγωγοί αυτοί κατά τον Μπερζ «αν δεν δείξουν κατανόηση μιλώντας στο παιδί για τέτοια θέματα το παιδί κινδυνεύει να μην αναγνωρίζει στον εαυτό του το δικαίωμα ή να μη νιώθει τη δύναμη απόκτησης των νέων γνώσεων. Κι αν δεν αναγνωρίζει στον εαυτό του αυτό το δικαίωμα ένα αίσθημα ενοχής και ντροπής θα συνοδεύει από εκεί και πέρα στα μάτια του, κάθε μορφή σεξουαλικής ζωής, ακόμα και της πιο νόμιμης» » (Α. Μπερζ: «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 18).

Κανένας από τους παιδαγωγούς δεν πιστεύει ότι οι γονείς είναι αυτοί που πρέπει να μιλήσουν στα παιδιά για το sex. Σύμφωνα με την εγκυκλοπαίδεια «Υγεία» όμως «δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η πρώτη και καλύτερη σεξουαλική αγωγή των παιδιών από τη νηπιακή τους κιόλας ηλικία, πρέπει να γίνεται από τους γονείς.

Δυστυχώς πολλοί γονείς δεν είναι ακόμα προετοιμασμένοι να διαβιβάσουν τις γνώσεις τους, γιατί έστω κι αν γνωρίζουν αρκετά γύρω από το θέμα της σεξουαλικής τεχνικής εμποδίζονται από ηθικές προκαταλήψεις και σεμνοτυφίες και την ενόχληση που αισθάνονται να διατυπώσουν τις σεξουαλικές δραστηριότητες.

Η ευθύνη τότε πέφτει στο σχολείο και γενικότερα στους εκπαιδευτικούς οι οποίοι έστω κι αν γνωρίζουν τον τρόπο παρουσίασης του θέματος, δεν μπορούν ποτέ να εφαρμόσουν τις σαφείς, βασικές διευκρινήσεις στις προσωπικές ανάγκες του κάθε ατόμου, στην ψυχολογία του και στο ιδιαίτερο περιβάλλον όπου μεγάλωσε και διαμορφώθηκε» (Εγκυκλοπαίδεια «Υγείας», τ. 3^{ος})

Οι παιδαγωγοί αυτοί μη θεωρώντας τους γονείς κατάλληλους για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση λόγω του ότι δεν είναι κατάλληλα ενημερωμένοι για ένα τόσο σοβαρό και λεπτό θέμα, υποστηρίζουν έμμεσα ότι οι ίδιοι είναι οι μόνοι κατάλληλοι για τη σεξουαλική ενημέρωση των παιδιών.

Κανένας επίσης από τους παιδαγωγούς δεν πιστεύει ότι τα παιδιά δεν πρέπει να γνωρίζουν τίποτα από αυτή την ηλικία. Γνωρίζουν ότι από την πιο μικρή ηλικία εκείνο που πρέπει να αποφευχθεί είναι να μην καταντήσε η σεξουαλικότητα ένα παράνομο θέμα και να μην χτιστεί γύρω από αυτό το θέμα ένα τείχος σιωπής που τόσο συχνά και τόσο δυσάρεστα χωρίζει την μια γενιά από την άλλη.

Γονείς και παιδαγωγοί που τρίβουν τα χέρια τους από ευχαρίστηση γιατί απέφυγαν την επικίνδυνη συζήτηση ας μην αμφιβάλλουν ότι έχασαν απλά την ευκαιρία να γνωρίσουν τι γίνεται στο μυαλό των αγοριών και των κοριτσιών και να μπορέσουν έτσι και αυτοί να πουν το λόγο τους την κατάλληλη στιγμή.

Σύμφωνα με τον Μπερζ «υπάρχουν σιωπές, αποσιωπήσεις, σκοτεινές εξηγήσεις ή αναβολές εξηγήσεων γι' αργότερα, ένα σύνολο αντιδράσεων που κάνουν το παιδί να πιστεύει ότι έθιξε χωρίς να το θέλει ένα θέμα ταμπού, μυστηριώδες, επικίνδυνο... και ότι θα ήταν καλύτερο να μην είχε μιλήσει. Αν μίλησε μία φορά δεν θα το επαναλάβει, κι αν δεν είπε τίποτα, ακόμα θα ξέρει πια να κρατάει κλειστό το στόμα. Ένα μικρό αγόρι εμπιστεύθηκε : «ο μπαμπάς και η μαμά δεν μιλάνε ποτέ γι' αυτά τα πράγματα. Θα πρέπει να είναι πολύ βρωμερά». Δεν μιλούσε φυσικά ούτε και το ίδιο αλλά δεν το σκέφτονταν γι' αυτό λιγότερο. Παράξενη και αξιοθρήνητη σεξουαλική αγωγή που ρίχνει τον έρωτα στον σκουπιδοτενεκέ» » (Α. Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβότση, σελ. 41).

4.13 Ποιοι είναι οι πιο κατάλληλοι να μιλήσουν στα παιδιά για το sex.

Ανάλυση

Στο σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών, οι είκοσι τέσσερις (24), ποσοστό 80 %, απάντησαν ότι οι γονείς είναι οι πιο κατάλληλοι. Ποσοστό 14 %, δηλαδή τέσσερις (4) παιδαγωγοί, θεώρησαν καταλληλότερο τον Παιδικό Σταθμό, ενώ ποσοστό 3 %, δηλαδή ένας (1) παιδαγωγός προτίμησε τους γονείς και τον Παιδικό Σταθμό μαζί. Ένας (1) παιδαγωγός ποσοστό 3 %, θεώρησε κατάλληλο κάθε πρόσωπο όταν απαντά με ειλικρίνεια σ' αυτά τα θέματα που το ρωτούν.

Κανένας από τους παιδαγωγούς, ποσοστό 0 %, δεν θεωρεί κατάλληλους τη μητέρα στο κορίτσι και τον πατέρα στο αγόρι ή τον παππού και τη γιαγιά.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί θεωρούν πιο κατάλληλους να μιλήσουν στα παιδιά για θέματα γύρω από τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση τους γονείς.

Οι παιδαγωγοί επιμένουν στους γονείς γιατί γνωρίζουν ότι είναι πιο αρμόδιοι λόγω του ότι γνωρίζουν καλύτερα το παιδί τους, τις αντιδράσεις του και μπορούν να ασχοληθούν περισσότερη ώρα μαζί του, προσφέροντάς του την καταλληλότερη ενημέρωση.

Βέβαια ένας λόγος είναι ότι μπορεί οι ίδιοι να μην αισθάνονται άνετα, ούτε και να έχουν τον τρόπο να μιλήσουν για το θέμα αυτό αφήνοντας έτσι την αρμοδιότητα αυτή στους γονείς φοβούμενοι από το αποτέλεσμα της ενημέρωσης αυτής, τόσο τις αντιδράσεις των παιδιών και των γονιών οι οποίοι μπορεί να μην επιθυμούν τέτοιου είδους ενημέρωση από τους παιδαγωγούς.

Όμως οι γονείς δεν είναι κατάλληλοι να μιλήσουν στα παιδιά τους για το sex, γιατί σύμφωνα με τον Μπερζ «ορισμένοι γονείς που η ζωή τους είναι φανερά αρκετά ανώμαλη και άστατη παρουσιάζονται ιδιαίτερα αυστηροί όσον αφορά τις ηθικές αρχές που απαιτούν να αποτυπωθούν στο μυαλό των παιδιών τους σαν να θέλουν να καθησυχάσουν μια κρυφή προσωπική ενοχή τους. Υπάρχει φόβος μπροστά σε μια τέτοια αντιφατική τακτική το παιδί να βρεθεί σε αμηχανία και οι ηθικές διδασκαλίες να το ωφελήσουν απ' όσο αν δεν προσπαθούσαν να ενσταλλάξουν καμιά ηθική. Εκείνο που χρειάζεται δεν είναι τόσο φραγμοί και εμπόδια όσο ένα ιδεώδες προς το οποίο μπορεί να τείνει. Εκείνο που χρειάζεται είναι η δυνατότητα να κατανοήσει τη σεξουαλικότητα όχι μόνο στο διανοητικό και συναισθηματικό αλλά και στο ηθικό πεδίο» (Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 55).

Πολύ λιγότεροι παιδαγωγοί θεωρούν ότι ο Παιδικός Σταθμός πρέπει να παίζει αυτόν το ρόλο. Οι παιδαγωγοί αυτοί τοποθετούν τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση μέσα στο παιδαγωγικό τους έργο, θεωρώντας έτσι τους ίδιους αρμόδιους να ενημερώνουν τα παιδιά γύρω από το sex.

Ίσως να πιστεύουν ακόμη ότι οι γονείς παρουσιάζονται ιδιαίτερα αυστηροί και έχοντας ταμπού ώστε να μιλήσουν ανοιχτά και με σωστό τρόπο στο παιδί για τέτοια θέματα, χωρίς αυτό βέβαια να είναι απόλυτο.

Εκτός από τη σεξουαλική ενημέρωση που πιθανόν να γίνεται στο σπίτι θεωρούν ότι είναι απαραίτητη από τον Παιδικό Σταθμό. Οι ίδιοι λόγω της εκπαίδευσής τους πιστεύουν πως μπορούν να δώσουν στο παιδί σαφείς και ξεκάθαρες πληροφορίες για το sex ώστε να το βοηθήσουν να γνωρίσει καλύτερα το κορμί του και τις ιδιαίτερες λειτουργίες του. Σύμφωνα μάλιστα με τον Μπερζ : «το σχολείο είναι ο κατάλληλος τρόπος για το νέο τούτο εγχείρημα. Σ' όλες τις περιοχές είναι έργο του σχολείου να παράσχει γνώση. Και είναι εξάλλου στο χώρο του σχολείου που το παιδί μαθαίνει να ζει μέσα στην κοινωνία των ομοίων του, έξω από το στεγανό περιβάλλον της οικογένειας». (Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού, Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 57).

Ένας παιδαγωγός θεωρεί απαραίτητους τόσο τους γονείς όσο και τον Παιδικό Σταθμό να μιλήσουν στο παιδί για το sex. Οι γονείς γιατί είναι πιο ευαισθητοποιημένοι στα παιδιά τους και τα γνωρίζουν καλύτερα και οι παιδαγωγοί γιατί είναι πιο εκπαιδευμένοι και περισσότερο ενημερωμένοι για το σωστό τρόπο μετάδοσης, χωρίς βέβαια αυτό να μειώνει τους γονείς.

Διαφορετικός τρόπος ενημέρωσης όμως από το σπίτι και διαφορετικός από τον Παιδικό Σταθμό, μπορεί να φέρει σε αμηχανία το παιδί αλλά και τους παιδαγωγούς απέναντι στους γονείς και το αντίθετο. Το ιδανικό θα ήταν να υπάρχει ένας διάλογος μεταξύ γονιών και παιδαγωγών ώστε να υπάρξει και πιο σωστή ενημέρωση για το παιδί. Με το να έχουν διάλογο γονείς και παιδαγωγοί πετυχαίνουν μια πιο εύστοχη ενημέρωση χωρίς να δημιουργούν προβλήματα στην ψυχολογία του παιδιού.

Στο σημείο αυτό ο Μπερζ έχει να πει ότι «όταν η οικογένεια έχει παίζει όπως πρέπει το ρόλο της στο ατομικό πεδίο τίποτα δεν εμποδίζει να γίνει στο σχολείο μια πιο επιστημονική ενημέρωση. Ποιες αντιρρήσεις θα μπορούσε να προβάλει κανείς αν η πρώτη περίοδος της σεξουαλικής ενημέρωσης, με τις συναισθηματικές και ηθικές επιπτώσεις της, έχει ήδη συμπληρωθεί χάρη στις φροντίδες προσεκτικών γονέων ; Το παιδί έχει κάνει πια κτήμα του ότι ουσιαστικά μπορεί να μάθει σχετικά με τη σεξουαλικότητα. Του απομένει να βάλει σε τάξη τις γνώσεις του και κατά κάποιο τρόπο, να τις ολοκληρώσει εναρμονίζοντάς τις στην κοινωνική ζωή» (Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 56).

Μια παιδαγωγός θεωρεί ότι κάθε πρόσωπο είναι κατάλληλο με την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει ειλικρίνεια στις απαντήσεις του. Η παιδαγωγός αυτή θεωρεί την ειλικρίνεια απαραίτητη γιατί όταν δίνονται στο παιδί αντιφατικές απαντήσεις ορισμένα παιδιά δοκιμάζουν κυρίως ένα αίσθημα σαν να έχουν να κάνουν με κάτι απαγορευμένο που δεν πρέπει να επιχειρήσουν να περάσουν, αλλά συμπεραίνουν μέσα στο εσώτατο είναι τους, πως δεν πρέπει απλούστατα να εμπιστεύονται τους μεγάλους και πως δεν μπορεί ποτέ κανείς να μιλήσει στα σοβαρά μαζί τους, κι άλλα πάλι πως πρέπει να αποκρύπτουν προσεχτικά από τους γονείς ότι μαθαίνουν απ' την άλλη πηγή.

Καθένας όμως που απαντά στο παιδί με ειλικρίνεια δεν σημαίνει ότι είναι και ο καταλληλότερος, γιατί μπορεί να μη γνωρίζει την ιδιαιτερότητα του χαρακτήρα του παιδιού και τις ευαισθησίες του.

Κανένας παιδαγωγός δεν πιστεύει ότι η μητέρα είναι αυτή που πρέπει να μιλήσει στο κορίτσι για το sex, ενώ ο πατέρας στο αγόρι. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον Μπερζ, ο οποίος πιστεύει ότι : «Οι σεξουαλικές σχέσεις αποτελούν θέμα για το οποίο είναι προτιμότερο να μιλήσει στο παιδί εκείνος από τους γονείς του, που ανήκει στο ίδιο φύλο. Υπάρχουν πράγματα που είναι πιο φυσικό να συζητηθούν «ανάμεσα σε άντρες» ή «ανάμεσα σε γυναίκες». Έτσι διευκολύνεται η συναισθηματική ωρίμανση του παιδιού με τη συνταύτισή του με το μεγαλύτερο πρόσωπο που το κατατοπίζει. Αντίθετα η συννεοχή που θα υπήρχε τάση ν' αναπτυχθεί ανάμεσα στον πατέρα και την κόρη ή ανάμεσα στη μητέρα και στον γιό θα κινδύνευε να δημιουργήσει ένα δεσμό, που όσο αθώος κι αν ήταν θα μπορούσε να παρεμποδίσει την κανονική λειτουργία των ψυχολογικών μηχανισμών που είναι απαραίτητοι για τη διεργασία μιας ώριμης καθαρά διαφοροποιημένης από σεξουαλική άποψη διαπαιδαγώγησης.

Αυτό δεν σημαίνει καθόλου εξάλλου, ότι ο γονέας του άλλου φύλου θα πρέπει να απέχει συστηματικά από κάθε συζήτηση ή υπαινιγμό πάνω σ' αυτά τα ζητήματα» (Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 44).

Η άποψη του Μπερζ είναι σύμφωνη με τη δική μας άποψη ότι είναι προτιμότερο να μιλήσει στο παιδί ο γονέας του ίδιου φύλου χωρίς όμως να απέχει από τη συζήτηση ο γονέας του αντίθετου φύλου.

Επίσης κανένας παιδαγωγός δεν θεωρεί κατάλληλους για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση τον παππού και τη γιαγιά. Σίγουρα είναι τα πιο ανααρμόδια πρόσωπα να μιλήσουν στα παιδιά γι' αυτό το θέμα. Επειδή βασίζονται σε απαρχαιωμένες αντιλήψεις και έχουν την πεποίθηση ότι τα παιδιά δεν πρέπει να γνωρίζουν τίποτα γι' αυτά τα θέματα και κυρίως μάλιστα σ' αυτή την ηλικία. Την άποψη αυτή επιβεβαιώνει ο Μπερζ ο οποίος υποστηρίζει «ότι δεν υπάρχουν στις μέρες μας πολλοί σαν κι εκείνη την απαίσια γιαγιά που η απάντησή της στην ερώτηση της εγγονής της για το πώς έρχονται τα μωρά ήταν δύο γερά χαστούκια : «Ένα καλοαναθρεμένο κοριτσάκι δεν ασχολείται με τέτοια πράγματα». (Μπερζ : «Η σεξουαλική αγωγή του παιδιού», Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 44). Ίσως σήμερα η νοοτροπία του παππού και της γιαγιάς να έχει κάπως εξελιχθεί, η βάση όμως παραμένει η ίδια.

4.14 Πως χαρακτηρίζεται τον εαυτό σας σε σχέση με τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών;

Ανάλυση

Στο σύνολο τριάντα (30) Παιδαγωγών οι δεκατέσσερις (14), ποσοστό 47 %, χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους ελαστικό. Δέκα (10) Παιδαγωγοί χαρακτηρίζονται προοδευτικοί, ποσοστό 33 %, ενώ έξι (6) Παιδαγωγοί, ποσοστό 20 %, είναι ένας συνδυασμός όλων των προηγούμενων. Κανένας Παιδαγωγός, ποσοστό 0 %, δεν χαρακτηρίζεται συντηρητικός ή αυταρχικός.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί (47 %), χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους ελαστικό σε σχέση με τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Οι παιδαγωγοί αυτοί αναγνωρίζουν ότι η ελαστική συμπεριφορά και το δημοκρατικό στυλ, δημιουργεί στα παιδιά πρωτοβουλία και ανεξαρτησία. Όταν λέμε βέβαια δημοκρατικό πνεύμα εννοούμε ευγένεια, αναγνώριση, κατανόηση, φιλική διάθεση, εκ μέρους των παιδαγωγών.

Μια ήρεμη στάση, γεμάτη καλοσύνη και κατανόηση εκ μέρους της Παιδαγωγού είναι η καλύτερη εγγύηση της συναισθηματικής ισορροπίας του μικρού παιδιού. Αυτή χαλινάγει τις επιθετικές αντιδράσεις και τις αταξίες.

Πρέπει να γνωρίζουν όμως οι παιδαγωγοί ότι όλα πρέπει να γίνονται με μέτρο. Η ασυδοσία του «ΝΑΙ» έχει καταστρεπτικά αποτελέσματα γιατί καλλιεργεί των εγωκεντρισμό και απαιτητικότητα του παιδιού να τα θέλει όλα δικά του.

Λιγότεροι παιδαγωγοί (33 %) θεωρούν ότι είναι προοδευτικοί στη συμπεριφορά τους απέναντι στα παιδιά.

Οι παιδαγωγοί αυτοί πιστεύουν ότι μια υπερβολική δέσμευση στις εκδηλώσεις του νηπίου προκαλεί εκτός των άλλων, εκρήξεις θυμού και τάσεις εκδικητικότητας, κακότητας και επιθετικότητας. Η δε νηπιαγωγός δεν πρέπει να εκνευρίζεται ούτε ν' απαγορεύει και ν' απειλεί, αλλά ούτε και να υιοθετεί τις αχαλίνωτες ενέργειες του νηπίου, ούτε να κάνει πως δεν τις βλέπει.

Πρέπει να γνωρίζει τις παρορμήσεις και την ψυχολογία του νηπίου και να τη σέβεται. Να ικανοποιεί δε όσες δεν είναι αυθαίρετες. Μόνο έτσι θα δημιουργήσει σωστούς χαρακτήρες, αλλιώς θα φέρει την ευθύνη για τις ανωμαλίες που θα παρουσιαστούν όταν το νήπιο θα μεγαλώσει.

Η παιδαγωγός πρέπει να είναι πάντα έτοιμη να δώσει ότι βοήθεια χρειάζεται το παιδί και ποτέ να μην στέκεται εμπόδιο ανάμεσα στο παιδί και τις εμπειρίες του. Πρέπει να είναι πάντα έτοιμη να μοιραστεί τις χαρές και τις δυσκολίες που δοκιμάζει το νήπιο. Γι' αυτό όταν κλιθεί απ' αυτό για συμμετοχή, να ανταποκρίνεται πρόθυμα και σωστά.

Καμία παιδαγωγός δεν χαρακτηρίζει τον εαυτό της αυταρχικό. Γιατί είναι αποδεδειγμένο ότι αν θέλουμε να δημιουργήσουμε ψυχικά υγιή άτομα, πρέπει να ενισχύσουμε τις κοινωνικές παρορμήσεις του νηπίου σ' όλες τις δραστηριότητές του. Με κανένα τρόπο δεν επιτρέπεται να καταπιεστεί ο δυναμισμός του παιδιού πέρα απ' το επιτρεπτό όριο, για να μην βλαφτεί η κοινωνική εξέλιξη του ατόμου αφού σ' όλους είναι γνωστό ότι η υπερβολή φτάνει στο αντίθετο από το σκοπό μας.

Η κοινωνικοποίηση δεν πρέπει να στηρίζεται ποτέ στην απαγόρευση. Ότι απαγορεύεται ρητά, δογματικά, εγωϊστικά κρύβει μέσα του την παρακοή. Ποτέ δεν πρέπει ο παιδαγωγός να τρέμει το κακό που μπορεί να συμβεί, γιατί τότε θα είναι όλο άρνηση που θα έχει σαν συνέπεια να κάνει κακό όχι μόνο στη φυσιολογική ανάπτυξη του νηπίου, αλλά και στη δική της ψυχή.

Κανένας παιδαγωγός πάλι δεν χαρακτηρίζει τον εαυτό του συντηρητικό γιατί γνωρίζουν ότι με το να είναι συντηρητικοί και να ζητούν τυφλή υπακοή από τα παιδιά, καταφέρνουν να πάρουν τελικά αυτό που ζητούν, αλλ' αποτυχαίνουν σε όλα τ' άλλα. Δεν έχουν εξηγήσει στα παιδιά την πραγματική αιτία των όσων συμβαίνουν γύρω τους. Δεν τα σέβονται σαν ξεχωριστές προσωπικότητες με τις δικές τους ανάγκες και τα δικά τους συναισθήματα. Με αυτόν τον τρόπο γίνονται περισσότερο τύραννοι, παρά καλοπροαίρετοι σύμβουλοι και οδηγοί, αναγκάζονται τα παιδιά να υποτάσσονται μόνο σε διαταγές και όχι να μπορούν μόνοι τους να σκέφτονται σωστά και ν' αποφασίζουν για τον εαυτό τους ή οδηγώντας τα στην επανάσταση, χάνοντας τη συναισθήση ότι είναι μέλη μιας ομάδας.

Αρκετοί παιδαγωγοί δεν δίνουν ένα συγκεκριμένο τύπο συμπεριφοράς αλλά συνδυάζουν τους διάφορους τύπους ανάλογα με την περίπτωση. Δεν γνωρίζουν αυτοί οι Παιδαγωγοί ότι με το είδος αυτό της συμπεριφοράς που ποικίλει μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση στο παιδί.

4.15 Ποιοι είναι οι παράγοντες που δυσκολεύουν τη συνεργασία των παιδαγωγών – γονέων

Ανάλυση

Δήλωσαν σαν πρώτο λόγο :

Δόθηκαν από τους παιδαγωγούς έντεκα (11) απαντήσεις, ποσοστό 37 %, οι οποίοι θεωρούν την άγνοια των γονέων γύρω από το παιδαγωγικό έργο ως πρώτο παράγοντα δυσκολίας.

Δόθηκαν από τους παιδαγωγούς εννέα (9) απαντήσεις, ποσοστό 30 %, οι οποίοι θεωρούν τη διαφορά των γονέων ως προς τον παράγοντα δυσκολίας στη συνεργασία μεταξύ τους.

Δόθηκαν από τους παιδαγωγούς έξι (6) απαντήσεις, ποσοστό 20 %, οι οποίοι θεωρούν την έλλειψη χρόνου τον κυριότερο λόγο που δυσκολεύει τη συνεργασία τους.

Δόθηκε από έναν (1) παιδαγωγό μία (1) απάντηση, ποσοστό 3 %, ο οποίος θεωρεί την παρέμβαση των γονέων στις αρμοδιότητές του το κυριότερο λόγο δυσκολίας.

Δόθηκαν από τους παιδαγωγούς τρεις (3) απαντήσεις, ποσοστό 10 %, οι οποίοι θεωρούν ότι ο κυριότερος λόγος δυσκολίας οφείλεται στο ότι οι γονείς έχουν άλλου είδους προσδοκίες γύρω από το έργο των παιδαγωγών.

Δήλωσαν σαν δεύτερο λόγο :

Οι παιδαγωγοί έδωσαν έντεκα (11) απαντήσεις, ποσοστό 35 %, οι οποίοι θεωρούν την άγνοια των γονέων σαν δεύτερο παράγοντα δυσκολίας στη συνεργασία τους.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν εννέα (9) απαντήσεις, ποσοστό 30 %, οι οποίοι θεωρούν την διαφορά των γονέων ως δεύτερο παράγοντα δυσκολίας στη συνεργασία τους.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, ποσοστό 10 %, οι οποίοι θεωρούν την έλλειψη χρόνου και από τη δική τους πλευρά αλλά και από τη πλευρά των γονιών ως δεύτερο παράγοντα δυσκολίας στη συνεργασία τους.

Ένας (1) παιδαγωγός έδωσε μία (1) απάντηση, ποσοστό 3 %, ο οποίος θεωρεί ως δεύτερο παράγοντα δυσκολίας την παρέμβαση των γονιών στις αρμοδιότητες των παιδαγωγών.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν πέντε (5) απαντήσεις, ποσοστό 15 %, οι οποίοι θεωρούν την διαφορά των γονέων ως δεύτερο παράγοντα δυσκολίας το ότι οι γονείς έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο τους.

Δήλωσαν σαν τρίτο λόγο :

Οι παιδαγωγοί έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, ποσοστό 10 %, οι οποίοι θεωρούν την άγνοια των γονέων ως τρίτο παράγοντα δυσκολίας.

Ένας παιδαγωγός έδωσε μία (1) απάντηση, ποσοστό 3 %, ο οποίος θεωρεί την διαφορά των γονέων ως τρίτο παράγοντα δυσκολίας στη συνεργασία γονέων – παιδαγωγών.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν έξι (6) απαντήσεις, ποσοστό 20 %, οι οποίοι θεωρούν την έλλειψη του χρόνου τόσο από την πλευρά των ιδίων όσο και από την πλευρά των γονέων ως τρίτο παράγοντα δυσκολίας.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν τρεις (3) απαντήσεις, ποσοστό 10 %, οι οποίοι θεωρούν ως τρίτο παράγοντα δυσκολίας το ότι οι γονείς παρεμβαίνουν στις αρμοδιότητές τους.

Οι παιδαγωγοί έδωσαν πέντε (5) απαντήσεις, ποσοστό 15 %, οι οποίοι θεωρούν ως τρίτο παράγοντα δυσκολίας το ότι οι γονείς έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο τους.

Ενώ δώδεκα (12) παιδαγωγοί, ποσοστό 40 %, δεν έδωσε τρεις (3) προτιμήσεις.

Ένας (1) παιδαγωγός, ποσοστό 3 %, έδωσε άλλη απάντηση υποστηρίζοντας ότι πιστεύει στην καλή διάθεση τόσο των παιδαγωγών όσο και των γονέων.

Ερμηνεία

Δεν υπάρχει κανείς σήμερα που να μην αναγνωρίζει την ανάγκη της συνεργασίας του Παιδικού Σταθμού και της οικογένειας, μιας συνεργασίας στενής και όσο γίνεται πιο εγκάρδιας.

Αρκετοί παιδαγωγοί υποστηρίζουν ότι η δυσκολία της συνεργασίας βρίσκεται στην άγνοια των γονιών γύρω από το παιδαγωγικό έργο. Οι γονείς αυτοί κρατούν μια στάση παθητική απέναντι στους παιδαγωγούς και στο έργο που προσφέρουν.

Στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό μόνο για μια απλή φύλαξη, χωρίς να δείχνουν το παραμικρό ενδιαφέρον για την εκπαίδευση που προσφέρουν οι παιδαγωγοί στα παιδιά τους. Μια συνομιλία όμως με τους παιδαγωγούς σχετικά με το παιδί θα βοηθήσει τους γονείς να πλουτίσουν τις γνώσεις τους γύρω από το παιδί και να συγκρίνουν τη συμπεριφορά του παιδιού στο οικογενειακό περιβάλλον και στον Παιδικό Σταθμό.

Αρκετοί επίσης είναι οι παιδαγωγοί, που πιστεύουν ότι οι γονείς αδιαφορούν και δεν συμμετέχουν σε καμιά εκδήλωση στον Παιδικό Σταθμό κι ακόμα ούτε συζητούν με την παιδαγωγό προσωπικά για θέματα που αφορούν το παιδί τους

Οι γονείς που αδιαφορούν δεν γνωρίζουν ότι με το να έχουν συχνή επαφή με τους παιδαγωγούς, θα μάθουν να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα μέτρα και τα σωστά ερεθίσματα για τη σωστή ανάπτυξη του παιδιού τους. Απέναντι σ' αυτή την αδιαφορία οι παιδαγωγοί δεν πρέπει να κρατήσουν αρνητική στάση αλλά να πλησιάσουν τους γονείς όσο μπορούν περισσότερο για μια φιλική συνεργασία.

«Οι παιδαγωγοί μπορούν να βρουν λύσεις διοργανώνοντας συγκεντρώσεις γονέων γιατί όπως ξέρουμε όταν ο ίδιος ο Παιδικός Σταθμός προτείνει τη συνεργασία οι περισσότεροι γονείς πηγαίνουν. Με αυτό τον τρόπο γονείς και παιδαγωγοί συζητούν και δημιουργείται ένα χαρούμενο κλίμα κατάλληλο για αμοιβαία κατανόηση. Η παιδαγωγός πρέπει να εφαρμόζει όσους τρόπους ξέρει για να μπορέσει να πραγματοποιήσει αυτή τη συνεργασία».

Λίγοι παιδαγωγοί υποστηρίζουν ότι η δυσκολία συνεργασίας με τους γονείς οφείλεται στην έλλειψη χρόνου και από τις δύο πλευρές. Πάντα υπάρχουν γονείς που δεν έρχονται λόγω έλλειψης χρόνου, χωρίς να γνωρίζουν ότι αυτοί έχουν μεγαλύτερη ανάγκη για βοήθεια.

Η παιδαγωγός όμως δεν πρέπει να εγκαταλείπει αυτούς τους γονείς αλλά να τους δώσει ερεθίσματα για συνεργασία. Οι γονείς πρέπει να ενδιαφερθούν γενικότερα για το θεσμό της προσχολικής αγωγής επειδή αυτή η περίοδος

της ζωής των παιδιών είναι σημαντική για το σχηματισμό της προσωπικότητάς τους.

Πρέπει γονείς και παιδαγωγοί να συγχρονίσουν τις προσπάθειές τους για τη βελτίωση της ποιότητας του Παιδικού Σταθμού και τις υπηρεσίες που προσφέρει. Η Νηπιαγωγική σχετικά : «Από τη νηπιαγωγό εξαρτάται κυρίως η δημιουργία επαφής με την οικογένεια. Πρέπει η νηπιαγωγός να έχει υπόψη της ότι με άλλες οικογένειες είναι εύκολη αυτή η επαφή, με μερικές άλλες δυσκολότερη» (Κυριαζοπούλου – Βαληνάκη : «Νηπιαγωγική», Εκδ. «Copyright», 1977, Αφοί Βλάσση, τ. 2^{ος}, σελ. 301).

Λίγοι επίσης παιδαγωγοί πιστεύουν ότι οι γονείς έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο των παιδαγωγών.

Οι παιδαγωγοί όμως πρέπει να έρθουν σε επαφή με τους γονείς, ώστε και οι γονείς να πάρουν ενεργό μέρος στη ζωή του Παιδικού Σταθμού, και να καταλάβουν καλύτερα την οργάνωση και τις ανάγκες του, έχοντας την ευκαιρία να γνωρίσουν όλα τα πρόσωπα που ασχολούνται με το παιδί τους, συζητώντας τα προβλήματα της παιδικής ηλικίας και βρίσκοντας λύσεις γι' αυτά.

Ελάχιστοι παιδαγωγοί θεωρούν σαν παράγοντα δυσκολίας το ότι παρεμβαίνουν οι γονείς στις αρμοδιότητές τους. Οι παιδαγωγοί ίσως δεν αναγνωρίζουν ότι ωφελούνται οι ίδιοι από την επαφή τους με την οικογένεια. Η έμφυτη ικανότητα των γονέων και η αγάπη τους για το παιδί τους, τους κάνει να μαντέψουν πολλά πράγματα που ξεφεύγουν απ' τους άλλους και υπάρχουν γονείς εξαιρετικοί που ξέρουν πως πρέπει να συμπεριφέρονται στα παιδιά τους. Γι' αυτό οι παιδαγωγοί πρέπει να δίνουν την ευκαιρία στους γονείς να εκφράσουν τις απόψεις του έστω κι αν αυτοί δεν τις εφαρμόσουν.

Έχουν υποχρέωση να δείξουν στους γονείς ότι ο Παιδικός Σταθμός τους προσφέρει δυνατότητες για συνεργασία στα θέματα της αγωγής των παιδιών τους. Πρέπει να τους δώσει να καταλάβουν ότι αυτοί έχουν τις κατάλληλες γνώσεις που με τη συνεργασία των γονέων θα βοηθήσουν το παιδί να κοινωνικοποιηθεί ομαλά.

Ένας παιδαγωγός υποστηρίζει ότι πρέπει να υπάρχει καλή διάθεση και από τις δύο πλευρές. Βασικός σκοπός της συνεργασίας είναι η αποκατάσταση σχέσεων με τους γονείς. Οι σχέσεις αυτές πρέπει να βασίζονται στην εμπιστοσύνη και στην αντίληψη ότι τόσο ο παιδαγωγός όσο και ο γονιός έχουν κοινό σκοπό, τη σωστή κοινωνικοποίηση του παιδιού.

Πιστεύουμε ότι οι περισσότεροι γονείς θέλουν να συμμετέχουν ενεργά σ' αυτή τη συνεργασία με την προϋπόθεση όμως ότι ο παιδαγωγός, θα τους κάνει να νοιώσουν άνεση και να δείχνει ότι τους σέβεται και τους αγαπά.

4.16 Αναγνωρίζετε στον Παιδικό Σταθμό τη δυνατότητα να μεταδίδει μηνύματα στο παιδί σε θέματα που έχουν σχέση με: σεξουαλική διαπαιδαγώγηση θρησκευτική, πολιτική, Εθνική;

Ανάλυση

Από το σύνολο των τριάντα (30) παιδαγωγών οι είκοσι πέντε (25), ποσοστό 83%, συμφωνούν με τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό, ενώ οι πέντε (5) παιδαγωγοί, ποσοστό 17%, δεν συμφωνούν.

Είκοσι οκτώ (28) παιδαγωγοί (ποσοστό 93%) συμφωνούν με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό, ενώ οι πέντε (5) παιδαγωγοί (ποσοστό 17%) δεν συμφωνούν.

Ένας παιδαγωγός (ποσοστό 3%), συμφωνεί με την πολιτική διαπαιδαγώγηση, ενώ είκοσι ένας (21) παιδαγωγοί, (ποσοστό 70%), συμφωνούν με την εθνική διαπαιδαγώγηση, ενώ οι εννέα (9) παιδαγωγοί (ποσοστό 30%) δεν συμφωνούν.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί δεν δέχονται τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό, θεωρώντας την ίσως δευτερεύουσας σημασίας και πιστεύοντας ότι προέχουν άλλα πιο σημαντικά θέματα διαπαιδαγώγησης μέσα σ' αυτόν. Ίσως πάλι θεωρούν την οικογένεια καταλληλότερη να μιλήσει στα παιδιά για θρησκευτικά θέματα.

Με την άποψη αυτή διαφωνεί ο Χ. Παπαδόπουλος, τονίζοντας ότι: «Η ηθική και θρησκευτική αγωγή είναι απαραίτητη στο Σταθμό και ασφαλώς ανήκει στην παιδαγωγή. Έχει καθήκον να διδάξει το παιδί την ύπαρξη του Θεού και την καλοσύνη του. Χωρίς θρησκεία η καρδιά του παιδιού δεν έχει καμία κλίση προς το ηθικό». Παπαδόπουλος Χ., «Νήπιο και νηπιαγωγός», σελ. 109-110, Υπουργ. Υγείας Πρόνοιας & Κοινων. Ασφαλ., (1985) Αθήνα.

Η θρησκευτική αγωγή πρέπει ν' αποτελεί ευπρόσδεκτη άποψη της αγωγής του παιδιού, αφού μπορεί να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις του παιδιού και να προσφέρει τις βάσεις για μια ήρεμη πνευματική αντίληψη του κόσμου και της ζωής.

Ίσως πάλι αυτοί οι παιδαγωγοί θεωρούν ότι ο βαθμός της ωριμότητας του νηπίου δεν του επιτρέπει ν' αναπτύξει απόλυτα τη θρησκευτική πείρα που είναι δυνατή μόνο σε εξελιγμένες προσωπικότητες. Η θρησκευτική αγωγή ωστόσο μπορεί να επιτελείται με αφετηρία το σύνολο των νηπιακών εμπειριών και να συμβάλλει έτσι έμμεσα στην εκλέπτυνση της θρησκευτικής συμπεριφοράς των οικογενειών και των νηπίων.

Λιγότεροι παιδαγωγοί είναι αυτοί που δέχονται τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό και ασκούν τη θρησκευτική αγωγή με τη δημιουργία θρησκευτικών βιωμάτων. Σκοπός του είναι η καλλιέργεια του θρησκευτικού συναισθήματος.

Οι προσευχές, οι μεγάλες θρησκευτικές γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα, αποτελούν την εφόρμηση του «θέματος ζωής» του Παιδικού Σταθμού. Δίνουν την ευκαιρία στην παιδαγωγή για την εκμάθηση απλών προσευχών και ύμνων, για την ορθή εκτέλεση του σημείου του σταυρού, την αφήγηση απλών ιστοριών σχετικά με τη ζωή του Χριστού και την επίσκεψη των παιδιών στην εκκλησία

«Η θρησκευτική πείρα, παρουσιάζεται στο παιδί της προσχολικής ηλικίας με πολύπλοκες συναισθηματικές και πνευματικές μορφές. Η επιθυμία του παιδιού ν' αντλεί ένα αίσθημα ολικής σύνδεσης με τα πράγματα και με τα πρόσωπα είναι ολοφάνερη. Η ανάγκη εμπιστοσύνης του σε μία δύναμη μπορεί να το βοηθήσει στην κατάκτηση της αυτονομίας. Η αναζήτηση της ακρίβειας και της σταθερότητας στη ζωή, η απαίτηση να απαλύνουμε τις απογοητεύσεις του που προέρχονται από τη σύγκρουση των παιδιών με το περιβάλλον και η εξάλειψη των αισθημάτων αβεβαιότητας και αγωνίας, που δεν μπορούμε να ξεπεράσουμε με τις δικές μας δυνάμεις, μας δυσκολεύει να δράσουμε θετικά». Κυριαζοπούλου - Βαληνάκη: «Νηπιαγωγική», τόμος 3^{ος}, σελ. 253, Έκδοση Αφοί Βλάσση, (1977).

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί συμφωνούν με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό. Οι παιδαγωγοί αυτοί εκείνο που πραγματικά μπορούν να προσφέρουν είναι να προετοιμάσουν εγκαίρως τα παιδιά για την πραγματικότητα της ζωής, ώστε να μη «σοκάρονται» και να μην «αλληθωρίζουν» μυστικά όταν βλέπουν αυτά.

Αναγνωρίζουμε ρητά, ότι οι γονείς έχουν πρώτοι την ευθύνη της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών, αν και είναι φανερές οι δυσκολίες της διαπαιδαγώγησης, μέσα στο ομαδικό περιβάλλον του σχολείου, παρ' όλα αυτά όμως ο Παιδικός Σταθμός καλείται να βοηθήσει το έργο των γονέων.

Οποσδήποτε όμως είτε αν η μύηση είναι αποκλειστικό έργο της οικογένειας είτε εάν αφήσουμε στον Παιδικό Σταθμό τη δυνατότητα συμπληρωματικής διαφώτισης, όλοι συμφωνούν ότι γενικά η σεξουαλική αγωγή πρέπει να είναι καρπός της συνεργασίας οικογένειας και Παιδικού Σταθμού.

Μέσα στους κόλπους της οικογένειας, η σεξουαλική αγωγή μπορεί να παρασχεθεί με τον πιο εύκολο και δραστικό τρόπο. Αν οι γονείς έπρατταν το καθήκον τους δεν θα ετίθετο πρόβλημα σεξουαλικής αγωγής στο σχολείο. Το καθήκον τείνει παρόλα ταύτα στην ισοστάθμιση, την ανταλλαγή και την κοινωνικοποίηση γνώσεων.

«Είναι σωστό να ενδιαφερθεί το σχολείο για την διαφώτιση των παιδιών γύρω από το γενετήσιο θέμα και να τους δίνει εξηγήσεις σωστές και υπεύθυνες. Γι' αυτό και γίνονται σοβαρές προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή τα τελευταία χρόνια». Στερ Γ. : «Σταματήστε πια την άστοχη αγωγή», σελ. 344, Αφοί Βλάσση. Αυτό όμως δεν πρέπει να χρησιμεύσει σαν πρόσχημα στους γονείς για να πουν στο παιδί τους ότι «αυτά θα τα μάθει στο σχολείο».

Λίγοι είναι οι παιδαγωγοί που δεν συμφωνούν με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό. Αυτοί οι παιδαγωγοί θεωρούν ότι το καθήκον αλλά και το δικαίωμα μιας σωστής σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, στα πλαίσια της όλης αγωγής, κατά πρώτο και κύριο λόγο ανήκει στην οικογένεια.

Εκτός απ' την οικογένεια θεωρούν ότι κανένας άλλος παράγοντας δεν είναι καταλληλότερος. Ακόμα και ο Παιδικός Σταθμός δεν είναι πάντα κατάλληλος χώρος για την μύηση. Κατά βάθος οι παιδαγωγοί θέλουν ν' αποφύγουν τέτοιου είδους συζητήσεις που τους τρομάζουν. Γιατί όμως; Ασφαλώς επειδή οι ίδιοι είναι εσωτερικά «μπλοκαρισμένοι» μπροστά σε όλα τα ερωτήματα που έχουν σχέση με τη σεξουαλικότητα και επειδή ντρέπονται να συζητήσουν για «τέτοια πράγματα».

Στην πραγματικότητα όμως τα ερωτήματα των παιδιών δεν είναι άσεμνα ούτε και μπορεί να είναι γιατί το παιδί θέλει απλά μία εξήγηση, πάνω στις παρατηρήσεις που κάνει στο κάθε στάδιο της εξέλιξής του.

«Η διαφώτιση απ' το σχολείο επιτυγχάνεται όταν γίνεται σ' ένα έδαφος προετοιμασμένο απ' την οικογένεια. Μεγάλη είναι η βοήθεια την οποία μπορεί και οφείλει να προσφέρει το σχολείο για την κάθαρση» του παιδιού απ' τις εικόνες του δρόμου, του κινηματογράφου και από οποιοδήποτε επίδραση.

Όταν λέμε σχολείο, εννοούμε ολόκληρο το περιβάλλον των δασκάλων, μαθητών, την ατμόσφαιρα γενικά. Μεγαλύτερη σημασία έχει κι εδώ η δημιουργία κλίματος. Είναι το θάρρος του παιδαγωγού να μιλήσει να πει μια φράση στη δεδομένη κατάλληλη στιγμή. Η συνηθισμένη διδασκαλία προσφέρεται σ' όλες τις μορφές μιας αργής και διακριτικής σεξουαλικής αγωγής». Ασιώτη: «Το παιδί και η σεξουαλική διαφώτιση», σελ.126-127.

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί δεν συμφωνούν με την πολιτική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό, χωρίς να γνωρίζουν ότι είναι υποχρέωσή τους να μάθουν στα παιδιά πως λειτουργεί η δημοκρατία και πως κερδήθηκε και τι κόπους χρειάζεται για να κερδίζεται κάθε μέρα, καθώς οι άνθρωποι και οι καταστάσεις μεταβάλλονται.

Οι συνθήκες που ευνοούν την εξέλιξη του ατόμου θεωρούνται εποικοδομητικές και για την προώθηση της ζωής της ομάδας. Αυτή είναι μια μεγάλη ευκαιρία για τους παιδαγωγούς να διδάξουν τη δημοκρατία. Όμως πολλές απ' αυτές τις ευκαιρίες, τις θυσιάζουν για άλλες που τις θεωρούν πιο σημαντικές.

«Οι παιδαγωγοί πρέπει να βρουν τρόπους που να διαμορφώνουν τη δημοκρατική συνείδηση των παιδιών. Πρέπει να κάνουν χρήση των επεισοδίων της καθημερινής ζωής κάθε φορά που τους δίνεται η ευκαιρία, να κάνουν επιλογή συμπεριφοράς αλλά και να ερευνούν τις συνέπειες της θα πρέπει να δώσουν ευκαιρίες στα παιδιά να δοκιμάζουν νέες μορφές συμπεριφοράς που τους αρέσουν και να βοηθήσουν να μελετήσουν αυτή τη συμπεριφορά αλλά και να τη συζητήσουν μεταξύ τους». Κυριαζόπουλου - Βαληνάκη: «Νηπιαγωγική», Τόμος 3^{ος}, σελ.263, Έκδοση Αφοι Βλάσση (1977).

Ένας παιδαγωγός συμφωνεί με την πολιτική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό, επειδή γνωρίζει ότι ο Παιδικός Σταθμός είναι απαραίτητο να ενεργήσει για να βρει τη βάση της ηθικής αγωγής αλλά και της δημοκρατικής ζωής.

Πιστεύουμε πως όλοι μας μπορούμε στο σπίτι, στον Παιδικό Σταθμό και στην κοινωνία να κάνουμε πολλά για να βοηθήσουμε τους εαυτούς μας αλλά και τα παιδιά να παίξουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής συνείδησης.

Βοηθώντας οι παιδαγωγοί τα παιδιά ν' αναπτύξουν αίσθημα ευθύνης μπορούν να τα βοηθήσουν να διακρίνουν καταστάσεις και να μάθουν ποιες είναι οι ευθύνες του καθενός.

Μία παιδαγωγός με ευαισθησία θα θελήσει να προσθέσει και να εμπλουτίσει στα παιδιά την έννοια της ελευθερίας. Μαθαίνοντας το παιδί στην πράξη την έννοια της ελευθερίας σέβεται και την ελευθερία των άλλων.

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί συμφωνούν με την εθνική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό. Δίνονται πολλές ευκαιρίες για τέτοιου είδους διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό, όπως είναι οι εθνικές εορτές. Το παιδί συμμετέχοντας στον εορτασμό των εθνικών εορτών μαθαίνει ορισμένα πράγματα για τους προγόνους του και τον τρόπο της ζωής τους εξοικειώνεται με τα έθιμα και τις παραδόσεις του τόπου του.

Αρχίζει να νιώθει ότι αποτελεί μέρος ενός μεγαλύτερου κοινωνικού συνόλου, ότι ανήκει κάπου, πράγμα που αποτελεί έναν από τους κυριότερους σκοπούς του Παιδικού Σταθμού και βοηθάει στην κοινωνική προσαρμογή του παιδιού.

Καθώς το παιδί μαθαίνει για τα έθιμα και τους θεσμούς που συνδέονται με τις γιορτές αποκτά μια αντίληψη για την ιδιοκτησία, μαθαίνει ότι μπορεί οι άνθρωποι να διαφέρουν στο χρώμα κ.α.

Λιγότεροι παιδαγωγοί δεν συμφωνούν με την εθνική διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό, θεωρώντας την δευτερεύουσας σημασίας μπροστά σε άλλα θέματα πιο σημαντικά. Ίσως ακόμη να πιστεύουν ότι τα παιδιά είναι πολύ μικρά ώστε να κατανοήσουν θέματα εθνικά και ότι δεν υπάρχει ο κατάλληλος τρόπος εισαγωγής τους στην εθνική αγωγή, θεωρούν ότι αν μιλήσουν στα παιδιά γι' αυτό το θέμα, τους προσφέρουν έτοιμη γνώση, που δεν έχει τίποτα να προσφέρει στην εξέλιξή τους.

4.17 Τι κάνετε όταν τα μηνύματα που μεταδίδουν οι γονείς στο παιδί είναι αντίθετα μ' αυτά που μεταδίδετε εσείς στον Παιδικό Σταθμό;

Ανάλυση

Από το σύνολο τριάντα (30) παιδαγωγών, οι είκοσι τρεις (23), (ποσοστό 75%), σε περίπτωση διαφορετικών μηνυμάτων συζητούν το θέμα με τους γονείς, ενώ επτά (7) παιδαγωγοί, (ποσοστό 25%), συζητούν με το παιδί υποστηρίζοντας ότι υπάρχουν πολλές απόψεις. Κανένας παιδαγωγός δεν κάνει παρατήρηση στους γονείς, ούτε συζητάει με το παιδί, υποστηρίζοντας τη δική του άποψη. Κανένας πάλι δεν αφήνει το θέμα να ξεχαστεί.

Ερμηνεία

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί, όταν τα μηνύματα είναι διαφορετικά μεταξύ γονιών - παιδαγωγών, συζητούν το θέμα με τους γονείς. Ο καλύτερος τρόπος και από τους πιο αποτελεσματικούς είναι να συζητούν γονείς και παιδαγωγοί κάθε φορά που οι δύο επιθυμούν να δώσουν λύσεις σε κάποιο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν στα θέματα αγωγής του παιδιού.

Οι παιδαγωγοί αν έχουν καταλάβει τη σημασία του ρόλου των γονέων στην εκπαίδευση του νηπίου, θα συνεργαστούν ενεργητικά μαζί τους, ώστε ο παιδαγωγικός ρόλος του Παιδικού Σταθμού να συμπληρωθεί απ' αυτή τη στενή συνεργασία, προς το συμφέρον της κοινωνικής ένταξης του παιδιού στην κοινωνία.

Λίγοι παιδαγωγοί σε περίπτωση διαφορετικών μηνυμάτων συζητούν με το παιδί, λέγοντας ότι υπάρχουν απόψεις. Το παιδί ανήκει πρώτα στην οικογένεια που θα του δώσει τις πρώτες εμπειρίες και θ' αναπτύξει κοινωνικά την προσωπικότητά του απ' τις επιδράσεις που δέχεται από το σπίτι του. Ο σωστότερος τρόπος θα ήταν να συζητήσουν γονείς και παιδαγωγοί το θέμα βρίσκοντας την πιο σωστή λύση, που θα ήταν αποδεκτή και από τις δύο πλευρές.

Κανένας παιδαγωγός δεν πιστεύει ότι όταν υπάρχουν διαφορετικά μηνύματα στο σπίτι και στον Παιδικό Σταθμό πρέπει να κάνουν παρατήρηση στους γονείς. Οι παιδαγωγοί πιστεύουν ότι η οικογένεια έχει τις δυνατότητές της, τις δυσκολίες της, τα δικαιώματα και τα καθήκοντά της.

Έτσι θεωρούν, ότι η παρατήρηση δεν είναι ο τρόπος που θα δώσει λύση στο πρόβλημα και ότι δεν θα βοηθήσει στη σωστή συνεργασία μαζί τους. Άλλωστε είναι γνωστό ότι η παρατήρηση όταν δεν γίνεται με το σωστό τρόπο μπορεί να λύσει την αντίδραση των γονιών και την μεγαλύτερη απομάκρυνσή τους.

Κανένας παιδαγωγός δεν θεωρεί σωστό να επιβάλλει τη δική του άποψη στο παιδί, υποστηρίζοντας ότι αυτή είναι η πιο σωστή. Με το να υποστηρίζει τη δική του άποψη και να προσπαθεί να την περάσει στο παιδί έρχεται σε σύγκρουση με τους γονείς. Άλλωστε αυτός είναι ένας αντιδημοκρατικός τρόπος συμπεριφοράς που δεν συμφωνεί με τις αρχές της νέας Παιδαγωγικής.

Κανένας παιδαγωγός δεν αδιαφορεί με το ν' αφήνει το θέμα να ξεχαστεί. Η αδιαφορία δεν λύνει το πρόβλημα όσο η συζήτηση και η συνεργασία.

5. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ - ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Γενικές παρατηρήσεις στις απόψεις των γονέων

Θέσαμε δέκα επτά (17) ερωτήματα για να γνωρίσουμε τις απόψεις των γονέων πάνω σε κάποια θέματα που αφορούν την κοινωνικοποίηση των παιδιών τους και τα οποία οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 76%), στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή βοηθά το περιβάλλον του Σταθμού στην κοινωνικοποίησή του.

Σχετικά με τον έλεγχο στις πράξεις του παιδιού οι γονείς, (ποσοστό 80%), πιστεύουν ότι πρέπει ν' ασκείται έλεγχος στις πράξεις του, τόσο όσο και στον Παιδικό Σταθμό. Σε περίπτωση που οι πράξεις του παιδιού ξεπερνούν κάποια όρια οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 49%), παρεμβαίνουν κεντρίζοντας το φιλότιμό του.

Οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 62%), παρέχουν κίνητρα στο παιδί που ν' αφορά τη θρησκεία.

Οι γονείς, (ποσοστό 79%), δεν πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια, ενώ σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών θα προτιμούσαν, (ποσοστό 90%), να συνεχίσει τις σπουδές του όποιο παιδί έχει τις περισσότερες ικανότητες. Εδώ χρησιμοποιήσαμε δύο (2) ερωτήσεις για να δούμε τις απόψεις και τις αντιλήψεις των γονέων σχετικά με την ισότητα των δύο φύλων.

Συγκρίνοντας τ' αποτελέσματα των απαντήσεων, βλέπουμε ότι στην πρώτη ερώτηση ένα ποσοστό 79% δεν πιστεύει ότι πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια. Ενώ ένα ποσοστό 15% πιστεύει σε διαφορετική συμπεριφορά.

Αντίθετα στην δεύτερη ερώτηση ένα ποσοστό 90% απάντησαν ότι θα συνέχιζε τις σπουδές του όποιο παιδί είχε τις περισσότερες ικανότητες ή δεν θα εξαιρούσαν κανένα, ποσοστό 10%.

Δηλαδή κανένας απ' τους γονείς δεν κάνει διάκριση ανάμεσα στα δύο φύλα. Απ' τα αποτελέσματα των δύο απαντήσεων βλέπουμε ότι ένα ποσοστό 21% δίνει αντιφατικές απαντήσεις.

Η όλη στάση της αγωγής οφείλει να στρέφεται στο να δημιουργεί αληθινούς άνδρες και αληθινές γυναίκες. Πολλά προβλήματα στην εποχή μας δεν θα υπήρχαν, εάν η αγωγή πετύχαινε σ' αυτό το σημείο. Οι γονείς εδώ παίζουν σημαντικό ρόλο σαν πρότυπα. Ανάμεσά τους εξελίσσεται το παιδί και μαθαίνει να βρίσκει τη θέση του.

Το να είναι οι γονείς αληθινοί άνδρες και γυναίκες, το ν' αποτελούν αρμονικό ζευγάρι είναι πολύ περισσότερο σημαντικό για το μέλλον του παιδιού απ' όλες τις διδασκαλίες, οι οποίες θα είναι χωρίς αποτέλεσμα, εάν η εικόνα που του παρουσιάζουν για να ταυτιστεί μ' αυτούς βρίσκεται σε διαφωνία. Συχνά, στην προβληματική συμπεριφορά του παιδιού σε γενετήσια θέματα, βρίσκουμε την έλλειψη ισορροπίας των γονέων.

Ολόκληρη η αγωγή του κοριτσιού οφείλει να καλλιεργεί τον συναισθηματικό του πλούτο και να έχει για στόχο το τέλειο εκείνο γυναικείο πρότυπο, που τόση ανάγκη έχει σήμερα ο πολιτισμός. Η αγωγή εξάλλου θα πρέπει να βοηθήσει την εξέλιξη του αγοριού στον αληθινό άντρα, ο οποίος θα θέτει την δύναμή του στην υπηρεσία της δημιουργίας και της προόδου.

Οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 50%), θεωρούν ότι τα παιδιά είναι ακόμα πολύ μικρά για να γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας, ενώ σε άλλη ερώτηση, (ποσοστό 57%), απαντούν ότι τα παιδιά πρέπει να συμμερίζονται την οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην οικογένεια.

Χρησιμοποιήσαμε αυτές τις δύο (2) ερωτήσεις, για να δούμε αν οι γονείς πιστεύουν ότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν για την οικονομική κατάσταση της οικογένειας.

Συγκρίνοντας τις απαντήσεις των δύο ερωτήσεων βλέπουμε ότι στην πρώτη ερώτηση ένα ποσοστό 50% δεν πιστεύει ότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας, ενώ ένα ποσοστό 45% επιθυμεί να γνωρίζουν τα παιδιά τους για την οικονομική τους κατάσταση. Ποσοστό 5% υποστηρίζει ότι πρέπει να γνωρίζουν αλλά με μέτρο.

Αντίθετα στη δεύτερη ερώτηση ένα ποσοστό 57% επιθυμεί τα παιδιά τους να συμπεριφέρονται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση ενώ ποσοστό 35% διαφωνεί. Τέλος ένα ποσοστό 8% θεωρεί ότι πρέπει να γνωρίζουν αλλά χωρίς να καταπιέζονται.

Ένα ποσοστό 15% δίνει αντιφατικές απαντήσεις. Πρέπει να δίνουμε χρήματα στα παιδιά; Άλλοτε τα ποσά που ήταν στην διάθεση των παιδιών ήταν ελάχιστα. Πιστευόταν, ότι το χρήμα που αποκτάται τόσο δύσκολα και που είναι η βασική αιτία τόσης κατωτερότητας και τόσων εγκλημάτων, δεν θα 'πρεπε να μολύνει τ' αθώα χέρια των παιδιών. Όλοι οι γονείς που ενδιαφέρονται για την αγωγή των παιδιών τους δεν τους έβαζαν στα χέρια σπουδαία ποσά, παρά μόνο όταν ήθελαν να τα συνηθίσουν στην ελεημοσύνη.

Ακούμε συχνά να λένε ότι πρέπει να συνηθίσουμε από πολύ νωρίς τα παιδιά να γνωρίζουν την αξία του χρήματος. Θα ήταν προτιμότερο να ήξεραν τα παιδιά από νωρίς ότι το χρήμα δεν είναι το παν στη ζωή και ότι ο πλούτος δεν είναι ευτυχία. Είναι σωστό να δίνουμε στα παιδιά το χαρτζιλίκι τους, που να μπορούν να το χρησιμοποιήσουν όπως θέλουν, αλλά εκτός αυτού, δεν θα έπρεπε να τους δίνουμε άλλα χρήματα.

Έχει σημασία να υπενθυμίζουμε στα παιδιά ότι το χρήμα δεν είναι παντοδύναμο. Τίποτα δεν είναι πιο επικίνδυνο από το να τ' αφήσουμε ν' ακούνε ότι η αξία του ανθρώπου είναι τα χρήματα που έχει. Η αξία του ανθρώπου εξαρτάται από την συνείδηση και το χαρακτήρα του.

Οι περισσότεροι γονείς απασχολούν το παιδί τους στις ελεύθερες ώρες του με δημιουργικό παιχνίδι, συζήτηση και VIDEO - τηλεόραση. Την πρώτη θέση στις προτιμήσεις των γονέων κατέχει το δημιουργικό παιχνίδι (ποσοστό 73%).

Επίσης ποσοστό 60% από τους γονείς φροντίζουν ώστε το παιδί να γνωρίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του και προσέχουν την διατροφή του παιδιού τους σε σχέση με την ποιότητα - ποσότητα τροφής (ποσοστό 83%).

Σχετικά με την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση παιδιών προσχολικής ηλικίας, οι περισσότεροι γονείς πιστεύουν, (ποσοστό 46%), ότι τα παιδιά πρέπει να έχουν μια γενική εικόνα. Επίσης πιστεύουν ότι οι ίδιοι είναι πιο κατάλληλοι, (ποσοστό 82%), να μιλήσουν στα παιδιά για θέματα γύρω απ' τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

Οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 34%), χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους, σχετικά με τη διαπαιδαγώγηση του παιδιού τους, συντηρητικό. Πιστεύουν επίσης, (ποσοστό 58%), ότι ο κυριότερος παράγοντας δυσκολίας τους με τους παιδαγωγούς, στο να συνεργαστούν, είναι η έλλειψη χρόνου απ' τις δύο πλευρές.

Οι περισσότεροι γονείς, ποσοστό 78%, αναγνωρίζουν στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα σχετικά με τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση, ενώ ένα ποσοστό 75%, να μεταδίδει μηνύματα σχετικά με την εθνική διαπαιδαγώγηση.

Χρησιμοποιήσαμε δύο (2) ερωτήσεις για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση για να δούμε τις γνώμες και τις αντιλήψεις των γονιών γύρω απ' αυτό το θέμα.

Συγκρίνοντας τ' αποτελέσματα των απαντήσεων, βλέπουμε ότι στην πρώτη ερώτηση οι γονείς θεωρούν πιο κατάλληλους τους ίδιους, ποσοστό 82%, ενώ θεωρούν λιγότερο κατάλληλο τον Παιδικό Σταθμό, ποσοστό 5%. Αντίθετα στην δεύτερη ερώτηση οι γονείς αναγνωρίζουν στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, ποσοστό 45%, ενώ ένα ποσοστό 55% δεν του αναγνωρίζει αυτή την αρμοδιότητα.

Απ' τις απαντήσεις αυτές συμπεραίνουμε ότι οι γονείς θεωρούν κύριους αρμόδιους τους ίδιους, αλλά και ο Παιδικός Σταθμός είναι κατάλληλος για να τακτοποιήσει και να συστηματοποιήσει τις γνώσεις σχετικά με τα σεξουαλικά θέματα. Γι' αυτό πρέπει η προσωπικότητα των γονέων να είναι τέτοια, ώστε με συνείδηση της ευθύνης που έχουν και με γνώση των σχετικών προβλημάτων, να φροντίσουν ν' αντιμετωπίσουν το έργο τους με επιτυχία. Αφού το παιδί πάρει απ' το σπίτι του τις βασικές γνώσεις σχετικά με τα σεξουαλικά θέματα, τότε οπωσδήποτε ο Παιδικός Σταθμός οφείλει να προσθέσει στην οικογενειακή διαπαιδαγώγηση μια συμπληρωματική διαπαιδαγώγηση στη συνεργασία οικογένειας και Παιδικού Σταθμού. Και η διαπαιδαγώγηση στον Παιδικό Σταθμό επιτυγχάνεται όταν γίνεται σ' ένα έδαφος προετοιμασμένο απ' την οικογένεια.

Σε περίπτωση διαφορετικών μηνυμάτων οικογένειας και Παιδικού Σταθμού, οι γονείς, (ποσοστό 48%), συζητούν το θέμα με τη δασκάλα ή επίσης, (ποσοστό 47%), συζητούν το θέμα με το παιδί προσπαθώντας να του δείξουν ότι υπάρχουν πολλές απόψεις πάνω στο θέμα.

5.2 Γενικές παρατηρήσεις στις απόψεις των παιδαγωγών

Χρησιμοποιήσαμε δέκα επτά (17) ερωτήσεις για να δούμε τις απόψεις των παιδαγωγών πάνω σε κάποια θέματα που αφορούν την κοινωνικοποίηση των παιδιών.

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί, (ποσοστό 67%), πιστεύουν ότι ο κυριότερος λόγος που στέλνουν οι γονείς τα παιδιά στον Παιδικό Σταθμό είναι επειδή εργάζονται. Όσον αφορά τον έλεγχο πιστεύουν (ποσοστό 40%) ότι πρέπει να υπάρχει και στο σπίτι και στον Παιδικό Σταθμό. Όταν οι πράξεις του παιδιού στον Παιδικό Σταθμό ξεπερνούν κάποια όρια, παρεμβαίνουν (ποσοστό 54%) κεντρίζοντας το φιλότιμο του παιδιού ή στερώντας το αγαπημένο του παιχνίδι.

Παρέχουν κίνητρα στο παιδί σχετικά με τη θρησκεία (ποσοστό 83%). Δεν πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια (ποσοστό 97%).

Σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών θα πρότειναν στους γονείς (ποσοστό 97%) να συνεχίσει τις σπουδές του, όποιο παιδί έχει τις περισσότερες ικανότητες.

Χρησιμοποιήσαμε δύο ερωτήσεις (αρ. 5 & 6) που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων για να δούμε πως την αντιλαμβάνονται οι παιδαγωγοί.

Συγκρίνοντας τ' αποτελέσματα των δύο ερωτήσεων παρατηρήσαμε ότι όλοι σχεδόν οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 97%), δέχονται την ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα, ενώ ένας μόνο παιδαγωγός κάνει διάκριση ανάμεσα στις δύο πλευρές.

Πολλά προβλήματα στην εποχή μας δεν θα υπήρχαν, εάν η αγωγή μπορούσε να δημιουργήσει σωστούς άντρες και σωστές γυναίκες.

Ο ρόλος του παιδαγωγού βρίσκεται κατ' αρχήν στο να βοηθήσει το παιδί να δεχτεί ψυχολογικά το φύλο στο οποίο ανήκει φυσιολογικά. Αυτό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα ιδίως για το κορίτσι, που πολύ συχνά δυσκολεύεται ν' αποδεχτεί και να καταλάβει το φύλο του. Οι γονείς εδώ παίζουν σημαντικό ρόλο σαν πρότυπα.

Οι σχέσεις μεταξύ των γονέων και η στάση τους γενικά απέναντι στη ζωή αποτελούν το υπόδειγμα για τη στάση του παιδιού και επηρεάζουν τις εμπειρίες του σχετικά με το γένος του. Συγκεκριμένα ο πατέρας ενσαρκώνει στα μάτια του το αντρικό πρότυπο και η μητέρα το γυναικείο. Έτσι όπως είναι αυτοί πρέπει να είναι οι άντρες και οι γυναίκες και όταν το παιδί αγαπά τους γονείς του και αισθάνεται ότι το αγαπούν και εκείνοι, εάν είναι κορίτσι θα θέλει να μοιάσει με τη μητέρα του κι εάν είναι αγόρι με τον πατέρα του.

Όσο καλύτερα οι δύο γονείς ξέρουν να παίζουν το ρόλο τους σαν άντρας και γυναίκα κι όσο καλύτερο ζευγάρι αποτελούν, τόσο καλύτερα βοηθούν και τα παιδιά τους να λύσουν τα συναισθηματικά τους προβλήματα και να επωφεληθούν απ' την οικογενειακή συνεκπαίδευση, που με τη σειρά της τόσο καλύτερα συντελείται, όσο καλύτερα κάθε παιδί διαπαιδαγωγείται ανάλογα με την ιδιαίτερη φύση του και κατά συνέπεια ανάλογα με το φύλο του. Και πάλι τόσο καλύτερα κάθε παιδί διαπαιδαγωγείται ανάλογα με την ιδιαίτερη φύση του και το φύλο του, όσο καλύτερα οι γονείς παίρνουν και οι ίδιοι μια ξεκάθαρη θέση στην περιοχή αυτή.

Θα ήταν ευχής έργο ένα αγόρι και ένα κορίτσι να μπορούσαν να επωφεληθούν απ' τις συχνές ευκαιρίες που τους δίνονται, να βρίσκονται μαζί, για να μάθουν να καταλαβαίνει το ένα το άλλο και να ζουν με κατανόηση και με πνεύμα συνεργασίας, εκτίμησης και αμοιβαίου σεβασμού.

Είναι καλό να βλέπει κανείς πως ο άλλος είναι ένας άλλος, πως είναι διαφορετικός. Κι αν είναι αλήθεια πως αγόρια και κορίτσια δεν πρέπει να βλέπουν τον εαυτό τους όμοιο, δεν πρέπει να ξέρουν λιγότερο, γι' αυτό να διακρίνουν ότι έχουν κοινό. Όσο ο καθένας δεν ξέρει το άλλο φύλο παρά με τη φαντασία πλάθει ένα μύθο γύρω του, πράγμα που δυσκολεύει πολύ να συναφθούν υγιείς σχέσεις αργότερα, όταν θα είναι απαραίτητες.

Οι περισσότεροι παιδαγωγοί (ποσοστό 67%), πιστεύουν ότι τα παιδιά έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας. Ενώ με τις ώρες που δεν εφαρμόζεται κάποιο πρόγραμμα στον Παιδικό Σταθμό απασχολούν τα παιδιά, (ποσοστό 80%), μ' ελεύθερο παιχνίδι.

Όλοι πάλι πιστεύουν ότι τα παιδιά στον Παιδικό Σταθμό, πρέπει να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους, ενώ ένα ποσοστό 60% προσέχουν τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα - ποσότητα τροφής, και όλοι πάλι προσέχουν την υγιεινή καθαριότητα των παιδιών.

Χρησιμοποιήσαμε δύο (2) ερωτήσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των παιδιών και αν ενθαρρύνονται από τους παιδαγωγούς, ώστε ν' αναλάβουν τέτοιες πρωτοβουλίες.

Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των δύο ερωτήσεων βλέπουμε ότι οι παιδαγωγοί πιστεύουν πως τα παιδιά είναι απαραίτητο να γνωρίζουν από αυτή την ηλικία τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους και τα παροτρύνουν ν' αναλάβουν πρωτοβουλίες σχετικά με την υγιεινή καθαριότητα μέσα στον Παιδικό Σταθμό.

Έρευνες ειδικών έχουν αποδείξει ότι ένα άτομο υπακούει πιο πρόθυμα και συμμορφώνεται ευκολότερα σ' ορισμένους κανόνες όταν υπάρχει κάποιος να το καθοδηγήσει για κάτι τέτοιο. Τα παιδιά μπορεί να είναι μικρότερα από τους ενήλικες, ανίκανα να εκφραστούν όπως εκείνοι και γενικά αδύναμα, παρ' όλα αυτά όμως έχουν τα ίδια συναισθήματα μ' αυτούς.

Όταν βρεθεί κάποιος να τους ορίσει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους θα πρέπει να συμπεριφερθούν, τότε τους είναι πιο εύκολο να συμμορφωθούν σ' αυτούς και να υπακούσουν. Με το να παροτρύνουμε το παιδί να αναλάβει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του, η σχέση με τους άλλους γίνεται ουσιαστικότερη και μεγαλώνει με πλήρη συναίσθηση της αξίας και των ικανοτήτων του.

Είναι ανάγκη να συνηθίσουμε από μικρό το παιδί να παίρνει μέρος στις διάφορες εργασίες και πρώτα - πρώτα σ' αυτές που αφορούν τις ίδιες τις δικές του ανάγκες. Η αυτοεξυπηρέτηση του παιδιού στις βασικές του ανάγκες τροφή - ατομική καθαριότητα - ενδυμασία, είναι από τα πρώτα μελήματα της οικογένειας και του Παιδικού Σταθμού κατά την ηλικία αυτή.

Όμως τα παιδικά καθήκοντα δεν θα πρέπει να κουράζουν τα παιδιά. Πρέπει να είναι ανάλογα με τη σωματική τους ανάπτυξη και τέτοιας φύσεως, ώστε το παιδί να μπορεί να τα κατανοήσει λογικά, να γνωρίζει περί τίνος πρόκειται.

Παράλληλα όμως δεν θα πρέπει και να υποτιμήσουμε τις παιδικές δυνάμεις και να αναθέσουμε στο παιδί καθήκοντα κατώτερα από εκείνα που μπορεί πραγματικά να εκπληρώσει. Γιατί τότε θα προκαλέσουμε ανία στο παιδί και θα το οδηγήσουμε σε παιδαριώδεις ενέργειες.

Όμως στο παιδί δεν είναι ακόμη ανεπτυγμένη η συνείδηση του καθήκοντος κατά την εκτέλεση μιας εργασίας, γι' αυτό και δεν μπορούμε να το απαιτήσουμε αυτό. Υπάρχουν όμως πολλές εργασίες σαν είδος παιχνιδιού τις οποίες το παιδί παίρνει στα σοβαρά. Μιμείται ευχάριστα τους ενήλικες γιατί επιθυμεί να είναι μεγάλος, γιατί αισθάνεται χαρά όταν έχει εκτελέσει κάτι.

Είναι πολύ σημαντικό τα παιδιά να αποκτήσουν την εμπειρία, να μπορούν ν' αναλάβουν ορισμένα καθήκοντα στα πλαίσια μιας ευρύτερης κοινότητας. Κι αυτό γιατί η ζωή θα απαιτήσει από τα παιδιά πράγματα για τα οποία θα πρέπει να είναι προετοιμασμένα και για τα οποία θα έπρεπε ήδη να έχουν αποκτήσει εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.

Όποιος δυναμώνει την αυτοπεποίθηση του παιδιού του - και τη δυναμώνει όταν του εμπιστεύεται συνεχώς κάτι - το βοηθάει καλύτερα, ώστε να επιβληθεί αργότερα στον αγώνα της ζωής.

Σχετικά με τη σεξουαλική αγωγή των παιδιών πιστεύουν (ποσοστό 57%) ότι πρέπει ν' απαντούν στα παιδιά χωρίς λεπτομέρειες και μόνο όταν αυτά ρωτούν. Ενώ πάλι θεωρούν πιο κατάλληλους να μιλήσουν στα παιδιά για τέτοια θέματα τους γονείς, (ποσοστό 80%). Οι περισσότεροι παιδαγωγοί, (ποσοστό 47%), χαρακτήριζαν τον εαυτό τους ελαστικό. Θεωρούν πάλι πρώτο παράγοντα δυσκολίας για τη συνεργασία τους με τους γονείς, (ποσοστό 35%), την άγνοια των γονέων γύρω απ' το παιδαγωγικό τους έργο. Οι παιδαγωγοί επίσης, (ποσοστό 75%), αναγνωρίζουν στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, ενώ σε ποσοστό 70% σχετικά με την Εθνική διαπαιδαγώγηση.

Χρησιμοποιήσαμε δύο (2) ερωτήσεις, (αρ. 13 & 16), για να δούμε τις αντιλήψεις των παιδαγωγών σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

Τοποθετήσαμε αυτές τις δύο ερωτήσεις για να πιστοποιήσουμε την ειλικρίνεια των απαντήσεων που έδωσαν οι παιδαγωγοί.

Συγκρίνοντας τ' αποτελέσματα των απαντήσεων βλέπουμε ότι στην πρώτη ερώτηση, (ποσοστό 15%), οι παιδαγωγοί θεωρούν πιο κατάλληλους τους γονείς για θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, (ποσοστό 80%), ενώ θεωρούν λιγότερο κατάλληλο τον Παιδικό Σταθμό να μιλήσει για τέτοια θέματα. (ποσοστό 14%).

Αντίθετα στη δεύτερη ερώτηση (18) οι παιδαγωγοί αναγνωρίζουν στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα σε θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, (ποσοστό 75%), ενώ ένα ποσοστό 25% δεν του αναγνωρίζουν αυτή την αρμοδιότητα.

Οι αντιφατικές αυτές απαντήσεις των παιδαγωγών αποτελούν μια χειροπιαστή απόδειξη που μας γεννάει τη βεβαιότητα ότι εκπληρώνουν απλά και μόνο την αποστολή τους. Βλέπουν δηλαδή τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση σαν μια αποστολή που πρέπει να την εκπληρώσουν, δίνοντας μεγαλύτερο βάρος στην ενημέρωση τέτοιων θεμάτων απ' τους γονείς, θεωρώντας τους πιο αρμόδιους και ικανούς, επειδή γνωρίζουν την ιδιαιτερότητα, τον ατομικό ρυθμό και την ψυχολογία των παιδιών τους, παρόλο που οι ίδιοι οι παιδαγωγοί είναι επιστημονικά καταρτισμένοι.

Οι προσφερόμενες γνώσεις σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση πρέπει κατά τη γνώμη μας να ισορροπούν μεταξύ της οικογένειας και του Παιδικού Σταθμού. Εκτός απ' την οικογένεια και οι Παιδικός Σταθμός έχει υποχρέωση να συνεχίζει τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση του παιδιού. Η σεξουαλική αγωγή που διδάσκεται στον Παιδικό Σταθμό δεν μπορεί να έχει καμία αποτελεσματικότητα αν δεν βρίσκει σοβαρές βάσεις στο οικογενειακό περιβάλλον, όπου το παιδί μπορεί να μελετηθεί και να κατανοηθεί σε βάθος.

Μ' αυτή την άποψη συμφωνεί και η Άντα-Ντέλα-Τόρε: «στην οικογένεια έχει ουσιαστικά αποτεθεί η αγωγή του παιδιού σε όλες τις εκφάνσεις της, συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής αγωγής. Κανείς μάλιστα δεν μπορεί να εκπληρώσει καλύτερα αυτό το χρέος, μήτε να βρει το καταλληλότερο λεξιλόγιο και την καλύτερη στιγμή για να το χρησιμοποιήσει». Ντέλα-Τόρε Α.: «Τα λάθη των γονιών», σελ. 75, εκδ. Οδυσσέας (1977), Αθήνα.

Τι γίνεται όμως όταν η οικογένεια αρνείται να πράξει το καθήκον της ή όταν δεν είναι ικανή να το εκπληρώσει ή όταν δεν υπάρχει οικογένεια; Είναι πιθανόν αν οι γονείς έκαναν το καθήκον τους να μην υπήρχε καν πρόβλημα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στον Παιδικό Σταθμό. Πάρα πολλοί άλλωστε αντιδρούν στην ιδέα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης που παρέχεται απ' τον Παιδικό Σταθμό, γιατί μεταξύ των παιδιών της ίδιας ηλικίας άλλα είναι απαθή, άλλα ευσυγκίνητα και υπάρχει ο φόβος πολύ συχνά να βρίσκει τα παιδιά ήδη πληροφορημένα απ' την αμοιβαία διδασκαλία μεταξύ τους απ' όπου ακριβώς ζητά να τα προφυλάξει. Δηλαδή, η μεγάλη δυσκολία της διδασκαλίας στον Παιδικό Σταθμό βρίσκεται στις πολύ μεγάλες διαφορές επιπέδου γνώσεων σ' αυτό το θέμα.

Άλλοι παιδαγωγοί αρνούνται επίμονα στον Παιδικό Σταθμό κάθε ανάμειξη σ' αυτό το θέμα, άλλοι δέχονται ο Παιδικός Σταθμός να προσφέρει συμπληρωματικό έργο, αν αναγνωρίζοντας ότι σε πολλές περιπτώσεις οι γονείς αποφεύγουν ν' αναλαμβάνουν το καθήκον τους, το αμελούν ή είναι τελείως ακατάλληλοι. Άλλοι τέλος, νομίζουν ότι οπωσδήποτε ο Παιδικός Σταθμός οφείλει να προσθέτει στην οικογενειακή διαπαιδαγώγηση στοιχεία διαφώτισης και καλλιέργειας.

Οπωσδήποτε όμως είτε αν η διαπαιδαγώγηση είναι αποκλειστικό έργο της οικογένειας, είτε αν αφήσουμε στο σχολείο τη δυνατότητα συμπληρωματικής διαπαιδαγώγησης, όλοι συμφωνούν ότι γενική η σεξουαλική αγωγή πρέπει αν είναι καρπός της συνεργασίας οικογένειας και Παιδικού Σταθμού. Σε περίπτωση που τα μηνύματα που μεταδίδουν οι παιδαγωγοί στον Παιδικό Σταθμό είναι διαφορετικά απ' αυτά των γονέων, οι περισσότεροι παιδαγωγοί συζητούν το θέμα με τους γονείς.

5.3 Σύγκριση γονέων - παιδαγωγών

5.3.1 Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών, για το λόγο που στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό

Ανάλυση

Οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 76%), στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό κατά κύριο λόγο επειδή πιστεύουν ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του ενώ οι περισσότεροι παιδαγωγοί, (ποσοστό 67%), πιστεύουν ότι οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργάζονται και οι δυο.

Οι γονείς, (ποσοστό 47%), στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό κατά δεύτερο λόγο επειδή εργάζονται, ενώ οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 33%), γιατί θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του.

Οι γονείς, (ποσοστό 8,5%), στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό κατά τρίτο λόγο, επειδή θ' αποκτήσει γνώσεις που θα το βοηθήσουν στο Δημοτικό Σχολείο, ενώ οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 93%), για τον ίδιο λόγο.

Οι γονείς, (ποσοστό 5%), στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό κατά τέταρτο λόγο, για να τους μείνει περισσότερος ελεύθερος χρόνος, ενώ οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 33%), για τον ίδιο λόγο.

Ερμηνεία

Απ' τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 76%), στέλνουν το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό κατά κύριο λόγο επειδή πιστεύουν ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του ενώ το ποσοστό των παιδαγωγών (33%) που υποστηρίζει τον ίδιο λόγο είναι πολύ μικρότερο. Βλέπουμε καθαρά ότι οι παιδαγωγοί πιστεύουν ότι οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό αντιμετωπίζοντάς το απλά σαν ένα κέντρο φύλαξης και όχι επειδή πιστεύουν ότι μέσα σ' αυτόν το παιδί θα κοινωνικοποιηθεί και θ' αποκτήσει γνώσεις που θα το βοηθήσουν στην εξέλιξή του.

Δεν υπάρχει αμφιβολία για την σπουδαιότητα της κοινωνικοποίησης, γιατί δίνει την δυνατότητα στο νήπιο να αποδέχεται και να οικειοποιείται τρόπους συμπεριφοράς και δραστηριότητες των άλλων παιδιών σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Μόνο έτσι θα επιζήσει. Άλλωστε η παιδαγωγική δεν έχει να παρουσιάσει πιο καλή μέθοδο απ' την κοινωνικοποίηση του νηπίου, γιατί μόνο μ' αυτή μαθαίνει να παρατηρεί, να μιμείται και να ταυτίζεται. Οι γονείς πρέπει να ενδιαφερθούν γενικότερα για το θεσμό της προσχολικής αγωγής, μ' επίγνωση της σημασίας αυτής της περιόδου της ζωής του παιδιού για το σχηματισμό της προσωπικότητάς του.

Οι παιδαγωγοί που έχουν την άποψη ότι οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους επειδή εργάζονται, οδηγήθηκαν σ' αυτή επειδή ίσως να διαπιστώνουν κάποια αδιαφορία από πλευρά ορισμένων γονιών οι οποίοι δεν ενδιαφέρονται για το πρόγραμμα που εφαρμόζεται στον Παιδικό Σταθμό και την απήχηση που έχει στο παιδί.

Σαν δευτερεύοντα λόγο η είσοδος του παιδιού στον Παιδικό Σταθμό επειδή εργάζονται και οι δύο, σύμφωνα με τους γονείς, (ποσοστό 47%) και με παιδαγωγούς επειδή βοηθά στην κοινωνικοποίηση του παιδιού, (ποσοστό 33%).

Σήμερα η ημερήσια φροντίδα αποτελεί αναπόφευκτα μια πραγματικότητα και μια αναγκαιότητα πολλών οικογενειών. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ο Παιδικός Σταθμός εξυπηρετεί μόνο ένα σκοπό. Η φοίτηση του παιδιού στον Παιδικό Σταθμό έχει πολύ μεγάλη σπουδαιότητα. Πρώτα-πρώτα το γεγονός της παρουσίας του εκεί αποτελεί θετικό ερέθισμα αναπτύξεώς του, γίνεται δύναμη που το σπρώχνει σε προσπάθειες για ανώτερα επιτεύγματα. Ο Παιδικός Σταθμός διαθέτει ποικίλα αποτελεσματικά μέσα για τη βοήθεια του παιδιού να κατακτήσει άνετα κι ευχάριστα τις γνώσεις, ν' αποκτήσει το αίσθημα του καθήκοντος και της ευθύνης.

Σαν τρίτο λόγο, η είσοδος του παιδιού στον Παιδικό Σταθμό, διευκολύνει την απόκτηση γνώσεων για το Δημοτικό Σχολείο σύμφωνα με τους γονείς (ποσοστό 8,5%) και με τους παιδαγωγούς, (ποσοστό 93%).

Όλες οι ασκήσεις στον Παιδικό Σταθμό ξεπηδούν απ' την γενική αρχή να βοηθήσουν την ανάπτυξη των ικανοτήτων του παιδιού χωρίς πίεση, κούραση και προπαντός χωρίς υπερβολές. Πρέπει τα μικρά στον Παιδικό Σταθμό ν' αποκτήσουν ορισμένες πειθαρχημένες συνήθειες και πνευματικές ενέργειες, στις οποίες θα στηριχθεί αργότερα το Δημοτικό Σχολείο για τη συστηματική διδασκαλία. Ο τρόπος με τον οποίο η μητέρα οδηγεί και εκπαιδεύει το μικρό της είναι ολωσδιόλου προσωπικός, αυθόρμητος, αλλά τα μέσα που χρησιμοποιεί είναι ποικίλα. Το ίδιο η μέθοδος του Παιδικού Σταθμού. Δεν έχει τίποτα το άκαμπτο και αυστηρό. Η ευλυγισία αποτελεί ένα απ' τα κυριότερα στοιχεία της. Ωστόσο αυτή η ευλυγισία πρέπει να στηρίζεται σε ορισμένες κύριες αρχές, την ελευθερία του παιδιού και τη διαπαιδαγώγησή του σύμφωνα με τη φύση του. Ο Παιδικός Σταθμός πρέπει να είναι αλύγιστος την εφαρμογή των αρχών αυτών, γιατί αυτές οι αρχές αποτελούν, όλες μαζί τη βάση του και τη δύναμή του.

Σαν τέταρτο λόγο η είσοδος του παιδιού στον Παιδικό Σταθμό εξυπηρετεί τους γονείς, (ποσοστό 5%), γιατί τους μένει περισσότερος ελεύθερος χρόνος. Μ' αυτή την άποψη συμφωνούν και οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 33%). Εδώ επιβεβαιώνεται η άποψη των παιδαγωγών οι οποίοι υποστηρίζουν ότι οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό επειδή θα εξυπηρετήσει τους ίδιους είτε λόγω της εργασίας τους, είτε επειδή χρειάζονται περισσότερο χρόνο. Δεν αποδίδουν σημαντικό ρόλο στον Παιδικό Σταθμό ώστε να βοηθήσει τα παιδιά στην εξέλιξή τους.

5.3.2 Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών, σχετικά με την διαφορετική συμπεριφορά τους στ' αγόρια και τα κορίτσια

Ανάλυση

Οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 79%), όπως και οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 97%), δεν πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια.

Οι γονείς, (ποσοστό 15%), όπως και οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 3%), πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια.

Οι γονείς μόνο (ποσοστό 3%), συμπεριφέρονται ανάλογα με το χαρακτήρα και την ιδιομορφία του παιδιού, ενώ πάλι οι γονείς, (ποσοστό 3%), πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά μερικές φορές.

Ερμηνεία

Εδώ οι απόψεις γονέων και παιδαγωγών δεν συμφωνούν απόλυτα αλλά και οι δύο δεν πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια. Αυτό είναι ένα πολύ ενδιαφέρον σημείο γιατί βλέπουμε ότι η εξέλιξη των ηθών έχει σήμερα αλλάξει την κοινωνική κατάσταση των δύο φύλων. Σκοπός λοιπόν είναι να προετοιμάσουν το παιδί για να γίνει σωστό ενήλικας και ν' αποκτήσει τις αρετές και τα ιδεώδη του φύλου του, της ανδρικής ή της γυναικείας φύσης.

Κατά συνέπεια φαίνεται απαραίτητο και λογικό σε γονείς και παιδαγωγούς να διακηρύσσουν την ισοτιμία του άντρα και της γυναίκας αλλά όχι τη συνταύτισή τους. Δεν θεωρούν το ένα φύλο ανώτερο απ' το άλλο αλλά το θεωρούν πρώτον σαν διαφορετικό και δεύτερον σαν συμπληρωματικό, δηλαδή ότι το ένα συμπληρώνει το άλλο. Έχοντας ενδιαφερθεί γονείς και παιδαγωγοί για την ψυχολογία και τις συνθήκες ζωής του παιδιού, επιδρούν σωστά και στα δύο φύλα κι επιτρέπουν τόσο στ' αγόρια όσο και στα κορίτσια ν' αντιληφθούν ποιος μπορεί να είναι αργότερα ο ρόλος τους σ' αυτή την περιοχή.

Απ' τα στοιχεία της έρευνας είναι φανερό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό απ' τους γονείς και απ' τους παιδαγωγούς, διαφωνεί σχετικά με τη διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια. Το ποσοστό αυτό όμως των παιδαγωγών ξεπερνά αυτό των γονέων κατά 16%. Φαίνεται λοιπόν ότι ο παιδαγωγός έχοντας περισσότερες γνώσεις και πείρα απ' τους γονείς, έχουν συνειδητοποιήσει σε μεγαλύτερο βαθμό ότι η διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα είναι ανατομική και με διαφορετικά ιδεώδη και αρετές χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρέπει να καθορίζουν τη συμπεριφορά τους απ' το αν τα παιδιά είναι αγόρια και κορίτσια.

Οι γονείς λοιπόν, πρέπει να καταλάβουν ότι είναι περισσότερο σημαντικό για το μέλλον του παιδιού η εικόνα που του παρουσιάζουν για να ταυτιστεί μαζί τους. Απ' την αξία των υποδειγμάτων εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος η ποιότητα της αγωγής, με την ευρεία της έννοια.

Λίγοι γονείς, (ποσοστό 15%), και λίγοι παιδαγωγοί, (ποσοστό 5%), πιστεύουν σε διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια. Το ποσοστό των παιδαγωγών είναι μικρότερο κατά 10%.

Υπάρχουν ψυχολογικά χαρακτηριστικά που αντιστοιχούν στα φυσιολογικά και ανατομικά χαρακτηριστικά των δύο φύλων. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι ανώτερο το ένα φύλο απ' το άλλο αλλά ασφαλώς ότι είναι διαφορετικό. Θα ήταν επιπολαιότητα εάν επιχειρούσαν ν' αρνηθούν τα διαφορετικά ψυχολογικά χαρακτηριστικά των δύο φύλων. Πολυάριθμες παρατηρήσεις εξάλλου δείχνουν ότι η αντιστροφή του ανδρικού και γυναικείου, πατρικού και μητρικού ρόλου μέσα στην οικογένεια έχει αρνητική επίδραση πάνω στα παιδιά. Απόδειξη ότι είναι αναγκαίο να διακρίνουμε τον ανδρικό και γυναικείο ρόλο, χωρίς όμως να τον διαχωρίζουμε, για το συμφέρον της οικογένειας και του παιδιού.

Είναι ανάγκη να δώσουν στο παιδί να καταλάβει και να δει ότι υπεράνω όλων και του ενστίκτου και του αισθήματος, υπάρχει η προσωπικότητα του ανθρώπου.

Εκπαίδευση

Εάν τα στοιχεία της ανδρικής φύσης που αντιστοιχούν στο αρσενικό του φύλου (αδρενική ορμόνη) είναι αρσενικά, τότε και η εκπαίδευση πρέπει να είναι αρσενική, δηλαδή να είναι γύρω απ' τη στήριξη, να είναι αρσενική η εκπαίδευση απ' τους εκπαιδευτικούς (δίδει παραδείγματα όπως ο πατέρας της ανδρικής φύσης των παιδιών) και να μην είναι αρσενική η εκπαίδευση.

Το θέμα της εκπαίδευσης είναι πολύ σημαντικό και έχει να κάνει με την εξέλιξη της παιδείας. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί.

Εάντας δεχτεί το παιδί την εκπαίδευση που του δίνεται, τότε η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί.

Μια άλλη πτυχή της εκπαίδευσης είναι η εκπαίδευση που δίνεται στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί.

Το θέμα της εκπαίδευσης είναι πολύ σημαντικό και έχει να κάνει με την εξέλιξη της παιδείας. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που με τη βοήθεια της οποίας ο άνθρωπος μεταβιβάζει την γνώση και την εμπειρία του στο παιδί.

5.3.3 Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών για το τι πρέπει να γνωρίζουν τα παιδιά σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση

Ανάλυση

Το μεγαλύτερο ποσοστό απ' τους γονείς (46%) θεωρεί ότι τα παιδιά πρέπει να έχουν μια μόνο γενική εικόνα, ενώ ποσοστό 30% απ' τους παιδαγωγούς το πιστεύει αυτό. Ποσοστό 21% απ' τους γονείς και 51% απ' τους παιδαγωγούς υποστηρίζουν ότι πρέπει ν' απαντούν στις ερωτήσεις των παιδιών χωρίς λεπτομέρειες μόνο όταν αυτά ρωτούν.

Ποσοστό 12% απ' τους γονείς και κανένας απ' τους παιδαγωγούς πιστεύουν ότι το παιδί πρέπει να τα ξέρει όλα από πολύ μικρή ηλικία. Ποσοστό 11% απ' τους γονείς υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να ξέρουν τίποτα απ' αυτή την ηλικία, ενώ κανένας απ' τους παιδαγωγούς (ποσοστό 0%) δεν το υποστηρίζει αυτό.

Ποσοστό 8% απ' τους γονείς και 13% απ' τους παιδαγωγούς πιστεύουν ότι το παιδί πρέπει να γνωρίζει το θέμα από αναφορές σε παραμύθια. Ποσοστό 2% απ' τους γονείς έδωσαν άλλη απάντηση λέγοντας ότι θέλουν τα παιδιά τους να τα γνωρίζουν όλα από πολύ μικρή ηλικία αλλά εφαρμόζουν τη γενική εικόνα επειδή δεν έχουν βρει τον κατάλληλο τρόπο διαπαιδαγώγησης τους στο θέμα.

Ερμηνεία

Απ' τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (46%) επιμένει στην άποψη ότι τα παιδιά πρέπει να έχουν μόνο μια γενική εικόνα γύρω απ' τα σεξουαλικά θέματα, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό απ' τους παιδαγωγούς (50%) πιστεύει ότι πρέπει ν' απαντάμε στις ερωτήσεις των παιδιών χωρίς λεπτομέρειες και μόνο όταν αυτά μας ρωτήσουν.

Το θέμα της σεξουαλικής αγωγής είναι ασφαλώς πολύ λεπτό και μπορεί να φέρει σε δύσκολη θέση τους γονείς. Στη σημερινή όμως πραγματικότητα πολλοί γονείς έχουν τη δυνατότητα να χειριστούν με τη λεπτότητα που απαιτείται την εισαγωγή του παιδιού στο γενετήσιο πρόβλημα. Υπάρχει πράγματι σε μεγάλο βαθμό άγνοια των θεμάτων αυτών απ' την μεριά των γονέων και κυρίως των βαθύτερων αντιδράσεων των παιδιών.

Έχοντας δεχτεί τα παιδαγωγικά συστήματα που εφαρμόστηκαν στη γενιά τους και τις συνθήκες της χθεσινής οικογένειας, δεν έχουν καταλάβει ότι δεν είναι πια κατάλληλες για τα σημερινά παιδιά και το σημερινό τρόπο ζωής. Παρ' όλα αυτά αν δεχτούν τη σοβαρότητα του προβλήματος και παραμερίσουν τη φυσική αμηχανία και ενόχληση μπορούν να ανταποκριθούν μ' επιτυχία σε κάθε ανάγκη των παιδιών.

Μια τέτοια στάση των γονέων αναμφίβολα προσθέτει δυσκολίες και γι' αυτό πολλοί γονείς, αν και ειλικρινά φροντίζουν να βοηθούν τα παιδιά τους, αποτυγχάνουν γιατί μιλούν αόριστα και παραμορφώνουν τα γεγονότα καθώς τα παρουσιάζουν όχι με την πραγματική τους μορφή. Επειδή οι παιδαγωγοί είναι επιστημονικά καταρτισμένοι οπότε έχουν και περισσότερες γνώσεις απ' τους γονείς, έχουν πολύ σωστά κατανοήσει ότι πρέπει ν' απαντούν στις ερωτήσεις των παιδιών χωρίς λεπτομέρειες όταν αυτά ρωτούν.

Το παιδί ενδιαφέρεται για τα πράγματα τα οποία έχουν σχέση με το γενετήσιο θέμα. Ρωτά μόνο γιατί αυτά τα πράγματα αποτελούν μέρος της ζωής του κι επιθυμεί να προσανατολιστεί, να τα μάθει όλα και να τα καταλάβει.

Οι παιδαγωγοί αυτοί σε μια τέτοια ερώτηση δίνουν μια μικρή εξήγηση, ικανή να ικανοποιήσει τη δίψα του παιδιού να μάθει. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι αν αποφύγουν την απάντηση αυτό θα προκαλέσει εντύπωση στο παιδί και θα το κάνει ν' αναζητήσει με μεγαλύτερο ενδιαφέρον την απάντηση. Αν πάλι του δώσουν περισσότερα απ' όσα ζητάει να μάθει αυτό, θα ήταν πάλι μεγάλο σφάλμα γιατί θα μπορούσε να δεχτεί ένα πολύ μεγάλο ψυχικό σοκ. Βασικός κανόνας, λοιπόν, των παιδαγωγών είναι να απαντούν ακριβώς σε ότι τους ρωτούν. Γιατί αν το παιδί θέλει να μάθει περισσότερα θα ρωτήσει πάλι. Δεν εξαντλούν το θέμα, ούτε κάνουν διάλεξη, αλλά δίνουν με λίγα λόγια την πληροφορία που τους ζητήθηκε, χωρίς να τοποθετούν το παιδί μπροστά σε προβλήματα που δεν ενδιαφέρεται ακόμα.

Λίγοι γονείς πάνω στο γενετήσιο θέμα, (ποσοστό 12%) και κανένας παιδαγωγός (ποσοστό 0%), πιστεύουν ότι το παιδί πρέπει να τα γνωρίζει όλα από πολύ μικρή ηλικία. Μια τέτοια αντιμετώπιση του θέματος είναι φανερά εσφαλμένη γιατί στην ικανότητα του παιδιού ν' αποδεχθεί τις πληροφορίες που του παρέχουν για το γενετήσιο θέμα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο το στάδιο της εξέλιξής του και η ικανότητά του να τις δεχτεί.

Μόνο λίγοι γονείς, (ποσοστό 11%), υποστηρίζουν ότι τα παιδιά δεν πρέπει να γνωρίζουν τίποτα απ' αυτή την ηλικία, ενώ κανένας παιδαγωγός δεν το υποστηρίζει αυτό. Εδώ φαίνεται καθαρά η δειλία των γονέων να μιλήσουν για το γενετήσιο θέμα, που προέρχεται απ' την αγωγή που δέχτηκαν οι ίδιοι παρά απ' τη δική τους εμπειρία ή κρίση. Δεν θα πληροφορηθούν όμως κάποτε αυτά τα παιδιά και δεν θα είναι ίσως πολύ μεγαλύτερο το σοκ όταν θα μάθουν από άλλους και ποιος ξέρει κατά ποιο τρόπο; Οπωσδήποτε το παιδί κάποτε θα μάθει. Είναι λοιπόν προτιμότερο για τους γονείς αυτό να συμβεί κατά τρόπο φυσικό και σωστό παρά να σχηματίσει το παιδί εσφαλμένη, αφύσικη αντίληψη για τέτοια θέματα.

Λίγοι γονείς (ποσοστό 8%) και λίγοι παιδαγωγοί, (ποσοστό 13%), πιστεύουν ότι το παιδί πρέπει να γνωρίζει το θέμα μόνο μέσα από αναφορές σε παραμύθια. Ασφαλώς η συζήτηση είναι προτιμότερη, αλλά, όταν οι γονείς ή οι παιδαγωγοί διστάζουν να μιλήσουν στο παιδί το καλύτερο θα ήταν να του δώσουν ένα επεξηγηματικό βιβλίο. Η λύση του βιβλίου ασφαλώς δεν είναι η καλύτερη μέθοδος αλλά είναι προτιμότερη απ' το ν' αφήσουν την γενετήσια αγωγή την τύχη.

Το μειονέκτημα των βιβλίων είναι ότι προσφέρουν όλες τις γνώσεις συγχρόνως και δεν παίρνουν υπόψη τους τις ειδικές ανάγκες του παιδιού και ειδικότερα τις ανάγκες εκείνης της στιγμής. Δεν μπορεί ν' απαντά σε πολλές απ' τις ερωτήσεις που επιθυμεί να κάνει το παιδί και δεν του παρέχει την ευκαιρία να θέτει συμπληρωματικές. Το καλύτερο θα ήταν να επακολουθήσει συζήτηση με τους γονείς ή τους παιδαγωγούς μετά την ανάγνωση του βιβλίου. Τα βιβλία είναι μόνο για να ελαφρύνουν το έργο των μεγάλων και όχι για να τους απαλλάσσουν.

Απ' τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι και οι γονείς και οι παιδαγωγοί είναι αρκετά επιφυλακτικοί απέναντι στο θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών. Ενώ πιστεύουν ότι τα παιδιά πρέπει να είναι ενημερωμένα γύρω απ' αυτό το θέμα παρ' όλα αυτά οι ίδιοι δεν έχουν ξεπεράσει τις αναστολές τους.

Αναζητείται, λοιπόν, η προσωπικότητα των γονέων, οι οποίοι με συνείδηση της ευθύνης θ' αντιμετωπίσουν το έργο τους. Αναζητείται ακόμα η προσωπικότητα των παιδαγωγών οι οποίοι έχοντας γνώση των σχετικών προβλημάτων θα τ' αντιμετωπίσουν μ' επιτυχία. Κι ευτυχώς υπάρχουν αρκετοί που μπορούν να φέρουν εις πέρας μια τέτοια δύσκολη αποστολή.

5.3.4 Αντίληψη γονέων και παιδαγωγών για τους παράγοντες που δυσκολεύουν την συνεργασία τους

Ανάλυση

Οι περισσότεροι γονείς, (ποσοστό 53%), θεωρούν σαν κύριο λόγο την έλλειψη χρόνου και απ' τις δύο πλευρές, ενώ οι παιδαγωγοί, (ποσοστό 37%), θεωρούν κυριότερο λόγο την άγνοια των γονιών γύρω απ' το παιδαγωγικό έργο.

Σαν δεύτερο λόγο οι γονείς, (ποσοστό 21%), θεωρούν την άγνοιά τους γύρω απ' το έργο των παιδαγωγών και (ποσοστό 21%) το ότι έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο των παιδαγωγών. Αντίθετα οι παιδαγωγοί έχουν σαν δεύτερο λόγο, (ποσοστό 30%), την αδιαφορία των γονιών.

Σαν τρίτο λόγο οι γονείς, (ποσοστό 8%), θεωρούν παράγοντα δυσκολίας την αδιαφορία των παιδαγωγών και (ποσοστό 8%) το ότι οι παιδαγωγοί δεν δέχονται την παρέμβαση των γονιών στις αρμοδιότητές τους. Αντίθετα οι παιδαγωγοί θεωρούν σαν τρίτο λόγο δυσκολίας, (ποσοστό 20%), την έλλειψη χρόνου και απ' τις δύο πλευρές.

Ερμηνεία

Απ' τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι η δυσκολία στη συνεργασία γονέων και παιδαγωγών οφείλεται κατά:

- 1^ο λόγο απ' την πλευρά των γονέων στην έλλειψη χρόνου και απ' τις δύο πλευρές. Ενώ απ' την πλευρά των παιδαγωγών στην άγνοια των γονέων γύρω απ' το παιδαγωγικό έργο.

Εδώ και γονείς και παιδαγωγοί προβάλλουν διάφορες δικαιολογίες για να καλύψουν την αδιαφορία που παρουσιάζεται με τη μια ή με την άλλη μορφή. Έστω κι αν υπάρχει έλλειψη χρόνου και απ' τις δύο πλευρές, πρέπει να καταλάβουν γονείς και παιδαγωγοί ότι δεν χρειάζεται πάρα πολύ μεγάλο μέρος απ' το χρόνο τους για να συζητήσουν τα προβλήματα που παρουσιάζονται.

Επίσης οι παιδαγωγοί δηλώνουν ότι η δυσκολία συνεργασίας τους με τους γονείς οφείλεται στην άγνοια των γονιών γύρω απ' το παιδαγωγικό έργο. Ίσως το πιστεύουν αυτό οι παιδαγωγοί επειδή πολλές φορές οι γονείς αρχίζουν να υπαγορεύουν τις απόψεις τους στον Παιδικό Σταθμό, ενώ οι παιδαγωγοί πιστεύουν ότι τίποτα καλό δεν μπορεί να προκύψει απ' αυτό και πάλι ότι δεν είναι αυτός ο λόγος για τον οποίο πληρώνονται. Μια τέτοια αντίθεση απ' την πλευρά των παιδαγωγών προέρχεται συνήθως από εκείνους που δεν είναι εξοικειωμένοι με τις σύγχρονες τάσεις στην εκπαίδευση.

- Σαν 2^ο λόγο δυσκολίας θεωρούν οι γονείς το ότι δεν γνωρίζουν το έργο των παιδαγωγών ή ότι πάλι έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο τους, ενώ οι παιδαγωγοί θεωρούν σαν παράγοντα δυσκολίας την αδιαφορία των γονιών.

Οι γονείς φαίνεται να έχουν στην πλειοψηφία τους χαμηλή εκτίμηση για το επάγγελμα των παιδαγωγών στους Παιδικούς Σταθμούς. Αυτό κάνει μια μεγάλη μερίδα των γονέων στην επικοινωνία τους με τους παιδαγωγούς να μην δίνουν τόσο βάρος στις δραστηριότητες που εφαρμόζουν, υποστηρίζοντας ότι δεν είναι και οι πιο σωστές. Έχουν άλλου είδους προσδοκίες για το έργο που θα μπορούσαν να εκτελέσουν με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσκολία μεταξύ τους.

Πάλι οι παιδαγωγοί βλέποντας αυτή τη στάση των γονιών περιβάλλουν με μυστικό τρόπο τις δραστηριότητες που εφαρμόζουν απαγορεύοντας έτσι τη συμμετοχή των γονιών κλείνοντας τη συνεργασία μεταξύ τους προβάλλοντας σαν δικαιολογία την αδιαφορία των γονέων.

- Σαν 3^ο λόγο δυσκολίας οι γονείς θεωρούν πάλι την αδιαφορία των παιδαγωγών και ότι οι παιδαγωγοί δεν δέχονται την παρέμβαση των γονιών στις αρμοδιότητές τους. Αντίθετα οι παιδαγωγοί θεωρούν παράγοντα δυσκολίας την έλλειψη χρόνου και απ' τις δύο πλευρές.

Πολλοί γονείς πιστεύουν ότι τα παιδιά πηγαίνουν στον Παιδικό Σταθμό να μάθουν ορισμένα πράγματα και ν' αποκτήσουν ορισμένες ικανότητες. Οι γονείς σπάνια πηγαίνουν στον παιδαγωγό για να συζητήσουν τις προόδους ή τα προβλήματα των παιδιών τους. Έτσι οι παιδαγωγός έχει πάντα δίκιο κι ενεργεί αυτόνομα. Γονείς και παιδαγωγοί πρέπει να καταλάβουν ότι το έργο του Παιδικού Σταθμού και του σπιτιού μπορεί να ωφεληθεί απ' τη συνεργασία τους. Βέβαια πολλοί παιδαγωγοί συνοφρυώνονται απ' αυτήν την άποψη, ενώ άλλοι απορρίπτουν εντελώς αυτήν την πρακτική.

Για να επιτευχθεί αυτή η συνεργασία βέβαια πρέπει και οι γονείς να διαθέσουν τον απαραίτητο χρόνο αλλά και οι παιδαγωγοί να οργανώσουν καλά τον τρόπο επικοινωνίας τους με την οικογένεια. Είναι ανάγκη να καθιερωθούν σε όλους τους Παιδικούς Σταθμούς συγκεντρώσεις γονέων στις οποίες εκτός από την ιδιαίτερη συνεργασία παιδαγωγών και γονιών, ν' αναπτύσσονται παιδαγωγικά θέματα και ν' ακολουθούν συζητήσεις με απαντήσεις σε απορίες που διατυπώνονται.

Οι γονείς έχουν στην πλειοψηφία τους χαμηλή εκτίμηση για το επάγγελμα της παιδαγωγού. Αυτό κάνει μια μεγάλη μερίδα γονιών στην επικοινωνία τους με το προσωπικό να μη δίνουν τόσο μεγάλο βάρος στα λεγόμενα των παιδαγωγών και ενδιαφέρονται μόνο για την διατροφή του παιδιού. Απ' την άλλη μεριά οι παιδαγωγοί δεχόμενοι τη χαμηλή εκτίμηση των γονιών, περιβάλλουν το επάγγελμά τους και τις δραστηριότητές τους μ' ένα «πέπλο μυστηρίου» απαγορεύοντας τη συμμετοχή των γονιών στις καθημερινές δραστηριότητες του Παιδικού Σταθμού. Αυτή η στάση όμως αναπαράγει τόσο χαμηλή εκτίμηση των γονιών για το ρόλο των παιδαγωγών, όσο και το κλείσιμο των καθημερινών δραστηριοτήτων στο κοινό.

Ο μόνος τρόπος για να σπάσει αυτός ο φαύλος κύκλος της αναπαραγωγής είναι ν' ανοίξει περισσότερο ο Παιδικός Σταθμός για την οικογένεια. Αυτό μπορεί να γίνει με το ενδιαφέρον των παιδαγωγών για τις δραστηριότητες του παιδιού στο σπίτι και την παρακολούθηση καθημερινών δραστηριοτήτων του Παιδικού Σταθμού απ' τους γονείς. Αυτό όμως προϋποθέτει πέρα απ' την εκφρασμένη θέληση γονιών και προσωπικού για συνεργασία και την δημιουργία χώρου μέσα στον Παιδικό Σταθμό για τις συγκεντρώσεις, δυνατότητα εφαρμογής ελαστικού προγράμματος για την παρακολούθηση και απ' τους γονείς, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και σαν βοηθοί, έτσι ώστε να δουν μόνοι τους και να εκτιμήσουν το έργο του.

Μόνο έτσι μπορεί να εξασφαλιστεί η συνέχεια ανάμεσα στα περιβάλλοντα Παιδικού Σταθμού και οικογένειας και η αντιμετώπιση της ανάπτυξης του παιδιού με μια προσέγγιση όχι αφηρημένα παιδοκεντρική αλλά προσανατολισμένη στο παιδί από ένα συγκεκριμένο περιβάλλον.

5.4 Συμπεράσματα

Εξετάζοντας τα αποτελέσματα της έρευνάς μας βλέπουμε, ότι οι περισσότεροι γονείς έχουν κατανοήσει τη σπουδαιότητα του Παιδικού Σταθμού στη ζωή των παιδιών και στέλνουν τα παιδιά τους για να τα βοηθήσουν να κοινωνικοποιηθούν σωστά.

Όσον αφορά τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, οι γονείς παρ' όλο που θεωρούν ότι οι ίδιοι είναι πιο αρμόδιοι να μιλήσουν γι' αυτό το θέμα, φαίνεται ότι δεν έχουν ξεπεράσει τις αναστολές τους ώστε αν συζητήσουν ελεύθερα με τα παιδιά ένα τόσο λεπτό θέμα. Επίσης οι παιδαγωγοί αν και αναθέτουν την αρμοδιότητα αυτή στους γονείς μιλούν και οι ίδιοι για το θέμα αυτό με περισσότερη άνεση από τους γονείς αλλά και με αρκετή επιφυλακτικότητα.

Το ότι οι γονείς δεν έχουν ξεπεράσει τις αναστολές τους φαίνεται καθαρά και από το γεγονός ότι ενώ θεωρούν τους ίδιους καταλληλότερους να μιλήσουν για σεξουαλικά θέματα αναθέτουν την αρμοδιότητα αυτή στον Παιδικό Σταθμό.

Όπως τόσες άλλες προκαταλήψεις, έτσι και η βαθιά ριζωμένη σε πολλούς γονείς αντίληψη ότι, μόλις το παιδί μάθει για το sex θα βάλει σε εφαρμογή όσα έμαθε, είναι πέρα για πέρα ανυπόστατη και λανθασμένη. Ίσως γιατί δεν γνωρίζουν ότι οι ερωτήσεις του παιδιού πηγάζουν από τη φυσική περιέργειά του και δεν έχουν κανένα στοιχείο και καμία απόχρωση σεξουαλικού ενδιαφέροντος ανάλογου με το δικό τους.

Η σεξουαλική ωρίμανση του παιδιού και οι ορμές που ξεκινούν απ' αυτή ούτε θα καθυστερήσουν, ούτε θα επιταχυνθούν από την πληροφόρησή του. Ωστόσο θα ήθελαν να μπορούσαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις του παιδιού γιατί ξέρουν πως αν δεν τις απαντήσουν αυτοί κάποιος άλλος θα βρεθεί να τις απαντήσει. Κι αυτός ο άλλος μπορεί να είναι εντελώς ακατάλληλος, κακά πληροφορημένος όπως φίλος, περιοδικά κ.α.

Σχετικά με την ισότητα των δύο φύλων οι παιδαγωγοί έχοντας μια πιο σταθερή άποψη επιμένουν στην ίδια αντιμετώπιση αγοριών και κοριτσιών, ενώ οι γονείς δεν φαίνονται να έχουν ξεκαθαρίσει τη γνώμη τους γι' αυτό το θέμα.

Ο τρόπος αντιμετώπισης απέναντι στα δύο φύλα επιδρά καίρια στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού, είναι στοιχεία μια συνεχούς διαδικασίας που μεταβιβάζει γνώσεις και αξίες από τη μια γενιά στην άλλη. Άλλα από τα στοιχεία αυτά παραμένουν σταθερά για πολλά χρόνια ενώ άλλα μεταβάλλονται.

Οι τοποθετήσεις γονέων και παιδαγωγών, οι πεποιθήσεις απέναντι σε θέματα που έχουν σχέση με τη ζωή του παιδιού περνάνε σ' αυτά, με εκλεκτικά μηνύματα που προδίδει η συμπεριφορά τους.

Η συζήτηση με το παιδί όχι μόνο το οπλίζει με γνώσεις και με όλα εκείνα τα στοιχεία που διαμορφώνουν τα αισθήματα και τη συμπεριφορά που συνδέονται με το φύλο και τη σεξουαλικότητα του, αλλά ανοίγει και τις πόρτες επικοινωνίας μαζί του.

Σίγουρα παιδαγωγοί και γονείς αντιμετωπίζουν διαφορετικά την εκπαίδευση. Οι διαφορές τους δεν αφορούν μονάχα τις επιδόσεις των παιδιών αλλά και τις απαιτήσεις που έχουν οι μεν για τους δε. Παρ' όλο που και οι δύο μεριές συμφωνούν θεωρητικά πως συνεργάζονται για να προσφέρουν γνώση στο παιδί, εν τούτοις στην πράξη τους χωρίζει ένα χάσμα. Πολλές φορές οι σχέσεις τους εντείνονται από αμοιβαίες επιφυλάξεις. Άλλοτε θεωρούν οι γονείς πως αυτοί ξέρουν καλύτερα απ' την παιδαγωγό και άρα θεωρούν καθήκον τους να επεμβαίνουν και να διαφωτίσουν.

Όσον αφορά τον έλεγχο του παιδιού, οι γονείς δεν έχουν ξεκαθαρίσει αν πρέπει να γίνεται στο σπίτι ή στον Παιδικό Σταθμό, ενώ αντίθετα οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν ότι πρέπει να υπάρχει και στα δύο. Όταν τα παιδιά δεν πειθαρχούν, πολλοί γονείς τα βάζουν με την παιδαγωγό που δεν μπορεί να τους επιβληθεί κι έτσι αποσύρουν από πάνω τους την κάθε ευθύνη.

Είναι γεγονός όμως πως η ιδιοσυγκρασία του παιδιού όσο και η αγωγή στο σπίτι συντελούν στη ζωηρότητά του. Πολύ περισσότερο δε η έλλειψη πειθαρχίας στο σπίτι προκαλεί πρόβλημα στον Παιδικό Σταθμό.

Σήμερα η ανάγκη της ψυχαγωγίας αποκτά και κατακτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία τόσο από τους γονείς όσο και από τους παιδαγωγούς, καθώς περιορίζεται όλο και περισσότερο η ελευθερία του παιδιού με την αστικοποίηση του τρόπου της ζωής μας. Τον ελεύθερο χρόνο του παιδιού, γονείς και παιδαγωγοί τον εκμεταλλεύονται είτε με δημιουργικό είτε με ελεύθερο παιχνίδι. Ασχολούνται λοιπόν με τα παιδιά με σκοπό να τα βοηθήσουν προς την κατεύθυνση εκείνη που εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις να γίνουν σκεπτόμενοι άνθρωποι, ευαίσθητοι στους ερεθισμούς που τους παρέχει το περιβάλλον, ικανοί να βιώσουν μέσα τους εμπειρίες που αντλούν κάθε στιγμή, ώστε αν φτάσουν στην κατανόηση του εξωτερικού κόσμου και στη δική τους αυτογνωσία.

Όσον αφορά την αρμοδιότητα του Παιδικού Σταθμού να μιλήσει για διάφορα θέματα, πολλοί γονείς απορρίπτουν τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση και την πολιτική ενώ του αναθέτουν μόνο την Εθνική.

Θεωρούν τους ίδιους κατάλληλους αν μιλήσουν στα παιδιά τους για θρησκευτικά θέματα για να είναι σίγουροι ότι τα μηνύματα που θα πάρουν θα αντιπροσωπεύουν τα δικά τους πιστεύω. Εδώ φαίνονται καθαρά οι διαφορετικές αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών. Οι γονείς αυτοί δεν αναθέτουν στον Παιδικό Σταθμό να μεταδώσει σημαντικά μηνύματα που να αφορούν το παιδί τους ενώ τους απασχολεί περισσότερο η διατροφή και η υγιεινή καθαριότητα τω παιδιών τους.

Σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που πρέπει να γνωρίζει το παιδί της προσχολικής ηλικίας οι γνώμες διχάζονται ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς. Όλοι οι παιδαγωγοί θεωρούν ότι είναι απαραίτητο να γνωρίζουν τα παιδιά τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους ενώ οι γονείς δεν έχουν ξεκαθαρίσει την άποψή τους. Ίσως δεν έχουν καταλάβει ότι ένα παιδί που δεν τολμά να καταπιαστεί με κάτι γιατί το έχουν αποτρέψει, ότι δύσκολα θα βρει αργότερα χαρά και ευχαρίστηση μα καταπιαστεί μόναχο του με δουλειές. Γιατί δεν ένοιωσε αυτή τη χαρά στη φάση που λόγω ηλικίας και μόνο ήθελε να βοηθάει τη μητέρα του.

Για να έχει το παιδί διάφορες υποχρεώσεις και δικαιώματα δεν χρειάζονται μόνο κάποιες γνώσεις και ικανότητες, που θα πρέπει να αποκτά με την πάροδο του χρόνου αλλά και διάθεση συνεργασίας από τους άλλους.

Σίγουρα μπορούμε να πούμε ότι αυτό που ξεκινάει σαν παιχνίδι και ευχαρίστηση γίνεται αργότερα συνήθεια ευεργετική τόσο για το παιδί όσο και για το περιβάλλον του.

Είναι απόλυτα αναγκαίο να είναι σωστά ενημερωμένοι οι γονείς για όλα τα θέματα που αφορούν το παιδί και που εφαρμόζουν οι παιδαγωγοί στον Παιδικό Σταθμό, έτσι ώστε η κριτική τους να είναι εποικοδομητική, να έχει νόημα και ουσία και το κυριότερο να προωθεί τη συνεργασία ανάμεσα στους γονείς και τους παιδαγωγούς προς όφελος του παιδιού.

Η θετική συμμετοχή των γονιών στην άσκηση του έργου του παιδαγωγού εγγυάται στην κατανόηση περισσότερο παρά την κατάκριση των προβλημάτων αυτών για να έχουν το λιγότερο δυνατό κόστος στο παιδί. Με τη συνεργασία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών θα μπορέσουν να συμμετέχουν στις δραστηριότητες που εφαρμόζονται και να ασκήσουν πίεση για καλύτερες εκπαιδευτικές συνθήκες και καλύτερη συνεργασία.

Έτσι θα έχουν πιο στενή επαφή με τους παιδαγωγούς και πιο δημιουργική συνεργασία. Επικοινωνία σημαίνει επίσης αναγνώριση της προσπάθειας του παιδαγωγού να κάνει σωστά τη δουλειά του. Χρειάζεται την υποστήριξη των γονέων, την αναγνώριση και την ενθάρρυνσή τους για μια σωστή και ωφέλιμη ανάπτυξη του παιδιού.

Η αρμονική συνεργασία, λοιπόν, των γονιών και των παιδαγωγών θα βοηθήσει στο να καρποφορήσουν αυτές οι προσπάθειες και των δύο για την κοινωνικοποίηση και τη σωστή διαπαιδαγώγηση του παιδιού, ώστε μεγαλώνοντας να γίνει ένας ολοκληρωμένος και δημιουργικός άνθρωπος, ωφέλιμος στον εαυτό του, στην οικογένειά του και στην πατρίδα του.

- (1983)
16. Αρσένιος Γ., Κοινωνιολογία και παιδεία, Αθήνα (1979)
17. Σπυρ Γεωργίου, Συμμετοχικά για την άσκηση στην Ε.δ. Αρσένιος Γ. Βλάστη
18. Δρόσος Ζ., Παιδαγωγικά προβλήματα και λύσεις, Εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα (1972)
19. Ουίλιαμς Σαρλς, Η τέχνη να αντιπράξω τα παιδιά σήμερα, Εκδ. Τόμος, Αθήνα
20. Μάρτς Α., Η κοινωνιολογία της παιδείας, Εκδ. Γαβριέλη
21. Νικολάου Γεωργίου, Το παιδί με μια αντιμαχία, Εκδ. Γαβριέλη
22. Ντελντ Ντεντέ Αντα, Τα λάθη των γονέων, Εκδ. Οδυσσεύς
23. Παπαδόπουλος Α., Νόμος και παιδαγωγός, Για Υγείας Πρόνοιας & Κοιν. Ασφαλ., Αθήνα (1983)
24. Καραϊσκάκης-Βαλτσάκη, Νηπιαγωγική, τόμος 2^{ος}, Εκδ. Αρσένιος Βλάστη, Copyright (1977)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αποστολόπουλος Κ.: Μαθήματα Κοινωνιολογίας της Οικογένειας. Έκδ. Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, Αθήνα (1998)
2. Παρασκευόπουλος Ι.: Εξελικτική Ψυχολογία, Αθήνα (1982)
3. Κρουσταλάκης Γ.: Διαπαιδαγώγηση - πορεία ζωής, Αθήνα
4. White S, Notkim-White B.: Η παιδική ηλικία, μεταφ. Ο. Μαράτου, Έκδ. Αθ. Ψυχογιός, Αθήνα (1982)
5. Campell Ross: Πως ν' αγαπάτε πραγματικά το παιδί σας, μεταφ. Λ. & Σ. Στυλιανοπούλου, Εκδ. Έλαφος, Αθήνα (1991)
6. Erikson E.: Η παιδική ηλικία και η κοινωνία, μεταφ. Μ. Κουτρομπάκη, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα (1990)
7. Damon W.: Ο κοινωνικός κόσμος του παιδιού, μεταφ. Ε. Χουρτζαμάνογλου εκδ. Gutenberg, Αθήνα (1995)
8. Cohen D. - Stern V. - Balaban N.: Παρατηρώντας και καταγράφοντας τη συμπεριφορά των παιδιών, μεταφ. Δ. Ευαγγέλου, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα (1998)
9. Muhlbauer K.R.: Κοινωνικοποίηση, θεωρία και έρευνα, Κυριακίδης (1985)
10. Isambel A.: Το παιδί από ενός έως έξι ετών, μεταφ. Κωτσοπούλου Β.Μ., Εκδ. LAROYSSE, Αθήνα (1957)
11. Ασπιώτης Α.Α.: Το παιδί και η πειθαρχία, Αθήνα (1959)
12. Ασπιώτης Α.Α.: Το παιδί και η οικογένεια, Αθήνα (1959)
13. Ασπιώτης Α.Α.: Το παιδί και το παιχνίδι, Αθήνα (1960)
14. Ασπιώτης Α.Α.: Το παιδί και η σεξουαλική διαφώτιση, Αθήνα (1961)
15. Κοσμόπουλος Α.: Σχεσιοδυναμική - Παιδαγωγική του προσώπου, Αθήνα (1983)
16. Αραβανής Γ.: Κοινωνιολογία και αγωγή, Αθήνα (1979)
17. Στερ Γιοχάνες: Σταματήστε πια την άστοχη αγωγή, Εκδ. Αφοι Γ.Βλάσση
18. Δρόσος Ζ.: Παιδαγωγικά προβλήματα και γονείς, Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων, Αθήνα (1972)
19. Courtois-Caston: Η τέχνη να ανατρέφεις τα παιδιά σήμερα, Εκδ. Τήνος, Αθήνα
20. Μπέρζ Α.: Η σεξουαλική αγωγή των παιδιών, Εκδ. Γκοβόστη
21. Ντράϊκωρς Ρούντολφ: Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση, Εκδ. Γλάρος
22. Ντέλα Ντορέ Άντα: Τα λάθη των γονέων, Εκδ. Οδυσσέας
23. Παπαδόπουλος Χ.: Νήπιο και νηπιαγωγός, Υπ. Υγείας Πρόνοιας & Κοιν. Ασφαλ., Αθήνα (1985)
24. Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη: Νηπιαγωγική, τόμος 2^{ος}, Εκδ. Αφοι Βλάσση, Copyright (1977)

B. EENH

1. Binswanger Ladwig: Grundformen und Erkenntnis menschlichen Daseins, Zurich (1942)
2. Erikson Erik.: Kindheit und Gesellschaft, Stuttgart (1976)
3. Fraiberg Selma: Every Child's Birthright: In Defense of Mothering (New York: Basic Books, 1977)
4. Spock Benjamin, Raising Children in a Difficult Time (New York: W.W. Norton, 1974)
5. White L. Burton: The First Three Years of life (Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1975)
6. Bettelheim Bruno: Should a Mother Feel Guilty about Wanting To Send Her Toddler to a Day-Care Center? Ladies Home Journal, September 1971
7. Kagan Jerom: Day Given Clean Bill of Health, Interview to APA Monitor, December 1977
8. Spock B.: Baby and Child Care (New York: Pocket Books, 1976)
9. Kagan J. And Whitten P.: Day care be Dangerous, Psychology Today, August 1970
10. Bowlby J.: Child Care and the Growth of Love (Baltimore: Penguin, 1953)
11. Dinnage R.: Understanding Loss: The Bowlby Canon' Psychology Today, May 1980
12. Muller Hermann: Sozialisation und Individualität, München, 1977

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α΄ ΠΙΝΑΚΕΣ

3.1 Γιατί στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό;

	1 ^{ος} Λόγος		2 ^{ος} Λόγος		3 ^{ος} Λόγος		4 ^{ος} ΛΟΓΟΣ	
	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟ-ΣΤΟ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟ-ΣΤΟ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟ-ΣΤΟ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟ-ΣΤΟ
Εργάζονται και οι δύο γονείς	63	21%	142	47%	21	7%	6	2%
Κοινωνικοποίηση	228	76%	129	43%	23	7,5%	0	-
Προετοιμασία για το Δημοτικό	6	2%	27	9%	25	8,5%	0	-
Περισσότερες ελεύθερες ώρες για τους ίδιους	3	1%	2	1%	0	-	15	5%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%	300	100%	69	23%	21	7%

3.2 Πού πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος στις πράξεις του μικρού παιδιού;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Στο σπίτι	20	7%
Στον Παιδικό Σταθμό	15	5%
Άλλη απάντηση		
Και στο σπίτι και στον Π.Σ.	240	80%
Όχι στις πράξεις αλλά στο γιατί έγιναν	17	5,5%
Ανάλογα με την ηλικία του	8	2,5%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.3 Πως αντιδρούν οι γονείς όταν οι πράξεις των παιδιών τους ξεπερνάνε κάποια όρια;

Α΄ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ			
Κεντρίζοντας το φιλότιμο	219	49%	Α΄ ΘΕΣΗ
Στερώνοντας το αγαπημένο παιχνίδι	84	19%	Β΄ ΘΕΣΗ
Με μερικές ξυλιές	78	17%	Γ΄ ΘΕΣΗ
Φωνές και απειλές	66	15%	Δ΄ ΘΕΣΗ
ΣΥΝΟΛΟ	447	100%	

Β΄ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΑΠ' ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ (300) ΓΟΝΕΩΝ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Μία απάντηση	96	32%
Δύο απαντήσεις	105	35%
Τρεις απαντήσεις	39	13%
Τέσσερις απαντήσεις	6	2%
Άλλη απάντηση	54	18%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.4 Παροχή κινήτρων που ν' αφορούν τη θρησκεία

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	186	62%
ΌΧΙ	87	29%
Άλλη απάντηση		
Όχι συστηματικά	15	5%
Μόνο στο Σταυρό	6	2%
Άλλο πρόσωπο	6	2%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.5 Πιστεύετε σε διαφορετική συμπεριφορά ως προς τα αγόρια και τα κορίτσια;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΟΧΙ	237	79%
ΝΑΙ	45	15%
Άλλη απάντηση		
Ανάλογα με το χαρακτήρα	9	3%
Μερικές φορές	9	3%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.6 Ποιο παιδί θα συνεχίσει τις σπουδές του σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Όποιο έχει τις περισσότερες ικανότητες	270	90%
Το πρώτο παιδί	0	-
Τα αγόρια	0	-
Τα κορίτσια	0	-
Άλλη απάντηση		
Δεν θα εξαιρούσαν κανένα	30	10%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.7 Τα παιδιά να γνωρίζουν ή να μη γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	135	45%
ΟΧΙ	150	50%
Άλλη απάντηση		
Περίπου	15	5%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.8 Τα παιδιά έχουν ή δεν έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	171	57%
ΟΧΙ	105	35%
Άλλη απάντηση		
Ναι, αλλά χωρίς να καταπιέζονται	24	8%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.9 Πως απασχολούν οι γονείς το παιδί τους τις ελεύθερες ώρες του;

Α΄ ΠΙΝΑΚΑΣ
ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ

Δημιουργικό παιχνίδι	219	Α΄ ΘΕΣΗ
Συζήτηση	186	Β΄ ΘΕΣΗ
T.V. και VIDEO	180	Γ΄ ΘΕΣΗ
Ελεύθερο παιχνίδι	102	Δ΄ ΘΕΣΗ
Άλλα πρόσωπα	90	Ε΄ ΘΕΣΗ

Β΄ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΑΠ' ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ (300) ΓΟΝΕΩΝ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Μία απάντηση	63	21%
Δύο απαντήσεις	90	30%
Τρεις απαντήσεις	87	29%
Τέσσερις απαντήσεις	60	20%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.10 Χρειάζεται το παιδί να γνωρίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	180	60%
Όχι συστηματικά	75	25%
ΟΧΙ	24	8%
Ο Π.Σ. θα παίξει αυτό το ρόλο	6	2%
Άλλη απάντηση		
Πρέπει αλλά δεν θέλει το ίδιο	6	2%
Ανάλογα με την ηλικία του	9	3%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.11 Προσέχετε την διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα - ποσότητα τροφής και τον τρόπο που καταναλώνει την τροφή του;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	249	83%
ΟΧΙ	0	-
Μερικές φορές	45	15%
Ο Π.Σ. να παίξει αυτό το ρόλο	6	2%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.12 Τι πρέπει να ξέρουν τα παιδιά γύρω από τα σεξουαλικά θέματα;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Γενική εικόνα	138	46%
Όταν ρωτούν τα παιδιά	63	21%
Να τα ξέρουν όλα από μικρά	36	12%
Από παραμύθια	24	8%
Να μη γνωρίζουν τίποτα	33	11%
Άλλη απάντηση		
Δεν έχουν βρει τον κατάλληλο τρόπο παρόλο που θέλουν να τα γνωρίζουν όλα	6	2%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.13 Οι πιο κατάλληλοι να μιλήσουν για θέματα γύρω απ' τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οι γονείς	246	82%
Ο πατέρας στο αγόρι, η μητέρα στο κορίτσι	24	8%
Παιδικός Σταθμός	15	5%
Παππούς - Γιαγιά	0	-
Άλλη απάντηση		
Όλοι με σωστή εκπαίδευση	15	5%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.14 Πως χαρακτηρίζετε τον εαυτό σας σχετικά με την διαπαιδαγώγηση των παιδιών σας;

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Συντηρητικό	246	82%
Ελαστικό	24	8%
Προοδευτικό	15	5%
Αυταρχικό	0	-
Άλλη απάντηση		
Λογικό	12	4%
Υπερπροστατευτικό	12	4%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.15 Παράγοντες που δυσκολεύουν τη συνεργασία γονέων - παιδαγωγών.

Α΄ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ		
Έλλειψη χρόνου	174	Α΄ ΘΕΣΗ
Άγνοια των γονέων	117	Β΄ ΘΕΣΗ
Διαφορετικές προσδοκίες των γονέων	90	Γ΄ ΘΕΣΗ
Οι παιδαγωγοί δεν δέχονται την παρέμβαση των γονέων	84	Δ΄ ΘΕΣΗ
Αδιαφορία παιδαγωγών	54	Ε΄ ΘΕΣΗ

Β΄ ΠΙΝΑΚΑΣ

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Έδωσαν ένα λόγο	135	45%
Έδωσαν δύο λόγους	79	26%
Έδωσαν τρεις λόγους	68	23%
Έδωσαν τέσσερις λόγους	9	3%
Άλλη απάντηση	9	3%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

3.16 Σε ποια θέματα αναγνωρίζουν οι γονείς στον Παιδικό Σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα;

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Θρησκευτική διαπαιδαγώγηση	78%	22%	100%
Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση	45%	55%	100%
Πολιτική διαπαιδαγώγηση	25%	75%	100%
Εθνική διαπαιδαγώγηση	75%	25%	100%

3.17 Αντιδράσεις των γονέων στα διαφορετικά μηνύματα του Παιδικού Σταθμού.

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Κάνουν παρατήρηση στην παιδαγωγό	6	2%
Συζητούν το θέμα με την παιδαγωγό	144	48%
Συζητούν το θέμα με το παιδί λέγοντας ότι υπάρχουν απόψεις	140	47%
Αφήνουν το θέμα να ξεχαστεί	10	3%
ΣΥΝΟΛΟ	300	100%

4.1 Λόγοι που πιστεύουν οι γονείς ότι στέλνουν τα παιδιά τους στον Παιδικό Σταθμό.

		ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Εργασία και των δύο γονιών	1 ^ο Λόγο	20	67 %
	2 ^ο Λόγο	10	33%
	3 ^ο Λόγο	0	-
	4 ^ο Λόγο	0	-
Κοινωνικοποίηση	1 ^ο Λόγο	10	33 %
	2 ^ο Λόγο	20	67 %
	3 ^ο Λόγο	0	-
	4 ^ο Λόγο	0	-
Προετοιμασία για το Δημοτικό Σχολείο	1 ^ο Λόγο	0	-
	2 ^ο Λόγο	0	-
	3 ^ο Λόγο	28	93 %
	4 ^ο Λόγο	2	7 %
Περισσότερος ελεύθερος χρόνος ⁽¹⁾	1 ^ο Λόγο	0	-
	2 ^ο Λόγο	0	-
	3 ^ο Λόγο	2	7 %
	4 ^ο Λόγο	10	33 %

(1) Δεκαοκτώ (18) Παιδαγωγοί, ποσοστό 60 % δεν έδωσαν τέταρτη εκτίμηση

Α' ΛΟΓΟΣ

Εργασία και των δύο γονιών	Κοινωνικοποίηση	Προετοιμασία για το σχολείο	Περισσότερος ελεύθερος χρόνος	Σύνολο
Παιδαγωγοί / Ποσοστό 20 67 %	Παιδαγωγοί / Ποσοστό 10 33 %	Παιδαγωγοί / Ποσοστό 0 -	Παιδαγωγοί / Ποσοστό 0 -	100 %

Β' ΛΟΓΟΣ

10 33 %	20 67 %	0 -	0 -	100 %
---------	---------	-----	-----	-------

Γ' ΛΟΓΟΣ

0 -	0 -	28 93 %	2 7 %	100 %
-----	-----	---------	-------	-------

Δ' ΛΟΓΟΣ

0 -	0 -	2 7 %	10 33 %	40 % ⁽¹⁾
-----	-----	-------	---------	---------------------

(1) Ένα ποσοστό 60 % δεν έδωσε 4^η εκτίμηση

4.2 Πού πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Στο σπίτι	11	35%
Στον Παιδικό Σταθμό	3	10%
Άλλη απάντηση		
Εξαρτάται από τους γονείς και το παιδί	3	10%
Και στο σπίτι και στον Π.Σ.	11	40%
Δεν απάντησε	2	5%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.3 Τρόποι παρέμβασης όταν οι πράξεις του παιδιού ξεπερνούν κάποια όρια

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
α. Στερώντας το αγαπημένο παιχνίδι β. Κεντρίζοντας το φιλότιμο γ. Φωνές και απειλές	1	3%
α. Στερώντας το αγαπημένο παιχνίδι β. Κεντρίζοντας το φιλότιμο γ. Συζητώντας	1	3%
α. Στερώντας το αγαπημένο παιχνίδι β. Κεντρίζοντας το φιλότιμο	16	54%
α. Κεντρίζοντας το φιλότιμο	8	27%
α. Στερώντας το αγαπημένο παιχνίδι	3	10%
α. Συζήτηση	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.4 Παρέχεται κίνητρα στο παιδί που ν' αφορούν τη θρησκεία;

		ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	25	83%
ΌΧΙ	5	17%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

Αν ναι, με ποιο τρόπο;

		ΠΟΣΟΣΤΟ
Προσευχή πρωί - μεσημέρι	17	56%
Συζήτηση σπάνια	1	4%
Συζήτηση συχνά	12	40%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.5 Πρέπει να υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά ανάμεσα στ' αγόρια και τα κορίτσια;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	1	3%
ΟΧΙ	29	97%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.6 Ποιο παιδί θα προτείνετε να συνεχίσει τις σπουδές του, σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Αγόρια	0	—
Όποιο έχει τις περισσότερες ικανότητες	29	97%
Το πρώτο παιδί	0	—
Τα κορίτσια	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.7 Τα παιδιά έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	20	67%
Όχι	10	33%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.8 Με τι ασχολούνται τα παιδιά όταν δεν εφαρμόζεται πρόγραμμα στον Παιδικό Σταθμό;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Video - Τηλεόραση	0	-
Ελεύθερο παιχνίδι	24	80%
Δημιουργική απασχόληση	4	13%
Συζήτηση	0	-
Άλλα πρόσωπα το απασχολούν	0	-
Άλλη απάντηση		
Εξαρτάται από τη θέληση των παιδιών	2	7%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.9 Πρέπει να γνωρίζουν τα παιδιά τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους στον Παιδικό Σταθμό;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Όχι συστηματικά	0	-
Όχι, είναι πολύ μικρά	0	-
Οι γονείς να παίζουν αυτό το ρόλο	0	-
Ναι, τώρα πρέπει να μαθαίνουν γι' αυτά	30	100%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.11 Προσέχετε τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα - ποσότητα τροφής;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Όχι	2	5%
Οι γονείς είναι αρμόδιοι	0	-
Μερικές φορές	10	35%
Ναι	18	60%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.11 Προσοχή υγιεινής καθαριότητας των παιδιών.

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Όχι	0	-
Οι γονείς είναι αρμόδιοι	0	-
Μερικές φορές	0	-
Ναι	30	100%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.12 Τι πιστεύετε ότι πρέπει να ξέρουν τα παιδιά για το Sex;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Να τα ξέρουν όλα	0	-
Να έχουν μία γενική εικόνα	9	30%
Να γνωρίζει το θέμα μόνο μέσα από αναφορές σε παραμύθια	4	13%
Να μην γνωρίζει τίποτα	0	-
Οι γονείς είναι αρμόδιοι	0	-
Να απαντάνε μόνο αν ρωτήσουν	17	57%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.13 Ποιοι είναι οι πιο κατάλληλοι να μιλήσουν στα παιδιά για το sex;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οι γονείς	24	80%
Η μητέρα στο κορίτσι ο πατέρας στο αγόρι	0	-
Παππούς - Γιαγιά	0	-
Ο Παιδικός Σταθμός	4	14%
Άλλη απάντηση		
Οι γονείς και ο παιδικός σταθμός	1	3%
Κάθε πρόσωπο όταν απαντά με ειλικρίνεια	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.14 Πως χαρακτηρίζετε τον εαυτό σας σε σχέση με τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Συντηρητικό	0	-
Αυταρχικό	0	-
Προοδευτικό	10	33%
Ελαστικό	14	47%
Άλλη απάντηση		
Συνδυασμός όλων των προηγούμενων	6	20%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

4.15 Παράγοντες δυσκολίας για τη συνεργασία των γονιών - παιδαγωγών

Α΄ ΠΙΝΑΚΑΣ

Α΄ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ										
Άγνοια		Αδιαφορία		Έλλειψη χρόνου		Παρέμβαση των γονέων στις αρμοδιότητές τους		Άλλες προσδοκίες των γονέων για το έργο τους		ΣΥΝΟΛΟ
11	37 %	9	30%	6	20%	1	3 %	3	10%	100 %

Β΄ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ										
11	35 %	9	30%	3	10%	1	3 %	5	15%	100 %

Γ΄ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ										
3	10 %	1	3%	6	20%	3	10 %	5	15%	100 %

1. Ποσοστό 5 % δεν έδωσε 2^η προτίμηση
2. Ποσοστό 40 % δεν έδωσε 3^η προτίμηση

Β΄ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άγνοια	1 ^η προτίμηση	11	35 %
	2 ^η προτίμηση	9	35 %
	3 ^η προτίμηση	3	10 %
Αδιαφορία	1 ^η προτίμηση	9	30 %
	2 ^η προτίμηση	6	30 %
	3 ^η προτίμηση	1	3 %
Έλλειψη χρόνου	1 ^η προτίμηση	6	20 %
	2 ^η προτίμηση	3	10 %
	3 ^η προτίμηση	6	20 %
Παρέμβαση γονέων στις αρμοδιότητές τους	1 ^η προτίμηση	1	3 %
	2 ^η προτίμηση	1	3 %
	3 ^η προτίμηση	3	10 %
Άλλες προσδοκίες των γονέων για το έργο τους	1 ^η προτίμηση	3	10 %
	2 ^η προτίμηση	5	15 %
	3 ^η προτίμηση	5	15 %

4.16 Αναγνωρίζετε στον Παιδικό Σταθμό τη δυνατότητα να μεταδίδει μηνύματα στο παιδί σε θέματα που έχουν σχέση με: σεξουαλική διαπαιδαγώγηση θρησκευτική, πολιτική, Εθνική;

	ΝΑΙ		ΌΧΙ		ΣΥΝΟΛΟ
	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ	
Θρησκευτική διαπαιδαγώγηση	25	83%	5	17%	100%
Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση	28	93%	5	17%	100%
Πολιτική διαπαιδαγώγηση	1	3%	29	97%	100%
Εθνική διαπαιδαγώγηση	21	70%	9	30%	100%

4.17 Τι κάνετε όταν τα μηνύματα που μεταδίδουν οι γονείς στο παιδί είναι αντίθετα μ' αυτά που μεταδίδετε εσείς στον Παιδικό Σταθμό;

	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ	ΠΟΣΤΟΣΤΟ
Παρατήρηση στους γονείς	0	—
Συζήτηση με γονείς	23	75%
Συζήτηση με το παιδί υποστηρίζοντας τη δική σας άποψη	0	—
Συζήτηση με το παιδί υποστηρίζοντας ότι υπάρχουν πολλές απόψεις	7	25%
Αφήνετε το θέμα να ξεχαστεί	0	—
ΣΥΝΟΛΟ	30	100%

5.3.1 Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών, για το λόγο που στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Παιδικό Σταθμό

Ο λόγος που στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον Π.Σ.

	Α΄ ΛΟΓΟΣ		Β΄ ΛΟΓΟΣ		Γ΄ ΛΟΓΟΣ		Δ΄ ΛΟΓΟΣ	
	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΑΙΔΑ - ΓΩΓΟΙ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΑΙΔΑ - ΓΩΓΟΙ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΑΙΔΑ - ΓΩΓΟΙ	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΑΙΔΑ - ΓΩΓΟΙ
Εργασία και των δύο γονιών	-	67%	47%					
Κοινωνικοποίηση	76%			33%				
Προετοιμασία για το Δημοτικό	-				8,50%	93%		
Περισσότερος ελεύθερος χρόνος	-						5%	33%

5.3.2 Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών, σχετικά με την διαφορετική συμπεριφορά τους στ' αγόρια και τα κορίτσια

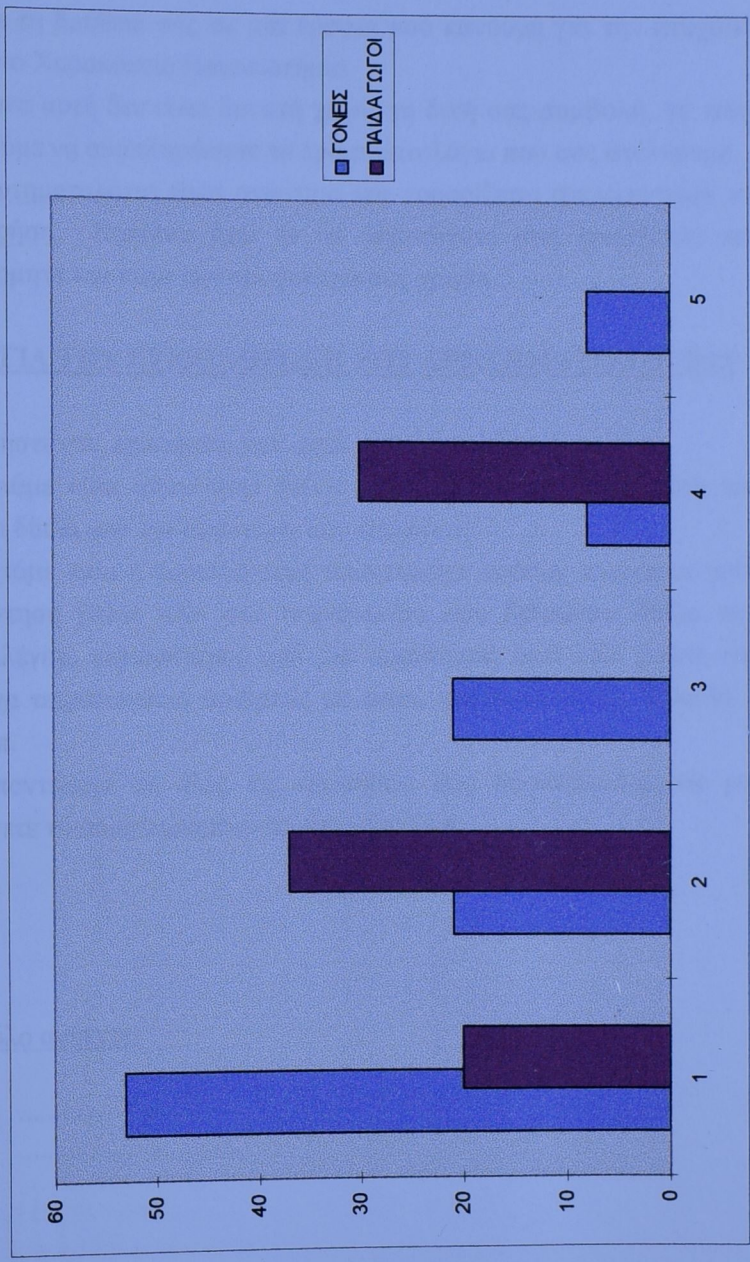
	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ
Όχι	79%	97%
Ναι	15%	3%
Άλλη απάντηση		
Μερικές φορές	3%	—
Ανάλογα το χαρακτήρα και την ιδιορρυθμία	3%	—

5.3.3 Αντιλήψεις γονέων και παιδαγωγών για το τι πρέπει να γνωρίζουν τα παιδιά σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση

	ΓΟΝΕΙΣ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ
Γενική εικόνα	46%	30%
Χωρίς λεπτομέρειες	21%	57%
Μικρή ηλικία	12%	—
Τίποτα	11%	—
Αναφορές σε παραμύθια	8%	13%
Άλλη απάντηση		
Εφαρμόζουν γενική εικόνα ενώ επιθυμούν να τα γνωρίζουν όλα από μικρά	2%	—

5.3.4 Αντίληψη γονέων και παιδαγωγών για τους παράγοντες που δυσκολεύουν την συνεργασία τους

- 1 = Έλλειψη χρόνου
- 2 = Άγνοια
- 3 = Άλλες προσδοκίες
- 4 = Αδιαφορία
- 5 = Δεν δέχονται την παρέμβαση

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Ζητάμε τη βοήθειά σας σε μία έρευνα που κάνουμε για την πτυχιακή μας εργασία στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Η έρευνα αυτή δεν είναι δυνατή χωρίς τη δική σας συμβολή, γι' αυτό σας παρακαλούμε να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο που σας στέλνουμε.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση. Σημασία έχει το να απαντήσετε στις ερωτήσεις που περιέχει αυθόρμητα και κατά την προσωπική σας χρήση.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν ως εξής:

- A. Όπου ζητάμε «μία απάντηση» βάλτε «X» μέσα στο τετραγωνάκι που βρίσκεται δίπλα από την απάντηση που επιλέγετε.
- B. Όπου ζητάμε «μία ή περισσότερες απαντήσεις» εφόσον επιλέγετε μόνο μία απάντηση βάλτε «X» στο τετραγωνάκι που βρίσκεται δίπλα της. Όταν επιλέγετε περισσότερες από μία απαντήσεις αντί «X» βάλτε στα αντίστοιχα τετραγωνάκια αριθμούς με σειρά προτεραιότητας, δηλαδή 1, 2, 3 κ.λ.π.

Αφού απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις σας παρακαλούμε να μας επιστρέψετε το συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο.

1. Σε ποιο φύλο ανήκετε:

- Θηλυκό
- Αρσενικό

2. Ηλικία

	ΜΗΤΕΡΑ	ΠΑΤΕΡΑΣ
• Λιγότερο από 25		
• 26 έως και 29.....		
• 30 έως και 39.....		
• 40 και πάνω		

3. Επάγγελμα

- α. Μητέρα.....
β. Πατέρα.....

4. Μορφωτικό Επίπεδο

	ΜΗΤΕΡΑ	ΠΑΤΕΡΑΣ
• Απόφοιτος Δημοτικού		
• Απόφοιτος Γυμνασίου		
• Απόφοιτος Λυκείου		
• Απόφοιτος Ανωτέρας Σχολής		
• Απόφοιτος Ανωτάτης Σχολής		

5. Πού κυμαίνεται περίπου το μηνιαίο ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ εισόδημα;

.....

6. Ποιος είναι ο κύριος λόγος που πήγατε το παιδί σας στον παιδικό σταθμό;
(Απαντήστε με σειρά προτεραιότητας από 1 - 4)

- Εργασία και των δύο γονέων
 - Γιατί πιστεύω ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του
 - Απόκτηση γνώσεων και προετοιμασία για το Δημοτικό Σχολείο
 - Γιατί θέλω περισσότερες ώρες για τον εαυτό μου
 - Άλλος λόγος
-
-
-

7. Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος στις πράξεις του παιδιού;

- Όταν βρίσκεται στο σπίτι;
 - Όταν βρίσκεται στον παιδικό σταθμό:
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

8. Με ποιο τρόπο παρεμβαίνετε σε περίπτωση που οι πράξεις του παιδιού σας ξεπερνάνε κάποια όρια; (Δώστε μία ή περισσότερες απαντήσεις)

- Με φωνές και απειλές
 - Με μερικές ξυλιές
 - Στερώντας του το αγαπημένο του παιχνίδι.....
 - Κεντρίζοντας το φιλότιμό του
 - Κάτι άλλο
-
-
-

9. Παρέχετε κίνητρα στο παιδί σας που να αφορούν την θρησκεία; (π.χ. πηγαίνετε εκκλησία μαζί του, του μαθαίνετε προσευχή κ.λ.π.)

- Ναι
 - Όχι
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

10. Πιστεύετε σε διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια;

- Ναι
 - Όχι
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

11. Σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών ποιο παιδί σας θα προτιμούσατε να συνεχίσει τις σπουδές του; (σε σχέση με το φύλο)

- Τα αγόρια γιατί χρειάζονται επαγγελματική κατάρτιση
 - Όποιο έχει τις περισσότερες ικανότητες
 - Το πρώτο παιδί
 - Τα κορίτσια γιατί είναι δύσκολο να κάνουν τεχνικό ή χειρονακτικό επάγγελμα
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

12. Τα παιδιά σας γνωρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

- Ναι, γιατί αυτό μπορεί να αποτρέψει από παράλογες απαιτήσεις
 - Όχι, γιατί πιστεύω ότι είναι πολύ μικρά ακόμα για να γνωρίζουν τέτοια θέματα
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

13. Σχετικά με την παραπάνω ερώτηση τα παιδιά έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

- Ναι, γιατί τα παιδιά πρέπει να συμμερίζονται την οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην οικογένεια
 - Όχι, γιατί είναι πολύ μικρά ώστε να κατανοούν τέτοιες καταστάσεις
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

14. Πως απασχολείται το παιδί σας στις ελεύθερες ώρες του;
(Δώστε μία ή περισσότερες απαντήσεις)

- Βλέποντας τηλεόραση - VIDEO
 - Παίζοντας έξω από το σπίτι (παιδική χαρά, γειτονιά κ.λ.π.)
 - Το απασχολούμε δημιουργικά (παζλ, ντόμινο, οικοδομικό υλικό, LEGO, κατασκευές κ.λ.π.)
 - Το απασχολούμε με συζήτηση γιατί ήδη περνά λίγες ώρες μαζί μας
 - Άλλα άτομα π.χ. γιαγιά, παππού το απασχολούν
 - Κάτι άλλο
-
-
-

15. Φροντίζετε, ώστε το παιδί σας να γνωρίζει τις υποχρεώσεις του και τα δικαιώματά του; (π.χ. τακτοποίηση δωματίου, αυτοεξυπηρέτηση κ.λ.π)

- Όχι συστηματικά (μερικές φορές)
 - Όχι, γιατί είναι πολύ μικρό ακόμα
 - Όχι, γιατί θεωρώ ότι ο παιδικός σταθμός πρέπει να παίζει αυτόν το ρόλο
 - Ναι, γιατί από τώρα πρέπει να μαθαίνει γι' αυτά
 - Κάτι άλλο
-
-
-

16. Προσέχετε τη διατροφή του παιδιού σας σε σχέση με την ποιότητα - ποσότητα τροφής και τον τρόπο που καταναλώνει την τροφή του;

- Όχι
- Όχι ιδιαίτερα, γιατί θεωρώ ότι ο παιδικός σταθμός πρέπει να παίζει αυτόν το ρόλο
- Μερικές φορές
- Ναι

17. Σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση παιδιών προσχολικής ηλικίας πιστεύετε ότι πρέπει:

- Τα παιδιά να τα ξέρουν όλα από μικρή ηλικία
 - Να έχουν μόνο μία γενική εικόνα
 - Να γνωρίζουν το θέμα μόνο μέσα από αναφορές σε παραμύθια
 - Να απαντάτε χωρίς λεπτομέρειες, μόνο αν αυτά σας ρωτήσουν
 - Να μην ξέρουν τίποτα σ' αυτήν την ηλικία
 - Κύρια ο παιδικό σταθμός, να παίζει αυτόν το ρόλο.....
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

18. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι πιο κατάλληλοι, να μιλήσουν στα παιδιά για θέματα γύρω από την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση;

- Οι γονείς είναι οι πιο κατάλληλοι

- Η μητέρα να μιλήσει στο κορίτσι, ενώ ο πατέρας στο αγόρι
 - Ο παππούς ή η γιαγιά
 - Ο παιδικός σταθμός είναι ο πιο κατάλληλος γι' αυτό το ρόλο
 - Άλλο πρόσωπο.....
-
-
-

19. Πως χαρακτηρίζετε τον εαυτό σας, σε σχέση με τη διαπαιδαγώγηση του παιδιού σας;

- Συντηρητικό
 - Προοδευτικό
 - Ελαστικό
 - Αυταρχικό
 - Κάτι άλλο
-
-
-

20. Ποιοι παράγοντες δυσκολεύουν κατά τη γνώμη σας, τη συνεργασία σας με τους παιδαγωγούς; (Απαντήστε με σειρά προτεραιότητας 1-3)

- Η αδιαφορία των παιδαγωγών
 - Η έλλειψη χρόνου και από τις δύο πλευρές
 - Το ότι οι παιδαγωγοί δεν δέχονται την παρέμβασή μας στις αρμοδιότητές τους
 - Η άγνοια μας γύρω από το έργο τους
 - Κυρίως το ότι εμείς οι γονείς έχουμε άλλου είδους προσδοκίες για το έργο των παιδαγωγών
 - Άλλη απάντηση
-
-
-

21. Αναγνωρίζετε στον παιδικό σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα στο παιδί σε θέματα που έχουν σχέση με:

NAI

OXI

- Θρησκευτική διαπαιδαγώγηση
- Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση
- Πολιτική διαπαιδαγώγηση
- Εθνική διαπαιδαγώγηση
- Άλλη απάντηση

22. Αν τα μηνύματα που μεταδίδει ο παιδικός σταθμός στα θέματα που του αναγνωρίζεται το δικαίωμα παρέμβασης είναι αντίθετα από εκείνα που μεταδίδετε εσείς στο παιδί σας

- Κάνετε παρατήρηση στη παιδαγωγό
- Συζητάτε το θέμα με τη παιδαγωγό
- Συζητάτε το θέμα με το παιδί προσπαθώντας να του δείξετε ότι η δική σας άποψη είναι σωστή
- Συζητάτε το θέμα με το παιδί προσπαθώντας να του δείξετε ότι υπάρχουν πολλές απόψεις πάνω στο θέμα
- Αφήνετε το θέμα να ξεχαστεί
- Άλλη απάντηση

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ

Ζητάμε τη βοήθειά σας σε μία έρευνα που κάνουμε για την πτυχιακή μας εργασία στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Η έρευνα αυτή δεν είναι δυνατή χωρίς τη δική σας συμβολή, γι' αυτό σας παρακαλούμε να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο που σας στέλνουμε.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση. Σημασία έχει το να απαντήσετε στις ερωτήσεις που περιέχει αυθόρμητα και κατά την προσωπική σας χρήση.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν ως εξής:

- A. Όπου ζητάμε «μία απάντηση» βάλτε «X» μέσα στο τετραγωνάκι που βρίσκεται δίπλα από την απάντηση που επιλέγετε.
- B. Όπου ζητάμε «μία ή περισσότερες απαντήσεις» εφόσον επιλέγετε μόνο μία απάντηση βάλτε «X» στο τετραγωνάκι που βρίσκεται δίπλα της. Όταν επιλέγετε περισσότερες από μία απαντήσεις αντί «X» βάλτε στα αντίστοιχα τετραγωνάκια αριθμούς με σειρά προτεραιότητας, δηλαδή 1, 2, 3 κ.λ.π.

Αφού απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις σας παρακαλούμε να μας επιστρέψετε το συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο.

1. Σε ποια ηλικία ανήκετε:

- Λιγότερο από 25
- 26 έως και 29.....
- 30 έως και 39.....
- 40 και πάνω

2. Ποια σχολή έχετε τελειώσει:

.....

3. Ποιος νομίζετε ότι είναι ο κύριος λόγος που στέλνουν οι γονείς το παιδί τους στον παιδικό σταθμό; (Απαντήστε με σειρά προτεραιότητας από 1 - 4)

- Εργασία και των δύο γονέων
- Γιατί πιστεύουν ότι θα βοηθήσει στην κοινωνικοποίησή του
- Απόκτηση γνώσεων και προετοιμασία για το Δημοτικό Σχολείο
- Για να μένει στους γονείς περισσότερος χρόνος
- Άλλος λόγος

4. Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος στις πράξεις του παιδιού:

- Όταν βρίσκεται στο σπίτι;
- Όταν βρίσκεται στον παιδικό σταθμό:
- Άλλη απάντηση

5. Με ποιο τρόπο παρεμβαίνετε σε περίπτωση που οι πράξεις του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό ξεπερνάνε κάποια όρια; (Δώστε μία ή περισσότερες απαντήσεις)

- Με φωνές και απειλές
- Με μερικές ξυλιές
- Στερώντας του το αγαπημένο του παιχνίδι.....
- Κεντρίζοντας το φιλότιμό του
- Κάτι άλλο

6. Παρέχετε κίνητρα στο παιδί που να αφορούν την θρησκεία μέσα στον παιδικό σταθμό;

- Ναι
- Όχι

Αν ναι με ποιο τρόπο:

- Τους επιβάλλετε την προσευχή (π.χ. πρωί - μεσημέρι)
- Συζητάτε γύρω από θρησκευτικά θέματα
- Συζητάτε σπάνια γι' αυτά (π.χ. Χριστούγεννα-Πάσχα)
- Κάτι άλλο

7. Πιστεύετε σε διαφορετική συμπεριφορά ως προς τ' αγόρια και τα κορίτσια;

- Ναι
- Όχι
- Άλλη απάντηση

8. Αν σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών σας ρωτούσαν οι γονείς, ποιο παιδί τους θα προτεινάτε να συνεχίσει τις σπουδές του; (σε σχέση με το φύλο)

- Τα αγόρια γιατί χρειάζονται επαγγελματική αποκατάσταση
- Όποιο έχει τις περισσότερες ικανότητες
- Το πρώτο παιδί
- Τα κορίτσια γιατί είναι δύσκολο να κάνουν τεχνικό ή χειρονακτικό επάγγελμα
- Άλλη απάντηση

9. Πιστεύετε ότι τα παιδιά έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας;

- Ναι, γιατί τα παιδιά πρέπει να συμμερίζονται την οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην οικογένεια
- Όχι, γιατί είναι πολύ μικρά ώστε να κατανοούν τέτοια ζητήματα
- Άλλη απάντηση

10. Τις ώρες που δεν εφαρμόζετε κάποιο πρόγραμμα στον παιδικό σταθμό π.χ. διάλειμμα, ελεύθερη ώρα στην τάξη, με τι απασχολούνται τα παιδιά;

- Βλέποντας τηλεόραση - VIDEO
- Με ελεύθερο παιχνίδι («γωνιές, ομαδικά παιχνίδια κ.λ.π.)
- Δημιουργική απασχόληση (παζλ, ντόμινο, οικοδομικό υλικό κ.λ.π.)
- Συζητώντας μαζί μας για διάφορα θέματα
- Άλλα πρόσωπα το απασχολούν (διαχειρίστρια, μαγείρισσα, καθαρίστρια)
- Κάτι άλλο

11. Πιστεύετε, ότι τα παιδιά στον παιδικό σταθμό πρέπει να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις του και τα δικαιώματά του; (π.χ. τακτοποίηση της τάξης, αυτοεξυπηρέτηση κ.λ.π)

- Όχι συστηματικά (μερικές φορές)
- Όχι, γιατί είναι πολύ μικρό ακόμα
- Όχι, γιατί θεωρώ ότι οι γονείς πρέπει να παίξουν κύρια αυτόν το ρόλο
- Ναι, γιατί από τώρα πρέπει να μαθαίνει γι' αυτά
- Κάτι άλλο

12. Προσέχετε τη διατροφή των παιδιών σε σχέση με την ποιότητα - ποσότητα τροφής;

- Όχι, δεν είμαι υπεύθυνη γι' αυτό
- Όχι ιδιαίτερα, γιατί θεωρώ ότι οι γονείς πρέπει να παίξουν αυτόν το ρόλο
- Μερικές φορές
- Ναι

13. Προσέχετε την υγιεινή καθαριότητα των παιδιών στον παιδικό σταθμό;

- Όχι
- Θεωρώ ότι οι γονείς πρέπει να

- παίζουν αυτό το ρόλο
- Μερικές φορές
- Ναι

14. Σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση παιδιών προσχολικής ηλικίας πιστεύετε ότι πρέπει:

- Τα παιδιά να τα ξέρουν όλα από μικρή ηλικία
- Να έχουν μόνο μία γενική εικόνα
- Να γνωρίζουν το θέμα μόνο μέσα από αναφορές σε παραμύθια
- Να απαντάτε χωρίς λεπτομέρειες, μόνο αν αυτά σας ρωτήσουν
- Να μην ξέρουν τίποτα σ' αυτήν την ηλικία
- Μόνο οι γονείς να παίζουν αυτόν το ρόλο
- Άλλη απάντηση
-
-
-

15. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι πιο κατάλληλοι, να μιλήσουν στα παιδιά για θέματα γύρω από την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση;

- Οι γονείς είναι οι πιο κατάλληλοι
- Η μητέρα να μιλήσει στο κορίτσι, ενώ ο πατέρας στο αγόρι
- Ο παππούς ή η γιαγιά
- Ο παιδικός σταθμός είναι ο πιο κατάλληλος γι' αυτό το ρόλο
- Άλλο πρόσωπο.....
-
-
-

16. Πως χαρακτηρίζετε τον εαυτό σας, σε σχέση με τη διαπαιδαγώγηση του παιδιού σας;

- Συντηρητικό
- Αυταρχικό
- Προοδευτικό

- Ελαστικό
- Κάτι άλλο
-
-

17. Ποιοι παράγοντες δυσκολεύουν κατά τη γνώμη σας, τη συνεργασία σας με τους γονείς (Απαντήστε με σειρά προτεραιότητας 1-3)

- Η άγνοια των γονιών γύρω απ' το παιδαγωγικό έργο
- Η αδιαφορία των γονιών
- Η έλλειψη χρόνου και από τις δύο πλευρές
- Το ότι παρεμβαίνουν οι γονείς στις αρμοδιότητές μας
- Κυρίως το ότι οι γονείς έχουμε άλλου είδους προσδοκίες για το έργο των παιδαγωγών
- Άλλη απάντηση
-
-

18. Αναγνωρίζετε στον παιδικό σταθμό την αρμοδιότητα να μεταδίδει μηνύματα στο παιδί σε θέματα που έχουν σχέση με:

	NAI	OXI
• Θρησκευτική διαπαιδαγώγηση		
• Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση		
• Πολιτική διαπαιδαγώγηση		
• Εθνική διαπαιδαγώγηση		
• Άλλη απάντηση		
.....		
.....		

19. Αν τα μηνύματα που μεταδίδει ο παιδικός σταθμός στα θέματα που του αναγνωρίζεται το δικαίωμα παρέμβασης είναι αντίθετα από εκείνα που μεταδίδοντε στο παιδί σας

- Κάνετε παρατήρηση στους γονείς
 • Συζητάτε το θέμα με τους γονείς
 • Συζητάτε το θέμα με το παιδί προσπαθώντας
 να του δείξετε ότι η δική σας άποψη είναι σωστή
 • Συζητάτε το θέμα με το παιδί προσπαθώντας να
 του δείξετε ότι υπάρχουν πολλές απόψεις πάνω
 στο θέμα
 • Αφήνετε το θέμα να ξεχαστεί
 • Άλλη απάντηση

[illegible]

305, 231

5326

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Υπηρεσίας Χαροκόπειου Παν/μίου.954916

* 7 6 9 3 *

HU

